

T.C.
FATİH SULTAN MEHMED VAKIF ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

**TSMK'DEKİ GY 152, GY 290, GY 309
ENVANTER NO.LU MURAKKAALARIN
HAT SANATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Tuğba ÜVEYSUNA

Tez Danışmanı
Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI

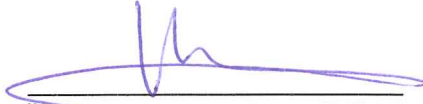
İSTANBUL 2017

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “TSMK’DEKİ GY 152, GY 290, GY 309 ENVANTER NO.LU MURAKKAALARIN HAT SANATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ” başlıklı çalışmanın; tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere bağlı olarak, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tümünün kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu, kullandığım veri ve belgelerde hiçbir bir tahrifat yapılmadığını, bu tezin tamamı ya da herhangi bir kısmının bu üniversite ya da başka bir üniversitede daha önce yapılmış başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Tuğba ÜVEYSUNA
16/06/2017

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü'ne
Tuğba ÜVEYSUNA'ya ait "TSMK'DEKİ GY 152, GY 290, GY 309 ENVANTER NO.LU
MURAKKAALARIN HAT SANATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ" adlı çalışma, jürimiz
tarafından Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Üye Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI
(Danışman)

Üye Prof. Dr. Muhittin Serin

Üye Prof. Dr. Abdulhamit Tüfekçioğlu

Tez No : 10157308

Tez Savunma Tarihi : 16/06/2017

ONAY

Prof. Dr. Aydın Uğurlu
Enstitü Müdürü
16./06/2017

İÇİNDEKİLER

Özet.....	I
Abstract.....	I
ÖNSÖZ.....	II
Kısaltmalar	III
Transkripsiyon.....	IV
 GİRİŞ.....	 1
A) ÇALIŞMANIN AMACI	6
B) ÇALIŞMANIN METODU	6
C) LİTERATÜR	7

BİRİNCİ BÖLÜM

HAT SANATI VE TOPKAPI SARAYI

A) HAT SANATINA GENEL BAKIŞ	11
1. Osmanlı Öncesi Hat Sanatı.....	11
2. Osmanlılar Döneminde Hat Sanatı.....	15
B) TOPKAPI SARAYI'NIN HAT SANATI AÇISINDAN ÖNEMİ	20
1. Sarây-ı Cedîd-i Âmire, Topkapı Sarayı.....	20
2. Saray Kitabeleri	20
a) I. Kapı Bâb-ı Hümayun	21
b) Darphâne-i Amire.....	23
c) II. Kapı Bâbüsselâm.....	23
d) Arz Odası	26
e) IV. Murad Taştahtı.....	27
f) Hazine Odası	27
g) Has Oda	28
3. Saray Kütüphânesinde Bulunan Yazma Eserler	29

İKİNCİ BÖLÜM

TSMK'DEKİ GY 152 ve 290 NO.LU MURAKKAALAR İLE

GY 309 NO.LU CİLBENT İÇERİĞİNİN TANITILMASI

A) GY 152 NO.LU MURAKKAA	38
B) GY 290 NO.LU MURAKKAA	61
C) GY 309 NO.LU MURAKKAA	105
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	296
BİBLİYOGRAFYA.....	299
DİZİN	310
EKLER.....	314
A) Resimler Listesi	315
B) Murakkaalardaki Eserlerin Konularına Göre Dağılımı	319
1. Mushaf Sayfaları	319
2. Hadis-i Şerifler.....	319
3. Hilye-i Şerifler.....	320
4. Dualar ve Salâten Tüncînâ	320
5. Kelâm-ı Kibarlar	320
6. Kasideler ve Şiirler.....	321
7. Müfredat Meşkleri	321
8. Karalamalar	321
9. İcâzet kıt'ası	321
C) Murakkaalarda İmzası Bulunan Hattatların Kronolojik Sıralanışı	322
D) GY 309 No.lu Murakkaadaki Kasîdelerin Şairlerine Göre Kronolojik Sıralanışı	324
RAPOR	325
A) Muhakkak / Sülüs / Nesih Hilye-i Şerif	327
B) Celî Sülüs Kompozisyon: “Yâ Muḳallibe'l-ḳulûb...”	329
C) Celî Nesta'lik Satır: “Yâ Muḳallibe'l-ḳulûb...”	331
D) Celî Ma'kîlî Satır: “Yâ Muḳallibe'l-ḳulûb...”	333
E) Nesta'lik Beyt	335

**TSMK'DEKİ GY 152, GY 290, GY 309 ENVANTER NO.LU MURAKKAALARIN
HAT SANATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Özet

Bu tezde, 84 kalemde (envanter no.su altında) 118 adet eser incelenmiştir. Bu eserlerin yazı cinsi, süsleme tarzı, konu içerikleri vb. hakkında bilgi verilmiştir. Kıt'aların bir kısmı tezhipli bir kısmı ebruludur. Kıt'alarda genelde yazı çeşidi olarak, sülüs ve nesih hatları kullanılmış ve konu olarak, hadis-i şeriflerin tercih edildiği görülmüştür. İlk iki murakkaada bulunan kıt'alar ciltli, üçüncü murakkaadaki kıt'alar ise tek olarak biraraya getirilmiş iki kapak arasında toplanmıştır. Murakkaalardaki kıt'aların fotoğrafları birebir orjinal boyutta alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Albüm, murakkaa, kıt'a, hat sanatı, İslam yazısı, sülüs, nesih, nesta'lik, Topkapı Sarayı Müzesi, Türk hat sanatı, yazma eserler.

**EVALUATION OF THE ALBUMS GY 152, GY 290, GY 309 KEPT IN THE LIBRARY OF
TOPKAPI PALACE MUSEUM IN TERMS OF CALLIGRAPHY ART**

Abstract

In this study is examined calligraphy art of Ottoman located at the Topkapı Palace Museum Library (GY 152, GY 290, GY 309). In this albums there are totaly below 84 names, 118 pieces kıt'a. In every piece has been viewed writing style, ornamentation type and subject content. Generaly in pieces is seen sülüs, nesih, gilding, ebru and as subject is about sayings of Prophet (sav). Photographs of kıt'as are in original size.

Key words: Album, murakkaa, kıt'a, Islamic calligraphy, calligraphy of Ottoman, thuluth, naskhi, nasta'liq, Topkapı Palace Museum, Turkish handwriting art, manuscripts.

ÖNSÖZ

Pek çok konuda yerli ve yabancı araştırmacıların ilgisini çeken Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, hat sanatı açısından da müstesnâ bir kültür mekânıdır. Bu kütüphanede padişahların koleksiyonlarına girmiş pek nâdide yazma eserler, murakkaalar ve levhalar bulunmaktadır. Burada korunan nâdide hat murakkaalarından üçü tez konusu olarak seçilmiş, bunlardan bir katalog oluşturulmuş ve bu katalogda yer alan eserler, hat sanatı yönünden tek tek incelenmek suretiyle tanıtılmaya çalışılmıştır. Amaç herkes tarafından kolay ulaşılamayan bir hazineyi farklı özellikleriyle ortaya çıkarmak, ulaşılır ve bilinir kılmak ve bu eserler etrafında oluşan bilgileri sanat dünyasının istifadesine sunmaktır.

“TSMK’deki GY 152, GY 290, GY 309 Envanter No.lu Murakkaaların Hat Sanatı Açısından Değerlendirilmesi” isimli tez çalışması iki ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm, “Hat Sanatı ve Topkapı Sarayı” ana başlığı altında “A) Hat Sanatına Genel Bakış, B) Topkapı Sarayı’nın Hat Sanatı Açısından Önemi” şeklinde iki alt başlığa ayrılmış, ikinci bölümde ise murakkaalar, “TSMK’deki GY 152, 290, 309 No.lu Murakkaaların Tanıtılması” ana başlığı altında “A) GY 152 No.lu Murakkaa, B) GY 290 No.lu Murakkaa, C) GY 309 No.lu Murakkaa” şeklinde incelenmiştir. Tez, Sonuç, Bibliyografya, Dizin ve Ekler bölümü ile sona ermiştir.

Çalışmaya konu olan eserler hakkındaki mevcut bilgileri değerlendirirken, her biri için ayrı bir kimlik kartı oluşturulmuş ve bu şekilde eserlerin, yeri, envanter numarası, hattatı, târihi, formu, ebadı, dili, yazı çeşidi, satır sayısı, kâğıdı, mürekkebi, bezeme çeşidi, konusu ve metin özü hakkında çeşitli bilgilere yer verilmiştir.

Tez çalışmamızın en başından itibaren, kısıtlı vakitlerine rağmen, kıymetli görüş ve fikirleriyle beni destekleyen tez danışmanım Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı hocama,engin bilgisi ve yönlendirmeleriyle her zaman yanımda hissettiğimiz Prof. Dr. Muhittin Serin hocama, kıymetli görüş ve düşüncelerini bizlerle paylaşan Prof. Dr. Abdulhamit Tüfekçioğlu hocaya, yüksek lisans yapmaya yönelmemde ve hat eğitimimde çok kıymetli emekleri bulunan Hattat Ali Toy ve Hattat Davud Bektaş hocalarıma, metin çözümlerindeki destekleri sebebiyle Doç. Dr. Aynur Uraler ve Yusuf Subaşı hocalara ve bu zorlu süreçte beni yalnız bırakmayan kıymetli aileme ve arkadaşlarıma en derin minnet ve şükranlarımı sunar, tezin, hat sanatı ve tarihi alanındaki araştırmalara katkı sağlamasını, benzeri çalışmalara öncülük etmesini dilerim.

Tuğba Üveysuna

İstanbul 2017

Kısaltmalar

age.	:	Adı geçen eser
b.	:	Bin (ibn)
bkz.	:	Bakınız
bs.	:	Baskı
c.	:	Cilt
cc.	:	Celle Celalühu
çev.	:	Çeviren
d.	:	Doğumu
DİA	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
GY.	:	Güzel Yazılar (Bölümü)
h.	:	Hicrî yıl
haz.	:	Hazırlayan
hs.n.	:	Hadis numarası
Hz.	:	Hazreti
İA	:	İslam Ansiklopedisi
İSAM	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi
Ktp.	:	Kütüphâne
m.	:	Miladi yıl
neş.	:	Neşriyatı, neşreden
nr.	:	Numara, numarası
nşr. hzr.	:	Neşre hazırlayan
R.	:	Resim
ra.	:	Radiyallahu anhu
s.	:	Sayfa
salt.	:	Saltanatı
sav.	:	Sallahu aleyhi ve sellem
sy.	:	Sayı
trc.	:	Tercüme eden
TS	:	Topkapı Sarayı
tsh.	:	Tertip ve tashih eden
TSM	:	Topkapı Sarayı Müzesi
TSMK	:	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
ty	:	Târih yok
v.	:	Vefatı
vr.	:	Varak
yay.	:	Yayınları, yayınevi

Transkripsiyon¹

Elif	ا	e â a ā
Hemze-ya	ئ	ı ī i î
Hemze-vav	و	u ū ü û
Hemze	ء	'
Be	ب	b
Te	ت	t
Se	ث	s
Cim	ج	c
Ha	ح	ḥ
Hı	خ	ḫ
Dal	د	d
Zel	ذ	z (ḏ)
Ra	ر	r
Ze	ز	z
Je	ژ	j
Sin	س	s
Şın	ش	ş
Sad	ص	ṣ
Dad	ض	ḏ (ḍ)
Tı	ط	ṭ
Zı	ظ	ẓ
Ayn	ع	ʿ
Gayn	غ	ġ
Fe	ف	f
Kaf	ق	q
Kef	ك	k
Nunu Farisi	گ	ḡ
Nunu Türki	گ	ḡ
Lam	ل	l
Mim	م	m
Nun	ن	n
Vav	و	v
He	ه	h
Lamelif	لا	lā
Ye	ي	y

¹ Mahmut Bedrettin Yazır, **Eski Yazıları Okuma Anahtarı**, s. 156-159.

GİRİŞ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

“O, kalemle yazmayı, insana bilmediğini öğretendir.” Alak 96/4-5

Yazı, anlam ve ifadelerin, çeşitli biçim ve sembollere eşleştirilerek (eşitlenerek) bir sistem içerisinde somut materyaller kullanımıyla, görsel hale gelebilmesidir. Yazı, en önemli özelliği olan hatırlatıcı vasfı sayesinde, Hâfızaya yardımcı olmuş ve geçmişten geleceğe aktarılmak istenen her ne var ise yazı sayesinde mümkün olabilmektedir.

Başlangıçtan günümüze kadar ki süreçte, insanlar arasındaki iletişimde en etkili rolü oynayan yazı, kültürler arasındaki gelişmişlik düzeyinin de bir göstergesi sayılmıştır.

Yazının yazılış amaçlarından biri, belki de en önemlisi peygamber vasıtasıyla Âdemoğluna ulaştırılan ilahi kelamın, hatırdan kalmasına vesile olmasıdır.

“O kitap sana ve kavmine bir hatırlatmadır; yakında sorgulanacaksınız.” Zuhruf 43/44 diğer benzer âyetler, Enbiya 21/48-49-50.

Fakat yazının bu özelliği bile zaman içerisinde unutulmasına engel olamamıştır. Allah’ın (cc) emir ve yasaklarına uymayı terk ederek asi bir kavme dönüşen, peygamberden ve inananlardan ayrılarak farklı bir yol ve yurt edinen, isyana meyilli Kabil ve Kenan oğulları², Allah’ın (cc) kelamını ve kitabı unuttukları gibi yazıyı da unutular. En baştan beri gelişmişliğin simgesi olan yazıyı unutan asi topluluklar, peygamber ve inananlardan farklı olarak ilkel bir toplum haline geldiler. Oysaki peygamberler ve inananlar Allah’ın (cc) kitabına, emir ve yasaklarına riâyet ederek yazılanı muhafaza etmişler ve her daim medeni bir toplum olarak yaşamışlardır. Taberi Târihi’nde, Âdem (as)’a on, Şit (as)’a elli, İdris (as)’a otuz (altmış) ve İbrahim (as)’a on sayfalık kitabın indirilmiş olduğu yazılıdır.³ Geçmiş peygamberlere gönderilen sayfaların bahsi, Kur’an-ı Kerim’de ise şu şekilde geçmektedir. “Şüphesiz bu hükümler ilk sayfalarda, İbrahim ve Musa’nın sayfalarında da vardır.” A’lâ 87/18-19, Âl-i İmrân 3/65-184, Fâtır 35/25.

² Âdem (as)’ın oğlu Kabil ile Nuh (as)’ın oğlu, Ham’ın oğlu Kenan, babalarının dinini değiştirerek inançları, sözleri, fiil ve davranışları günah ve isyan olmuş kimselerdir.

³ Taberi, **Milletler ve Hükümdarlar Târihi**, c. 1, s. 201, 225.

Âdem (as) medeni idi, bütün ilimlere ait bilgi ona verilmişti.
... وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا... "Allah Âdem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti..." Bakara 2/31-33.

Çok okuyup yazdığı için ismi ders kelimesinden gelen İdris (as) geçmiş bütün ilimleri ve hesap ilmini de bilirdi.⁴ Hz. Ebû Zerr (ra)'ın rivâyet ettiği bir hadiste ise, "Resullerin ilki Âdem (as) ve onların sonuncusu Muhammed (sav)'dır. İsrail oğullarının Peygamberlerinin ilki Musa (as) ve onların sonuncusu İsa (as)'dır. Kalemle yazanların ilki ise İdris (as)'dır." buyrulmaktadır.⁵ Yani söylendiği gibi insanoğlu, yaratılıştan itibaren hiçbir zaman ilkel olmamıştı, Hakkın -nebîleri vasıtasıyla- gösterdiği yolda yürüyen, kalemle yazı yazan, ilim sahibiydi.

Bilindiği üzere vahiy, mecaz olarak Allah (cc) sözüdür, yani Allah (cc) katındaki mânâların seslere dönüştürülerek peygamberlerine bildirmesi hadisesidir. Vahy çeşitli şekillerde gelir, Allah (cc), Musa (as)'a yüz yüze hitab ettiği gibi, yazılı metinler, levhalar şeklinde de indirmiştir.

وَكُنَّا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُوعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ "Levhelerde Musa için her konuya dair öğüdü ve her şey hakkında gerekli açıklamaları yazdık. (Ve dedik ki:) "Bunlara sınıksız sarıl; kavmine de o en güzel öğüt ve açıklamalara sarılmalarını emret.." Araf 7/145-154, Bakara 2/87, Enam 6/91, Ahkaf 46/4. Bu şekilde bakıldığında yazı, yüce yaratıcı tarafından insanoğlunun tasarrufuna sunulmuş mucize bir hediyedir ve şu an için ulaşılan en eski yazı olarak Sümer çivi yazısı bunun bir göstergesidir.

Yaklaşık dört buçuk milyar yıllık⁶ bir geçmişe sahip olduğu tahmin edilen ve üzerinden sayısız milletlerin gelip geçtiği Dünyamızda insan nesli, büyük Nuh Tufanı'ndan sonra, Ebu'l-Beşer olarak anılan insanoğlunun ikinci atası Nuh (as)'ın oğullarından çoğalarak devam etmiştir.⁷ Sayıları artarak dünya üzerine yayılan insanoğlu farklı bölgelerde farklı kavimlere ayrılmışlar, değişik coğrafyalarda farklılaşan kavimler yaşayış biçimlerine göre edindikleri kültür içinde birbirleriyle anlaşabilmeyi kolaylaştıracak çeşitli dil sistemleri geliştirmişlerdir. Fakat bir dilin yaşaması o dili konuşan halkın sürekliliğine bağlıydı, diller milletlerle beraber yaşar milletlerle beraber ölürdü. Bunun aksine yazı, bir milletin dilini ve o dile ait kültürü koruduğu gibi, haklarında fikir sahibi olunmasını da sağlayan en önemli vasıtalarından biri olmuştur. Ne var ki yazı sistemlerine dair edinilen en eski belge, MÖ 3200 yıllarına ait Sümerlerin çivi yazılı tabletleridir. Bugün bile yaklaşık 7000'e yakın yaşayan dünya dillinden pek çoğunun yazı sistemi bulunmamaktadır yani bu dillerin bir yazısı yoktur. Bunun yanında bazı yazı sistemleri sadece birkaç dili ifade etmede kullanılırken, bazı diller ise birden çok yazı sistemi kullanmıştır. Örneğin Türk dili, farklı yazı

⁴ A. Köksal, **Peygamberler Târihi**, s. 104.

⁵ Taberi, **Milletler ve Hükümdarlar Târihi**, c. 1, s. 225. İmam Buhari, "Kitabu'l-Enbiya" **Hadîs-i Buhari**, Ramuz El-Ehadis, s. 159.

⁶ Clair Cameron Patterson, age of the Earth, https://en.wikipedia.org/wiki/Clair_Cameron_Patterson, https://en.wikipedia.org/wiki/Age_of_the_Earth, <http://pubs.usgs.gov/gip/geotime/age.html> (11.03.2016) Age of The Earth, US Geological Survey.

⁷ A. Köksal, **age**, s. 136.

sistemlerine sahip birden fazla alfabede yazılmıştır.⁸ Bunu mümkün kılan **alfabe sisteminin**, sesleri temsil etme esasına dayanmasıdır. Alfabe sistemine gelinceye kadarki evrede bilinen yazı sistemlerini⁹ kısaca inceleyelim;

_ Madde-yazı (**objetgrafik yazı**): İpe düğüm atılması şeklinde olan düğüm yazısı ve üzerine çentik açmak suretiyle kullanılan çubuklar, ilk yazım şekilleri olarak gösterilmiştir.

_ Resim-yazı (**piktografik yazı**): Anlatım için nesneler resmedilmiştir. Mağara duvarlarında ve kayalarda rastlanan bu yazı sisteminin 10.000 yıl kadar geriye gittiği tahmin edilmektedir. Zamanla insanlar arasındaki iletişimin artmasıyla doğan ihtiyaca bağlı olarak, taş, kemik, vb. malzemeler ve eşyalar üzerinde daha gelişmiş ikinci aşama piktografik yazılara rastlanmıştır. **Sümer çivi yazısı** da bu şekilde başlamıştır. Bu yazım şeklinde nesneler silitize şekillerle temsil edilir.

_ Fikir-yazı (**ideografik yazı**): Resim yazısının daha basit çizgilerle, kavram veya fikri ifade etme şeklidir. Nesneleri temsil eden sembollere anlam yükleyerek, bunların çizim veya resme aktarılmasına dayanır. Toplamların gelişmesi ve kavramların artması ideografilerin gelişmesine neden olmuş, Hiyerogliflerin de girdiği bu evrede, gelişen olayları anlatmaya yönelik ideogramlar yazılmaya başlanmıştır. **Mısır, Hitit ve Maya-Aztek** uygarlıklarının yazı sistemi olan ve binlerce farklı karakterden oluşan **hiyeroglifler** bu şekilde gelişmiştir. Bu yazım şeklinde soyut fikirler grafiksel sembollerle temsil edilir.¹⁰

_ Hece-yazı (**logografik yazı**): Sadeleşerek tamamıyla çizgiye dönüşen resim artık tek başına, bir sözcüğün tamamını veya bir kısmını ifade eden simgesel şekiller haline gelmiştir. Yani bir şeklin bir heceye eşdeğer olduğu yazı karakterini temsil eder. **Çivi yazısı** ve **hiyerogliflerin** ikinci aşaması ile bugünkü **Çin, Japon yazıları** gibi. Bu yazım şeklinde kelimenin tamamını veya bir bölümünü simgesel işaretlerle temsil edilir.

⁸ Türkçe'nin kullandığı yazı sistemleri; 1. Göktürk (Orhun) Alfabesi, 2. Soğd Alfabesi, 3. Uygur Alfabesi, 4. Mani Alfabesi, 5. Brahmi Alfabesi, 6. Nestûrî - Süryânî Alfabesi, 7. Çin Alfabesi, 8. Peçenek Alfabesi, 9. Tibet Yazısı, 10. Paspepa Yazısı, 11. Arap Alfabesi, 12. Ermeni Alfabesi, 13. İbrânî Alfabesi, 14. Grek Alfabesi, 15. Latin ve 16. Kiril (Slav) Alfabesi'dir.

Göktürk (Orhun) Alfabesi, Türkler'in bilinen ilk alfabesidir. Sağdan sola doğru yazılır, harfler bitleştirilmez, kelime sonunda üst üste iki nokta bulunur. Bu alfabeyle yazılmış yazıtlardan önemlileri; Orhon yazıtları (Kültigin Yazıtı -732 yılında yazılmış-, Bilge Kağan -735 yılında yazılmış-, Tonyukuk), Moğolistan'da Uygur dönemi yazıtları, Yenisey yazıtları, Moğolistan'da Hoytu-Tamir yazıtları, Kırgızistan'da Talas yazıtları ve Doğu Türkistan yazmalarıdır. (N. Yüce, "Türk - Yazı", **DİA**, c. 41, s. 493, M. Ergin, **Orhun Abideleri**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 2002, s. 16-22.)

⁹ John P. Hughes, "Diller ve Yazı", **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, c. 5, sy. 2, s.339-351, N. Yıldız, **Eskiçağda Yazı Malzemeleri ve Kitabın Oluşumu**, s. 2-10, R. Ertem, "Elifba-Alfabenin Tarihçesi", **DİA**, c. 11, s. 39-44, İ. Durmuş, "Harf", **DİA**, c. 16, s.158-163., <http://www.omniglot.com/writing/types.htm>, https://en.wikipedia.org/wiki/Writing_system, <https://en.wikipedia.org/wiki/Logogram>

¹⁰ Alfabenin kullanıldığı günümüzde ise halen, farklı dillere mensup insanlar arasındaki iletişimde kısa sürede kolay çözüm getirmesi veya yazılı metnin çok uzun kalacağı durumlarda dünyaca genel kabul görmüş, ideogramlar ve piktogramlar kullanılmaktadır.

_ Ses-yazı (**fonografik yazı**): Tek bir şeklin tek bir sesi temsil ettiği yazı sistemidir. Nesneleri veya kavramları temsil eden stilize olmuş şekillere isim verilmesi (harf) temeline dayanır. Bu şekilde isimlendirilen her bir şekil kendine ait sesi temsil eder. Bu nedenle logografik yazının aksine fonografik yazıda şekiller tek başına bir anlam ifade etmezler, ancak yan yana gelen şekillerin (harflerin) oluşturduğu fonetik bir sistem sayesinde anlam ifade ederler. Alfabetik yazı diğer sistemlere göre en etkili yazı sistemidir, çünkü dildeki her bir sesin kendine ait tek bir işaretinin oluşu öğrenimi kolaylaştırmaktadır.

Tûrisînâ'nın güneyinde kalan Serâbîtûlhâdim harabelerinde yapılan araştırmalar neticesinde, Batı Sâmi'lerden Kenânî'lerin icat edildiği alfabetik yazıya dair en eski bulgular mö. 1700'lere kadar uzanır. Kenânî yazının iki farklı yönde; güneyde **Maîn - Sebe, Himyerî, Habeş** yazısı, kuzeyde ise **Kuzey Sâmi** yazısı olarak, farklılaştığı görülür. Buradan **Fenike alfabesi** doğmuş, deniz ticareti yoluyla Yunanlılara geçen Fenike yazısından **Ârâmî** ve ilk **Yunan alfabeleri** ve buradan güney **Arap yazısı** (mö.800)¹¹ ve **Latin alfabeleri**, çok sonra ise Yunancadan türeyen **Kiril (Cyrillic) alfabesi** ortaya çıkmıştır.¹²

John P. Hughes'in ifadesine göre, bütün dünyada tek bir alfabe vardır ve bunun nedeni alfabetik yazının sadece tek bir defa keşfedilmiş olmasıdır.¹³ Zamanla toplumlar kendi kültürleri içinde alfabeyi şekillendirmişlerdir. Bakış açılarına göre aynı nesnenin, karşıdan, yandan, üstten, yatay, dikey vb. gibi, farklı görünüşlerini alarak resimlerini çizmişler ve bu çizimleri stilize edilerek farklı alfabe türlerini ortaya çıkarmışlardır. Bugün harflerin çoğunun ismini Fenike alfabesinden, şeklini ise piktografik ve ideografik yazının karışımı olan Mısır hiyerogliflerinden aldığı kabul edilir.

Târih boyunca alfabelerde kullanılan harf biçimleri için, ister yazının kaynağı olarak ilahi metinler ilham alınsın, ister Allah (cc.)'ın "en güzel şekilde, ölçülü olarak yarattım"¹⁴ buyurduğu kâinattan ilham alınarak resmetme veya benzetme yoluyla harf biçimleri çıkarılmış olsun, her iki durumda da yüce yaratıcının ölçüleri kullanılmış olur ki bu da yazının tevkîfî olduğunun açık bir göstergesidir. Evrende yaratılmış ve yaratılan her şeyde bir denge, uyum ve bütünlük söz konusu iken bunun yazıya da yansımaları olası bir durumdur. "Allah (cc) güzeldir, güzeli sever"¹⁵. İnsanoğlu da fıtratı icabı güzelliği arar ve güzeli sever. Ve bunu hayatının her alanına aksettirmeye çalıştığı gibi, yazıda da güzeli yakalamak için uğraşır, çalışır, çabalar.

Sadece bugün değil tarih boyunca yazı, güzel yazılmaya çalışılmıştır. Örneğin Edward Chiera'nın ölümünden sonra derlenen kitabında belirttiğine göre, Asurlu bir kâtibin yazıya hâkimiyeti için geçen süre bir dili okuyup yazmayı tam manasıyla kavramaya

¹¹ C. Woods, **Visible Language**, s. 13.

¹² G. Jean, **Yazı İnsanlığın Belleği**, s. 71, İ. Durmuş, "Harf", **age.** s.158.

¹³ J. P. Hughes, "Diller ve Yazı", **age.** s. 345.

¹⁴ Mürselât 77/23, Hicr 15/16, Tin 95/4, Secde 32/7, Teğâbun 64/3, Mümin 40/64, Zâriyât 51/48.

¹⁵ Müslim, İbn Mes'ud (ra)'dan rivayet etmiştir.

yetecek kadar ki bir süreye eşti. Okullar mabetlere bağlıydı ve yazı sanatının öğrenilmesinde kullanılan sistem bugünkü ile aynıydı. Öğrenim amaçlı kil tabletler üzerinde iki bölüm bulunurdu, solda hocanın yazısı olur, sağ boş bırakılırdı. Talebe, verilen temrin üzerinde uzunca bir müddet çalışmanın ardından, tabletin sol kısmını sağ kısma kopya ederdi. Hoca, birkaç kez kullanılan tabletlerin sağ kısmını kırarak ayırır ve sol kısmı tekrar kopya edilmek üzere öğrencilere örnek olarak bırakırdı.¹⁶ Buradan da anlaşılacağı üzere her dönemde amaç, sadece yazının yazılması değil, sistemli, düzenli ve de güzel yazılması olmuştur.

Yazının güzel yazılması derken ne kastedilmek istenmiştir, bundan neyi anlamalıyız. İmam Gazâlî hazretleri güzelin tarifini şu şekilde verir, “Her şeyin güzelliği, kendisinde bulunması mümkün ve kemâline lâîk olan şeylerin kendisinde bulunması demektir. Kendisinde bulunması mümkün olan bütün kemalâtı kendisinde topladığı vakit, güzelliğin zirvesine ulaşmış demektir. Şayet bir kısmı bulunursa, bulunduğu nisbette güzeldir.” der.¹⁷ Bu ifadeyi yazıya uyarladığımızda ise, başta yazı tekniği olmak üzere, harfin hem kendi içinde hem de diğer harflerle olan uyumu, dengesi, harfin doğrultusu, düzgünlüğü, cümle içinde ki yeri, cümle düzeni, cümlelerin düzenleniş biçimi, satır nizamına oturuşu veya istifli bir kompozisyonda dengeli dağılımı, nokta ve tezyini elemanların doğru, düzgün ve isabetli bir konumda bulunmasıyla, -ancak o vakit- yazı, hak ettiği yani olması gereken her özelliği kendisinde toplamış olarak, güzel denebilecek bir seviyeye gelir. İşte tarih boyunca, bu kemâle ermiş, olgun ve güzel yazıya erişebilmek için çabalanır, arzu edilen, istenen, aranan böyle bir yazıdır.

Yapılan her güzel işde bir sanat olduğu gibi, ya da her güzel iş bir sanata dönüştüğü gibi yazıda da, güzellik, uyum, ahenk, denge ve estetik yakalandığı zaman yazı, sanata dönüşür. Yazının bu sanatlı, güzel yazılış biçimine “Hüsn-i Hat”, “Hüsnü'l-Hat” (حسن الخط), “Güzel Yazı” denmektedir. Güzel yazı için çeşitli dillerde farklı kelimeler kullanılsada özünde mânâ aynıdır. Kaligrafi yunanca: κάλλος - kallos "güzellik" + γραφή - graphê "yazı" kelimelerinden türemiştir. Japon kaligrafisini ifade eden 書道 shodō ise **hat yolu, yazım yolu** (書 "yazı, yazım", 道 "yol, hâl, öğreti") demektir.

Buraya kadar, yazının çıkışından ve tarihi süre içerisinde nasıl şekil aldığından, fitrattan gelen güzel yazma isteği ve gayretinden, güzelden ne kastedildiğinden, güzel yazının bir sanat oluşundan bahsetmeye çalıştık. Târih boyunca yazının öğretilmesi, işlenmesi ve sanatlı olarak kullanılması ya devlet eliyle ya da en güçlü kurumlar vasıtasıyla olmuştur. (Geçmiş zamanlarda bunu, güçlü bir yapı olan dini kurumların üstlendiği, kazılarda çıkan metinlerden anlaşılmaktadır.) Aynı zamanda -yazının tanımını yaparken değindiğimiz gibi- yazı, devlet gücünü de temsil eder. Bir medeniyetin gelişip yükselebilmesi ve güçlenebilmesi ilme, sanata ve yazıya verdiği değer nispetinde gerçekleşir. Büyük medeniyetler olarak târih kitaplarında adı geçen devletler, varlıklarını

¹⁶ E. Chiera, **Kilden Kitaplar** (They Wrote on Clay), s. 94.

¹⁷ İmam Gazali, **İhyau ulumi'd-din**, c. 4, s. 539-545.

kanıtlamak ve güçlerini simgeleştirmek için mabetlerde, saraylarda, dikilitaşlarda, yazıtlarda, sütunlarda vd. hep yazı kullanmışlardır.

İslam medeniyetinde yazı, gücün, kuvvetin, hâkimiyetin asıl sahibini îmâ ve işâret etmek üzere kullanılmış, bu amaçla inşâ edilen yapılar üzerine âyet-i celileler, hadîs-i şerifler en güzel şekilde yazılarak işlenmiştir. Emeviler, Abbasiler, Selçuklular ve Osmanlılar hep bu yolda eserler vermişlerdir.¹⁸ Topkapı Sarayı da bunlardan bir tanesidir. Daha plan şemasından başlayarak, nasıl bir amaçla inşâ edildiği anlaşılan Topkapı Sarayı'nda, inancını yaşadığı çevreye yansıtmayı çok iyi başarabilmiş, varoluş sebebinin bilincinde, misyonunu farkında, vizyonunu belirlemiş, alt yapısı sağlam bir medeniyetin izleri görülür. Mimarisi, iç tezyinatı, kütüphanesi, hazinesi, arşivi ve bizlere bırakılan bu mirasın daha nice nadîde parçaları ile bir medeniyet meşheri olan Topkapı Sarayı, araştırmacısını beklemektedir.

A) ÇALIŞMANIN AMACI

Topkapı Sarayı Kütüphanesi bünyesindeki güzel yazılar içinde önemli bir yeri olan murakkaalar araştırma konusu olarak seçmemizdeki amaç; geçmişten gelen ve farklı dönemlere âit nâdide eserlerin anlaşılması ve değerlendirilerek gelecek nesillere aktarılması hususunda yapılan çalışmalara destek olmak ve hat dünyasına önemli yararlar sağlayacağı ümidi ve düşüncesiyle bu eserleri bilinir kılmak amaçlanmıştır.

B) ÇALIŞMANIN METODU

Topkapı Sarayı'ndaki üç murakkaa üzerine, uzun süreli yapılan bu tez çalışmasında; kıt'aların özellikleri ayrı ayrı incelenerek, gerekli notlar alınmış, elde edilen bilgiler kaydedilmiştir. Her bir murakkaanın ve kıt'anın ölçüleri alınmış, yazı sahası ebatları ise ayrıca tek tek ölçülmüştür. Murakkaların varak sayısı ve içerlerinde bulunan eserlerin sayfa sayısı not edilmiştir. Murakkaalardaki kıt'alar üzerinde daha derin inceleme ve değerlendirme yapmaya imkân sağlaması nedeniyle bu albümlerdeki eserlerin fotoğrafları temin edilmiş ve orjinal ebadlarıyla teze alınmıştır.

Kıt'alar için bir kimlik kartı oluşturularak katalog numarası verilmiş, envanter numaraları en yeniden en eskiye doğru olacak şekilde ayrıca tesbit ve kayıd edilmiştir. Eserlerin yazıldığı tarih dikkate alınarak imzası bulunan hattatlar hakkında bilgi edinilmiştir. Kıt'aların formu, dili, yazı çeşidi her bir kıt'adaki satır sayısı ve bu satırların yazılış özelliği, kâğıt cinsi, mürekkebi, bezeme çeşidi ve benzeri bilgiler ayrı ayrı işlenmiştir. Metinler tek tek okunmuş, orjinal haliyle yazıya dökülmüş, transkribe edilerek günümüz dilinde sağlıklı okunması kolaylaştırılmıştır. Metinlerin alındığı kaynaklar araştırılmış, mushaf sayfası olanların sûre ve âyet numaraları verilmiş, hadîs metinlerinin kaynakları

¹⁸ İbnü'n-Nedîm'in kaydettiğine göre, Emeviler dönemi, Velid b. Abdülmelik devrinde (705-715), Medine'de Mescid-i Nebevi'nin kible duvarına -ilk celi yazı yazan- Hattat Hâlid b. Ebû Hayyâc, Şems süresinden başlayarak Kuran-ı Kerim'i sonuna kadar celi-küffî hatla yazmıştır (S. K. Yetkin, **İslam Ülkelerinde Sanat**, İst. 1974, s. 127) (A. Alparslan, "Kitâbe", **DİA**, c. 26, s. 76-81).

birer birer bulunarak hadîs kaynağı ve numarası dipnotta gösterilmiştir. Metinlerin içerdiği manaya sadece özet olarak temas edilmiştir.

Topkapı Sarayı her çeşit sanat alanında olduğu gibi, pek çok yönüyle de hat sanatı açısından çok özeldir. Bu nedenle birinci bölümde, kitâbeleriyle, kütüphânesiyle, koleksiyonlarıyla hat sanatı açısından Topkapı Sarayının önemine kısaca değinilmiştir.

İkinci bölümde ise, bu üç murakkaada bulunan toplam 84 kalem* de 118 adet eser incelenmiş ve tanıtılmaya çalışılmıştır.

C) LİTERATÜR

Müzelerde, kütüphanelerde, özel koleksiyonlarda ve özellikle Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul Üniversitesi, Türk ve İslâm Eserleri Müzesi ve Süleymaniye Kütüphanelerinde çok değerli güzel yazı örnekleri bulunmaktadır. Bunlardan günümüze kadar ulaşabilmiş hat sanatının nadide örnekleri üzerine yapılmış çalışmalardan birkaçı alfabetik olarak şu şekilde sıralanabilir:

- A. Süheyl ÜNVER, **Hattat Şeyh Hamdullah Ve Fatih İçin İstinsah Ettiği İki Mühim Tıbbi Eser**, 1898, İstanbul 1986, (İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü, 1953.)
- Ali Haydar BAYAT, **Hüsn-i Hat Bibliyografyası**, IRCICA yay., İstanbul 2002.
- Hülya TEZCAN, **Topkapı Sarayı Müzesi Koleksiyonundan Tılsımlı Gömlekler**, Timaş Yayınları, İstanbul 2011.
- M. Hüsrev SUBAŞI, "Hattat Osmanlı Padişahları", **Osmanlı**, c. XI, Ankaralı, 1999, s. 52-60.
- M. Hüsrev SUBAŞI, **Hat Sanatını Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Taşıyan Adam, Diyarbakırlı Hattat Hamid Aytaç**, Diyarbakır Valiliği Kült. Sanat yay., İstanbul 2013.
- Melek CELAL, **Şeyh Hamdullah**, Kenan Matbaası, İstanbul 1948.
- Muhiddin SERİN, **Hattat Şeyh Hamdullah: Hayatı, Talebeleri, Eserleri**, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul 1992.
- Muhittin SERİN, **Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2010.
- Selâhaddin MÜNECCİD (d.1920-v.2010), **Yakut El-Müsta'sımı**, Dârü'l-Kitâbi'l-Cedid, Beyrut 1985.
- Süleyman BERK, **Hattat Mustafâ Râkım'da Celi Sülüs ve Tuğra Estetiği**, yayınlanmış doktora tezi, Erzurum 1999.
- Tayyar ALTIKULAÇ, yayına haz., **H. Osman'a İfade Edilen Mushaf-ı Şerif: Topkapı Sarayı Müzesi Nüshası = El-Mushafü's-Şerif El-Mensubu İla Osman B. Affan: Nüshatu Muthafi Topkapı Sarayı**, arapçaya tercüme eden Salih Sadawi, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), İstanbul 2007/1428.

* "Kalem" kelimesi, "envanter numarası altında" anlamında kullanılmıştır. (Meselâ, Katalog no : 59'daki eser, **1 kalemdede** yani bir envanter no.su altında **2 adettir** yani iki farklı kît'adır).

Tüm bu eserlerin yanında yapılan araştırmalardan bazıları ise şunlardır:

- Ayla GÜLEÇ, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki Seçilmiş Klasik Şemse Cilt Kapakları**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Habib İşmen, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü. Sosyal Bil. Enst. Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı Cilt Programı, İstanbul 2007.
- Ayşegül EKİCİ, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki E. H. 1470 Numaralı Şiir Mecmuası**, YL. Tezi, Danş., Prof. Dr. Emine Yeniterzi, Selçuk Ü. Sosyal Bil. Enst. Türk Dili ve Ed. Anabilim Dalı, Konya 2011.
- Betül AKAR, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki R. 1965 numaralı Şiir Mecmuası (90b-176b)'nın Transkripsiyonlu Metni**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç, Selçuk Ü. Sosyal Bil. Enst. Türk Dili Ve Ed. Anabilim Dalı, Eski Türk Ed. Bilim Dalı, Konya 2011.
- Bihter H. B. Altunbaş GÜMBÜR, **İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi'nde Yer Alan Tezhipli Kur'an-ı Kerim Yazmaları'nın Kataloglanması, Cilt I-II-III-IV**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Gül Güney, Dokuz Eylül Ü. Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı, İzmir 2014.
- Çiğdem Ö. ERTUNÇ, **Sadberk Hanım Müzesi, Sevgi Gönül Koleksiyonu'nda Bulunan Hilye-i Saadet Levhalarının Form Açısından İncelenmesi**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ, Süleyman Demirel Ün. Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı, Isparta 2008. _Eserde 12 Hilye-i Saadet Levhası çeşitli açılardan ele alınmıştır.
- Ebrû KARAHAN, **Türkpetrol Vakfı Koleksiyonu'ndaki Yazma Eserler Ve Yazı Âletleri**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Gülnur Duran, Prof. (h.c.) Uğur Derman, Marmara Ü. Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul 2009. _Türkpetrol Vakfı Koleksiyonu'ndaki eserlerin ayrıntılı tanıtımı ve listelenmesi bakımından özellikle çok önemli bir eserdir.
- F. Betül TELLİ, **Hasan Rıza Divanı**, YL. Tezi, Danş., Prof. Dr. Zehra Toska, Boğaziçi Ü. Sosyal Bil. Enst. Türk Ed. Böl. Türk Dili ve Ed. Anabilim Dalı, Eski Türk Ed. Bilim Dalı, 2010. _İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T 2884 no.lu nüshanın incelenmesi bakımından önemlidir.
- Funda (KOÇER) YEŞİLYURT, **Topkapı Sarayı Dördüncü Avlu'daki Yapılarda Kullanılan Çiniler**, Doktora Tezi, Danş., Prof. Dr. Hamza Gündoğdu, Atatürk Ü. Sosyal Bil. Enst. Sanat Târihi Anabilim Dalı, 2014. _Sünnet Odası, Revan Köşkü, Bağdat Köşkü, Hırka-i Saadet dairesi gibi Dördüncü Avluda bulunan çeşitli çini panoların özenli incelenmesi bakımından önemlidir.
- Gülhizar KARA, **Gelibolulu Mustafâ Âlî'nin "Nâdiru'l-Mehârib" Adlı Eserinin Edisyon Kritiği Ve Muhtevasının Değerlendirilmesi**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Süleyman Genç, Dokuz Eylül Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Târihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslam Târihi Programı, 2009. _Nâdiru'l-mehârib'in orjinal

- metinlerinden örnekler olması ve Topkapı Sarayı Müzesi Revan Kitaplığı, 1290 nolu eserin tanıtımı açısından önemlidir.
- Melek DİKMEN, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 1221 nolu Siyer-i Nebî'de metin minyatür ilişkisi**, Doktora Tezi, Danş., Prof. Dr. Ali Yılmaz, Atatürk Ü. Sosyal Bilimler Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Ankara 2009.
- Murat KOCAASLAN, **Topkapı Sarayı Haremi: IV. Mehmed Dönemi (1648-1687)**, Doktora Tezi, Hacettepe Ü. Sosyal Bilimler Enst. Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2010.
- Nasuhi ÇELEBİ, **İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan Fatih Sultan Mehmet İçin Hazırlanmış Kitapların Tezhip Sanatı Açısından Değerlendirilmesi Ve Diğer Özellikleri**, Doktora Tezi, Danş., Prof. Dr. Naci Okçu, Atatürk Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Erzurum 2003.
- Necati SANCAKTUTAN, **Bir Safevi Devri Mushafının Tezyini Yönden Değerlendirilmesi**, YL. Tezi, Danş., Prof. Dr. Çiçek Derman, Marmara Ü. Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul 2010. _TİEM 506 nolu, yazma Safevî devri mushafı, döneminin özelliklerini yansıtan işçiliği açısından oldukça önemlidir.
- Necla KAPLAN, **Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye 980 Numaralı Kısas-ı Enbiyâ Nüshası Ve Tasvirleri**, YL. Tezi, Danş., Prof. Dr. Kasım İnce, Pamukkale Ü. Sosyal Bil. Enst. Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sanat Tarihi Bilim Dalı, 2013.
- Nihal ARACI, **Karahîsarî Mushafının Tezhip Tasarımı Açısından İncelenmesi (Bakara Sûresi'nin sonuna kadar)**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Mustafa Nasuhi Çelebi, FSMVÜ Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul 2014.
- Nurcan TOPRAK, **Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri**, YL. Tezi, Danş., Prof.Dr. M. Hüsrev Subaşı, Marmara Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İslam Tarihi Bilim Dalı, İstanbul 2004.
- Ömer Faruk DERE, **Hat Sanatında Hafız Osman Efendi Ve Ekolü**, YL. Tezi, Danş., Prof.Dr. M. Hüsrev Subaşı, Marmara Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2001.
- Özlem ÖZTÜRK, **Yeni Dünyanın Keşfi: Târîh-î Hind-î Garbî Hadîs-î Nev (İst.TSMK r.1488) ve Resimleri**, YL. Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale 2012.
- Pınar KOÇYİĞİT, **Resimli bir Osmanlı Gazânâmesi: Gelibolulu Mustafa Âli (1541-1600) ve Nusretnâme'si (İst.TSMK h. 1365)**, YL. Tezi, Çanakkale 18 Mart Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, 2012.
- Sabriye Hilal ARPACIOĞLU, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 1321 Numaralı "Zübdet - ül Tevarih" Nüshası ve Tasvirleri**, YL. Tezi, Marmara Ü. Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul 2015.

- Serap AKSU, **Bayezid Devlet Kütüphanesinde Bulunan Tezhipli El Yazması Kur'ân-ı Kerîmler**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Oktay Hatipoğlu, Atatürk Ü. Sosyal Bil. Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı, Erzurum 2012. _Bu eserde Bayezid Devlet Kütüphanesi Nadir Eserler Bölümünde bulunan, 17 yazma Kur'ân-ı Kerîm tezhip, cilt ve yazı bakımından incelenmiştir.
- Serap Bostancı TULUK, **Topkapı Sarayı Kütüphanesi Y.Y.999 no'lu Karahisârî Mushafının Tezyînî Yönden İncelenmesi**, YL. Tezi, FSMVÜ Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul 2015.
- Sevda ERCE, **Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Murakkalar: Süleymaniye Ve Hamidiye Bölümü**, YL. Tezi, Danş., Prof. Dr. Muhittin Serin, Marmara Ü. Sosyal Bil. Enst. İlht. Anabilim Dalı, İslam Tarihi ve Sant. Bilim Dalı, 2012.
- Sevda ÖZEMİR, **XVI. Yüzyıla Ait Üç Yazma Eserin Tezhip Özellikleri (Süleymaniye Kütüphanesi İsmihan Sultan 337/1 - Pertevniyal 2- Sultan Ahmed 24)**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Mesude Hülya Doğru, Sakarya Ü. Sosyal Bil. Enst., 2010. _Süleymaniye Kütüphanesinden bulunan bu üç eser, tezhip özellikleri bakımından tanıtılmıştır.
- Sibel AK, **TSMK'da Bulunan III. Murad Tuğrasının Desen ve Renk Yönünden İncelenmesi**, YL. Tezi, Danş., Yrd. Doç. Dr. Mustafa Nasuhi Çelebi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı, Tezhip Sanat Dalı, İstanbul 2013.
- Sümeyye KOCA, **Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan No: 1972'de Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr (vr. 160b-240a)** (İnceleme-metin), YL. Tezi, Marmara Ü. Türkiyat Araştırmaları Enst. Türk Dili ve Ed. Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2014.
- Şebnem TAMCAN, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde Bulunan H.1339 no.lu Sigetvar Seferi tarihinin tasvirleri**, YL. Tezi, Ege Ü. Sosyal Bilimler Enst. Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir 2005.
- Şehnaz Biçer ÖZCAN, **Timur Devri Herat Tezhip Ekolü (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi)**, Sanatta Yeterlik, Danş., Prof. F. Çiçek Derman, Marmara Ü. Güzel Sanatlar Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezhip-Süsleme Sanat Dalı, İstanbul 2007.
- Yusuf BİLEN, **Hattat Mehmed Şevki Efendi Ve Sülüs-Nesih Hat Ekolü**, Doktora Tezi, Danş., Doç. Dr. Abdulkadir Yılmaz, Atatürk Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, 2010.
- Zuhal POLAT, **Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan Birkaç El Yazması Kur'an-ı Kerim'in Kitap Sanatları Bakımından İncelenmesi**, YL. Tezi, Atatürk Ü. Sosyal Bil. Enst. Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı, 2015.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAT SANATI VE TOPKAPI SARAYI

A) HAT SANATINA GENEL BAKIŞ

1. Osmanlı Öncesi Hat Sanatı

İslamdan önce Hicaz bölgesinde kullanılan yazı daha çok ticarî alanda, edebiyatta (muallakat-ı seb'a gibi), neseb ilminde vb. bazı kayıtların tutulmasında daha çok hafızaya yardımcı olarak kullanılmıştır. Şifâî kültüre dayalı bu dönemde, yazı İslamın doğuşuyla beraber önem kazanmaya başlamıştır.

Nâzil olan âyetlerin vahiy kâtiplerine yazdırılarak korunmaya alınması, Kur'ân-ı Kerîm'de ve hadislerde yazının teşvik edilmesi, Hz. Peygamber (sav)'in yabancı hükümdarlara göndereceği İslam'a davet mektuplarının yazımı, savaşlar neticesi ele geçen ganimetlerin, zekât mallarının tesbiti, vasiyetin¹⁹, borç sözleşmelerinin yazıyla kayda geçirilmesi emri²⁰ gibi daha pek çok neden yazının kullanımını gerekli kılmış, önemini arttırarak gelişimini sağlamıştır.

Kur'ân âyetlerinin yani vahyin korunması, hem ezber yoluyla hafızalarda saklanması hem de yazılarak kayda geçirilmesi şeklinde olacağı için mushaf hattının yazımına azamî derecede önem verilmiş, yazının mükemmelleşmesi ve güzelleşmesi için büyük bir titizlikle çalışılmıştır. Dolayısıyla, İslam yazısı daha en başta, vahiy kâtipleri tarafından gelişerek, bir sanat değeri kazanmaya başlamıştır. İlk vahiy kâtipleri **Übey b. Kâb** (ra) ve **Zeyd b. Sâbit** (ra)'dir. **Hâlid b. Saîd** (ra) Besmele'yi ilk yazan kişi, Hz. **Muaviye** Âyetü'l-Kürsî nâzil olduğunda Hz. Peygamber (sav) tarafından çağırılıp yazdırılan ilk kişidir.

¹⁹ İbn Ömer (ra)'den rivâyetle, Rasûlullah (sav) şöyle buyurdu: “Vasiyet edebilecek kadar malı bulunan bir kimsenin vasiyeti yanında yazılı bulunmaksızın iki gece bile geçirmesi caiz olmaz.” Hadis-i şerif, **Sünen-i Tirmizi**, hadis numarası: 974.

²⁰ “Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize borçlandığınız zaman bunu yazın. Aranızda bir kâtip âdilane bir şekilde yazsın, Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın, (her şeyi olduğu gibi dosdoğru) yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan korkup sakınsın da borçtan hiçbir şeyi eksik etmesin. Eğer borçlu, akli ermeyen veya zayıf bir kimse ise, ya da yazdıramıyorsa, velisi adaletle yazdırsın. ...” Bakara 2/282.

Muaviye ayrıca, Efendimiz (sav)'le Araplar arasındaki yazışmalarda da kâtiplik yapmıştır.²¹ Resulullah (sav) yazıya önem verdiği gibi onun açık, net, okunaklı ve güzel yazılmasına da dikkat çekmiştir. Muâviye'den nakledilen bir hadis-i şerifde Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur, “Ey Muâviye, hokkaya likâ koy. Kalemi eğri kes. Besmelenin bâ'sını dik yaz. Sîn harfinin dişlerini, mîm'in gözünü aç. İsm-i celâli güzel yazmaya gayret et. Rahmân ve Rahîm'i de güzel yaz”.²²

Hız. Ebû Bekir (ra) zamanında, Hız. Peygamber (sav) huzurunda Kur'ân-ı Kerim'i baştan sona yazmış ve ezberlemiş olan Zeyd b. Sabit'in başkanlığında bir komisyon kurularak mushaf sayfaları biraraya getirilmiş ve iki kapak arasında toplanmış ve Hız. Hafsa'ya (ra) emanet edilmiştir. Hız. Osman (ra) devrinde ise bu nüsha Hız. Hafsa (ra)'dan rica edilerek yine Zeyd b. Sabit başkanlığında bir heyet tarafından yedi nüsha halinde çoğaltılmıştır.²³ Bu nüshalara **Resm-i Osmanî** veya **İstîlâh-ı Selefî** denmektedir.

Fetihler sonucu Arap diline yeterince hâkim olmayan farklı ırklara mensup yeni müslümanların artması, hatta yerli Arap halkının dahi dil hataları yapmaları sebebiyle, Basra Valisi Ziyâd b. Ebîhi tarafından Kur'ân-ı Kerîmin hatasız okunması ve okumada güçlük çekilmemesine yönelik çalışmalar için **Ebu'l-Esved ed-Düeli**²⁴ (v. 69/688) görevlendirilmiştir.

Ebu'l-Esved ed-Düeli, Hız. Ali (ra)'den aldığı tavsiye ve öğütler üzerine mushaf yazısı için hareke sisteminin ilk kaidelerini oluşturmuş, fetha için harfin üstüne bir nokta, damme için önüne bir nokta, kesre için altına bir nokta koymuş ve tenvin için de çift nokta kullanılmıştır.²⁵ **Nasr b. Âsım** (v. 90/709) ve **Yahyâ b. Ya'mer** (v. 129/746) de Ebu'l-Esved ed-Düeli'den öğrendikleri bilgiler üzerine, benzer harfler arasında fark oluşturabilmek için noktaları kullanmışlardır. Bazı kaynaklarda, Halife Ömer b. el-Hattab (ra) dönemine ait, Arapça ve Yunanca yazılı bir belgede, noktalı arapça harflerin olduğundan ve Halife Muaviye dönemine ait Taif yakınlarında bir su bendi üzerinde bulunan bir kitabede de

²¹ A. Köksal, “Peygamberimizin Yazı İşleri ve Yazıcıları”, **Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi**, Mayıs-Haziran 1971, c. 10, sy. 108-109, s. 183-188.

²² bkz. GY 152, 5b.

²³ Bugün, Hız. Osman (ra)'a nisbet edilen bu nüshalar, 1. Taşkent nüshası, Taşkent Eski Eserler Müzesi'ndedir, 2. Topkapı nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndedir, 3. Türk ve İslâm Eserleri Müzesi nüshası, 4. Meşhed-i Hüseyin nüshası, Kahire'de el-Meşhedü'l-Hüseyin'dedir, 5. Bibliothèque Nationale nüshası, 6. British Library nüshası, 7. Derleme Nüsha ise St. Petersburg, Katta-Langar, Buhara ve Taşkent'teki muhtelif kütüphanelerde bulunan varakların fotoğraflarının bir araya getirilmesiyle Kur'ân-ı Kerîm'in yaklaşık yarısına yakını oluşturulmuş nüshalardır. Aslında -kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte- bunların Hız. Osman mushaflarının herhangi birinden, istinsah edilmiş olarak zamanımıza ulaştığı düşünülmektedir. (Tayyar Altıkulaç, **Günümüze Ulaşan Mesâhif-i Kadîme İlk Mushaflar Üzerine Bir İnceleme**, IRCICA yay., İstanbul 2015.)

²⁴ Tâbiîndendir, Hız. Ömer zamanında Basra'ya göç etmiş, Hız. Ali' zamanında Basra Valisi Abdullah b. Abbas tarafından Basra kadılığına ve ayrıca Hâricîler üzerine gönderilen ordunun kumandanlığına getirilmiştir. Kur'an'ı Hız. Ali'den öğrenmiş, Hız. Ömer, Hız. Osman, Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Mes'ûd, Muâz b. Cebel, Ebû Zer el-Gifârî, Zübeyr b. Avvâm, Übey b. Kâ'b, Ebû Mûsâ el-Eş'arî ve İmrân b. Husayn gibi kişilerden kıraate dair rivayetlerde bulunmuş, ayrıca onlardan hadis nakletmiştir. Nahiv bilgisini Hız. Ali'den almış, Arap grameri ve edebiyatı üzerinde geniş bilgi sahibi, kelimelerin taşıdıkları anlamları bilen ve fasih konuşan bir âlim, edip ve şairdi.

²⁵ Resimlerde bkz. R. 20.

yine bazı harflerin noktalı oluşundan bahsedilmiştir.²⁶ Muhammed Hamidullah Kur'ân-ı Kerim'in noktalanmasına daha Efendimiz (sav) zamanından başlanıldığından bahseder²⁷.

Resulullah (sav) döneminden itibaren sanat kuvvetiyle yazılmış yazı, iki ayrı koldan ilerlemiştir; **cezmi yazı** ve **meşk yazı**.

Hututu'l-Mesahif yani mushaf hattı da denen **cezmi yazısı** dönemlere göre hicri, mekki, medeni, basrî, kûfî olarak da anılmıştır. Sadece Kur'ân-ı Kerîm hattı yazımına ayrılmış, daha çok kuralları olan, formal, düz ve köşeli, geometrik bir yapıya sahip yazı şeklindedir. Hz. Peygamber (sav)'in bu yazı formunu mushaf hattı için seçmesinin nedeni, âyetlerin doğru tesbit edilebilmesi ve yanlış okumaya meydan vermemesi içindir.

Meşk yazısı, basit, yuvarlak (leyyin yani müdevver) formlu ve yazana göre farklılık gösteren yazı şeklindedir. Günlük yazılarda, mektuplarda, yazışmalarda, ticarete kullanılmıştır. Tarihte, sanat boyutu kazanarak öne çıkacak olan hat sanatı, bu ikinci kolda ilerlemiş, işlenerek, gelişmiş ve daima kemâle ulaşma hedefi içerisinde olmuştur.

Emevîler dönemi; İslam devleti büyümüş, kurumlar çoğalmış, yunan, hint, iran felsefesinden, antik bilimlerden yoğun şekilde tercüme ve âlimlerin yazdıkları kitaplardan istinsah (kopya edilerek çoğaltılması) faaliyetleri başlamıştır. Şam kültür merkezinde bütün bu yazım faaliyetlerinin sonucu olarak o günün hatlarına **verrak** ismi verilmiştir. Böylece **verrakî** denilen ve sadece kitaplarda gelişim gösteren bir yazı ortaya çıkmıştır. Daha sonra buna **neshî** denmiş, bu da **nesih** ve **reyhanî** olarak ikiye ayrılmıştır. Hz. Peygamber Efendimiz (sav)'in yuvarlak hatlı mektupları verrakî yazının başlangıcı olarak sayılabilir.

İlk devir hüsn-i hattının gelişmesinde, bazı ölçüler kazanmasında etkili olan ve önemli yenilikler yapan kâtipler;

Hâlid b. Ebü'l-Heyyâc, İbnü'n-Nedîm, Hz. Ali (ra)'ın yakın dostu Hâlid b. Ebü'l-Heyyâc'ın, I./VII. yy.da, ilk defa hüsn-i hatla yazdığı mushafı gördüğünü kaydetmiştir. Aynı zamanda Hâlid b. Ebü'l-Heyyâc, I. Velid döneminde yenileme yapılırken, ilk defa celî kûfî hatla Mescid-i Nebvî'nin kible duvarına Şems sûresinin tamamını veya Şems sûresinden başlayarak Kur'ân-ı Kerimî sonuna kadar celî kûfî olarak altın mozaiklerle yazmıştır.²⁸ **Mâlik b. Dînâr** (v. 131/748) ve **Kutbe el-Muharrir** (v. 154/771) de yazıda büyük ıslahat yapmışlardır.

Abbâsîler dönemi; İslam Devletinin iktisadi, coğrafi ve bilimsel olarak zenginleşmesiyle, kurumlar çoğalmış, yazıda da çeşitli istilahlar ortaya çıkmıştır.

Yazının sanat boyutu kazanacağı 2. kol olan **meşk yazısı** (leyyin, müdevver yazı) bu dönemde iki safhaya ayrılır; a) âsli hatlar, el-hattu'l-mevzûn, b) nisbetli hatlar, el-hattu'l-mensûb.

²⁶ Abdusabûr Şahin, "Hz. Muhammed Devrinde Arap Yazısında Hareke ve Nokta", çev. Tayyar Altıkulaç, **Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi**, Kasım-Aralık 1970, c. 9, sy. 102-103, s. 403-406.

Muhammed Hamidullah, "Allah'ın Elçisi (sav) ve Sahabe Devrinde Yazı Sanatı", **İslâmî Araştırmalar**, Mayıs 1988, c. 2, sy. 7, s. 95-102.

²⁷ M. Hamidullah, **Kur'ân-ı Kerim Tarihi**, s. 51-58.

²⁸ Y. Zennûn, M. Serin, "Kûfî", **DİA**, c. 26, s. 342-345.

Mevzûn hatlar, her resmi daire için kalem kalınlığına, kâğıt ebadına, konusuna ve yazıldığı kuruma göre değişen bu yazılı yazıldıkları alanlara göre isimler aldıklarında çeşitleri 35-40'a kadar çıkmıştır. IX. yy.'ın önemli hattatları arasında sayılan, **Dahhâk b. Aclân el-Kâtib**, **İshak b. Hammâd el-Kâtib**, **İbrâhim es-Siczî** ve **Ahvel el-Muharrir**, mevzun hatlarda (müstedîr yazıda) önemli yenilikler yapmışlardır.

El-hattu'l-mensûb da denen **nisbetli hatlar** ise, 35-40 kalem (çeşit) olan mevzun hatların ayıklanmasıyla ortaya çıkmıştır.

Sanat ve ilim daima en güçlü devlete göçer. Hat sanatı da zaman içerisinde Mekke, Medine, Kûfe, Şam, Bağdat, Kahire, Herat ve son olarak İstanbul'a göçmüştür denilebilir.

Hat sanatında "**Bağdat ekolü**" olarak adlandırılan, IX. ve X. yy.'ların önemli hattatları;

Ebû Ali İbn Mukle (v. 328/940) ve kardeşi **Ebû Abdullah Hasan** (v. 338/949) mevzun hatları (müstedîr yazıyı) ayıklayarak sınıflandırmışlar (tasfiye ve tasnif etmişler), harflerin ölçü ve geometrisini daire esasına tabi tutarak belli kurallara oturtmuşlar, harf ölçülerini kalem kalınlığına göre vererek büyük bir istilâh gerçekleştirmişlerdir. Mensub hatların ortaya çıkışı aklâm-ı sittenin de hazırlık evresini oluşturmuştur. İbn Mukle tevkî' ve rikâ'da, kardeşi Ebû Abdullah ise neshî yazıda uzmanlaşmışlardır. İki mushaf yazdığı bilinen İbn Mukle'den günümüze herhangi bir örnek ulaşmamıştır.

İbnü'l-Bevvâb (v. 413/1022) zamanına kadar, İbn Mukle'nin ortaya koyduğu usul ve kurallara uyulmuştur. İbnü'l-Bevvâb ise İbn Mukle'nin geliştirdiği kuralları daha estetik hale getirerek, harf nisbetlerini ve üslûbunu güzelleştirdi. Muhakkak ve reyhânî hatlarının kesin klasik ölçülerini ortaya koymuş ayrıca, kelimelerin satır üzerinde dizilimine çalışarak harfler ve kelimeler arasında bir düzen, uyum ve âhenk yakalamıştır. Yazı çeşitlerini tekrar ayıklayarak kalem (yazı çeşidi) sayısını (sicillât, dîbâc, zenbûr, müfettah, harem, muallak, mürsel gibi birçok hat cinsini) sekize indirmiş, böylece aklâm-ı sittenin gelişimine büyük bir yenilik getirmiştir. İbnü'l-Bevvâb üslûbu yaklaşık üç asır devam etmiştir.

XIII. yy'ın önemli hattatlarından olan Safiyyüddin Abdülmü'min el-Urmevî (v. 693/1294), Yâkût el-Müsta'sımî'nin ve İbnü's-Sühreverdî, Nizâmeddin b. Hakîm, Kemâleddin b. Burhân es-Sûfî, Abdullah-ı Sayrafî gibi sanatkârların da hocasıdır.

Yâkût el-Müsta'sımî (v. 698/1298) son Abbâsî halifesi Müsta'sım-Billâh'ın saray hattatıdır. İbn Mukle ve İbnü'l-Bevvâb yazılarını, çok uzun müddet dikkatli bir şekilde incelemiş, tetkik etmiş, titizlikle üzerinde çalışmış sonunda orjinallerinden ayırt edilemeyecek başarılı taklitlerini yazmaya muvaffak olabilmıştır. Yâkût'un bu başarısı aklâm-ı sittede açacağı çığırın ilk evresi olmuştur. Ve -aklâm-ı sitte- altı çeşit yazı (tevkî', rikâ', muhakkak, reyhânî, sülûs, nesih) Yâkût'un çalışmaları sonucu bütün kurallarıyla, klasik usul, kaide ve oranlarıyla ortaya çıkmıştır. **İlk murakkaa tertibi bu devirde yapılmıştır.** Ayrıca mushaf kitabetin de esaslı bir gelişim sağlanmış, yeni bir çığır açmıştır. Mushaf sayfalarında aklâm-ı sitte yazılarını karışık kullanılmış, bir satır muhakkak, beş satır

nesih, bir satır sülüs, beş satır nesih, bir satır muhakkak şeklinde yazılmıştır. Muhakkak ve sülüs satırlara oranla nesih satırlar daha kısa tutulmuştur. Muhakkak, reyhânî, sülüs ve nesih hatlarından sadece birini kullanarak da mushaf yazmıştır. Yâkût el-Müsta'sımî hat tarihinde en köklü ıslahatı yapmış, fakat asıl hizmetini muhakkak ve reyhânî hatarın tekâmülünde göstermiştir.

XIV. yy. 'ın önemli hattatları arasında, Esâtîze-i Seb'a olarak da anılan, Yâkût el-Müsta'sımî ve talebelerini sayabiliriz. **Abdullah Ergun** (v. 744/1343), muhakkak yazıda uzmanlaşmış, yirmi dokuz mushafın ve Bağdat'ta iki medresenin kitâbesini yazmış, **Şeyh Ahmed-i Sühreverdî**, celî ve nesih yazıda uzmanlaşmış, otuz üç mushaf yazmış, **Mübârek es-Süyûfî**, reyhânî yazıda uzmanlaşmış, **Mübârek Şah b. Kutub**, nesih yazıda uzmanlaşmış, kırk dört mushaf yazmış, **Nasrullah et-Tabîb (Nâsirüddin Mütetabbib)**, muhakkak yazıda uzmanlaşmış, yirmi beş mushaf yazmış ve **Abdullah-ı Sayrafî** (v. 745/1344-45) sülüs yazıda uzmanlaşmış, otuz altı mushaf yazmış, Hayreddin Mar'âşî ve Şeyh Hamdullah talebeleri arasındadır, bu sebeple Osmanlı hattatlarına dolaylı olarak da olsa tesir etmiştir. Horasan hattatlarının silsilesi ise Abdullah-ı Sayrafî'den devam etmiştir.

XV. yy.'da, Timur'un oğlu Şâhruh (v. 850/1447) tarafından Herat ve Merv gibi şehirler yeniden inşa edilmiş, bölge istikrara kavuşmuş, iktisadî, sosyal ve kültürel hayat seviyesi oldukça yükselmiştir. Özellikle Hüseyin Baykara döneminde Herat, kültür ve sanatın önemli bir merkezi haline gelmiştir. "**Herat ekolü**" olarak anılan bu dönemde, mimaride olsun, hat, tezhip, minyatür, cilt gibi sanatın pek çok alanında, dönemin en parlak eserleri verilmiştir. Gıyâseddin Baysungur (v. 837/1434) gibi devlet adamları devrin önemli hattatları arasında olup İran sahasında henüz tesirini sürdüren Yâkût el-Müsta'sımî ekolünün en mâhir ve en usta temsilcisidir. Aklâm-ı sitteyi Şemseddin Muhammed b. Hüsâm el-Herevî (Baysungurî)'den öğrenmiştir.

Abbâsî Devletinin yıkılmasından (656/1258) sonra Bağdat eski özelliğini kaybetmiş, sanatçılar açısından rahat bir çalışma ortamının kalmadığı bu yerden, ilim kültür ve sanat erbabı üstadlar, Yâkût mektebini öğretmek üzere İslam coğrafyasına dağılmış, Horasan, Mâverâünnehir, Kahire ve Endülüs gibi farklı yerlere gitmişlerdir.

XIV. ve XV. yy.'larda "**Kahire ekolü**" olarak anılan ve Bağdat'tan sonra ikinci önemli merkez haline gelen Kahire'de, hat sanatı daha Tolunoğulları zamanından başlayarak (254-292/868-905) yüksek seviyelere ulaşmıştır.

XV. yüzyılda, İslâm yazıları Yâkût el-Müsta'sımî'nin ardından son olgunluk dönemine girmiştir.

2. Osmanlılar Döneminde Hat Sanatı

İstanbul'un fethinden sonra ilim, kültür ve sanatta ilerleyen Osmanlı Devleti hat sanatı alanında da liderliği devralmış, "**Osmanlı ekolü**" olarak incelediğimiz bu dönemde özellikle sülüs ve nesih hattında büyük gelişme göstererek yazıyı ileri seviyeye taşımıştır.

“Nerede bir ehl-i hüner var, İstanbul’a celb oluna”, düsturuyla yola çıkan ve portresini yaptıracak kadar ileri görüşlü ve açık fikirli olan Fâtih Sultan Mehmed ilme ve sanata büyük ilgi göstermiş, tüm İslam coğrafyasındaki sanatkârlara, İstanbul’a gelmeleri için teşvik edici cazip imkânlar sunmuştur. Akkoyunlularla yapılan Otlukbeli Meydan Savaşı’nda mağlûp olan Uzun Hasan’ın saray sanatkârlarını da İstanbul’a getirmiştir.

XV. yy.’ın önemli hattatlarından **Edirneli Yahyâ Sûfî** ve oğlu **Ali b. Yahyâ Sûfî**, Osmanlı celî sülûs ekolünün temelini atmış, XVIII. yy.’a kadar celî ve müsennâ yazılarda örnek alınmış, Fâtih devri hattatlarındandır. Yahyâ Sûfî’nin yazdığı Fâtih Camii şadırvanlı avlu pencere alınlıklarındaki kûfî ve celî sülûs hatlar (Fâtiha sûresi ile Âyetü’l-kürsî) ve oğlu Ali b. Yahyâ Sûfî’nin yazdığı Fâtih Camii kitâbesi ile Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümayun müsennâ ve satır istifli celî sülûs kitâbeleri XV. yy. celi hattının hayranlıkla seyredilen müstesna örnekleri olarak günümüze ulaşmıştır.

Şeyh Hamdullah “Kâtibü’s-sultânî” (v. 926/1520), hocası Kâtib Hayreddin olarak da tanınan Hayreddin Mar’âşî’dir (v. 876/1472). Sultan II. Bayezid’in himayesi altında Osmanlı hat ekolünün kuruluşuna öncülük etmiştir. Şeyh Hamdullah’ın sanat hayatında iki dönem vardır; evâil dönem, başlangıç yazılarını Yâkût üslûbunda yazdığı Amasya dönemi ve evâhir dönem, olgunluk yazılarını kendi üslûbunda yazdığı İstanbul dönemidir. Sultan II. Bayezit’in davetiyle Amasya’dan İstanbul’a gelmiş ve saray baş kâtipliğine getirmiştir. Topkapı Sarayında, Yâkût el-Müsta’sımî’nin yazılarını inceleyerek kendi üslûbunu ortaya koymuştur. “Şeyh üslûbu” olarak anılan bu yeni devrin başlamasıyla, Osmanlı-Türk hat sanatında Yâkût devri kapanmıştır.

Yâkût üslûbuna yenilik getirerek sülûs ve nesih yazılarda harflerin klasik nisbetlerini oluşturmuş, harflerin satır nizamını, kelimelerin birbiriyle olan uyumu dengelemiş ve böylece yazının bir bütün olarak gözükmelerini sağlamıştır. Yâkût el-Müsta’sımî’de ilk kez şekillenen murakkalar, Şeyh Hamdullah ile yeni bir üslûp kazanmıştır. Şeyh Hamdullah’ın celî sülûs hatla yazdığı eserlerden günümüze ulaşan İstanbul Dâvud Paşa, Fîruz Ağa ve Bayezit Camii inşa kitâbeleri olmuştur. Mustafa Dede, Şükrullah Halîfe talebeleri arasında sayılabilir.

Esâtîze-i Rûm olarak da anılan Şeyh Hamdullah ve çağdaşları arasında, Abdullah Amâsî, Celâl Amâsî (v. 893/1488), Muhyiddin Amâsî, Mustafa Dede, Ahmed Karahisârî ve Bursalı Şerbetçizâde İbrâhim Efendi’yi sayabiliriz.

XVI. yy.’ın “Şemsü’l-hat”ı veya “Yâkût-ı Rûm”u olarak da bilinen **Ahmed Şemseddin Karahisârî** (v. 963/1556) Yâkût el-Müsta’sımî ekolünün önde gelen temsilcilerinden olup aklâm-ı sitteyi, Fâtih Sultan Mehmed zamanında bir grup sanatkârla beraber İstanbul’a gelerek yerleştiği tahmin edilen İranlı hattat Esedullah-ı Kirmânî’den (v. 893/1488) öğrenmiştir. Yâkût üslûbuna yeni bir yorum katarak ihyasına çalışmışsada bu ancak bir hattat nesli devam edebilmiş daha ileri gidememiştir. Karahisârî, Yahyâ Sûfî ve Ali b. Yahyâ

Sûfî'nin yazılarını örnek alarak geliştirdiği celî ve müsennâ yazılarda, “Şeyh üslûbu”na göre daha başarılı olmuş, en güzel nisbet ve âhengi yakalamıştır. Celî ve müsennâ yazılardaki başarısının etkisi Mustafa Râkım’a kadar devam etmiştir. Yeni tarz celî sülûs, muhakkak, müsennâ ve müselsel kompozisyonlar deneyerek kendi adıyla anılan bir üslûb ortaya koymuş ve hattatlara örnek olmuştur. Yâkût tarzı mushaf kitabetine ise, farklı tarzda sayfa tasarımı ve istifiyle yeni bir yorum getirmiştir. Karahisârî’ye mahsus bir başka özellik ise, altın mürekkeple yazdığı harflerin etrafını siyah mürekkeple, siyah mürekkeple yazdığı harfleri etrafını da altın mürekkeple tahrirlemiştir.

Bu devrin önemli hattatları arasında, **Demircikulu Yûsuf Efendi**, Karahisârî üslûbunun en ünlü temsilcisidir. Tophane, Kılıç Ali Paşa Camii, iç ve dış kapı ve pencere üstlerindeki celî sülûslerin hattatıdır. **Abdullah Kırîmî “Kâtib-i Tatar”** (v. 999/1591), hocası Şeyh Hamdullah’ın torunlarından Derviş Mehmed’dir. “Şeyh üslûbu”nda yazmıştır. **Hasan Çelebi** (v. 1002/1594’ten sonra), bir müddet hocası Karahisârî’nin üslûbunda yazmış sonra Şeyh Hamdullah ekolüne dönerek bu üslûbunda eserler vermiştir. **Derviş Mehmed (Karahisârî Dervîşi)**, Büyükçekmece Köprü kitâbesi yazıları celî sülûs hattının gelişimini göstermesi bakımından önemlidir.

XVII. yy.’ın önemli hattatlarından **Büyük Derviş Ali** (v. 1084/1673), Şeyh Hamdullah üslûbu unutulmak üzere iken yeniden canlandırmış, “şeyh-i sâî” ve “vâziu’l-aslî’s-sâî” isimlerini almıştır.

Hâfız Osman (v. 1110/1698), Sultan II. Mustafa ile Sultan III. Ahmed’e hat hocalığı yapmıştır. Evâil döneminde, Derviş Ali ve Suyolcuzâde Mustafa üslûbunda yazılar vermiş, fakat sonra Şeyh üslûbunu öğrenmek üzere, Nefeszâde Seyyid İsmâil Efendi (v. 1090/1679)’ye talebe olmuştur. Diğer taraftan Şeyh eserlerini incelemeye başlamış, sarayda bulunan bir Şeyh mushafını aynen yazabilmek için çalışmıştır. Şeyh üslûbunun güzelliklerini seçip, alarak bir elemeye tâbi tutmuş, yorumlamış ve kendine has bir hat şivesi ortaya koymuştur. 1679-1689 yılları arasındaki en beğenilen devresi olan evâhir döneminde aklâm-ı sittenin ikinci büyük tekâmülünü gerçekleştirmiştir. 1100/1689’dan itibaren ise nesih hattının harflerini iyice küçülmüştür. Hâfız Osman üslûbu, önceleri tenkide uğramış fakat kısa zamanda kabul görerek, Şeyh üslûbunu unutturmuştur. Hâfız Osman hilye-i saâdet formunu ilk düzenleyen hattat olmuştur.

XVIII. yy. hattatlarından İsmâil Zühdü (Yeni) ve özellikle kardeşi Mustafa Râkım, hat sanatında Râkım öncesi ve Râkım sonrası denilen yeni bir çağ başlatmıştır.

“Kâtib-i sarây-ı sultânî” olarak da bilinen **İsmâil Zühdü** (v. 1221/1806), Sultan III. Mustafa (1757-1774) döneminde Enderûn-ı Hümayun hat muallimliğinde bulunmuştur. Eğrikapılı Râsim Efendi’nin önde gelen talebelerinden Morali Ahmed Hıfzî’den sülûs, nesih ve rikâ’ yazılarını meşketmiştir. Sülûs-nesih yazılarında Hâfız Osman üslûbunu benimsemiştir. Tashih yapmaya ihtiyaç olmayacak şekilde düzgün harflerle yazmıştır. Ayrıca İsmâil Zühdü, Karahisârî gibi kendine has farklı bir özellik, sülûs yazılarda bazı

nokta ve işaretleri siyah mürekkeple değil de zermürekkeple koymuş ve etrafını tahrirlemiştir.

Mustafa Râkım (v. 1241/1826) Sultan II. Mahmud'un hat hocasıdır. Ağabeyi ve hocası İsmâil Zühdü'den öğrendiği Hâfız Osman üslûbu sülûs hattını celî sülûse uygulayarak 1220/1806'den sonra celî sülûsde yeni büyük bir inkılâp gerçekleştirmiştir. Padişah tuğralarını da ıslah ederek güzelliğinin zirvesine ulaştırmıştır. Celî sülûste olduğu gibi ulaştığı harf ve istif mükemmelliğiyle sülûs ve nesih yazılarını da, hat üslûplarının zirvesine çıkmıştır. Ayrıca Mustafa Râkım imzâ atma tarzında yani "ketebe"de de reform yapmıştır. O zamana kadar ki imzâlar, ta'lik yazılarda hurde ta'lik ile, sülûs ve nesih yazılarda icâze yani rikâ' yazısı ile, celî sülûs ve tuğralarda ise satır halinde tevkî' hatla konulmuştur. 1225/1810 yılından sonra ise Râkım, sülûs ve tevkî' hat karışımı stilize edilmiş tarzda sembolleştirilmiş bir imza şekli geliştirmiştir. Önde gelen talebeleri Mehmed Hâşim (v. 1845) ve Recâi Efendilerdir.

Mahmud Celâleddin, Sultan Abdülmecid'in hat hocasıdır. Şeyh Hamdullah'ın ve Hâfız Osman'ın eserlerine bakarak kendini yetiştirmiş, yazıda ilerleyerek hoca seviyesine yükselmiştir. Fakat yazıdaki sert, durgun ve donuk görünüşlü şivesi Mustafa Râkım üslûbu karşısında tutunamamış, bir süre sonra terkedilmiştir. Önde gelen talebesi Mehmed Tâhir'dir.

XIX. yy.'ın önemli hattatlarından **Kazasker Mustafa İzzet** (1801-1876)'in hocası, Çömez Mustafa Vâsıf (v. 1269/1853)'dir. Şeyh Hamdullah üslûbuna canlılık ve yenilik kazandırmış, Hâfız Osman üslûbunu en güzel nisbet ve âheng üzere devam ettirmiştir. Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Sultan Abdülmecid'in 1861'de vefatına kadar Celâleddin tarzında yazmış, padişah teşvikinin kalkması üzerine Râkım üslûbunu araştırıp incelemiştir. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Ayasofya Camii içerisinde yazdığı, Allah (cc), Muhammed (sav) ve çehâr yâr-ı güzîn levhaları, 7,5 m. çapı ve 35 cm. kalem kalınlığıyla hat sanatının en büyük levhalarından sayılmışlardır. Önde gelen talebeleri, Mehmed Şefik Bey (v. 1880), Abdullah Zühdü Efendi (v. 1879, Mescid-i Nebevî'nin yazılarını yazmıştır), Kayışzâde Hâfız Osman (v. 1894), Muhsinzâde Abdullah Hamdi Bey (v. 1899), Çırçırılı Ali Efendi (v. 1906), Hasan Rızâ Efendi (v. 1920).

Mehmed Şevki Efendi (v. 1887), hocası Hulûsi Efendi yeğeninin yeteneğini fark edince onu Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye devam etmesini istemiş ancak Şevki Efendi hocasına olan saygısından dolayı bunu kabul etmemiştir. "*Yazıyı bana rüya âleminde tâlim ettiler*" diyen Şevki Efendi, Hâfız Osman'ın, Yedikuleli Abdullah'ın ve Mustafa Râkım'ın yazılarını inceleyerek sülûs, nesih ve rikâ' hatlarını geliştirmiş, güzelleştirmiş ve "Şevki mektebi" olarak bilinen en mükemmel seviyeye çıkarmıştır. Filibeli (Bakkal) Hacı Ârif, Hâfız Fehmi, Pazarcıklı Mehmed Hulûsi, Ziyâeddin Efendiler ve Ferid Bey önde gelen talebeleri arasındadır.

Sâmi Efendi (v. 1912), celî sülûs ve tuğrada Mustafa Râkım, celî nesta'likde Yesârîzâde Mustafa İzzet üslubunda yazmış ve bu hat nevîlerini işleyerek onlara yeni nisbet

ve duruşlar kazandırmış, celî yazıyı en güzel şekline eriştirmiştir. Başlarda Mustafa Râkım üslûbunda celî sülûs yazan Sâmi Efendi İsmâil Zühdü'nün yazdığı bir murakkaayı inceleyerek, Zühdü'nün sülûs harflerini celîye tatbik etmiş ve bu üslûba ileri seviyede yeni bir şive kazandırmıştır.

Sâmi Efendi'nin çağdaşı olan ve ondan sonra yetişen ünlü hattatlar,

Hacı Mehmed Nazif Bey (v. 1913), Ferid Bey (v. 1920'den sonra), Hasan Rızâ Efendi (v. 1920), Ömer Vasfi Efendi (v. 1928), Rifâî Aziz Efendi (v. 1934), Hulûsi Efendi (Yazgan) (v. 1940), Hacı Ahmed Kâmil Efendi (Akdik) (v. 1941), Müfessir Elmalılı Hamdi Efendi (Yazır) (v. 1942), Neyzen Emin Efendi (Yazıcı) (v. 1945), Tuğrakeş İsmail Hakkı Bey (Altunbezer) (v. 1946), Mehmed Necmeddin Efendi (Okuy) (v. 1976), Mustafa Halim Özyazıcı (v. 1964) ve Hamit Aytaç (v. 1982).

Osmanlının her döneminde teşvik edilip desteklenmiş olan hat sanatı ve hattatlarının yanında, bu sanata ilgi duyan ve bunu kâbiliyetiyle birleştirerek yüksek sanat değerinde hat eserleri vermiş hattat padişahlar da vardır;

Sultan II. Bayezid'in (salt. 1481-1512) hat hocası, Şeyh Hamdullah Efendi'dir (v. 926/1520).

Sultan II. Mustafa (salt. 1695-1703) ile **Sultan III. Ahmed**'in (salt. 1703-1730) hat hocalığını Hâfız Osman (v. 1110/1698), yapmıştır. Üsküdar ve Sultan Ahmed'deki çeşmelerinin celî sülûs kitâbeleri, Topkapı Sarayı Müzesi Hırka-i Saâdet Dairesi'nin kapısı üstündeki celî sülûs kitâbesi Sultan III. Ahmed hattıdır.

Sultan II. Mahmud'un (salt. 1808-1839) hat hocası Mustafa Râkım Efendi'dir (v. 1241/1826). Bahçekapı Hidayet Camii içi celî sülûs yazılarını yazmıştır.

Sultan Abdülmecid'in (salt. 1839-1861) hat hocası Mahmud Celâleddin Efendi'dir (v. 1289). Dolmabahçe, Ortaköy Büyük Mecidiye ve Küçük Mecidiye, Hırka-i Şerif, Kılıç Ali Paşa camileri içi kısım yazılarını yazmıştır.

Sultan Abdülaziz'in (salt. 1861-1876), Topkapı Sarayı Müzesi, Kahire Menyel Sarayı Müzesi ve Aksaray Vâlîde Camii'nde bulunan yazıları celî sülûste iyi bir hattat olduğu göstermiştir.

Sultan V. Mehmed Reşad (salt. 1909-1918) fiilen hat sanatı ile meşgul olmuştur.

Sultan VI. Mehmed Vahdeddin'nin (salt. 1918-1922) de iyi bir hattat olduğu söylenmiştir.²⁹

²⁹ M. Hüsrev Subaşı, "Hattat Osmanlı Padişahları", **Osmanlı**, c. XI, Ankara 1999, s. 52-60.

B) TOPKAPI SARAYI'NIN HAT SANATI AÇISINDAN ÖNEMİ

1. Sarây-ı Cedîd-i Âmire, Topkapı Sarayı

Fâtih Sultan Mehmed İstanbul'un fethinden hemen sonra Bayezid'da Sarây-ı Atîk'i yaptırmış, daha sonra şehrin en doğu ucunda Zeytinlik olarak bilinen Sarayburnu'nda Sarây-ı Cedîd (Yeni Saray)'in yapımını başlatmıştır (1465). Sûr-ı Sultânî (Kal'a-i Sultânî) adı verilen surların kitâbesinde yani Bâb-ı Hümâyûn üzerindeki kitabede belirtildiğine göre Ramazan 883, Aralık 1478'de yapımı tamamlanmıştır.

Zaman içerisinde ihtiyaca bağlı olarak saraya yeni ilâveler yapılmış, işlevini yitiren veya kullanım amacına göre yetersiz kalan yapılar ya kaldırılmış ya da ihtiyaca uygun yeni eklemelerle genişletilmiştir. Saray halkı, XIX. yy.'ın ortalarında, Sultan Abdülmecid'in yaptırdığı Dolmabahçe Sarayı'na taşınınca, saray da son şekliyle kalmıştır. Bununla beraber, saltanat sona erinceye kadar cülûs törenleri ve cenaze merasimleri yine burada gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda Sultan Abdülmecid devrinde Topkapı Sarayını gezdirmek ve hazinedeki eşyaları göstermek gelenek olmuş, Sultan Abdülaziz döneminde ise, sergilenen bu eserlere camekânlı vitrinler yaptırılmıştır. 1919'da İstanbul'un işgaliyle ziyarete kapatılmış, 1924'de müze haline getirilmiş, 1927'de bazı bölümleri, 1934'te ise tamamı halkın ziyaretine açılmıştır.

2. Saray Kitabeleri

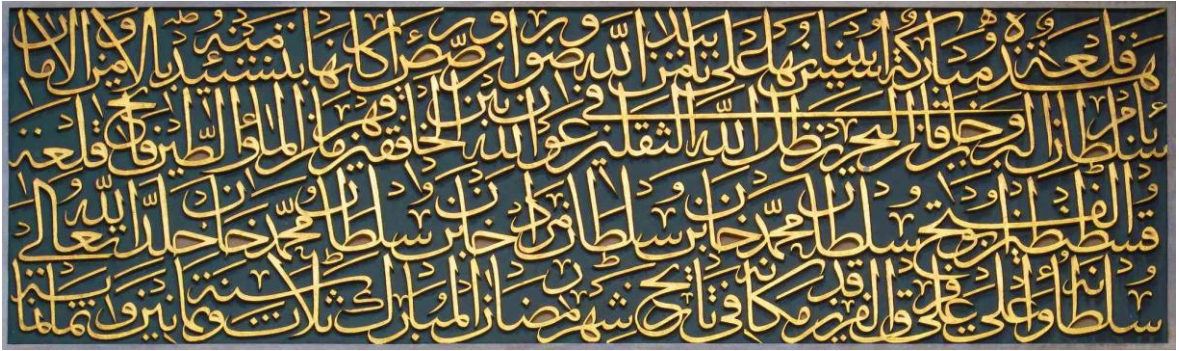
Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan ve tezin konusunu oluşturan murakkaalar incelemeye geçmeden önce her biri kendi döneminin sanat zevkini ve özelliğini yansıtan saray kitabelerinden ve özel koleksiyonlarla günümüze kadar gelebilmiş eşsiz güzellikteki yazmalardan sadece bir ikisini, hat sanatı açısından örnek olarak buraya almak istedik.

a) I. Kapı Bâb-ı Hümâyûn

Bâb-ı Hümâyûn (باب همايون)- Devlet Kapısı Fâtih Sultan Mehmed'in yaptırdığı Sûr-ı Sultânî'ye dayanan sarayın en büyük ana giriş kapısıdır. Herkese açık olan kapı, sabah namazından sonra dualarla açılıp, yatsı ezanıyla kapanırdı. Yeniçerilerin kontrolünde olan Bâb-ı Hümâyûn üç yüz görevli tarafından korunurdu.

Bâb-ı Hümâyûn üzerinde bulunan farklı dönemlere ait kitabe ve tuğralardan kapının birkaç defa tamir ve onarım gördüğü anlaşılmaktadır.

Bâb-ı Hümâyûn'un dış cephesinde ki kemerde yarı dairevî formda yazılan âyet istifinin hemen altındaki dikdörtgen kısımda, sarayın Fâtih Sultan Mehmed tarafından inşâ ettirildiğini ve tarihini bildiren inşâ kitâbesi yer alır:

R. 1. TS, Bâb-ı Hümâyûn'un dış cephesinde bulunan, celi sülûs inşâ kitâbesi.

"هذه قلعة مباركة أسس بنيانها تاييد من الله و رضوان و رصص أركانها بتشيد منه بالامن والامان بأمر سلطان البرين و خاقان البحرين ظل الله في الثقلين عون الله بين الخافقين قهرمان الماء و الطين فاتح قلعة قسطنطينية أبو الفتح سلطان محمد خان بن سلطان مراد خان بن سلطان محمد خان خلد الله تعالى سلطانه و اعلى على فرق الفرقدين مكانه في تاريخ شهر رمضان المبارك سنة ثلاث و ثمانين و ثمانمائة."

"Bu mübarek kale, Allah'ın yardım ve izni üzerine, emniyeti kuvvetlendirmek muradıyla iki karanın sultanı ve iki denizin hakanı, insanlar ve cinler üzerinde Allah'ın gölgesi, doğu ve batıda Allah'ın yardımında kavuşan, su ve karanın kahramanı, Kostantiniyye kalesi fatihi Ebu'l-feth Sultân Mehmed Hân bin Sultân Murâd Hân bin Sultân Mehmed Hân'ın emriyle yapıldı. Allah saltanatını ebedi eylesin. Onu kutup yıldızından yüce kılsın. 883 senesi mübarek Ramazan ayında yapıldı."

Kapı girişinin sağındaki ve solundaki nişlerin üzerinde bulunan ve karşılıklı iki madalyon gibi duran celi sülûs müsenna yazılardan sağdakinde, Saff sûresi 61/13. âyetin bir bölümü "نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۖ وَيَسِّرَ الْمُؤْمِنِينَ يَا مُحَمَّد" (Ey Muhammed!) Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetihle mü'minleri müjdele!" ile "yâ Muhammed" lafzı yazılıdır.

Soldaki madalyonda ise yine celi sülûs müsenna şekilde Ali b. Yahyâ es-Sûfî'nin adı ve künyesi, "كتبه اضعف العبيد على بن مزيد صوفى", "ketebehu ez'âfu'l-âbid Âli bin Mezid Şûfî" yazılıdır.

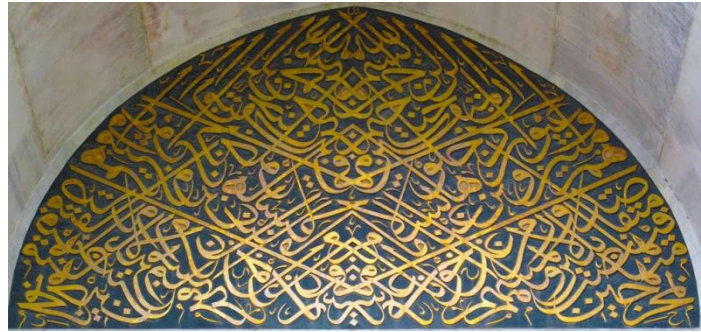

R. 2. (sağ) TS, Bâb-ı Hümayun dış cephe sağ tarafında, celi sülüs müsenna olarak Saff 61/13. âyetin bir bölümü ile “yâ Muhammed” lafzı yazılıdır.

R. 3. (sol) TS, Bâb-ı Hümayun dış cephe sol tarafında, celi sülüs müsenna şekilde Ali b. Yahyâ es-Sûfî'nin adı ve künyesi, “كتبه اضعف العبيد على بن مزيد صوفى”, “ketebehu ez'âfu'l-âbid Âli bin Mezid Şûfî” yazılıdır.

Abdülfettah Efendi, Bâb-ı Hümayun iç cephesinde ki büyük kemerin içerisine yarı dairevî formadaki kısma, Ali b. Yahyâ es-Sûfî'nin ön cephede yazdığı Hicr sûresi 15/45-48. âyetlerini aynen celi-sülüs müsennâ olarak tekrar yazmıştır.

Kitabenin altındaki kilit taşı üzerine ise, “Abdül'azîz Hân bin Maḥmûd el-muḫaffer dâ'imâ, ketebehu Abdü'l-fettâḥ” yazılı Sultan Abdülazîz (1861-1876) tuğrasını çekmiştir.

R. 4., R. 5. TS, Bâb-ı Hümayun iç cephe. Abdülfettâḥ Efendi tarafından, ön cephedeki Ali b. Yahyâ es-Sûfî'yi takliden yine celi-sülüs müsennâ olarak yazılan Hicr sûresi 15/45-48. âyetleri.

R. 6. TS, Bâb-ı Hümayu iç cephe. Abdülfettâḥ Efendi kitabenin altındaki kilit taşı üzerine, “Abdül'azîz Hân bin Maḥmûd el-muḫaffer dâ'imâ, ketebehu Abdü'l-fettâḥ” yazılı, Sultan Abdülazîz (1861-1876) tuğrasını çekmiştir.

b) Darphâne-i Amire

Darphâne-i Amire Kitabesi, Fâtih Sultan Mehmed tarafından Bayezid civarında kurulan İstanbul Darphânesi, Sultan III. Ahmed döneminde (1703-1730), Topkapı Sarayı bahçesine taşınmış (1723), Sultan II. Mahmud devrinde (1808-1839) yeni ilavelerle genişletilmiştir. 1967 yılında ise Yıldız-Beşiktaş'a taşınmıştır.

R. 7. TS, I. Avlu, Darphâne-i Amire, celi nesta'lik hatlı, hattatı Mustafa İzzet Yesârîzâde Efendi'dir (v. h. 1265/m. 1849).

c) II. Kapı Bâbüsselâm

Bâbüsselâm (باب السلام), Selam Kapısı, tören alaylarının, devlet merasimlerinin başlatıldığı, devlet adamlarının karşılandığı yerdi. Sabah erken saatte başlanan selâmlaşma küçükten büyüğe doğru karşılıklı yapıldı. Bâbüsselâm önünde yapılan bu törenden sonra devlet adamları içeriye alınır ve divana geçilirdi. Yabancı elçilerin maiyeti ancak Bâbüsselâm'a kadar gelebilir, elçinin görüşmesi bitinceye kadar burada bekletilirdi. Bu kapıdan ancak izinle girilebilir ve padişahdan başkası atla giremezdi.

Sarayın ana giriş kapısı olan Bâbüsselâm ortaçağ kale kapısı olarak Fâtih Sultan Mehmed zamanında inşa edilmiş ve kapının üzerine "Dâru'l-İlim" (İlim Evi, İlim Okulu) yazdırılmıştır.³⁰

R. 8. TS, Bâbüsselâm üzerindeki Kanûnî dönemine ait olduğu tahmin edilen celi sülüs kelime-i tevhid.

³⁰ Talha Uğurluel, TSM gezi notları (30.10.2016).

Bâbüsselâm, XVI. ve XVII. yüzyıllarda çeşitli tamiratlar görmüştür. Kanûnî Sultan Süleyman (1520-1566) döneminde yapılan onarımda³¹ kapının her iki tarafındaki kuleler inşâ edilmiştir. Kapının alay meydanına bakan cephesindeki demir kapı kanatlarından soldakinde bulunan, tunç kakma olarak işlenmiş, “*amel-i Îsâ b. Mehmed, 931*” kitabesi, kapı kanatlarının İsa b. Mehmed tarafından 1524 yılında yapıldığı göstermektedir. Kapının üzerindeki kelime-i tevhidin de Kanûnî döneminde yazdırıldığı tahmin edilmektedir³².

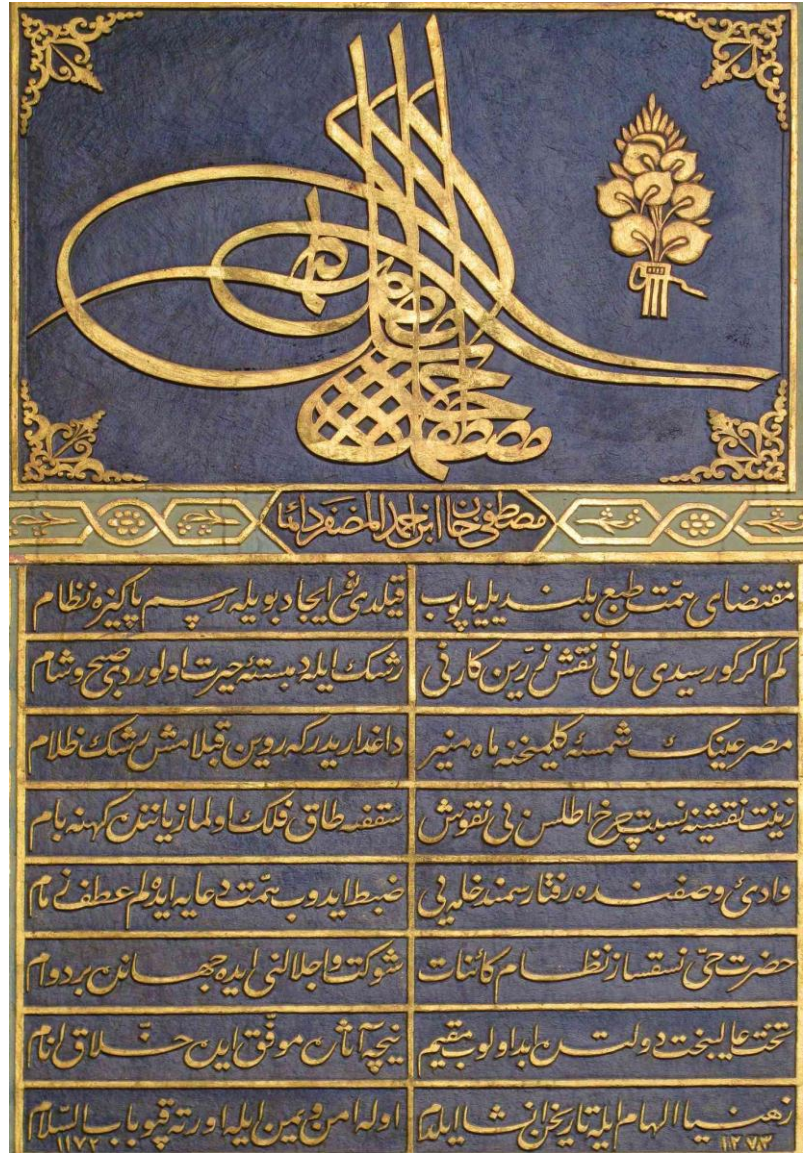
Sultan III. Mustafa (1757-1774) döneminde, depremde hasar gören kapı orjinal hali bozulmadan tamir ettirilir ve kapının iç kısmı donatılır. Kapı girişinin sağ ve solundaki kitabeler Sultan III. Mustafa’nın orjinal tamir kitabeleridir. Sol taraftaki tamir Celi nesta’lik hattıyla yazılan kitabesinin son mısrasına göre, buraya Orta Kapı, Bâbüsselâm denildiği anlaşılmaktadır;

“Zihîyâ ilhâm ile târîhin
inşâ eyledim / Ola emn ü
yümn ile Orta Kapu Bâbü’s-
selâm”

(dış avlu tarafı, sol) tuğra:
“Muştafâ Hân bin Aḥmed
el-muẓaffer dâ’imâ”

(dış avlu tarafı, sol)
tuğranın hemen altında
kalan celi sülûs satır:
“Muştafâ Hân bin Aḥmed
el-muẓaffer dâ’imâ”

R. 9. Topkapı Sarayı, Bâbüsselâm,
girişin sol tarafında bulunan
Sultan III. Mustafa’nın orjinal celi
nesta’lik tamir kitabesi, h. 1172.

³¹ Evliya Çelebi, c. 1, s. 324, (“Ebu’l-Fethin bina itdiği Yeni Saray bi-emr-i Hayy-i Kadir ihrâk-ı bi’n-nâr olub Süleyman Hân müceddeden ta’mir ve termim itdi”).

³² Semavi Eyice, “Bâbüsselâm”, *DİA*, c.4, s. 410-411.

Bâbüsselâm'ın, II. avlu -alay meydanı- tarafındaki kitabeleri; Kapının iki yanında, ikişer metre çapında, madalyon biçiminde, dörtlü istif şeklinde yazılmış “*Allahu rabbî*” ve “*Muhammed nebî*” yazıları vardır. Bu yazılar zaman içinde tamirler sebebiyle sıva altında kalmış, Sultan III. Mustafa'nın kitâbeleri (h. 1172) konulurken yaklaşık dörtte birlik bölümleri tahrib olmuştur. Semavi Eyice'ye göre bunların XVII. yüzyıla ait oldukları tahmin edilmektedir.³³

R. 10. TS, Bâbüsselâm Alay Meydanı cephesi, madalyon şeklindeki celi sülüs dörtlü istifde “*Allahu Rabbî*” yazıdır.

R. 11. TS, Bâbüsselâm Alay Meydanı cephesi, “*Muhammed nebî*” yazılı madalyon şeklindeki celi sülüs dörtlü istif.

³³ Semavi Eyice, “Bâbüsselâm”, *DİA*, c.4, s. 410-411.

d) Arz Odası

III. Avlu, Enderun Avlusu (اندرون) 'nda bulunan Arz Odası, Fâtih Sultan Mehmed devrinde yapılmış, fakat zaman içerisinde değişmiştir. Arz Odası'nın bir kapısı Babüssaâde'ye, bir kapısı da Enderun Meydanı'na, dolayısıyla Enderun Kütüphanesine açılır. Geniş saçaklı ahşap çatı sistemli, mermer sütunlu, revaklı, zeminden yüksek, dikdörtgen bir yapıdır. Burada izin verilen devlet adamları padişahla görüşür, eğitim ve yargı ile ilgili konular ve alınan kararlar padişaha bildirilirdi. Divan günlerinde yapılan arzlar dışında, padişah istediği zaman devlet adamlarını burada kabul ederdi. Resmi merasimlerde taht Bâbüssaâde'nin alay meydanı tarafına çıkarılır ve hükümdar buradan merasimlere katılırdı.³⁴

R. 12. Topkapı Sarayı, Enderun Avlusu, Arz Odası dış duvarı üzerindeki celi sülüs kitabe.
"حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ" "Allah bize yeter O ne güzel vekildir".

R. 13. TS, Enderun Avlusu, Arz Odasının bahçe tarafındaki kapısı üzerinde bulunan celi nesta'lik tamir kitabesi.

Haşre dek ma'mûr olup bu dergeh-i şevket-nümâ / Kible-i hâcât ola şâhân-ı dehre dâ'imâ
Tâkına cevherle târihin yazar sır kâtibi / 'Arz oçasın kıldı nev-bünyâd Sultân Muştafâ, 1222

Tuğrasında, "Muştafâ Hân bin 'Abdülhamîd el-muẓaffer dâ'imâ" yazılıdır. (Sultan IV. Mustafa'nın tuğrasıdır.)

³⁴ Semavi Eyice, "Arz Odası", *DiA*, c. 3, s. 445-446.

e) IV. Murad Taştahtı

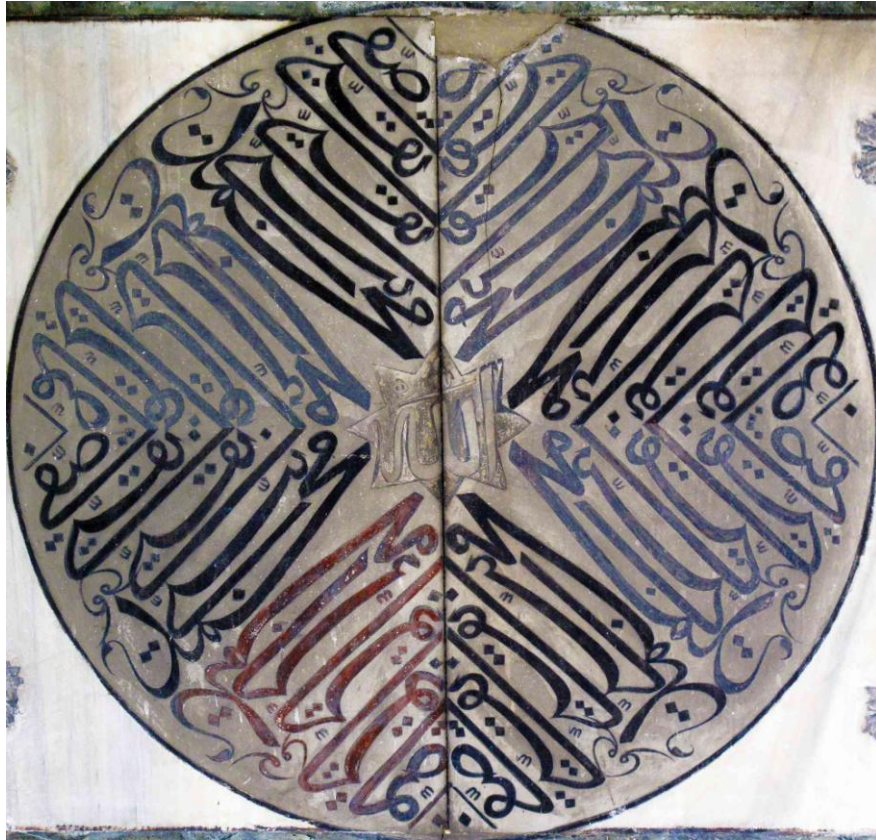
IV. avluda bulunan Taştah (h. 1046/m. 1637), IV. Murâd'ın (salt. 1623-1640) Enderunlu gençlerin spor faaliyetini izlemesi için yapılmıştır. Tahtın arkasındaki kaside, atıcılıkta usta olan Sultan IV. Murâd'ın "1046 Ramazan ayının ortalarında, dolu dizgin giden atının üzerinden lobutunu 115 zira (yaklaşık 120 metre) atması" üzerine yazılmıştır.³⁵

f) Hazine Odası

Hazîne-i Hâssa, iç hazine, Fâtih Köşkü, Hazine Köşkü gibi isimleri de vardır. Fâtih Sultan Mehmed bu odayı saray hazinesi olarak inşâ ettirmiştir. Bîrun Hazinesi'nin, dış hazinenin fazla parası Enderun Hazinesi'ne yani buraya aktarılırdı.³⁶

R. 14. TS, IV. Avlu, Sultan IV. Murad'ın Taştahtın celi nesta'lik kitabesi.

R. 15. TS, Enderun Avlusu, Fatih Köşkü (Hazine odası) üzerindeki hat eseri, "Saf, temiz, kendini koruyan takva sahibi Peygamber Muhammed (sav)".

³⁵ Necdet SAKAOĞLU, *Tarihi, Mekânları, Kitabeleri ve Anıları ile Saray-ı Hümayun*, İstanbul 2002, s. 248.

³⁶ Cengiz Orhonlu, "Hazine", *DİA*, c. 17, s. 130-132.

g) Has Oda

Mukaddes Emanetler Dairesi, Hırka-ı Saadet Dairesi olarak da bilinir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethinden (1517) sonra hilafet, Abbasiler'den Osmanlı'ya geçti ve dolayısıyla Abbasilerin son halifesi III. Mütevekkil'in hazinesinde bulunan Hz. Muhammed (sav)'in hırkası (Hırka-i Saadet) da Topkapı Sarayı'na getirildi. Daha sonra zamanla, farklı yerlerdeki kutsal emanetlerde Topkapı Sarayı'na gönderilmeye başlandı.

Has Oda o zamana kadar padişahın özel odası iken, o vakitten sonra kutsal emanetlerinde içinde muhafaza edildiği Kutsal Emanetler Dairesi adını almıştır. Burada bulunan kutsal emanetler arasında;

Hz. Peygamber (sav)'in hırkası (hırka-i saâdet), iki adet kılıcı, sakal-ı şerifleri, Uhud Savaşı sırasında kırılan mübarek dişleri (dendân-ı saâdet), ayak izleri, naleyn-i şerifler, sancak-ı şerifi (livâ-i saâdet), su kâsesi, ilk halifelerin kılıçları, padişahların çeşitli dönemlerde Mekke ve Medine'ye vakfettikleri eşyalar sayılabilir. Ayrıca Hz. Musa (as)'ın asası, Hz. Yusuf (as)'ın sarığı, Hz. Davud (as)'ın kılıcı gibi çok değerli emanetler de bulunmaktadır.³⁷

Peygamber (sav) Efendimiz zamanında vahiy kâtipleri tarafından, deri üzerine, yazılmış Kur'an âyetlerinin ilk nüshaları;

Kadr sûresi (nr. 21/674)

Tekâsür sûresi (nr. 21/293)

Hümeze sûresi (nr. 21/395)

Tebbet sûresi (nr. 21/294) bulunmaktadır.

Hz. Osman'a nisbet edilen mushaf-ı şerifin (Hırka-i Saâdet, nr. 32) yazı karakteri ve tezyinatı bakımından Hz. Osman (ra) devrinden biraz daha sonraya ait olduğunu düşünülmektedir.³⁸

Nâme-i saâdetler, Peygamber Efendimiz (sav)'in mektupları; Mukavkis'a (nr. 21/174), Ahsâ Valisi Münzir b. Sâvâ'ya (nr. 21/397) (bkz. R. 18) peygamberlik iddiasında bulunan Müseylimetülkezzâb'a (nr. 21/169) ve Gassânî Emîri Hâris b. Ebû Şemir'e (nr. 21/674) yazılmış mektupları bulunmaktadır.

Bu âyet-i celilelerin ve mektupların yazı karakteri ve yazılı bulundukları derilerin özelliği aynı olduğundan bir dönem Kadr, Tekâsür, Hümeze sûrelerinin de nâme-i saâdet olduğu düşünülmüştür.

³⁷ Nebi Bozkurt, Doğan Yavaş, "Mukaddes Emanetler Dairesi", **DİA**, c. 31, s. 111-114.

N. Bozkurt, "Mukaddes Emanetler", **DİA**, c. 31, s. 108-111

³⁸ Muhittin Serin hocanın ders notlarından (2015).

R. 16., R. 17. TS, Enderun Avlus, Hırka-ı Saadet Dairesi'nin giriş kapısı ve III. Ahmed Han tarafından yazılarak (h. 1138) tuğra şeklinde imzalanmış, celi sülüs Kelime-i Tevhid.

3. Saray Kütüphânesinde Bulunan Yazma Eserler

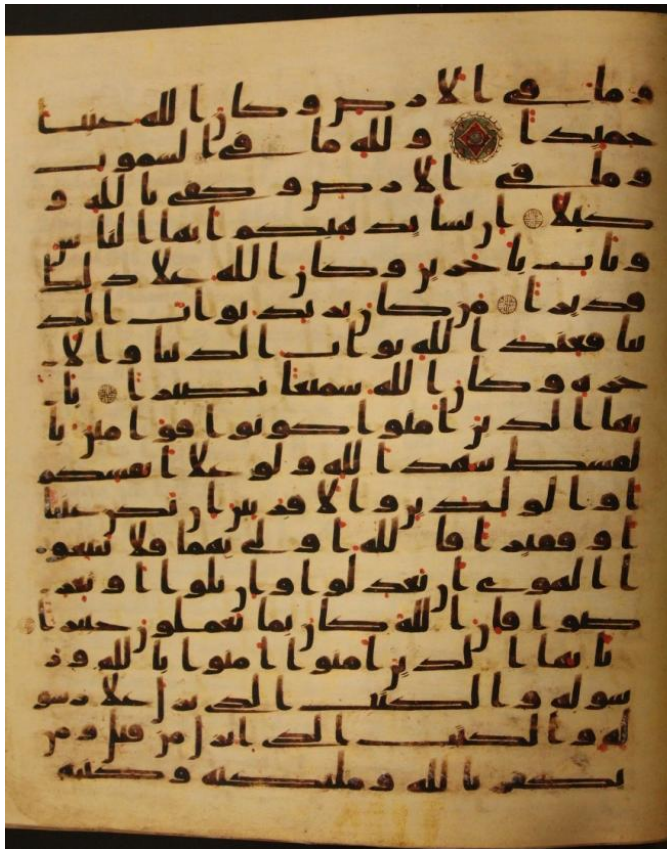

R. 18. TSMK, Mukaddes Emanetler, Hz. Peygamber (sav)'in bugün Bahreyn olarak bilinen bölgede İran adına görev yapan el-Ahsâ Valisi el-Münzir'e gönderdiği mektup.

"Bismillahirrahmanirrahim, Allah (cc)'ın Resulü Muhammed (sav)'den Münzir bin Sâvî'ye. Sana selam olsun. Allah (cc)'a hamd ederim. Sana kendisinden başka ilah olmayan Allah (cc)'ı sena ediyorum ve Allah (cc)'dan başka ilah olmadığına, Muhammed (sav)'in O'nun kulu ve Resulü olduğuna şehadet ediyorum. Sonra bilesin ki, Aziz ve Celil olan Allah (cc)'ı sana hatırlatırım. Her kim öğüt alırsa kendi nefsi için öğüt almış olur. Kim elçilerime itaat ederse, emirlerine tabi olursa bana itaat etmiş olur, onların iyiliklerini ararsa bunu bana yapmış olurlar. Benim elçilerim seni methettiler. Bundan dolayı seni kavmine bağışlıyorum. İslam'ı seçenleri rahat bırak. Ben suçluları affettim, sen de onları kabul et. Uygun davrandıkça asla vazifenden azletmeyiz. Kim Yahudi ve Mecusi dini üzerinde kalırsa onun cizye vermesi gerekir."

Saray kütüphanesi koleksiyonunda bulunan en erken tarihli eserler, VIII-IX. yy.'larına ait, kûfî hatla parşömen üzerine yazılmış mushaf-ı şerifler ³⁹ olarak bilinmektedir.

Mushaf-ı şerifler, en'âm-ı şerifler, tarihten coğrafyaya, matematikten felsefeye kadar, minyatürlü, tezhipli çok çeşitli bilim kitapları ve çok sayıda levhalar, kıt'alar, murakkaalar da bu koleksiyonun bir parçasıdır.

R. 19. TSMK, Hırka-i Saâdet, nr. 194, Nisâ 4/131-136, Hz. Osman (ra)' nisbet edilen mushaf-ı şerifden bir sayfa, kûfî hatla yazılmıştır.

R. 20. TSMK, Hırka-i Saâdet, 194 no.lu kûfî hatla yazılmış mushaf-ı şerifden bir sayfa, en-Nisâ 4/132-136. âyetin ortasına kadar.

³⁹ Muhittin SERİN, Yazma Eserlerin Tanıtımı Dersi, İst. 29 Mayıs Üniv., 26.11.2014, 10.12.2014.

⁴⁰ Muhittin SERİN, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul 2010, s.60.

İKİNCİ BÖLÜM

TSMK'DEKİ GY 152 ve 290 NO.LU MURAKKAALAR İLE GY 309 NO.LU CİLBENT İÇERİĞİNİN TANITILMASI

Murakkaa (مُرَقَّعة)

Çoğulu murakkaât (مُرَقَّعات) olan murakkaa (مُرَقَّعة), Arapça'da "yamalı", Farsça'da "defter" (مُرَقَّع) anlamına gelir. Türkçe'de ise murakkaa olarak, albüm anlamında kullanılmıştır. Kıt'a (قطعة)lar ise bu murakkaalarda bulunan yazı formlarının adıdır.

Dârüttıbbâ⁴¹ (دار الطباعة) kurulmazdan ve matbaa gelişmezden evvel hat sanatının en güzel örnekleri yazma kitaplarda ve murakkaalarda yani yazı albümlerinde seyretilirdi. Albümler, çeşitli yazı örneklerini bir arada seyretmek ve muhafaza etmek amacıyla toplanan kıt'aların klasik usûlde ciltlenmesi şeklinde hazırlanırdı. Albümler daha çok güzel yazılar için hazırlanmış olsalar da, minyatür, tezhip ve katı' gibi eserlere de hazırlanmış olanları vardır.

Murakkaalar şekil itibariyle ve muhtevasına göre çeşitli tarzlarda düzenlenmiş olabilirler.

Şekil olarak; Kitap formunda hazırlanan albümlere "**düz murakkaa**" , "**kitap murakkaa**" veya sadece murakkaa denir. Üzerinde incelemede bulunduğumuz albümler de bu gruptandır. Zikzak şekilde katlanıp açılarak hazırlanan albümlere ise, "**körüklü murakkaa**" denir. Bu tür albümlerde kıt'aların tamamını aynı anda görmek mümkündür.

Muhteva olarak; Bir murakkaada ki kıt'alar, devamlılık arzeden sıralı şekilde yazılmışsa -müfredat ve mürekkebât meşkleri, kasideler, hadîs-i şerifler, hilye metni gibi- bu albüme "**müteselsil murakkaa**" denir ve hattatın imzâsı en son kıt'ada yer alır. Bazı

⁴¹ Sultan III. Ahmed devrinde, İbrâhim Müteferrika'nın İstanbul'un Yavuz Sultan Selim semtindeki evinde kurduğu ve hem Osmanlı'nın hem de İslâm âleminin ilk matbaasıdır (1139 / 1727)(T. Kut, "Dârüttıbbâ", **DİA**, c. 9, s. 10-11).

güzel yazı murakkaaları da vardır ki, bunlarda bulunan kıt'alar birbirinden bağımsız yazılmış ve sonradan biraraya getirilmiş olabilirler, “**toplama murakkaa**” olarak adlandırılan bu tür albümlerde hattatın imzâsı her bir kıt'anın sonunda bulunur. Bu murakkaalarda birden fazla hattatın imzâsına rastlamak mümkün olduğu gibi, imzâsız kıt'lara da rastlamak mümkündür. Örneğin bizim incelediğimiz bu üç toplama murakkaada birden fazla hattatın imzâsı bulunmaktadır. Sıralı metinlerde, hattatın imzâsı son kıt'ada, tek metin olarak hazırlanmış kıt'larda ise imzâ metnin sonunda yer almaktadır. Ayrıca sıralı sayfalar şeklinde yazılmış kıt'alar tamamlanmadığı yahut tamamlanamadığı veya kıt'aların devamı başka yerde olduğu ya da özel bir meşk murakkaası için yazılmış fakat zaman içerisinde dağılmış sayfalardan elde kalan kıt'alardan olduğu için hattat imzâsı bulunmayabilir.

İncelediğimiz üç murakkaanın içinde devamlılık arzeden, sıralı şekilde yazılmış *imzâsız kıt'aları* şu şekilde sıralayabiliriz;

Mushaf sayfaları,	GY 290, 6b, 7a
GY 309, 33b - 93 - 947/5
GY 309, 33b - 94 - 947/6
GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732
Hadis-i şerifler,	GY 152, 4b
GY 152, 5a
GY 290, 1b
GY 290, 2a
GY 290, 2b
GY 290, 3a
GY 290, 3b
GY 290, 4a
GY 290, 4b
GY 290, 5a
GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732
Kasideler,	GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731
GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731
Müfredat meşikleri,	GY 290, 7b
GY 290, 9b
GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732
GY 309, 28b - 81 - 947 - 51732
GY 309, 29b - 83 - 947/(14) - 51732
GY 309, 34a - 96 - 947/15
GY 309, 34a - 97 - 947/15

Kıt'a (قطعة)

Kıt'alar isimlerini, üzerlerine yazılmış olan, yazı cinsinden alırlar. Altı yazı (aklâm-ı sitte) çeşidinden, yaygın olan kullanıma göre, şu şekilde yazılar seçilir; Büyük olarak yazılacak bölümler için sülüs, muhakkak, tevkî' yazı çeşitlerinden biri, daha ince yazıyla yazılacak bölümler için nesih, reyhânî ve rikâ' yazı çeşitlerinden biri seçilir. Kıt'alarda genellikle iki çeşit yazı tipi kullanılırken, tek çeşit veya ikiden fazla yazı çeşidiyle de yazılmış kıt'alar mevcuttur.

Sülüs kıt'a, sadece sülüs yazıyla yazılmış olan kıt'alardır ki buna örnek olarak, üç murakkaadan şu kıt'aları gösterebiliriz;

GY 152, 6a
 GY 290, 8b
 GY 309, 1a - 947/21(7) - NO.79 - 51732
 GY 309, 17a - 49 - 7233/54
 GY 309, 17b - 50 - 6167
 GY 309, 22b - 62 - 946/17(18) - 51731
 GY 309, 29b - 83 - 947/(14) - 51732
 GY 309, 40b - 111 - 947/12

Nesih kıt'a, sadece nesih yazıyla yazılmış olan kıt'alardır, murakkaalardan şu kıt'aları buna örnek olarak verebiliriz;

GY 290, 6b, 7a
 GY 290, 10a
 GY 309, 30b - 85 - 947/(4) - 51732
 GY 309, 31a - 86 - 947/24
 GY 309, 33b - 93 - 947/5
 GY 309, 33b - 94 - 947/6
 GY 309, 34a - 96 - 947/15
 GY 309, 34b - 98 - 30/29
 GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732
 GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732
 GY 309, 35b - 101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732
 GY 309, 39b - 109 - 947/3

Sülüs-nesih kıt'a, sülüs yazının nesihle birlikte yazıldığı kıt'alardır. Genellikle uzun tutulmuş bir satır sülüs ve bu satıra nisbetle daha kısa tutulmuş üç-beş satır nesih şeklinde yazılır ki incelediğimiz üç murakkaada kıt'alar daha çok sülüs-nesih kıt'a formunda yazılmışlardır.

Bir satır sülüs ve bu satıra nisbetle daha kısa tutulmuş iki satır nesih ve tekrar bir satır sülüs şeklindeki form ise, daha çok meşk kıt'alarında görülmektedir, bunlara örnek olarak şu kıt'aları gösterebiliriz;

GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) – 51731
 GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731
 GY 309, 25b - 73 - 946/15
 GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731
 GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732
 GY 309, 28b - 81 - 947 - 51732
 GY 309, 33b - 95 - 947/15
 GY 309, 34a - 97 - 947/15

Meşk kıt'alarına benzer şekilde fakat kâğıdın dik kullanımı sonucu oluşan form ise, iki satır sülüs ve yine arada kısa tutulmuş nesih satırlar şeklindedir, bunlara örnek olarak şu kıt'alar gösterilebilir;

GY 309, 9a - 26 - 951/28 - 51736
 GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429
 GY 309, 31b - 87 - 947/(23) - (309/96)

Sülüs-nesih kıt'alarda nesih satırlar mâil olarak da yazılabilir;

GY 152, 3b
 GY 152, 5a
 GY 290, 2a
 GY 290, 2b
 GY 290, 4b
 GY 290, 5a
 GY 290, 6a
 GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731
 GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731
 GY 309, 24a - 67 - 30/16 kıt'alarında olduğu gibi.

Nesta'lik yazıyla yazılmış olanlara da nesta'lik kıt'a denir. Düz satır şeklinde yazılanları olduğu gibi, meyilli olarak yazılanları da mevcuttur bunlara da mâil nesta'lik kıta denir, GY 309, 41a - 112 - 7233/32'deki icazet kıt'ası gibi.

Ayrıca muhakkak-reyhânî, tevkî'-rikâ' hatlarının kullanıldığı kıt'alar da olabilir, bunlar da yazılarına göre isimlendirilirler.

Kıt'aların konusunu, sülüs ve nesih hattının Arapça kelimelere uyumluluğu sebebiyle genelde mushafdan seçilmiş bölümler veya hadis-i şeriflerden seçilmiş metinler, nesta'lik yazının da Farsça kelimelere uyumluluğu sebebiyle daha çok şiirler, beyitler ve nazım şeklinde yazılmış güzel sözler oluşturur.

Kıt'anın ebadı, metinlerin uzunluğuna veya kalem genişliğine bağlı olarak belirlenir. İncelediğimiz albümler içerisinde bulunan kıt'aların ölçüleri genel itibariyle (yatay x dikey olarak belirlenmiştir),

14 x 6

15 x (8) 9

16 x 10

17 x (8)10

18 x (8)(10)(12)16

19 x (10)13

20 x (12)13

21 x (12)14

22 x 15 ebatları civarında değişmektedir.

Mushaf sayfalarının ölçüleri ise bunlardan farklı olarak;

5 x 6

6 x (10)12

7 x 13

10 x (12)16 ölçülerine yakındır.

A) TSMK, GY 152 NO.LU MURAKKAA

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, GY 152 envanter no.lu murakkaa kitap formunda hazırlanmış bir toplama murakkaadır. Murakkaanın ebadı, 24,5 x 17,2 x 1 cm'dir. Cildi, kenarsulu, koyu vişneçürüğü rengi deri kablıdır. Cild yan kâğıtları, ebruludur. Murakkaanın varak sayısı 6, kıt'a sayısı 10'dur. Kıt'alar is mürekkebiyle, âharlı, krem rengi kâğıt üzerine yazılmıştır. Murakkaada bulunan kıt'aların yazı çeşidi sülüs, nesih, dili arapçadır.

Kıt'alarda bulunan bezemelerin genel özellikleri: Yazıların etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Kıt'alar koltukludur fakat koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.

Murakkaada imzâsı bulunan hattatlar:

- Hüseyin Haffazâde vr. 1b,
- Mehmed vr. 2a,
- Hüseyin Hâmid vr. 2b, 4a, 5b,
- Mehmed Kerestecizâde vr. 3a,
- Hâfız Mehmed vr. 3b,
- Mehmed Filibevî vr. 6a.

B) TSMK, GY 290 NO.LU MURAKKAA

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, GY 290 envanter no.lu murakkaa kitap formunda hazırlanmış bir toplama murakkaadır. Murakkaanın ebadı, 23 x 17 x 1,5 cm'dir. Cildinin kenarları kahverengi deri, ortası mukavvadır, alt ve üst kab üzerindeki bu kısma, ebru zemin üzerine rumî motifli şemse işlenmiştir. Kenarsuyu altın zencereklidir. Cild yan kâğıtları, mavi renktedir. Murakka'nın varak sayısı 10, kıt'a sayısı 18'dir. Kıt'alar is mürekkebiyle, âharlı, krem rengi kâğıt üzerine yazılmıştır. Murakkaada bulunan kıt'aların yazı çeşidi sülüs, nesih, dili arapçadır.

Kıt'alarda bulunan bezemelerin genel özellikleri: Yazıların etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiş, durak işaretleri tezhipli ve iğne perdahlıdır. 14 kıt'a koltukludur. Dış bordürlerde zerefşan uygulanmış, son 6 sayfanın dış bordürü ise ebruludur.

Murakkaada imzâsı bulunan hattatlar:

- İbrâhîm Burûsevî vr. 5b, 6a
- Seyyid İzzet Mustafâ vr. 8a
- Hâfız Osman vr. 8b
- Mehmed b. Ömer Arabzâde vr. 9a, 10a

C) GY 309 NO.LU MURAKKAA

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, GY 309 envanter no.lu murakkaa cilt bent şeklinde hazırlanmış toplama murakkaadır. Eserlerden, tek parça halinde yazılmış olanlar münferid olarak, sıralı şekilde yazılmış olanlar ise zarflı olarak, murakkaadaki varaklar üzerine ilâştırılmıştır. Murakkaanın ebadı, 40,5 x 31 x 8 cm'dir. Murakkaa cildinin sırtı kahverengi deridir. Alt ve üst kab kırık beyaz mukavvadır. Murakkaa 50 varaktır, bunun 41 yaprağı doludur. Mevcud eser sayısı, 115 kalem 148 adettir. Bunun 57 kalem 90 adet eseri incelenmiştir. Kıt'alar is mürekkebiyle, âharlı, krem rengi kâğıt üzerine yazılmıştır. Murakkaa da bulunan kıt'aların yazı çeşidi sülüs, nesih, nesta'lik, dili arapçadır.

Kıt'alarda bulunan bezemelerin genel özellikleri: Yazıların etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli ve iğne perdahlıdır. Kıt'aların çoğu koltukludur. Dış bordürlerde zerefşan ve ebrulu uygulamalar görülmektedir.

Murakkaada -imzâlı ve imzâsız- eserleri bulunan hattatlar:

Seyyid Abdullah 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b, 10a, 10b, 11b, 13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 41a.

İsmâîl Zühdî 10a, 17a, 17b, 18a, 19b, 20a, 20b, 21a, 22a, 22b, 23a, 23b, 24a, 24b, 25a, 25b, 26a, 26b, 29a.

Mehmed Şevkî 1a, 28a, 28b, 29b, 30b, 31a, 31b, 32a, 32b, 33a, 33b, 34a, 34b, 35a, 35b, 39b, 40a, 40b.

Mustafâ Vâsıf 37a, 37b, 38a, 38b, 39a.

Ketebesiz 1a, 5a, 6a, 6b, 7a, 8b, 9a, 9b, 11a, 12a, 12b, 15a, 20a, 22a, 29b, 30a, 34a.

GY 309 no.lu murakkaa dört hattatın eserlerinden toplanarak oluşturulmuştur. Bu murakkaa içerisinde eseri bulunan hattatlardan, hat sanatında dönüm noktası sayılabilecek öneme sahip Mehmed Şevkî ve İsmâîl Zühdî Efendilerin eserlerinin tamamı, Seyyid Abdullah'a (41a), Mustafâ Vâsıf'a (38a) ve Ketebesiz (9a) eserlere örnek olarak da sadece birer eser çalışmamıza alınmıştır.

Tezin katalog kısmında yer alan, eserin "yeri ve envanter no." başlığı altındaki bilgiler şu sırayla yazılmıştır;

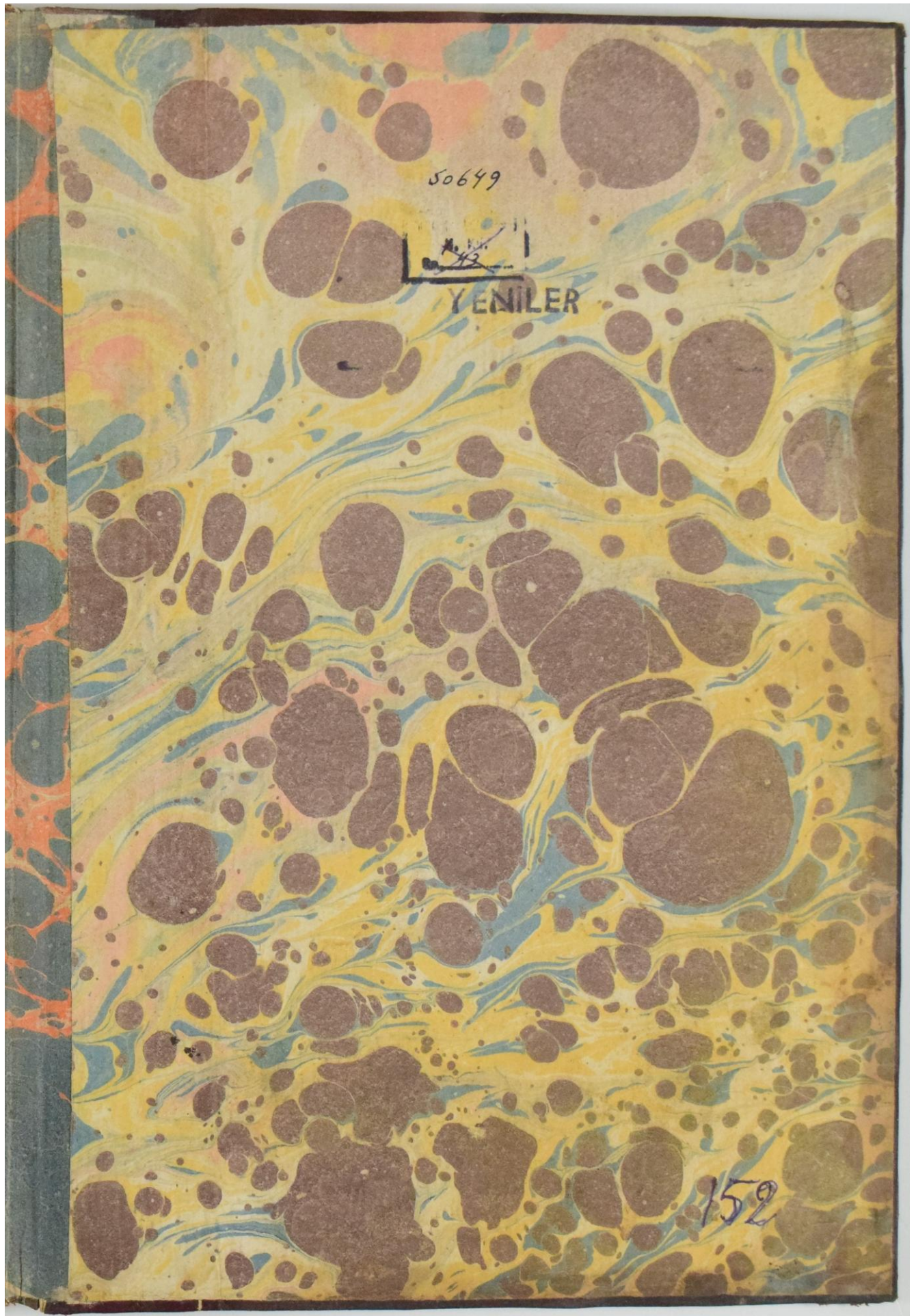
Müze kütüphanesinin kısaltılmış adı (TSMK), kısaltılmış bölüm adı (GY), varak numarası (örnek: 25b) ve envanter numarası. GY 309 no.lu murakkaada, aynı eser üzerinde farklı zamanlarda verilmiş birden fazla envanter numarası olabilmektedir, bu numaralar, arasına tire (-) işareti konarak, en yeniden en eskiye doğru olacak şekilde yazılmıştır.

A) GY 152 NO.LU MURAKKAA

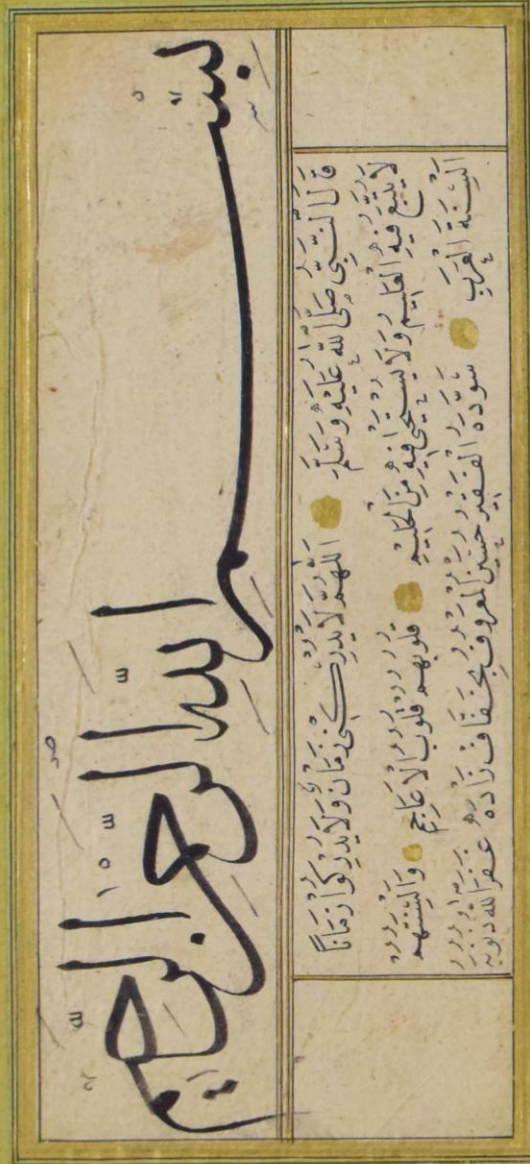
(Katalog No: 1-10)

R. 21. TSMK, GY 152, murakkaa üst cilt kabi.

R. 22. TSMK, GY 152, murakkaa üst cilt kab içi.

KATALOG NO : 01

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 152, 1b
Hattatı	:	Hüseyin Haffafzâde ⁴²
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	14,7 x 6,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 3 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerif
Metin	:	

-1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

-2 (nesih) قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "اللَّهُمَّ لَا يُدْرِكُنِي زَمَانٌ وَلَا يُدْرِكُوا زَمَانًا

-3 (") لَا يُتَّبَعُ فِيهِ الْعَلِيمُ ، وَلَا يُسْتَحْيَى فِيهِ مِنَ الْحَلِيمِ ۖ قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الْأَعَاجِمِ ۖ وَالسِّنُّهُمْ

-4 (") السِّنَّةُ الْعَرَبِ" ⁴³ سَوَّدَهُ الْفَقِيرُ حُسَيْنُ الْمَعْرُوفُ بِخَفَافٍ زَادَهُ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ

Okunuşu :

1- *Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm.*

2- *Ḳāle'n-nebîyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Âllâhümme lâ yüdriknî zamânun ve lâ yüdrikû zamânân*

3- *lâ yüttebeu' fîhi'l-âlimu ve lâ yüsteḥyî fîhi mine'l-ḥalîmi, ḳulûbuhüm ḳulûbü'l-e'âcimi ve elsinetühüm*

4- *elsinete'l-ârabî". Sevvedehu'l-faḳîr Ḥuseyin el-ma'rûf bi Ḥaffâf-zâde ġaferâllâhü zünûbehû.*

Metin özü : "Âhir zamanda âlimlerin âhvali" hakkındadır.

⁴² Haffafzâde Hüseyin b. Ahmed (v. 1154/1741); Edirnelidir, sülüs, nesih ve rika yazılarını Edirne hattatlarından Çelebi İmâm Hâfız Hacı Mustafa Efendi'den öğrenmiştir. 1120/1708 yılında (25 yaşında) icâzet almıştır. Gülşeniyye tarikîne mensub idi, (Tuhfe, s. 158), (Devha-tül-Küttâb s.46).

⁴³ Sehl ibn Sa'd (ra')dan rivâyetle, Ahmed bin Hanbel, **Müsned**, hadis numarası: 22283.

من أسرار البقرة في سراج في الجليل

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ • مَنْ غَاتَ مَلَكُوفًا
كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَلَاثًا وَسَبْعِينَ حَسَنَةً وَاحِدَةً مِنْهَا أَصْرِي
لِلَّهِ بِهَا آخِرَتُهُ وَدُنْيَاهُ وَالْبَاقِي فِي الدَّرَجَاتِ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ
كَتَبَهُ الْغَفِيرُ الْمَعْرُوفُ مُحَمَّدٌ الدَّاعِي إِلَى الْإِيمَانِ بِكَرَامَتِي

KATALOG NO : 02

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 152, 2a
Hattatı	:	Muhammed Daî (Bekir Efendi'nin talebesi)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	18,1 x 8,3 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işareti tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) " مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ ، تَوَجَّ بِتَاجٍ فِي الْجَنَّةِ " 44-45
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ أَغَاثَ مَلْهُوْفًا
- 3 (") كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَلَاثًا وَسَبْعِينَ حَسَنَةً ، وَاجِدَةً مِنْهَا يُصْلَحُ
- 4 (") اللَّهُ بِهَا آخِرَتُهُ وَدُنْيَاهُ ، وَالْبَاقِي فِي الدَّرَجَاتِ " 46 صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ
- 5 (") كَتَبَهُ الْفَقِيرُ الْمَعْرُوفُ مُحَمَّدُ الدَّاعِي مِنْ تِلَامِيذِ بَكْرِ أَفْنَدِي

Okunuşu :

- 1- "Men kıarae sûrete'l-bakarati, tüvvice bitâcin fî'l-cenneti".
- 2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Men eġâşe melhûfen
- 3- ketebâ'llâhu lehü şelâşen ve seb'îne ħaseneten vâĥıdeten minhâ yuşlihû
- 4- 'İlâhu biĥâ âĥıratuhu ve dünyâhu ve'l-bâķı fî'd-derecâti" şadaķa Resûlu'llâhi.
- 5- Ketebehu'l-faķîru'l-ma'rûfu Muĥammedu'd-dâî min tilâmîzi Bekir Efendî.

Metin özü : "Her kim Bakara sûresini okursa başına Cennet tacı giydirilir." (Dârimî 2/447, 10572). Bakara sûresini okumanın fazileti hakkındadır.

⁴⁴ Ahmed b. Ubeyd (ra)'dan rivâyetle, Ahmed b. Hüseyin el-BEYHAKÎ, **Şuabu'l-İmân Beyhakî**, hadis numarası: 2178, " مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ ، تَوَجَّ بِتَاجٍ فِي الْجَنَّةِ " .

⁴⁵ Muhammed b. Talha (ra) ve Zübeyd (ra)'dan rivâyetle, Abdullah b. Abdurrahmân el-DÂRİMÎ, **Sünen-i Dârimî**, hadis numarası: 3283, " مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ ، تَوَجَّ بِهَا تَاجًا فِي الْجَنَّةِ " .

⁴⁶ Enes b. Mâlik (ra)'dan rivâyetle, Süleymân b. Ahmed b. Eyyûb et-Taberânî, **Mekârimü'l-Ahlâk**, s. 96.

العبرة في الفتاوى

قَالَ جُنَيْدُ الْبَغْدَادِيِّ قَدَسَ اللَّهُ تَعَالَى سِرَّهُ
 الْعِبْرَةُ فِي الْخَيْرِ وَالْخَيْرُ قَدْ وَقَالَ الْأَمَامُ الْفَخْرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
 الْعَلَمُ لَا عَمَلٌ جَوْزٌ وَالْعَمَلُ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَكُونُ
 قَالَ الْجَسَنُ الْبَصْرِيُّ عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْمَلِكِ الْبَارِي طَلَبَ الْخَيْرَ وَالْجَنَّةَ
 بِأَعْمَلِ نَبِيٍّ مِنَ النَّبِيِّينَ كَتَبَهُ الْمَذْنِبُ السَّيِّدُ حُسَيْنُ بْنُ جَامِدٍ

١١٩٠

KATALOG NO : 03

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 152, 2b
 Hattatı : Seyyid Hüseyin Hâmid⁴⁷
 Târihi : h. 1197
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Yazı sahası ebadı : 16,1 x 9,1 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs, nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
 Konu : Kelâm-ı kibar
 Metin :

- 1 (sülüs) " أَلْعِبْرَةُ لِلْحَرْفَةِ لَا لِلْحَرْفَةِ " صَدَقَ
 -2 (nesih) قَالَ جُنَيْدُ الْبَغْدَادِيِّ قَدَسَ اللَّهُ تَعَالَى سِرَّهُ
 -3 (") " أَلْعِبْرَةُ لِلْحَرْفَةِ لَا لِلْحَرْفَةِ " وَقَالَ الْإِمَامُ الْغَزَالِيُّ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ
 -4 (") " أَلْعِلْمُ بِلَا عَمَلٍ جُنُونٌ وَالْعَمَلُ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَكُونُ " 48
 -5 (") قَالَ الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْمَلِكِ الْبَارِي " طَلَبُ الْخَيْرِ وَالْجَنَّةِ
 -6 (") بِلَا عَمَلٍ ذَنْبٌ مِنَ الذُّنُوبِ " كَتَبَهُ الْمُذَنِّبُ السَّيِّدُ حُسَيْنٌ حَامِدٌ ، سَنَةِ ١١٩٧

Okunuşu :

- 1- "El-îbaretü li'l-hırfeti lâ li'l-hırkati", şadağa.
 2- Kâle Cüneydu'l Bağ'dâdiyyu, kaddesâ'llâhu te'âlâ sırrahu,
 3- "El-îbaretü li'l-hırfeti lâ li'l-hırkati". Ve kâle'l-İmâmu'l-Ğazzâlî âleyhi'r-raḥmeti,
 4- "El-ilmü bilâ âmelin cünûnün ve'l-âmelü biğayri ilmin lâ yekûnû".
 5- Kâle'l Ḥasanu'l Başriyyu âleyhi rahmetü'l-meliki'l-bârî, "Talebu'l-ḥayri ve'l-cenneti
 6- Bilâ âmelin zenbun mine'z-zunûbi". Ketebehu'l-muznibu's Seyyidu Ḥüseynu Ḥâmidu,
 sene 1197

Metin özü : "San'atın mârifete tâbîi olduğu", "Âmelsiz ilmin faydasızlığı, âmelsiz mükâfatın imkânsız oluşu" hakkındadır. (Cüneyd-i Bağdâdî, İmâm Gazzâlî, Hasan-ı Basrî hâzretlerinin sözleri).

⁴⁷ Hüseyin Hâmid (v. 1202/1787'den sonra olmalı); Kebecizâde Mehmed Vasfi Efendi tarafından 1815'de hazırlanan Hattat Silsilenâmesinde, Ebubekir Râşid Efendi'nin talebesi olduğu kayıtlıdır. Sülüs ve nesih yazıda mahirdir. Vefatı h. 1202'den sonra olmalıdır, çünkü Tuhfe-i Hattâtîn'de ismi geçmemektedir, (Ş. Rado, age., s. 180).

⁴⁸ İmam-ı Gazali, Eyyühe'l-veled, Bedir yay., İst. 1990, s. 46-47.

لا تشفقوا السيد فانور المسيل

كتبه محمد كاظم الخراساني

أرحم مني يا بني أبو بكر واشد هم في مر الله عمر وأصدقه
حياء عثمان وأفضله زبد بن ثابت وأقروهم
أبي وأعلمهم بالجلال والحرم معاذ بن جبل ولعلكم آمنة
أمين وأمين هديك الآمنة أبو عبيدة بن الجراح ورواه
بعضهم عن شاذة مرسلا وفيه وأقتناهم على صلوات

KATALOG NO : 04

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 152, 3a
Hattatı	:	Muhammed Kerestecîzâde ⁴⁹
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	17,1 x 10,1 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

1- (sülüs) "لَا تَنْتَفُوا الشَّيْبَ ، فَإِنَّهُ نُورُ الْمُسْلِمِ"⁵⁰

-- (nesih) كَتَبَهُ مُحَمَّدٌ كَرَسْتَجِي زَادَهُ

2- (") "أَرْحَمُ أُمَّتِي بِأُمَّتِي أَبُو بَكْرٍ ، وَأَشَدُّهُمْ فِي أَمْرِ اللَّهِ عُمَرُ ، وَأَصْدَقُهُمْ

3- (") حَيَاءُ عُثْمَانُ ۖ وَأَفْرَضُهُمْ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، وَأَقْرَبُهُمْ ۖ

4- (") أَبِي وَأَعْلَمُهُمْ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مَعَاذُ بْنُ جَبَلٍ ، وَلِكُلِّ أُمَّةٍ

5- (") أَمِينٌ وَأَمِينٌ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ"⁵¹ وَرَوَاهُ

6- (") بَعْضُهُمْ عَنْ قَتَادَةَ مَرْسَلًا وَفِيهِ وَأَفْضَاهُمْ عَلِيٌّ" . صَدَقَ

Okunuşu :

1- "Lā tentefû'ş Şeybe feinnehu nûru'l-müslimi".

- ketebehe Muhammed Kerestecî-zâde.

2- "Erhamu ümmetî biümmetî Ebû Bekrin ve eşedduhüm fî emri'llahi Ümerû, eşdağahüm

3- hayâen Üsmânu ve efradahüm Zeydu'bni Şâbitin ve ekraûhüm

4- Übeyyun ve e'lemehum bi'l-halâli ve'l-harâmi Mu'âz-ubnu Cebelin ve li külli ümmetin

5- emînun ve emînu hâzihi'l-ümmeti Ebû Übeydeh-bni'l Cerrâhi". Veravâhü

6- "Ba'zühüm ân Kâtâ'deh(te) mürselen ve fîhi ve ekdâhüm Âliyyun", şadağa.

Metin özü : Sahabenin ileri gelenlerinden birkaçının vasıfları anlatılmıştır.

⁴⁹ Mehmed Kerestecizâde; İstanbulludur. Aksarâyî Katibzâde Mustafa Efendi'den (v. 1173) hattı öğrenmiş, icazet almıştır. Hocasının mezâr taşını yazmıştır. "Şürekâsının aslahı olmakla üstâdının seng-i mezârı bunların hattıdır. Pâk-nüvîs lâkin dîr-nüvîsdir." (Hocasının mezar taşından çağdaşlarının en iyisi olduğu anlaşılmaktadır), (Tuhfe, s. 446).

⁵⁰ Câbir (ra.) ve Ebî Câfer (ra)'dan rivâyetle, Ma'mer b. Râşid el-Azdî, el-Câmi'u'l Ma'mer b. Raşîd, hs.n. 794.

⁵¹ Enes b. Mâlik (ra)'dan rivâyetle, Hüseyin b. Mes'ud al-Bağavi, Ma'âlim al-Tenzîl, al-Musammâ, Tefsîr al-Bağavî (معالم التنزيل تفسير البغوي), hadis numarası: 1126.

فاعلم ان الله قد افاد
 في الجنة وقاضيا في النار صدق

فاعلم ان الله قد افاد
 في الجنة وقاضيا في النار صدق

KATALOG NO : 05

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 152, 3b
Hattatı	:	Muhammed Hâfız-ı Kur'ân
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	15,9 x 9,1 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih, rikâ'
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 1 satır nesih ve 7 mâil satır nesih, 2 mâil satır rikâ' imzâ
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْفَضَاءُ ثَلَاثَةٌ "قَاضٍ

-2 (nesih) فِي الْجَنَّةِ وَقَاضِيَانِ فِي النَّارِ " صَدَقَ

-3 (") قَالَ الزَّمَخْشَرِيُّ ،

-4 (") " فَضَاءُ زَمَانًا صَارُوا لُصُوصًا

-5 (") عُمُومًا فِي الْفَضَايَا لَا خُصُوصًا

-6 (") يَرَوْنَ الْغَنَمَ أَمْوَالٍ أَلْيَتَأَمِّي

-7 (") كَانَتْهُمْو تَلَّوْا فِيهَا نُصُوصًا

-8 (") نَخَافُ مِنْهُمْو لَوْصًا فَحُونًا

-9 (") لِلَّصُورِ مِنْ خَوَاتِمِنَا فُصُوصًا "

-10 (rika') سَوَّدَهُ الْفَقِيرُ إِلَى مَوْلَاهُ الْقَدِيرِ مُحَمَّدَ حَافِظَ الْقُرْآنِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ

Okunuşu :

1- Kāle āleyhi's-selam el-ḳudâtü şelāšetü, "Kādın

2- fî'l-cenneti ve ḳādîyâni fî'n-nâri" şadaḳa.

3- Kāle'z Zemaḥşeriyyu,

4- "Ḳudâ'tü zema'nina' şârû'l-luṣuṣa'

5- ûmûmen fî'l-ḳadâyâ lâ ḥuṣûṣa'

6- yerevne'l-ḡunam emvâle'l-yete'mê

7- keennehumû telev fîhâ nuṣûṣa'

8- neḥâfu minhumû levṣa' feḥûnâ

9- leleṣuv min ḥavâtiminâ fuṣûṣa'".

10- Sevvedehü'l-faḳîr îlâ mevlâhü'l-ḳadîri Muḥammed Ḥâfiẓ'l-ḳur'âne ġafera'llâhü lehû.

Metin özü: Doğru ve yanlış hüküm veren "kādî"nin, karşılaşacağı mükâfat ve ceza, hakkındadır.

كنزك يساوي كنك وكنك نونا

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ • إِذَا أَصْبَحَ أَحَدُكُمْ
يَوْمًا صَائِمًا فَلَا يَرِفُ وَلَا يَجْهَلُ فَإِنَا مَرُؤُشَانَا • وَقَاتِلْهُ فَلْيَمُتْ
إِنِّي صَائِمٌ فِي صَائِمٍ • وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ • إِذَا
أَقْبَلَ حَلَاكُهُ خَادِمُهُ يَطْعَامُهُ فَإِنْ تَوَجَّهَ مَعَهُ فَلْيَسْأَلْهُ لَعْنَةً
أَوْ لَعْنَتَيْنِ وَأَكْثَلَهُ أَوْ أَكْثَلَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِي جَزَاءٍ وَعِلَاجُهُ •

وَاللَّهُ
أَعْلَمُ

KATALOG NO : 06

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 152, 4a
 Hattatı : Hüseyin Hâmid⁵²
 Târihi : h. 1204
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Yazı Sahası ebadı : 16 x 8,6 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs, nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
 Konu : Hadîs-i şerifler
 Metin :

-1 (sülüs) " كُنْ كَيِّسًا وَكَرِيمًا وَكَثُومًا "

-2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ِ "إِذَا أَصْبَحَ أَحَدُكُمْ

-3 (") (يَوْمًا صَائِمًا فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلْ فَإِنْ أَمْرٌ شَاتَمَهُ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيُقِلْ

-4 (") (إِنِّي صَائِمٌ إِنِّي صَائِمٌ" ⁵³ ِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ِ " إِذَا

-5 (") (أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاولْهُ لُقْمَةً

-6 (") (أَوْ لُقْمَتَيْنِ أَوْ (قَالَ) أَكْلَةً أَوْ أَكْلَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِيَ حَرَّهُ وَعِلَاجُهُ" ⁵⁴

-7 (") (حَرَّرَهُ السَّيِّدُ حُسَيْنُ حَامِدُ سَنَةِ ١٢٠٤

Okunuşu :

1- "Kün keyyisan ve kerîmen ve ketûmên".

2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İzâ eşbağa ehadüküm

3- yevmen şâimen, felâ yerfuş ve lâ yechel, feini-mruûn şâtemehü ev kâtelehu, felyekul

4- innî şâimün innî şâimün". Ve kâle'n-Nebiyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İzâ

5- etâ ehadeküm hâdimühü bi ta'âmihi, fein lem yeclishu meâhu, felyünâvilhu luqmeten

6- ev luqmeteyni, ev ekleten, ev ekleteyni, feinnehu ve liye harrehu ve îlâcehu".

7- Harrerehu es-Seyyid Hüseyin Hâmid, sene 1204.

Metin özü : "Zeki, cömet ve sır tutucu olmak", "Oruçlunun yapması gereken davranışlar", "Sofra sahibinin hizmetçisine ikrâmı" hakkındadır.

⁵² Hüseyin Hâmid (v. 1202/1787'den sonra olmalı); bkz. dipnot 47.

⁵³ Ebu Hüreyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 1948. (kudsi hadîs)

⁵⁴ Aynı râvî, İmam et-Tahâvî, **Şerhu Ma'âni'l-Âsâr**, hadis numarası: 4848.

احفظ الله بحفظ دينك

عن أبي جعفر

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

مفتاح كل كتاب وقال النبي صلى الله عليه وسلم

احفظ الكلام الى الله ان يقول العبد سبحان الله وبحمده صدق

KATALOG NO : 07

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 152, 4b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı Sahası ebadı	:	18,1 x 8,3 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) " إَحْفَظِ اللَّهَ تَجِدَهُ أَمَامَكَ " ⁵⁵

-2 (nesih) عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-3 (") بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

-4 (") مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ " ⁵⁶ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-5 (") أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ " ⁵⁷ صَدَقَ

Okunuşu :

1- "İhfa'ı'llâhe tecidhu emâmeke".

2- Ân Ebî Ca'ferin kâle, "Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme

3- "Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm(i)

4- miftâhu küllü kitâbin". Ve kâle'n Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,

5- "Eḥabbü'l-kelâmi ilâ'llâhi en yeḳûle'l-âbdü subḥâne'llâhi ve biḥamdihi", şadaḳa.

Metin özü : "Allah'ın (cc) buyruklarını yapmanın önemi", "Besmelenin fazileti", "Tesbihin (subḥâne'llâhi) fazileti" hakkındadır.

⁵⁵ Abdullah b. Abbas (ra)'dan rivâyetle, Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, hadis numarası: 2699.

⁵⁶ Ebi Ca'fer Muhammed b. Ali (ra)'dan rivâyetle, Hatîb el-Bağdâdî, **el-Câmi'li-Aḥlâkı'r-Râvî ve Âdâbi's-Sâmi'**, hadis numarası: 553.

⁵⁷ Ebu Zerr (ra)'dan, Hanbel, **Müsned**, hadis numarası: 20906.

KATALOG NO : 08

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 152, 5a
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	17 x 8,8 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 7 mâil satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) "مَنْ قَنَعَ بِالرِّزْقِ اسْتَعْنَىٰ عَنِ الْخَلْقِ"

-2 (nesih) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

-3 (") قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

-4 (") وَسَلَامُهُ ۖ "مَنْ فَرَّحَ عَنْ مُؤْمِنٍ ۖ

-5 (") كُرْبَةً جَعَلَ اللَّهُ بِهِ شُعْلَتَيْنِ ۖ

-6 (") مِنْ نُورٍ يَسْتَضِيُّ بِهِمَا عَامٍ لَا يُخْصِيهِ

-7 (") إِلَّا رَبُّ الْعِزَّةِ ۖ وَقَالَ أَطْلُبُوا الْفَضْلَ

-8 (") عِنْدَ الرَّحْمَاءِ مِنْ أُمَّتِي ۖ

Okunuşu :

1- "Men kanaâ bi'l-rızkı isteġnâ âni'l-halkı".

2- Ân Ebû Hüreyrete,

3- kâle'n-Nebiyyu şalavâtu'llâhi âleyhi

4- ve selâmu, "Men ferraĥa ân mü'minin.

5- kürbeten ceâle'llâhü bihi şu'leteyni

6- min nûr yestedü bihimâ 'âmi lâ yüşîhi

7- illâ rabbu'l-İzzeti, ve kâle uţlubû'l-fezle

8- İnde'r-ruĥamâu min ümmetî".

Metin özü : "Kanaatkâr olmanın övgüsü", "Müslümanların sıkıntısını gidermek" hakkındadır.

الْمَلِكُ الْمَلِكُ الْمَلِكُ

عن حمويه رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 يا معوية اني للذواة وحى والقائم وانصب الباء وفريق السنين
 ولا تقوى اليه وحسين لله ومدا الرحمن وجود الجيم • صبت
 الله صل على سيدنا محمد وعلى السيدنا محمد بمقدار كذا ذكره
 مما احاط به علم الله في كل لحظة مائة الف الف مرة مضمرة
 في شها مائة الف الف مرة • كتبه السيد حسين حامد

KATALOG NO : 09

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 152, 5b
 Hattatı : Hüseyin Hâmid⁵⁸
 Târihi : Târihsiz
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Yazı sahası ebadı : 11,3 x 10,2 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs, nesih
 Satır sayısı : Kısa tutulmuş 1 satır sülüs, uzun tutulmuş 6 satır nesih
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımlarına süsleme yapılmamıştır.
 Konu : Hadîs-i şerifler
 Metin :

-1 (sülüs) " اَلْمُلُوكُ الْمُلْهُمُونَ "

-2 (nesih) عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-3 (") " يَا مُعَاوِيَةُ ، أَلْقِ الدَّوَاةَ ، وَحَرِّفِ الْقَلَمَ ، وَأَنْصِبِ الْبَاءَ ، وَفَرِّقِ السَّيِّنَ ،

-4 (") وَلَا تُعَوِّزِ الْمِيمَ ، وَحَسِّنِ اللَّهَ وَمُدِّ الرَّحْمَنَ وَجَوِّدِ الرَّحِيمَ " ⁵⁹ صَدَقَ

-5 (") اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِمِقْدَارِ كُلِّ ذَرَّةٍ

-6 (") مِمَّا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُ اللَّهِ فِي كُلِّ لَحْظَةٍ مِائَةِ أَلْفِ أَلْفِ كَرَّةٍ مَضْرُوبَةٍ

-7 (") فِي مِثْلِهَا مِائَةِ أَلْفِ أَلْفِ مَرَّةٍ ۝ كَتَبَهُ السَّيِّدُ حُسَيْنُ حَامِدُ

Okunuşu :

1- "El-mülûkü'l-mülhemûn".

2- Ân Muâviyete radıyâ'llâhü ânhü kâle, kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme

3- "Yâ Muâviyetü, elkı'd-devâte ve ħarriġi'l-ķaleme ve-nşibi'l-bâi ve ferriķi's-sîne,

4- ve lâ tüâvvizi'l-mîme ve ħassini'llâhe ve müddi'r-raĥmâne ve cevvidi'r-raĥîme", şadaķa,

5- âllâhümme şalli âlâ seyyidinâ Muĥammedin ve âlâ âli seyyidinâ Muĥammedin bimikdâri külli zerretin

6- mimmâ eĥâta bihi îlmu'llâhi fî külli lehẓatin miete elfi elfi kerretin madrûbeten

7- fî mişlihâ miete elfi elfi merratin". Ketebehü's-Seyyid Hüseyin Hâmid.

Metin özü : Efendimiz (sav)'in yazı teknikleri hakkındaki tavsiyeleri.

⁵⁸ Hüseyin Hâmid (v. 1202/1787'den sonra olmalı); bkz. dipnot 47.

⁵⁹ Hz. Muâviye'den rivâyetle, Abdülkerim b. Muhammed (Temîmî) Sem'ânî, **Edeb el-İmlâ vel-İstimlâ**, hadis numarası: 165.

KATALOG NO : 10

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 152, 6a
 Hattatı : Muhammed Filibevî⁶⁰
 Târihi : h. 1243
 Formu : Sülüs satır
 Yazı sahası ebadı : 17 x 7,7 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Celi sülüs, nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 mail satır
 nesih imzâ
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir.
 Konu : Hadîs-i şerif
 Metin :

-1 (sülüs) " قُلْ الْخَيْرُ وَالْأَفْأ

-2 (rika') " كُتِبَ مُحَمَّد

-3 (") فَلِبِهِ وَى سَنَه ١٢٤٣

Okunuşu :
 1- "Kulî'l hayra ve illâ fe-
 2- sküt". Ketebehü Muḥammed
 3- Filibevî, sene 1243

Metin özü : "Hayrı konuşmak veya susmak" hakkındadır.

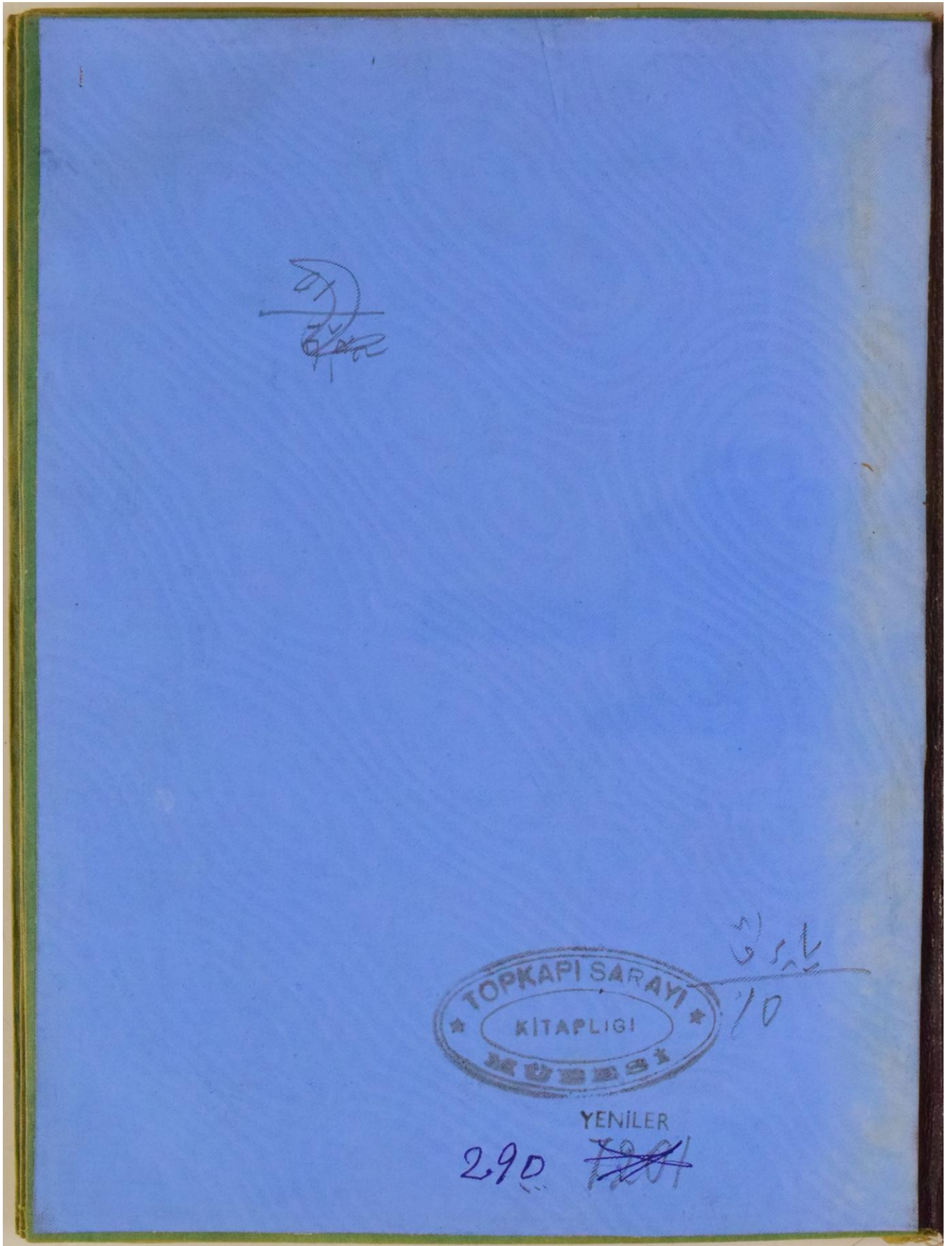
⁶⁰ Filibevî Mehmed Efendi, Filibeli'dir. Genç yaşında İstanbul'a gelmiş, eğitimi esnasında hüsn-i hatta merak duyup Saray-ı Hümayûn hocalarından Hocapaşalı İbrahim Âfîf Efendi'nin talebesi ve damadı olan "Âfîf dâmâd" künyeli Seyyid Osman Efendi'den sülüs ve nesih öğrenerek icâzet almıştır. Eyüp civârında bir mektebin hüsn-i hat öğretmenliğini yapmış ayrıca kitap istinsâh etmiştir. Recâ'î Efendi'nin ilk yazı hocasıdır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde h 1223/m 1808 tarihli bir Kur'an-ı Kerim'i mevcuttur. <https://hattatlarsofasi.com/kuran-i-kerim-hattatlari/filibevi-mehmed-efendi/> (14.12.2016)

B) GY 290 NO.LU MURAKKAA

(Katalog No: 11-27)

R. 33. TSMK, GY 290, murakkaa üst cilt kabı.

R. 34. TSMK, GY 290, murakkaa üst cilt kab içi.

KATALOG NO : 11

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 1b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,3 x 10 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ
- 3 (") الْيَوْمِ الْآخِرِ , فَلْيُفْلِحْ خَيْرًا أَوْ لَيْسَ كُنْتُ"⁶¹ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
- 4 (") اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ، وَمَا بَيْنَ رَجْلَيْهِ أَضْمَنْ
- 5 (") لَهُ الْجَنَّةَ"⁶² وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " إِنْ الْعَبْدَ
- 6 (") لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقَى لَهَا بَالًا، يَرْفَعُ اللَّهُ بِهَا⁶³

Okunuşu :

1- *Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*

2- *Ķâle Resû'lullâh şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Men kâne yû'minu billahi ve*

3- *'l-yevmi'l-âhîri, felyekul hayran ev liyeskût". Ve ĳâle Resû'lullâhi şallâ*

4- *'llâhu âleyhi ve selleme, "Men yezmenlî mâ beyne lehyeyhi ve mâ beyne ricleyhi ezmen*

5- *lehu'l-cennete". Ve ĳâle'n-Nebiyu şalavâtu'l llahi âleyhi ve sellâmuhu, "inne'l âbde*

6- *leyetekellemu bi'l-kelimetî min ridvânî'llâhi lâ yülķî lehâ bâlen, yerfeû'llâhu bihâ,*

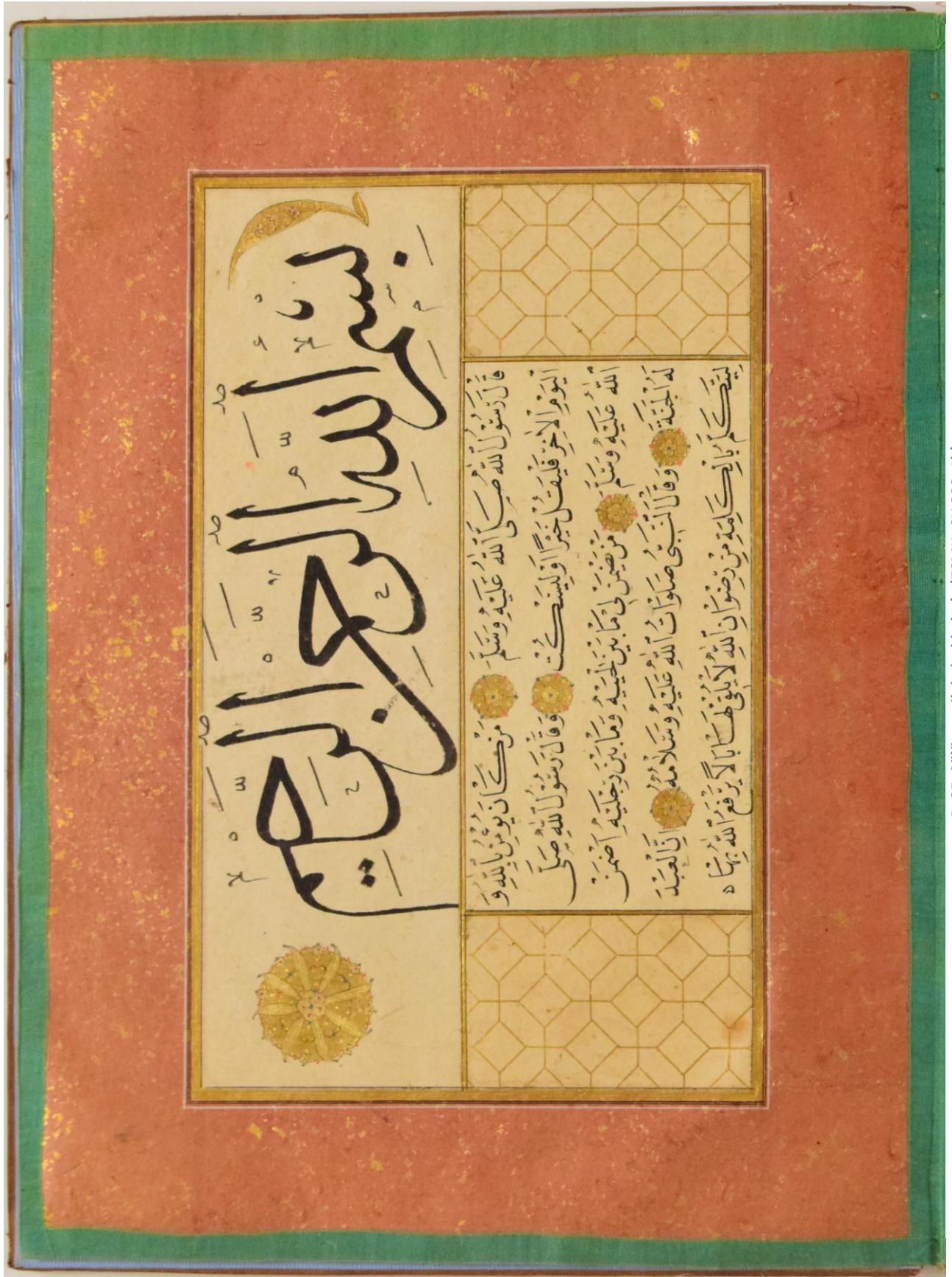
⁶¹ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, İbn-i Mace el-Kazvini, **Sünen-i İbn Mace**, hadis numarası: 3969.

⁶² Sehl bin Sa'd (ra)'dan rivâyetle, İmam Buhârî (Muhammed ibn İsmail el Buhârî), **Sahîhu'l-Buhârî (el-Câmiu's-Sahîh)**, hadis numarası: 6020.

⁶³ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hs.n. 6024, **Müsned Ahmed b. Hanbel**, hs.n. 8210.

Metin özü

: “Hayrı konuşmak veya susmak”, “Dilin ve şehevî arzuların âfetlerinden muhafaza”, “Allah’ın (cc) razı olduğu şeyi konuşmak” hakkındadır.

KATALOG NO	:	12
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 2a
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,5 x 10,1 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 9 mâil, 1 düz satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme bir tane yaprak motifi işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) عَنِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

-2 (nesih) دَرَجَاتٍ،

-3 (") وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ

-4 (") بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقَى

-5 (") لَهَا بَالًا، يَهْوَى بِهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ" ⁶⁴ وَيُرَوَّى

-6 (") "بِهَا فِي النَّارِ أَبْعَدَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ

-7 (") الْمَغْرِبِ" ⁶⁵ ۖ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ۖ

-8 (") صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَامُهُ ۖ

-9 (") "سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ،

-10 (") وَقِتَالُهُ

-11 (") كُفْرٌ" ⁶⁶ ۖ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ

⁶⁴ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hs.n. 6024, **Müsned Ahmed b. Hanbel**, hs.n. 8210.

⁶⁵ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, Beyhaki, **Şuabu'l-İman**, hadis numarası: 4592.

⁶⁶ Abdullah b. Mes'ud (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hs.n. 47, **Sahîh-i Muslim**, hs.n. 100, **Muhtasarul-ahkâm el Müstaḥrec alâ Câmi' Tirmizî**, hs.n. 1432, **Sünen ibn Mace**, hadis numarası: 68.

Okunuşu :

- 1- *Âni'n-Nebiyyi âleyhi's-selâmu*
- 2- *derrecâtin,*
- 3- *ve inne'l-âbde leyetekellemu*
- 4- *bi'l kelimeti min saḥatı'llâh lâ yülkî*
- 5- *lehâ bâlen yehvî bihâ fî nâri cehenneme". Ve yürvâ,*
- 6- *"Bihâ fî'n-nâri eb'ade mâ beyne'l-meşrîkı ve*
- 7- *'l-mağribi". Ve kâle Resûlu'llâhi*
- 8- *şalavâtu'llâhi âleyhi ve selâmu:*
- 9- *"Sibâbu'l-müslimi fusûkun,*
- 10- *ve kıtâluhû*
- 11- *küfrün". Ve kâle'n-Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Eyyemâ racülün kâle*

Metin özü : “Allah’ın (cc) razı olduğu şeyi konuşmak”,
 “Müslümana sövmenin neticesi” hakkındadır.
 (Hadisin başı 1b’de, devamı 2b’dedir.)

KATALOG NO	:	13
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 2b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,5 x 9,6 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 9 mâil, 1 düz satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme bir tane yaprak motifi işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

1- (sülüs) نَقْلًا عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا عِنْدَ

2- (nesih) قَالَ

3- (") لِأَخِيهِ كَافِرٌ فَقَدْ

4- (") بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا " 67 وَقَالَ " لَا يَزِمِي

5- (") رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَزِمِيهِ بِالْكُفْرِ،

6- (") إِلَّا أَرْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ

7- (") صَاحِبُهُ كَذَلِكَ " 68 وَقَالَ النَّبِيُّ

8- (") صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَامُهُ ِ

9- (") مَنْ دَعَا رَجُلًا بِالْكُفْرِ،

10- (") أَوْ قَالَ

11- (") عَدُوَّ اللَّهِ ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ ، إِلَّا حَارَ عَلَيْهِ " 69 وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

⁶⁷ Ebu Ömer (ra)'dan rivâyetle, Ebû Mus'ab ez-Zührî'den rivâyetle, Malik b. Enes, **Muvatta**, hs.n. 1154.

⁶⁸ Ebu Zer (ra)'da rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hadis numarası: 5612.

⁶⁹ Ebu Zer (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 96.

Okunuşu :

1- *Nâkıl en Rabbihî âzze ve celle enê inde*

2- *“Kāle*

3- *liehîhi kêfirun fekad*

4- *bâe bihâ ehadühümâ”*. Ve *kāle*, *“Lā yermî*

5- *racülen bilfusûkı ve lā yermîhi bilküfri*

6- *illâ-rteddet âleyhi in lem yekün*

7- *şâhibuhu kezalike”*. Ve *kāle’n-Nebıyyü*

8- *şalavâtu’llâhi âleyhi ve selāmuhu,*

9- *“Men da’â reculen bilküfri*

10- *ev kāle*

11- *âdövve’llâhi ve leyse kezalike, illâ hâre âleyhi”*. Ve *kāle Resûlu’llâhi*

Metin özü : “Ben kulumun zannı üzereyim” (kudsî hadis),
“Müslümana küfretmenin âkıbeti” hakkındadır.
(Hadisin başı 2a’dadır.)

الملك قلوبهم لا حول ولا قوة الا بالله

صلى الله عليه وسلم المستبينان قاف لا يفعل الباطل ما لم يعبد
الظلمة وقال النبي صلى الله عليه وسلم لا حول ولا قوة الا بالله
لا ينبغي لصديق ان يكون لغنا وقال رسول الله صلى الله
عليه وسلم ان المؤمن لا يكون شهيداً ولا شفيعاً
يوم القيامة وقال النبي صلى الله عليه وسلم اذا لا رجل

KATALOG NO : 14

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 3a
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
yazı sahası ebadı	:	16,4 x 9,8 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) الْمُنْكَسِرَةَ قُلُوبُهُمْ لِأَجْلِ وَعَنْهُ
 -2 (nesih) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ " الْمُسْتَبَانِ مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِي مَا لَمْ يَعْتَدِ
 -3 (") الْمَظْلُومُ " 70 ۞ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞
 -4 (") لَا يَنْبَغِي لِصَدِيقٍ أَنْ يَكُونَ لَعَانًا " 71 ۞ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 -5 (") عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ "إِنَّ اللَّعَانِينَ لَا يَكُونُونَ شُهَدَاءَ وَلَا شُفَعَاءَ
 -6 (") يَوْمَ الْقِيَامَةِ " 72 ۞ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ

Okunuşu :

- 1- "El-münkesireti kulûbuhum lieclî ve ânhu
 2- Şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "El-müstebbâni mâ kâlâ feâlâ'l-bâdî mâ lem ye'tedi
 3- 'l-mezlûmu". Ve kâle'n-Nebiyyu şalavâtu'llâhi âleyhi ve selâmuhu,
 4- "Lâ yenbeğî lişadîkîn en yekûne le'ânên". Ve kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu
 5- âleyhi ve selleme, "İnne'l-le'ânîne lâ yekûnûne şuhedâe ve lâ şufe'âe
 6- yevme'l-kıyâmeti". Ve kâle'n-Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, izâ kâle'r-reculu

Metin özü : "Ben kalbi kırıkların (mahzunların) yanıdayım"
 (2b'deki kudsî hadisın devamıdır), "Lânet edenlerin
 ahirette karşılaşacağı netice" hakkındadır.

⁷⁰ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 4694.

⁷¹ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **age.**, hs.n. 4707.

⁷² Ebu'd Derda (ra)'dan rivâyetle, **age.**, hs.n. 4709.

وَعَنْ صَلَوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِ

فَإِنَّ الصَّدَقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَالْبِرُّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا زَالَ
الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيُحْسِنُ الصَّدَقَ حَتَّى يَكْتُبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا
وَأَيُّكُمْ وَالْكُذِبُ فَإِنَّ الْكُذِبَ يَهْدِي إِلَى الْخُزُونِ وَالْخُزُونُ
يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا زَالَ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيُحْسِنُ
الْكُذِبَ حَتَّى يَكْتُبَ عِنْدَ اللَّهِ كُذْبًا وَلَيْفَ رَوَّيْنَاكَ

KATALOG NO : 15

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 3b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
yazı sahası ebadı	:	16,4 x 9,3 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) وَعَنْهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

-2 (nesih) " فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ . وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ . وَمَا يَزَالُ

-3 (") (الرَّجُلُ يَصْدُقُ (لِيَصْدُقُ) وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا .

-4 (") (وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ ، وَإِنَّ الْفُجُورَ

-5 (") (يَهْدِي إِلَى النَّارِ . وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ (لِيَكْذِبُ) وَيَتَحَرَّى

-6 (") (الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا " ⁷³ وَفِي رَوَايَةٍ إِنَّ

Okunuşu :

1- Ve ânhu şalavâtu'llâhi âleyhi

2- "Feinne's-şıdka yehdî ilâ'l-birri ve inne'l-birre yehdî ilâ'l-cenneti ve mâ yezâlü

3- 'r-raculu yeşduku ve yeteħarrê's-şıdka ħattâ yüktebe inde'llâhi şıddîkân,

4- ve iyyâküm ve'l-kızbe, feinne'l-kızbe yehdî ilâ'l-fucûri ve inne'l-fucûre

5- yehdî ilâ'n-nâri ve mâ yezâl er-raculu yekzibu ve yeteħarrâ

6- 'l kızbe ħattâ yüktebe inde'llâhi kizzaben". Ve fî rivâyetin inne

Metin özü : "Doğruluğun kişiye kazandıracakları" hakkındadır.

⁷³ Abdullah b. Mes'ud (ra)'dan rivâyetle, الاستذكار , ابن عبد البر القرطبي , hadis numarası: 1257.

وسلّا جليل من حبارك

اِنَّا الصِّدْقُ بِيَرٍ وَاِنَّا الْبِرُّ بِهَدْيٍ اِلَى الْجَنَّةِ ۝ وَاِنَّا لَكَاذِبٌ فَجُورًا ۝
 اَلْجُورُ يَهْدِي اِلَى النَّارِ ۝ وَقَالَ اَبْنِيْ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 لَيْسَ لَكَ ثَابِتٌ الَّذِي يَصِيحُ بَيْنَ النَّاسِ وَيَقُولُ خَيْرًا وَيُنِيْ خَيْرًا ۝
 وَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّا
 رَاَيْتُ الْمَذْحِجِيْنَ فَاَجْمَعُوْا فِيْهِمْ وَجُوْهُهُمْ اِلَى النَّارِ ۝ وَقَالَ النَّبِيُّ

KATALOG NO : 16

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 4a
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
yazı sahası ebadı	:	16,2 x 10,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) وَسَلَامُهُ إِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ

-2 (nesih) " إِنَّ الصِّدْقَ بَرٌّ ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ . وَإِنَّ الْكُذْبَ فُجُورٌ ، وَإِنَّ

-3 (") الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ " 74 وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ِ

-4 (") " لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ وَيَقُولُ خَيْرًا وَيُنْمِي خَيْرًا " 75 ِ

-5 (") وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ِ " إِذَا

-6 (") رَأَيْتُمُ الْمَدَّاحِينَ فَاحْثُوا فِي وُجُوهِهِمُ التُّرَابَ " 76 وَقَالَ النَّبِيُّ

Okunuşu :

1- *Ve selāmuḥu inne min ḥıyâriküm*

2- *"İnne'ş-şıdka birrun ve inne'l-birre yehdî ilâ'l-cenneti ve inne'l-keziḇe fucûrun ve inne*

3- *'l-fucûre yehdî ilâ'n-nâri". Ve kâle'n-Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,*

4- *"Leyse'l-kezzâbu'llezî yüşliḥu beyne'n-nâsi ve yekûlu ḥayran ve yünmî ḥayran".*

5- *Ve kâle Resûlu'llâhi şalavâtu'llâhi âleyhi ve selāmuḥu, "İzâ*

6- *raeytümü'l-meddâḥîne fâḥşû fî vucûhihimu't-turâbe". Ve kâle'n-Nebiyyi*

Metin özü : "İyiliğin kişiyi cennete götürüleceği" hakkındadır.

⁷⁴ Abdullah b. Mes'ud (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hadis numarası: 5656.

⁷⁵ Ümmü Gülsüm binti Ukbe (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hs.n. 4723.

⁷⁶ Mikdad b. Amr (ra)'dan rivâyetle, **age.**, hs.n. 5327.

R. 41. Sulus-mâil nesih koltuklu kit'a (TSMK, GY 290, 4b)

KATALOG NO	:	17
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 4b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,5 x 9,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 9 mâil, 1 düz satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) أَحْسَنَكُمُ أَخْلَاقًا صَدَقَ

-2 (nesih) صَلَّوَاتُ

-3 (") (") اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-4 (") (") لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ" ⁷⁷

-5 (") (") إِرْحَمْ تُرْحَمْ إِشْفَعْ تُشْفَعْ " وَقَالَ

-6 (") (") رَسُولُ اللَّهِ صَلَّوَاتُ

-7 (") (") اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الرَّاحِمُونَ

-8 (") (") يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ إِرْحَمُوا مَنْ فِي

-9 (") (") الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مَّنْ

-10 (") (") فِي السَّمَاءِ" ⁷⁸

-11 (") (") عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ أَتْنِي رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ

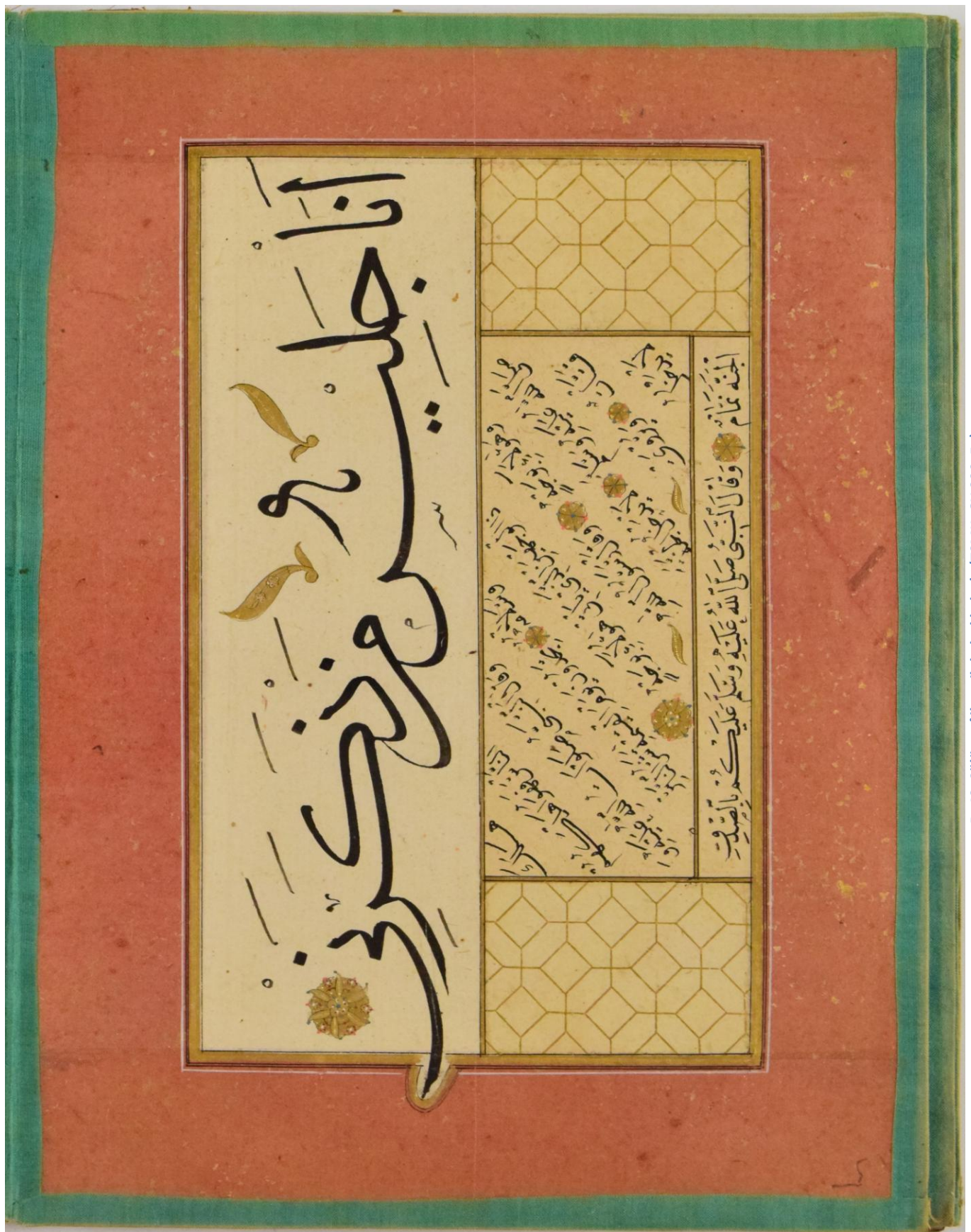
⁷⁷ Carir b. Abdullah (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hadis numarası: 6852.

⁷⁸ Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, **es-Sünenü'l-kebir'ul Beyhakî**, hs.n. 16462.

Okunuşu :

- 1- Eḥseneküm eḥlākān şadaķa
- 2- şalavâtu
- 3- 'İllâh âleyh ve selâmuḥu
- 4- "Lâ yerḥamu'llâhu men lâ yerḥamu'n-nâse",
- 5- İrḥam turḥam işfe' tuşfe' ". Ve ķāle
- 6- Resûlu'llâhi şalavâtu
- 7- 'İllâhi âleyhi ve selâmuḥu, "Errâḥimûne
- 8- yerḥamuhumu'r-raḥmânu-rḥamû men fî
- 9- 'İ-erzî yerḥamküm men
- 10- fî's-semâi"
- 11- An Ebî Bekre ķāle eşnâ raculun âlâ raculin inde'n-nebiyyi

Metin özü : "Merhamet etmeyenin merhamet bulamayacağı" hakkındadır.

KATALOG NO	:	18
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 5a
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,6 x 10,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 9 mâil, 1 düz satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرْنِي

-2 (nesih) "هَلَّاكَ

-3 (") النَّاسُ فَهُوَ أَهْلُكُهُمْ" 79

-4 (") وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ

-5 (") سَلَامُهُ ۖ تَجِدُونَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ شَرُّ النَّاسِ

-6 (") ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هُوْلَاءِ بِوَجْهِهِ

-7 (") وَهُوْلَاءِ بِوَجْهِهِ" 80 وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

-8 (") صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

-9 (") قَتَّاتٌ" 81 وَيُرْوَى

-10 (") لَا يَدْخُلُ

-11 (") الْجَنَّةَ تَمَامٌ" 82 وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ

⁷⁹ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 4761.

⁸⁰ age., hadis numarası: 4722.

⁸¹ Huzeyfe (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 155, **Sahîhu'l-Buhârî**, hs.n. 5623.

⁸² age., hadis numarası: 154.

Okunuşu :

1- *Enâ celîsu men zekerinî*

2- *“heleke*

3- *‘n-nâsu fehüve ehlekühüm”*

4- *Ve kâle’n-nebiyyu şalavâtu’llâhi âleyhi ve*

5- *ve selâmuhu, “Tecidûne yevme’l-kîyameti şerru’n-nâsi*

6- *ze’l vecheyne’l-lezî ye’ ti hâülâi bivechin*

7- *ve hâülâi bivechin”. Ve kâle Resûlu’llâhi*

8- *şallâ’llâhu âleyhi ve selleme, “Lâ yedhulu’l cennete*

9- *kıttâtün”. Ve yürvâ*

10- *“Lâ yedhulu*

11- *‘l cennete nemmâmün”. Ve kâle’n-Nebiyyu şallâ’llâhu âleyhi ve selleme âleyküm bi’s-sıdkı*

Metin özü : “Beni zikredenin yanında mekândan münezzeh olarak bulunurum.” (kudsî hadis)

فَاللَّيْلُ بِالنَّجْمِ صَلَواتُكَ عَلَى رَسُولِكَ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَلَيْكَ قَطَعْتُ عَنْكَ خِيَاكَ شَلَا نَا
فَالْبُوهَرِيَّةُ لَقِيَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جُنُبٌ
فَاخَذَ بِيَدِي فَسَدَّتْ مَعَهُ حَتَّى فَعَلَكَ فَأَسْأَلُكَ فَأَنْتَ الرَّجُلُ فَاعْتَسَلْتُ
فَمَجَّيْتُ وَهُوَ قَاعِدٌ فَتَأَلَّزَمْتُكَ يَا بُهْرِيَّةُ فَهَلَّتْ لِي أَنْ يَكُنَّ
جُنُبًا فَكَرِهْتُ أَنْ أَجْلِسَ لَكَ عَلَى بَرٍّ طَرَفًا زَهْرَةً مَتَى لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ

KATALOG NO : 19

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 5b
Hattatı	:	(İbrâhîm Burûsevî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,5 x 9,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-2 (nesih) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ قَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ أَخِيكَ ثَلَاثًا

-3 (") قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ " لَقِينِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جُنُبٌ

-4 (") فَأَخَذَ بِيَدِي ، فَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى قَعَدَ ۞ فَأَنْسَلْتُ ، فَأَتَيْتُ الرَّحْلَ ، فَأَغْتَسَلْتُ ،

-5 (") ثُمَّ جِئْتُ وَهُوَ قَاعِدٌ ، فَقَالَ " أَتَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ؟ " فَقُلْتُ لَهُ إِنِّي كُنْتُ

-6 (") جُنُبًا ، فَكَرِهْتُ أَنْ أَجَالِسَكَ عَلَى غَيْرِ طَهَارَةٍ ۞ فَقَالَ " سُبْحَانَ اللَّهِ ،

Okunuşu :

1- *Qāle'n nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme*

2- *şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, qāle veyleke kıta'tü ûnuqa eḥîke şelâşen*

3- *Qāle Ebû Hureyrete, "Lekîyenî Resû'lullâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme ve enâ cünubun*

4- *feeḥaze biyedî, femeşeytü meâhu ḥatta kaâda, fenseleltü, feeteýtü'r-rahle, fâğteseltü,*

5- *şümme ci'tü ve hüve kâidun, feqāle "Eyne künte yâ Ebâ Hureyre?" fekıltu lehu innî küntü*

6- *cünubân, fekerihtü en ecaliseke âlâ ğayri tahâretin, feqāle "Subḥâne'llâhi*

Metin özü : "Resû'lullâh'ın yanında sahabenin abdestsiz bulunmak istemeyişi" hakkındadır.

KATALOG NO	:	20
Yeri ve envanter No	:	TSMK, GY 290, 6a
Hattatı	:	İbrâhîm Burûsevî (Hâfız Osman'ın talebelerinden)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülûs-nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	16,5 x 10,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı Çeşidi	:	Sülûs ve nesih
Satır Sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülûs, kısa tutulmuş 9 mâil, 1 düz satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme Çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiş, yaprakların içine minik beyaz çiçekler yerleştirilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarında tek çeşit geometrik desen görülmektedir. Dış bordürde ise zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülûs) وَبِالشُّكْرِ تَدُومُ النِّعَمُ كُلُّهَا

-2 (nesih) إِنَّ الْمُؤْمِنَ

-3 (") لَا يَنْجُسُ⁸³ " وَذَكَرَ

-4 (") عُمَرُ (بْنُ الْخَطَّابِ) لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-5 (") أَنَّهُ يُصِيبُ الْجَنَابَةَ مِنَ اللَّيْلِ، فَقَالَ لَهُ

-6 (") رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ِ

-7 (") " تَوَضَّأَ، وَاعْسَلَ ذَكَرَكَ، ثُمَّ نَمَ " ⁸⁴ ِ

-8 (") اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَشَفِيعِ

-9 (") اَلْأُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

-10 (") اَجْمَعِينَ ِ

-11 (") كَتَبَهُ الْفَقِيرُ اِبْرَاهِيْمُ الْبُرُوسُوِي مِنْ تَلَامِيذِ عُثْمَانَ اَلْحَافِظِ الْقُرْآنِ ِ

⁸³ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sünen ibn Davud**, hadis numarası: 200, 259, 260.

⁸⁴ Abdullah b. Ömer (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu'l-Buhârî**, hadis numarası: 284.

Okunuşu :

- 1- *Ve bi's şükri teduvmu'n-niâmu küllühâ*
- 2- *inne'l-mü'mine*
- 3- *lâ yencüs", "Ve zekere*
- 4- *Ümeru li Resûli'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme*
- 5- *innehu yuşîbu'l cena'bete mine'l-leyli", fe kâle lehu*
- 6- *Resûlu'llâh şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,*
- 7- *"Tevaqqâ' vâ'sıl zekere, şümme nem".*
- 8- *Âllâhümme şalli ve sellim âlâ nebiyyi'r-raḥmeti ve şefî'*
- 9- *'l-ümmeṭi Muḥammedin ve âlihi tâhirîne*
- 10- *ecmaïne.*
- 11- *Ketebehu'l-fakîru İbrahîmu Burûsevî min telāmizi Üsmâne'l-Ḥafızı'l-Kur'an*

Metin özü : "Cünub olarak geceleyecek kişinin durumu" hakkındadır.

فَاصْبِرْ لَهُمْ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ
 وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
 وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١٠٢ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ
 مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ
 وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١٠٣
 وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ
 الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
 وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١٠٤ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ
 إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ
 اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ
 تَارِعُونَ ۝ ١٠٥ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ
 مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ
 وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١٠٦

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ
 الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
 وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١٠٧ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ
 إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ
 اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ
 تَارِعُونَ ۝ ١٠٨ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ
 مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ
 وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١٠٩
 وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ
 الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
 وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١١٠ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ
 إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ
 اتَّبَعْتُمْ وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ
 تَارِعُونَ ۝ ١١١ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ
 مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِمَنِ اتَّبَعْتُمْ
 وَآتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ تَارِعُونَ ۝ ١١٢

KATALOG NO : 21

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 6b, 7a
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Nesih mushaf sayfası
Yazı sahası ebadı	:	sayfa 6b; 10,4 x 12 cm, sayfa 7a; 10,8 cm x 16,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	14 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Sûre başı ve durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Ayrıca yazılı bölümde yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Dış bordür ebruludur.
Konu	:	er-Rahman sûresi 55/1-21 (22. âyetin baş kısmı)
Metin	:	

6b

- (nesih) -1 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (") (١) عَلَّمَ الْقُرْآنَ (٢) خَلَقَ الْإِنْسَانَ (٣) عَلَّمَهُ
- 3 (") (٤) الْبَيَانَ (٥) الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ (٥) وَالنَّجْمُ
- 4 (") (٦) وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ (٦) وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ (٧)
- 5 (") (٨) أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ (٨) وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا
- 6 (") (٩) تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (٩) وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ (١٠) فِيهَا

7a

- (nesih) -1 فَالْكِهَّةُ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ (١١) وَالْحَبُّ
- 2 (") (١٢) ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ (١٢) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
- 3 (") (١٣) تُكْذِبَانِ (١٣) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ
- 4 (") (١٤) كَالْفَخَّارِ (١٤) وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ (١٥) فَبِأَيِّ
- 5 (") (١٦) آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ (١٦) رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ
- 6 (") (١٧) الْمَغْرِبَيْنِ (١٧) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ (١٨) مَرَجَ
- 7 (") (١٩) الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ (١٩) بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ (٢٠)
- 8 (") (٢١) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ (٢١) يَخْرُجُ مِنْهُمَا

Okunuşu :

6b

- 1- *Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm*
- 2- *Er-Raḥmân(u) (1), 'Alleme'l-Ḳur'ân(e) (2), Ḥaleka'l-insân(e) (3), Âllemehu*
- 3- *'l-beyân(e) (4), Eş-şemsü ve'l-ḳameru biḥusbân(in) (5), Ven-necmu*
- 4- *ve's-şeceru yescudân(i) (6), Ve's-semâe rafeâhâ ve vedaâ'l-mîzân(e) (7),*
- 5- *Ellâ tetḡav fî'l-mîzân(i) (8), Ve ekîmû'l-vezne bi'l-ḳıstı ve lâ*
- 6- *tuḥsırû'l-mîzân(e) (9), Ve'l-arḍa vedaâhâ li'l-enâm(i) (10), Fîhâ*

7a

- 1- *fâkihetün ve'n-naḥlû zâtü'l-ekmâm(i) (11), Ve'l-ḥabbu*
- 2- *zû'l-âşfi ve'r-rayḥân(ü) (12), Febieyyi âlâi rabbikümâ*
- 3- *tükezzibân(i) (13), Ḥaleka'l-insâne min şalşâlin*
- 4- *kelfeḥḡâr(i) (14), Ve ḥalaka'l-cânne min mâricin min nâr(in) (15), Febieyyi*
- 5- *âlâi rabbikümâ tükezzibân(i) (16), Rabbu'l-meşriḳayni ve rabbu*
- 6- *'l-maḡribeyni (17), Febieyyi âlâi rabbikümâ tükezzibân(i) (18), Merec*
- 7- *'l-baḡreyni yelteḳıyân(i) (19), Beynehümâ berzaḡun lâ yebḡıyân(i) (20),*
- 8- *Febieyyi âlâi rabbikümâ tükezzibân(i) (21), Yaḡrucu minhümâ*

Metin özü : Sûre, Allah (cc)'ın Rahmân ismiyle, Kur'an'ı öğrettiğini, insanı yarattığını ve ona konuşmayı öğrettiğini bildiren âyetlerle başlar, insan ve cin topluluklarına seslenir. Uzaydan, ölçü ve tartıdan, ins ve cinlerin yaradılışından, kıyametten, cennet ve cehennemliklerden, bu dünyadaki ve âhiretteki nimetlerden bahseder. “O halde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?” âyetinin tekrarı ile daha derin düşünmeye ve kulluk bilincine sevkeder.

رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تَعْصِبْ رُبَّمَا الْجَبْرِ وَبِالْعَوَارِ

أَبْجَدْ ذَرْزَنْ صَرْضُ طُظُفُ قُفُوقُ كُأَلَمْ مَرْزَنْ وَوُوقُ مَرْ

هَمْهُ لَا يَرْيُ كُيُكُ مَتَّيَا حُرُوفُ الْفَرْدَاتِ

أَبْضَجْجْجْ دَرْزَنْ كُيُكُ صَرْضُ طُظُفُ

KATALOG NO : 22

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 7b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih meşk kıt'ası
Yazı sahası ebadı	:	18,6 x 11,9 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işareti tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Dış bordür ebruludur.
Konu	:	Müfredat meşkı
Metin	:	

- 1 (sülüs) رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّم بِالْخَيْرِ وَبِهِ الْعَوْنُ⁸⁵
- 2 (nesih) ا ب ج د ر ز س ص ض ط ظ ع ف ق ك ل م ن و ه
- 3 (") ه ه ه ل ا ي ِ تَمَّتِ الْحُرُوفُ الْمُفْرَدَاتُ⁸⁶
- 4 (sülüs) ا ب ت ج ح د ر ز س ش ص ط ع ف⁸⁷

Okunuşu :

1- "Rabbi yessir ve lâ'tuassir, Rabbi temmim bi'l-ḥayri ve bihi'l-âvnu"⁸⁸

2- Elif, be, cim, dal, ra, ze, sin, sad, dād, tı, zı, âyn, fe, kaf, kef, lam, mim, nun, vav, he,

3- He, lamelif, ye. Temmeti'l-hurûfu'l-müfredâtü.

4- Elif, be, te, cim, ha, dal, ra, ze, sin, şın, şad, tı, âyn, fe.

Metin özü : Rabbiyessir metni ve sülüs-nesih harf müfredatından münferid harfler (hurûf-ı mukattaa).

⁸⁵ Sülüs ve nesih yazı öğrenimine has olarak harflerden evvel yazılması âdet olunmuş dua.

⁸⁶ Harflerin tamamlandığını bildiren ibaredir.

⁸⁷ Hurûf-ı mukattaa (bitişmemiş harfler).

⁸⁸ "Ey Rabbim, kolaylaştır, güçleştirme; Rabbim hayırla tamamına erdir."

ازدک در طواف فی ضریح نبوی و تسبیح

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رُبَّهُ
وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رُبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ أَطْلُبُ بِهَا طَهْرَةَ رُبِّي بِنَدَةِ آلِ عَمَّا سَيِّدِ عَزَّزْتَ مُصْطَفَى سَلَامُكَ

KATALOG NO : 23

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 290, 8a
 Hattatı : Seyyid İzzet Mustafâ⁸⁹
 Târihi : h. 1281
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Yazı sahası ebadı : 17,3 x 7,2 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs ve nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 3 satır nesih
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, renklendirilmiş, motifli ve iğne perdahlıdır. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmıştır. Dış bordür ebruludur.
 Konu : Hadîs-i şerifler
 Metin :

-1 (sülüs) إِنْ ذَكَرْتُمُوهُ فِي ضَيْقٍ وَسَعَةٍ

-2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ

-3 (") وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ" ⁹⁰ ۖ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ

-4 (") وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ الطَّاهِرِينَ ۖ بَنَدَهٗ آلِ عَبَا سَيِّدٍ عَزَّتْ مُصْطَفٰى، سنه ١٢٨١

Okunuşu :

1- İn zekertümühu fî dıyķın vessaâhu

2- Kâle Resûlu'llâhi şalavâtu'llâhi âleyhi ve selâmuhu, "Meselu'l-lezi yezkürü Rabbehu

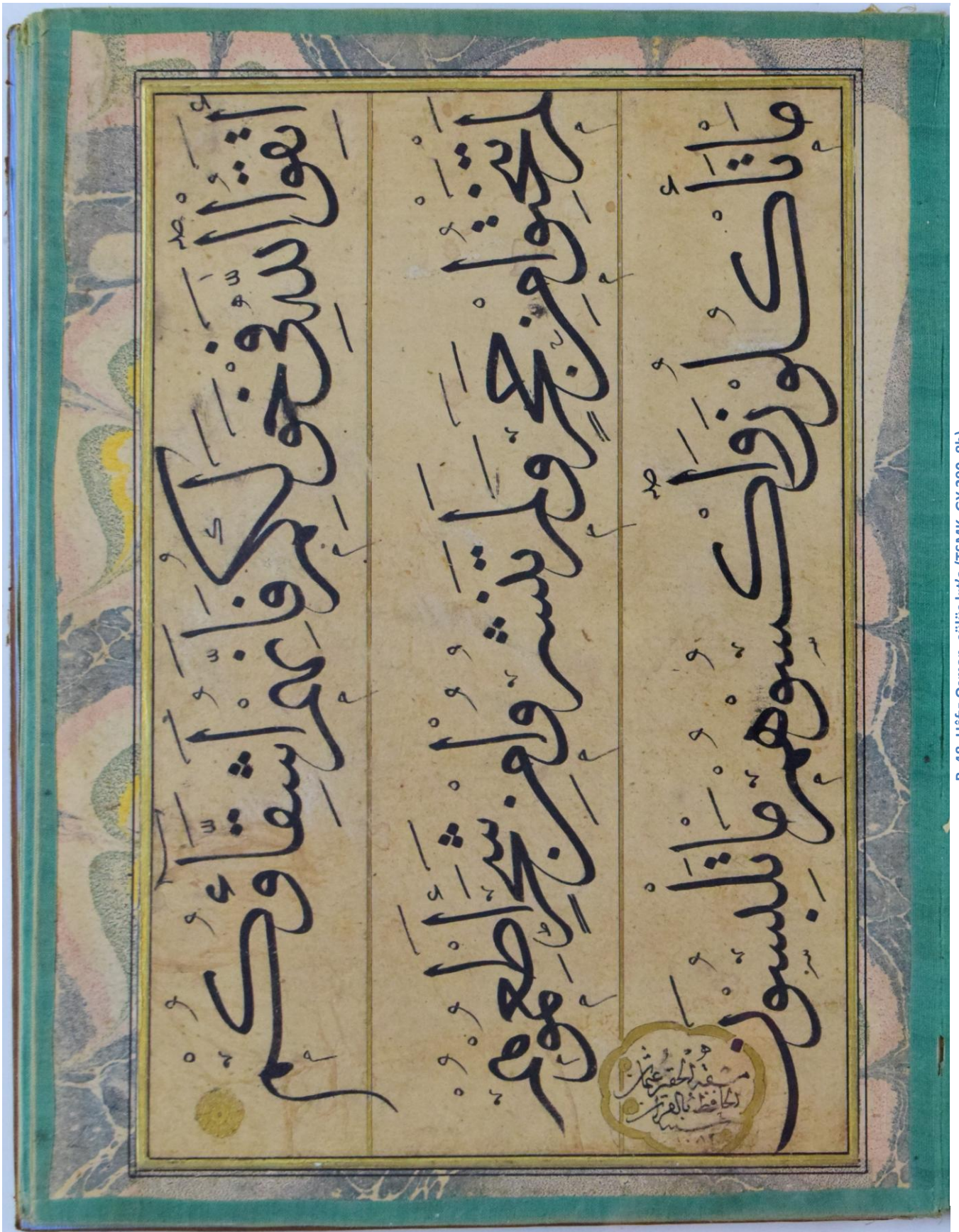
3- ve'l-lezi lâ yezkürü Rabbehu meşelu'l-ḥayye ve'l-meyyiti". Âllâhümme şalli ve sellim âlâ Muhammedin ve âlihi

4- ve şaḥbihi ecmaïne't-tayyibîne't-tâhirîne, bende-i Âl-i Abâ Seyyid İzzet Mustafâ, sene 1281.

Metin özü : "Allah'ı (cc) zikredeninin durumu" hakkındadır.

⁸⁹ Kazasker Mustafa İzzet (d. 1216/1801, v. 1293/1876); Tosyalıdır. İlim tahsili için İstanbul'a geldi, Fatih Başkurşunlu medresesinde eğitime başladı. Hidâyet Camiinde okuduğu bir na't-ı şerifi Sultan II. Mahmud'un çok beğenmesi üzerine Enderûn'a alınması emredildi. Bunun için öncelikle Silâhdar Ahmedpaşazâde Ali Paşa'nın yanında sıkı bir eğitimin aldı. Bu sırada hüsn-i hat ve mûsiki derslerinde de ilerledi. Üç yılın sonunda Galata Sarayı'nın son sınıfına nakledildi. 1820'de de Enderûn-ı Hümâyûn'a kabul edildi. Hamidiye Evkafı Kaymakamı Çömez Mustafa Vâsıf (v. 1269/1853) Efendi'den (bkz. dipnot no. 231) sülüs ve nesih, Yesarizâde Mustafa İzzet Efendiden de tâlik öğrenimini tamamlayarak icazet aldı. 1846'da Selânik, Mekke, İstanbul Kadılığı, 1849'da da Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği verilmiş, şehzadelerin hat hocası olmuş, 1853'te padişahın imamlığından ayrılmıştır. 1860'ta kendisine reîsülulemâlik ve nakîbüleşraflık rütbeleri verilmiştir. Kabri, Tophane'deki Kâdirîhâne Tekkesi hazîresindedir. On (veya on beş) aded Mushaf-ı şerif, sayısız Amme cüzü, delâ'il, en'âm-ı şerif, sülüs-nesihle Kasîde, hilye-i şerif, kıt'a ve murakkaa yazmıştır. Ayrıca hilye-i şerif formunun büyük boy yazımının öncüsü olmuştur. Dünyanın bu en büyük levhaları olan, Ayasofya'nın lafza-i celâl, ism-i nebî, dört büyük halife, Hasan ve Hüseyin isimlerinin bulunduğu 7.5 m. çapındaki levhalarını yazmıştır.

⁹⁰ Ebu Musa (ra)'dan rivâyetle, Muhammed b. İsmail el-Buhârî (İmam Buhârî), *Sahîhu'l-Buhârî*, hs.n. 5955.

KATALOG NO : 24

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 290, 8b
 Hattatı : Hâfız Osman⁹¹
 Târihi : h. 1082
 Formu : Sülüs kıt'a
 Yazı sahası ebadı : 19,8 x 12,9 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs
 Satır sayısı : 3 satır sülüs
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işareti tezhipli ve iğne perdahlıdır. Dış bordür ebruludur.
 Konu : Hadîs-i şerifler
 Metin :

- 1 (sülüs) " إِنْقُوا اللَّهَ فِي خَوْلِكُمْ فَإِنَّهُمْ أَشَقَّوْكُمْ ۖ
 -2 (") لَمْ تَنْجِتُوا مِنْ حَجَرٍ وَلَمْ تَنْشُرُوا مِنْ شَجَرٍ " ، "أَطْعِمُوهُمْ
 -3 (") مَا تَأْكُلُونَ ، وَاكْسُوهُمْ مَا تَلْبِسُونَ"⁹²
 - (rika') مشقه الحقيير عثمان الحافظ بالقران ، سنة ١٠٨٢

Okunuşu :

- 1- *İtteku'llâhi fî havaliküm feinnehüm eşikḳâûküm*
 2- *lem tenḥitû min ḥacerin ve lem tenşurû min şecerin, "et'imûhum*
 3- *mâ te'külûne ve'ksûhum mâ telbisûne".*
 - *meşekahu'l-haḳîr Osmân'l-Hâfız bi'l-Kur'an, sene 1082*

Metin özü : "Kişinin maiyyetindekileri, yediklerinden yedirmesi, giydiklerinden giydirmesi" hakkındadır.

⁹¹ Hâfız Osman (d. 1052/1642, v. 1110/1698); İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Osman b. Ali'dir. Küçük yaşta Hâfız olmuştur. Vezir Köprülüzâde Mustafa Paşa yanında yetişmiştir. Devrin ünlü hattatı Derviş (Büyük) Ali'den sülüs ve nesih öğrenimine başlamış, fakat hocasının rızası ile Suyolcuzâde Mustafa Eyyûbî Efendi'ye devam ederek, 1070/1659 icazet almıştır. Ayrıca Nefeszâde İsmail Efendiye'de devam etmiştir. Şeyh Hamdullah şivesinde çok güzel yazılar yazmış. Sultan II. Mustafa, III. Ahmed ve III. Mustafa'ya hat hocalığı yapmıştır. Sünbüliyye tarikine mensub idi. Kabri, Koca Mustafa Paşa semtinde, Sünbüliyye Tekkesi haziresindedir. Mezar taşını hattat Ağakapulu İsmail Efendi yazmıştır. Yirmi beş aded Mushaf-ı şerif yazmıştır. Ayrıca bir mukakkaa-ı hurûf Ayasofya'da, kırmızı mürekkeple harf boyutları ölçülendirilmiş bir murakkaa Nûr-ı Osmânî Kütüphanesindedir. TSMK'de de 30'a yakın murakkaa bulunmaktadır. Ve bugün kullandığımız meşhur hilye formunda ki ilk Hilye-i Şerif'i yazmıştır. (Devha-tül-küttâb, s.36-37)(Tuhfe, s. 275)

⁹² Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, Beyhakî, **es-Sünenü'l-kebîr'ul Beyhakî**, hadis numarası: 14660.

بَلَدٌ بِسَبِيلِ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَلِيِّ
 فَهَذَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَيُّ عَلَى نَفْسِهِ يَنْفَعُهُ إِذْ لَيْسَ يَحْصِيهِ مِنْ نَدَا

قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِجْعَلْ لِي آخِرَةَ رَاسًا مِثْلَ مَا كَانَ فَاءُ أَتَاكَ مِنَ الدُّنْيَا
 فَهُوَ رَجْعٌ قَالَتْ عِنْدِي صِكْرَاتٌ لِلَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ الَّذِي
 يَبْنِي عَلَى مَوْجِ الْبَحْرِ ذَاكَ فَانْصَبْهُ الدُّنْيَا فَلَا تَخْذُوهَا وَارَاكَ كَذِبَ
 مُحَمَّدٍ عَبْدَ الْمَلِكِ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاهِرٍ لَوْ لَمْ يَكُنْ مِنْ فَضْلِ الشَّيْخِ كَبِيرِ
 إِلَّا أَنَّهُ لَا يَرَاهُ إِلَّا بَيْنَ غُصْنَةٍ مَقْصُوعَةٍ عَلَيْهِ مَقْدُ الْفَقِيرِ مُحَمَّدٍ

KATALOG NO : 25

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 290, 9a
 Hattatı : Mehmed b. Ömer⁹³
 Târihi : 1113
 Formu : Sülüs - nesih kıt'a
 Yazı sahası ebadı : 19,6 x 10,6 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs ve nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 6 satır nesih
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları ise çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiştir. Dış bordür ebruludur.
 Konu : Hadîs-i şerifler
 Metin :

- 1 (tevki') " بَدَأْتُ بِبِسْمِ اللَّهِ وَالْحَمْدِ أَوَّلًا عَلَ نَعِمَ ، لَمْ تَحْصُ فِيْمَانَيْنِ لَا
 -2 (nesih) فَمِنْهَا ثَنَاءُ اللَّهِ أَنْتَى عَلَى نَفْسِهِ بِنَفْسِهِ إِذْ لَيْسَ يُحْصِيهِ مَنْ تَلَا "
 -3 (") قَالَ بِشِيرُ بْنُ الْحَرْثِ . " إَجْعَلِ الْآخِرَةَ رَأْسَ مَالِكَ فَمَا آتَاكَ مِنَ الدُّنْيَا
 -4 (") فَهُوَ رَبُّجُ " . قَالَ عِيسَى صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَامُهُ ِ " مَنْ ذَا الَّذِي
 -5 (") يَبْنِي عَلَى مَوْجِ الْبَحْرِ دَارًا تَلْكُمُ الدُّنْيَا فَلَا تَتَّخِذُوهَا قَرَارًا " . كَتَبَ
 -6 (") مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاهِرٍ لَوْ لَمْ يَكُنْ مِنْ فَضْلِ الشُّكْرِ
 -7 (") إِلَّا أَنَّهُ لَا يُرَاهُ إِلَّا بَيْنَ نِعْمَةٍ مَقْصُورَةٍ عَلَيْهِ . مشقه الفقير محمد بن عمر ١١١٣

Okunuşu :

- 1- "Beda'tü bi Bismi'llahi ve'l-Hamdi evvelen âla niâmin, lem tehuş fî mieteyni lâ
 2- feminhâ şenâü'llahi esnâ âlâ nefsihi binefsihi iza leyse yuhşihî men telâ"
 3- Kâle beşîru'bnu'l-harşi, "İcâli'l-âhîrate ra'se mâlike femâ etâke mine'd-dünyâ
 4- fehüve rabhun". Kâle İsâ şalavâtu'llâhi âleyhi ve selâmu, "Men ze'l-lezî
 5- yebnî âlâ mevci'l-bahri dârân tilkümu'd-dünyâ felâ tettehîzûhâ qarârân". Ketebe
 6- Muḥammed bin Abdulmeliki ilâ Abdillâhi bin Ṭâhiri lev lem yekün min fadlı's-şükri
 7-illa enneh lâ yürahu illa beyne ni'metin maḫşûratın âleyhi. Meşakahu'l-fakîr Muḥammed bin Ömer

Metin özü : "Besmele ve hamdelerin fazîleti", "Âhireti kazanmanın önemi" hakkındadır.

⁹³ Mehmed b. Ömer (Arabzâde) (v. 1127/1715); İstanbulludur. Karakız diye meşhur Hocaâde Mehmed Efendiden sülüs ve nesih öğrenmiş, icazet almıştır. Hâfız Halil Efendi ile hat yazım kuralları üzerine mütalaa ederlerdi. Yetmiş yaşına kadar yaşamış, bin (veya pek çok) Mushaf-ı şerif yazmıştır. Kabri, Eyüp'de Ebu Eyyûb el-Ensârî Hz.nin civarındadır. (Tuhfe, s. 396)

KATALOG NO	:	26
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 9b
Hattatı	:	Ketebesiz
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih meşk kıt'ası
Yazı sahası ebadı	:	19,2 x 10 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Dış bordür ebruludur.
Konu	:	Besmele-i Şerif ve sülüs müfredat meşkı; hurûf-ı mukattaa.
Metin	:	<p>-1 (sülüs) ا ب ت ج ح د ر ز س ش ص ض ط ع ف</p> <p>-2 (nesih) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝</p> <p>-3 (") وَبِهٖ نَسْتَعِیْنُ وَعَلَيْهِ التَّكْلٰفُ مِنَ الْخِذْلٰنِ ۝</p> <p>-4 (sülüs) ف ق ک ل م ن و ه لا ی</p>
Okunuşu	:	<p>1- elif, be, te, se, cim, ha, dal, ra, ze, sin, şın, şad, dad, tı, âyn, fe</p> <p>2- Bismi'l-lâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm</p> <p>3- ve bihi nestai'nu ve aleyhi't-teklanu mine'l-hazlân</p> <p>4- fe, kaf, kef, lam, mim, nun, vav, he, lamelif, ye.</p>
Metin özü	:	Besmele-i şerif, "Allah'ın (cc) adıyla yardım talep etmek gerektiği" ve münferid harfler.

KATALOG NO : 27

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 290, 10a
Hattatı	:	Muhammed Arabzâde ⁹⁴
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Nesih kıt'a
Yazı sahası ebadı	:	10 x 17 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	18 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli ve iğne perdelidir. Dış bordür ebruludur.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1- (nesih) عَنْ قَيْسِ ابْنِ عَاصِمٍ الْمَنْقَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ۖ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ
- 2- (") (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَفْدِ بَنِي تَمِيمٍ، فَقَالَ لِي يَا قَيْسُ "اغْتَسِلْ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ"
- 3- (") (فَفَعَلْتُ، ثُمَّ عُدْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ ، يَا رَسُولَ اللَّهِ عِظْنَا عِظَةً نَنْتَفِعُ بِهَا، فَقَالَ ، " يَا قَيْسُ
- 4- (") (إِنَّ مَعَ الْعِزِّ ذُلًّا، وَإِنَّ مَعَ الْحَيَاةِ مَوْتًا ۖ وَإِنَّ مَعَ الدُّنْيَا آخِرَةً، وَإِنَّ لِكُلِّ
- 5- (") (شَيْءٍ حَسِيْبًا ۖ وَعَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيْبًا ۖ وَإِنَّ لِكُلِّ حَسَنَةٍ ثَوَابًا،
- 6- (") (وَإِنَّ لِكُلِّ سَيِّئَةٍ عِقَابًا ۖ وَإِنَّ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابًا ۖ) (وَأَنَّهُ لَا بُدَّ لَكَ) يَا قَيْسُ لَا بُدَّ مِنْ قَرِيْنٍ
- 7- (") (يُدْفِنُ مَعَكَ وَهُوَ حَيٌّ، وَتُدْفَنُ مَعَهُ وَأَنْتَ مَيِّتٌ، فَإِنْ كَانَ كَرِيْمًا أَكْرَمَكَ،
- 8- (") (وَإِنْ كَانَ لَيْيْمًا أَسْلَمَكَ، ثُمَّ لَا يُحْشَرُ إِلَّا مَعَكَ، وَلَا تُبْعَثُ إِلَّا مَعَهُ ۖ
- 9- (") (وَلَا تُسْئَلُ إِلَّا عَنْهُ ۖ فَلَا تَجْعَلُهُ إِلَّا صَالِحًا فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ صَالِحًا ۖ
- 10- (") (لَمْ تَأْسُ إِلَّا بِهِ ۖ وَإِنْ كَانَ فَاجِحًا لَمْ تَسْتَوْحِشْ إِلَّا مِنْهُ، وَهُوَ فِعْلُكَ" ⁹⁵
- 11- (") (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "يَوْمَ جُمُعَةٍ فَقَالَ (يَا أَيُّهَا النَّاسُ،
- 12- (") (تَوْبُوا (إِلَى اللَّهِ) قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا، وَبَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ قَبْلَ أَنْ تُشْغَلُوا،
- 13- (") (وَصَلُّوا الَّذِي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ رَبِّكُمْ بِكَثْرَةِ ذِكْرِكُمْ" ⁹⁶ (إِيَّاهُ) تُسْعِدُوا لَهُ،
- 14- (") (وَكَثِّرُوا الصَّدَقَةَ تُرْزَقُوا، وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ تُحْصِنُوا، وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ
- 15- (") (تُنْصَرُوا ۖ أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ أَكْبَسَكُمْ أَكْثَرَكُمْ لِلْمَوْتِ ،

⁹⁴ Mehmed b. Ömer (Arabzâde) (v. 1127/1715); bkz. dipnot 93.

⁹⁵ Muhammed b. Ali b. Videân el-Mevsili, **Erbaûne El-Videâniyye El-Mevzuâ**, (محمد بن علي بن ودعان الموصلي) ، (الأربعون الودعانية الموضوعة) , hadis numarası: 2. (mevzu hadîs)

⁹⁶ Cabir b. Abdullah (ra'dan rivâyetle, İbn Mace (el-Hâfız Ebu Abdullah Muhammed bin Yezid), **Sünen-i İbn Mace**, hadis numarası: 1071.

- 16- (“) ذِكْرًا وَأَحْزَمَكُمْ وَأَحْسَنُكُمْ لَهُ إِسْتِعْدَادًا ۖ أَلَا وَإِنَّ
 17- (“) مِنْ عَلَامَاتِ الْعَقْلِ التَّجَا فِي عَنْ دَارِ الْغُرُورِ”⁹⁷ ۖ صَدَقَ رَسُولَ اللَّهِ
 18- (“) وَصَدَقَ حَبِيبُ اللَّهِ ۖ كَتَبَهُ الْفَقِيرُ مُحَمَّدُ الْمَعْرُوفُ بِعَرَبِ زَادِهِ ۖ

Okunuşu :

- 1- An Kays b. ‘Âsım el-menḳari radıyallah anhu. Ḳāle ḳadimtü âlâ Resûli’l-lahi
- 2- şallâ’llâhu âleyhi ve selleme fî vefz Benî Temimin, fe ḳāle lî yâ Kaysu “İğtesil bimâin vesidrin”
- 3- Fefeâltü, şümme ûdtü ileyh feḳultü, yâ Resûle’llâhi iznâ izaten nentefiû bihâ fe ḳāle, “Yâ Ḳaysu
- 4- İnne meâ’l-îzzi zellâ, ve inne meâ’l-hayâti mevtân. Ve inne meâ’d-dünyâ âhîreten ve inne liküllî
- 5- şeyin ḥasibân ve âlâ külli şeyin raḳîbân ve inne liküllî ḥasenetin şevâbân
- 6- ve liküllî seyyietin îḳâbân ve inne liküllî ecelin kitâbân, yâ Kaysu lâ büdde min ḳarînin
- 7- yüdfenu meâke ve hüve hayyun ve tedfenu meâhu ve ente meyyitün, fein kâne kerimân ekrameke,
- 8- ve in kâne leîmân eslemeke, şümme lâ yuḥşeru ilâ meâke ve lâ tûb’âşü ilâ meâhu
- 9- ve lâ tûs’elu ilâ ânhu, felâ tec’âlhu ilâ şâliḥan feinnehu in kâne şâliḥân,
- 10- lem te’nes ilâ bihi ve in kâne fâḥişân lem testevḥiş ilâ minhu ve hüve fî’luke”.
- 11- Ḳāle Resûlu’llâhi şallâ’llâhu âleyhi ve selleme, “Yevme Cumuâtin feḳāle eyyühâ’n-nâsu
- 12- tûbû ḳable en temûtû ve bâdirû bi’l-e’mâli’s-saliḥati ḳable en tuşḡalû
- 13- ve şalu’llezi beyneküm ve beyne rabbiküm bikeşreti zikriküm tûsîdû lehu
- 14- ve ekşirû’ş-şadaḳate turzeḳû ve emerûfi tuḥşinû ve nehev âni’l-munkeri
- 15- tünşarû, eyyühâ’n-nâsu inne ekyeseküm eksereküm lilmevti
- 16- zikrân ve eḥzemeküm ve aḥsenüküm lehu isti’dâdân, elâ ve inne
- 17- min âlâmâtî’l-âḳli’t-tecâ fî ân dâri’l-ğururi”, şadaḳa Resûlu’llâhi
- 18- ve şadaḳa ḥabîbu’llahi. Ketebehu’l-fakîru Muḥammede’l-ma’rûfu bi Ârab-zâde.

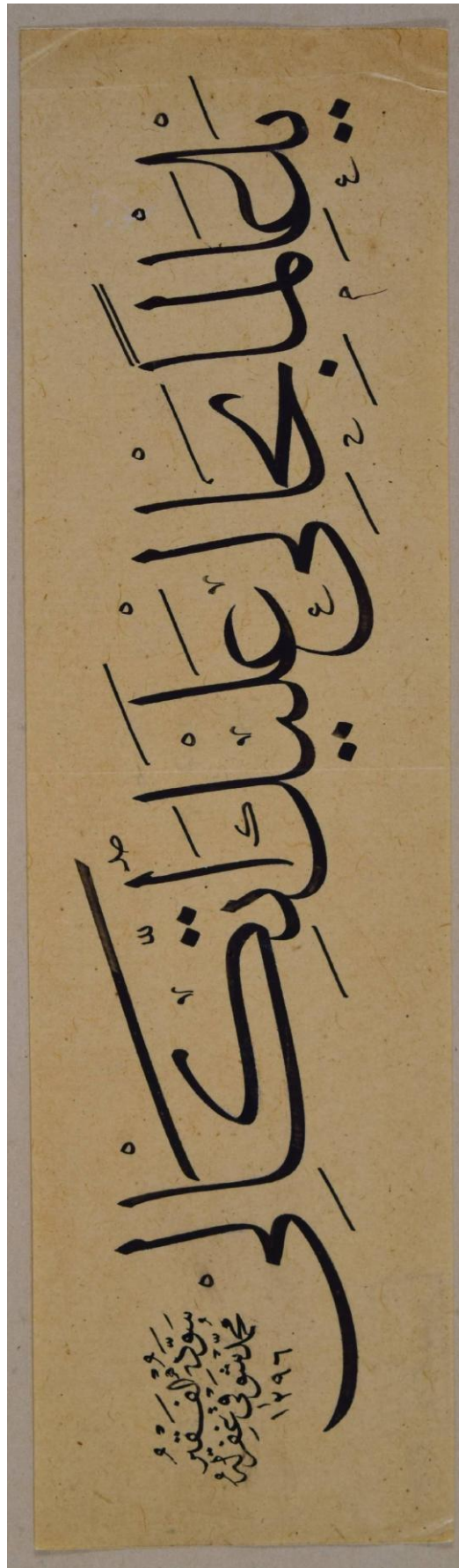
Metin özü :

“Peygamber Efendimiz’den (sav) Kays b. Asım’a nasihat ve öğütler” hakkındadır.

⁹⁷ Ebu’d Derda’ (ra)’dan rivâyetle, Muhammed b. Ali b. Videân el-Mevsili, **Erbaûne El-Videâniyye El-Mevzuâ**, (الأربعون الودعانية الموضوعة , محمد بن علي بن ودعان الموصلي), hadis numarası: 3. (mevzu hadîs)

C) GY 309 NO.LU MURAKKAA

(Katalog No: 28-84)

R. 52. Mehmed Şevkî Efendi, sülüs satır istifi [TSMK, GY 309, 1a - 947/21(7) - NO.79 - 51732]

KATALOG NO : 28

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 309, 1a - 947/21(7) - NO.79 - 51732
 Hattatı : Mehmed Şevkî⁹⁸
 Târihi : h. 1296
 Formu : Sülüs satır istifi
 Eserin yazı sahası ebadı : 23 x 6,5 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs, rika'
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs metin, kısa tutulmuş 2 satır rika' imzâ.
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Süsleme yapılmamıştır.
 Konu : Dua
 Metin :

" يَا عَلِيمًا بِحَالِي عَلَيْكَ إِتْكَالِي " (sülüs) -1

سَوَّدَهُ الْفَقِيرُ (imzâ satırı) -2

مُحَمَّدٌ شَوْقِي غَفِرْلَهُ (imzâ satırı) -3

١٢٩٦ (târîh satırı) -4

Okunuşu :

1- "Yâ 'âlimen bihâlî âleyke ittikâlî"

2- Sevvedehu'l-faķîru,

3- Mehmed Şevkî ğufira lehu.

4- 1296

Metin özü : "Ey halimi bilen sana güveniyorum".

⁹⁸ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887); Kastamonu'nun Seyyidîler (Seydiler) köyünde doğmuştur. Dayısı Mehmed Hulûsi Efendi'den sülüs-nesih ve rikâ' yazılarını öğrendi. 1841'de icâzet aldı. Yeteneğini fark eden dayısı onun hatta ilerleyebilmesi için Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye devam etmesi gerektiğini söyledi fakat Şevki Efendi bunu kabul etmeyip dayısı Hulûsi Efendi'nin yanında kalarak onun duasını aldı. Çalışmalarını, nesih yazıda Şeyh Hamdullah'dan başlayarak, Hâfız Osman, İsmâîl Zühdî (Yeni), celi sülüsde ise Mustafa Râkım gibi büyük hattatların eserlerine bakarak sürdürdü ve bu şekilde ilerleyerek "Şevki mektebi" üslûbunun kurucusu olmuştur. Kabri, dayısı ve hocası Hulusi Efendinin yanında, Merkez Efendi kabristanındadır. (Hat ve Hattâtân, s. 178) (Ş. Rado, s. 225) (Son Hattatlar, s. 397-399) (Osmanlı Hat Sanatı Tarihi, s. 83-86)

KATALOG NO : 29

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 9a - 26 - 951/28 - 51736
Hattatı	:	Ketebesiz (imzâ silinmiş) (Seyyid Abdullâh)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	14 x 19 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 11 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarının zencerekleri çekilmiş, çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiştir.
Konu	:	Kelâm-ı kibar ve hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) اللَّهُ وَلِيُّ التَّوْفِيقِ وَهُوَ نِعَمُ الرَّفِيقِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا أَتَيْتُمْ
- 3 (") الْغَائِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلَا تَسْتَدِيرُوهَا بِبَوْلٍ وَلَا
- 4 (") بَغَائِطٍ وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا " 99 وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
- 5 (") عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جَبْرَائِلُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
- 6 (") فَلَانًا فَأَحْبَبَهُ فَيُحِبُّهُ جَبْرَائِلُ فَيُنَادِي فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ
- 7 (") يُحِبُّ فَلَانًا فَأَحْبَبُوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي
- 8 (") الْأَرْضِ " 100 وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا سَمِعْتُمْ
- 9 (") الْإِقَامَةَ فَامْشُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَعَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ
- 10 (") وَلَا تُسْرِعُوا فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا فَمَا فَاتَكُمْ فَاتِمُوا " 101 وَقَالَ
- 11 (") النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا سَمِعْتُمْ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ
- 12 (") مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ (بِهَا) عَشْرًا " 102
- 13 (sülüs) اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

⁹⁹ Hâlid b. Zeyd (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 393.

¹⁰⁰ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadis numarası: 2988.

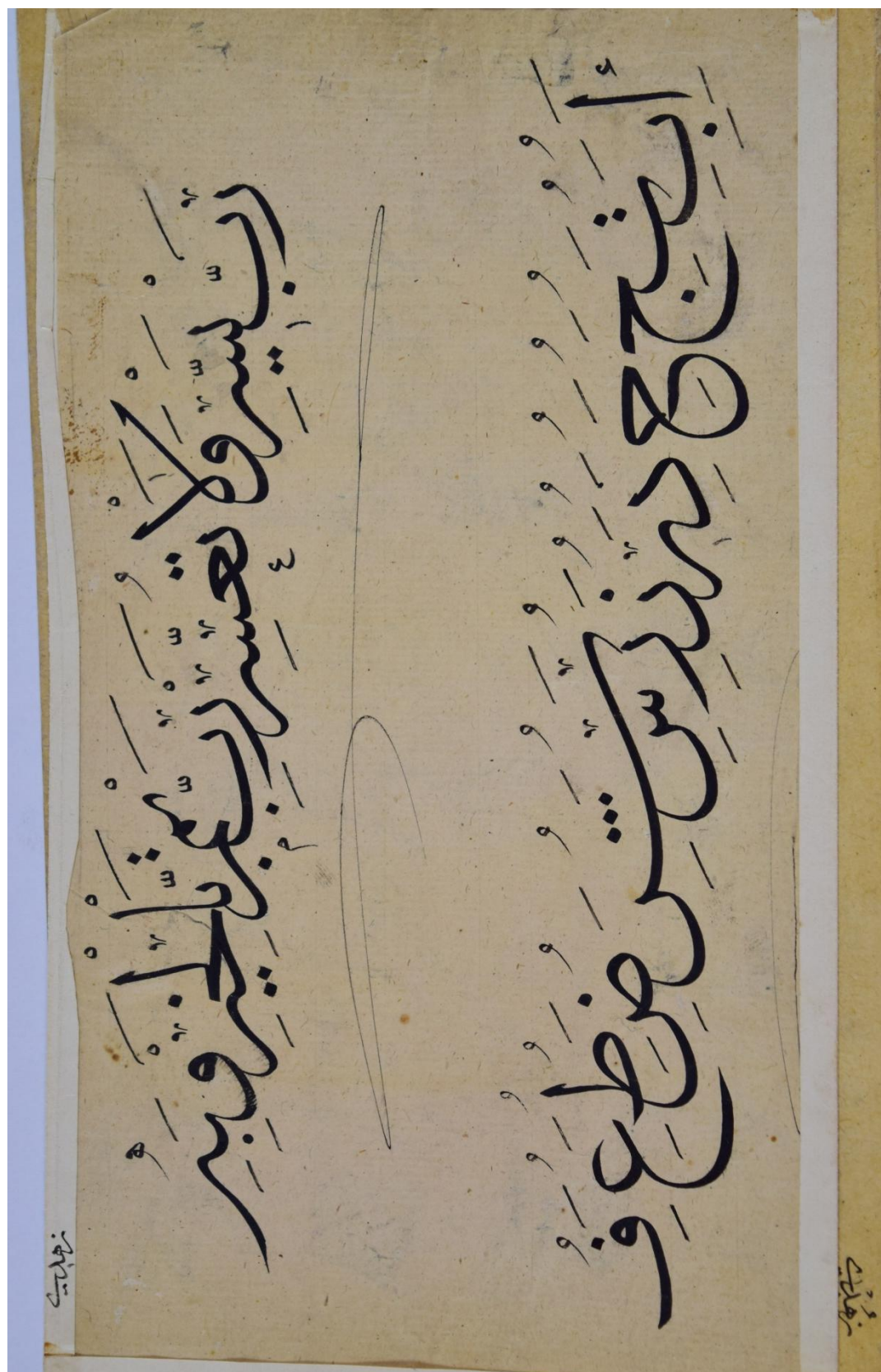
¹⁰¹ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **age.**, hadis numarası: 603.

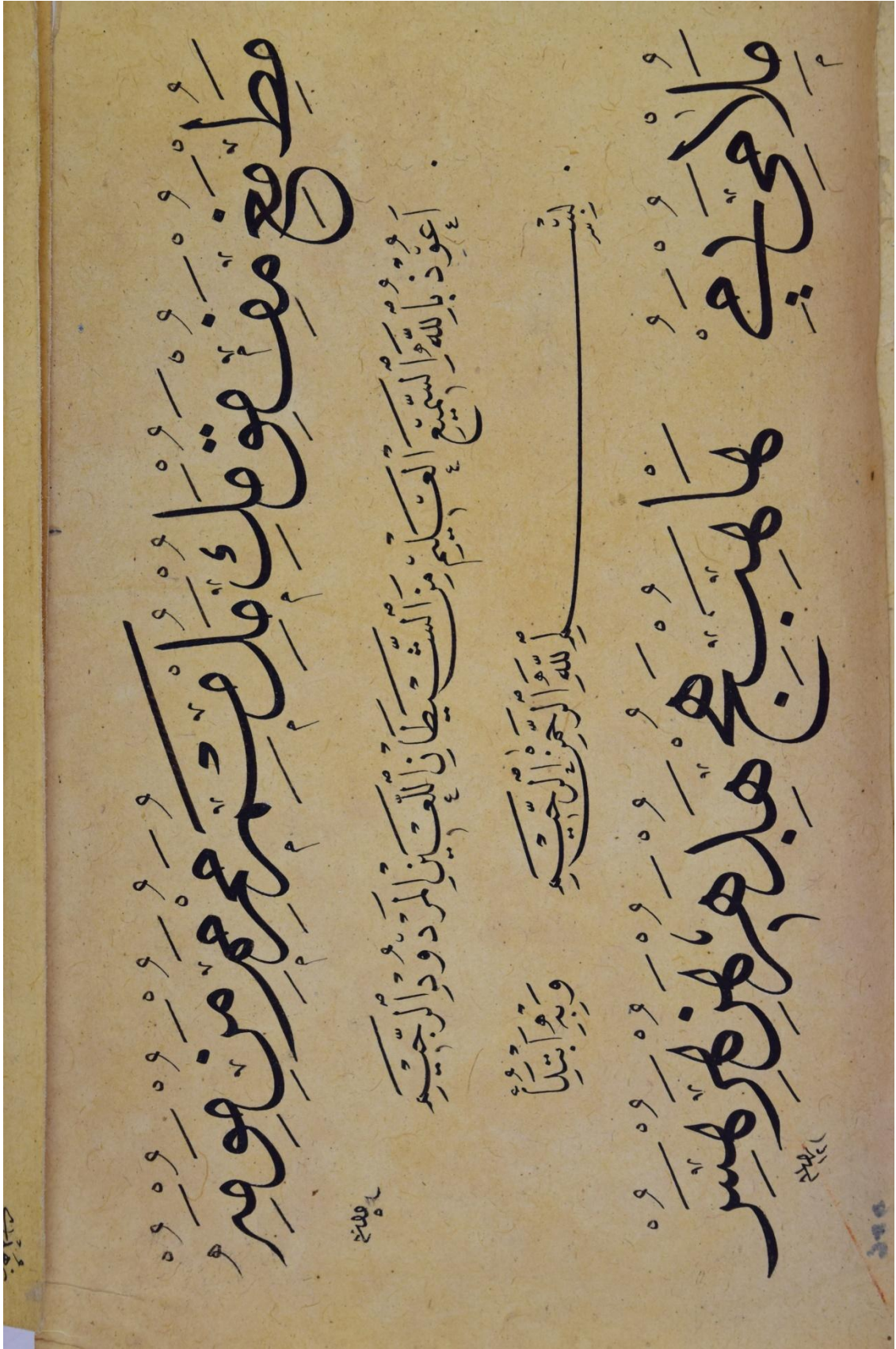
¹⁰² Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 582.

Okunuşu :

- 1- Allâhu veliyyu't-tevfîku ve hüve ni'me'r-refîku
- 2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İzâ âteytümü
- 3- 'l-ğâiṭa felâ testaḵbilû'l-kıblete ve lâ testedbirûhâ bibeṭlin ve lâ
- 4- biğâiṭın ve lâkin şerriḵû ev ğarrebû". Ve kâle'n-Nebiyyu şallâ'llâhu
- 5- âleyhi ve selleme, "İzâ âḥabbe'llâhu'l-âbde nâdâ Cebrailu inne'llâhe yühıbbu
- 6- fülânen feâḥbibhu feyuḥıbbuh Cebrâilu feyünâdâ fî ehli's-semâi inne'llâhe
- 7- yühıbbu fülânen feâḥıbbûhu feyuḥıbbuhu ehlu's-semâi şümme yûzaû lehu'l-ḳabûlu fî
- 8- 'l-ârz". Ve kâle'n-Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İzâ semi'tümü
- 9- 'l-iḳâmete femşû ilâ's-şalâti ve âleykümü's-sekînetü ve'l-vaḳâru
- 10- ve lâ tûsriû femâ âdraktüm feşallû femâ fâteküm feêtimmû". Ve kâle'
- 11- n-Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İzâ semi'tümü'l-müezzine feḳûlû mişle
- 12-mâ yekûlu şümme şallû âleyye feinnehu men şallâ âleyye şalâten şallâ'llâhu âleyhi âşren".
- 13- Âllâhümme şalli ve sellim âlâ Muḥammedin ve âlih.

Metin özü : İlk satırda bulunan kelâm-ı kibarda; Allah (cc)'ın başarının sahibi olduğunu ve O'nun ne güzel bir dost olduğundan bahsedilir. Nesih bölümde ise dört farklı hadîs bulunmaktadır bunlar, "tuvalet âdâbı", "Allah (cc)'ın bir kulunu sevmesi ve onu meleklerine ve diğer insanlara sevdirmesi", "Camiye giderken yürüme âdâbı (cami içinde namaza yetişmek için koşmamak)", "Ezan okunduğunda müezzinin dediklerini tekrarlamak ve salâvat getirmek" hakkındadır.

KATALOG NO : 30

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731 - (1)(2)(3)(4)(5)
Hattatı	:	Zühdi
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih meşk kıt'aları
Eserin ebadı	:	22 x 12 cm 21,5 x 13 cm 21,5 x 13 cm 22,5 x 14 cm 22,5 x 14 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	İlk kıt'a 2 satır sülüs, devam eden diğer 3 kıt'a ise uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih tertibindedir.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Müfredat meşkı
Metin	:	

1. kıt'a

103 -1 (sülüs) رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّم بِالْخَيْرِ وَبِهِ

104 -2 (") ا ب ت ج ح د ر ز ر س ش ض ط ع ف

2. kıt'a

1 -1 (sülüs) عا عب عج عد عر عز عس عش

2 -2 (nesih) طا طب طج طد طر طز طس طض طط طع طف

3 -3 (") طق طق طك طل طم طم طن طن طو طه طلا طى طى

4 -4 (sülüs) عض عط عغ عف عك عل

¹⁰³ Sülüs ve nesih yazı öğrenimine has olarak harflerden evvel yazılması âdet olunmuş dua.

¹⁰⁴ Hurûf-ı mukattaa (bitişmemiş harfler).

3. kî't'a

- 1 (sülüs) طط طغ طف طق طك ظل
 -2 (nesih) سى سى سى. صا صب صج صد صز صس صص صض صط صع صف
 -3 (") صق صق صك صل صم صم صم صن صو صه صلا صى صى
 -4 (sülüs) طم طم طن طو طه طلا طى طى

4. kî't'a

- 1 (sülüs) مط مغ مف مق مك مل مم مم من مو مه
 -2 (nesih) أَعُوذُ بِاللّٰهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ اللَّعِينِ الْمَرْدُودِ الرَّجِيمِ
 -3 (") بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۝ وَبِهِ اَبْتَدُ
 -4 (sülüs) ملا مى مي ها هب هج هد هر هز هر هس

5. kî't'a

- 1 (sülüs) طهه طلا طى طى عا عب عج عد عر عز عس عش
 -2 (nesih) صص صض صط صع صف صق صق صك صل صم صم صم صن
 -3 (") صن صو صه صلا صى صى صى طا طب طح طد طر طز طس طص
 -4 (sülüs) عض عط عف عق عك عل عم عم عن

Okunuşu :

1. kî't'a

- 1- Rabbi yessir ve lâ'tuassir, Rabbi temim bi'l-hayr¹⁰⁵
 2- Elif, be, te, cim, ha, dal, ra, ze, ra, sin, şın, çat, tı, 'ayın, fe

4. kî't'a

- 2- E'ûzu billâhi's-semî'î'l-'alîmi min'ş-şeytânî'l-la'înî'l-merdûdi'r-racîm
 3- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîmi. Ve bihi ebtedie.

Metin özü : Elifbâ'da yani alfabede bulunan bazı harflerin ikili birleşimlerinden oluşan meşk satırlarıdır.

¹⁰⁵ "Ey Rabbim, kolaylaştır, güçleştirme; Rabbim hayırla tamamına erdir."

عَمْرٍو كَلَّا زِلْزَالَةً لَمْ يَكُ فَوْقَ هَٰذَا يَأْمُرُ
 عَمْرٍو كَلَّا زِلْزَالَةً لَمْ يَكُ فَوْقَ هَٰذَا يَأْمُرُ
 عَمْرٍو كَلَّا زِلْزَالَةً لَمْ يَكُ فَوْقَ هَٰذَا يَأْمُرُ
 عَمْرٍو كَلَّا زِلْزَالَةً لَمْ يَكُ فَوْقَ هَٰذَا يَأْمُرُ

KATALOG NO : 31

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 17a - 49 - 7233/54
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülûs kıt'a
Eserin ebadı	:	33 x 26,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	20,2 x 13,8 cm
Dili	:	Osmanlıca
Yazı çeşidi	:	Sülûs
Satır sayısı	:	4 satır Sülûs
Kâğıdı	:	Âharlı, koyu krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı aralarına ve etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Yazı etrafındaki iki cetvel arasına açık mor renkte bordür geçilmiştir. Dış bordürü ise hafif renklerde (bordo, yeşilimsi mavi, beyaz) ebruludur.
Konu	:	Şiir
Metin	:	

- 1- (sülûs) عَزَمَ كُؤَرَارَ اِيْدَه لِمَ كِه نُوْبَهَارَ اَيَّامِيْدِرْ
 2- (") مَي اِيْچُوْب مَحْبُوْب اِيْلَه پُوْسَه كَنَارَ اَيَّامِيْدِرْ
 3- (") نَحْلِي كُلْ دَسْتِيْنَه اَلْمَشْنُ كُلُّرِيْنِي عَرْضِ اِيْدِرْ
 4- (") خَاكِپَاي شَهْرِيَاْرَه بَرْكُؤَارَ اَيَّامِيْدِرْ ۝ كَتَبَهُ الْفَقِيْرُ اِسْمَاعِيْلُ الزُّهْدِي

Okunuşu :

- 1- Âzm-i gülzâr îdelim kî nevbahâr eyyâmîdir
 2- Mey içûb maḥbûb ile bûse kenâr eyyâmîdir
 3- Nahli gül destîne âlmış güllerini ârz îder
 4- Ḥakipâyi şehr-i yâre bergüzâr eyyâmîdir. Ketebehu'l-fakîr İsmâîl Zühdî.

Metin özü : Bir baharîye gazelinden beyitler alınmıştır.

R. 60. İsmâîl Zühdfî, sülüs satır istifi [TSMK, GY 309, 17b - 50 - 6167]

KATALOG NO	:	32
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 17b - 50 - 6167
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs satır istifi
Eserin ebadı	:	32 x 19,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	20,2 x 4,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, rika'
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 1 satır rika' imzâ.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına düz yeşil renk kâğıtdan ara bordür geçilmiş bunun üst ve alt kısmına mavili iki sıra ebrulu şerit geçilmiştir. Dış bordür ise kırmızı, pembe ebruludur.
Konu	:	Müfredat meşkı
Metin	:	<p>جصبط جعجفجقجك لجم جنر جهلا جيجي جي (sülüs) -1</p> <p>كَنَبَهُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِي (imzâ satırı) -</p>
Okunuşu	:	(imzâ satırı) Ketebehu İsmâîl Zühdî
Metin özü	:	Elifbâ'da yani alfabede bulunan cim harfinin ikili, üçlü, dörtlü ve hatta beşli birleşiminden oluşan meşk satırıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قَالَ أَنزَلْنَاهُ خَدِمْتُ الْبَنِي صُحُبَا اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَمَانِي مِائَتِي فَقَالَ يَا أَسْرَفُ
 أَسْبَغِ الْوَضُوءَ يَزِيدُ فِي عَمَلِكَ وَسَلِّمْ مِنْ لَقِيَّتِهِ مَنْ مَتَى يَكْشُرُ
 حَسَنَاتَكَ وَإِذَا دَخَلْتَ مَنْزِلَكَ فَسَلِّمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ يَكْرُمُ خَيْرُ بَيْتِكَ
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَثْبِرُوا ذُرِّيَّ الْعُقُولِ شَدُّوا وَلَا تَقْصُوا هِمَّهُمْ
 فَنَدِمُوا كَتَبَنَاهُ الْفَقِيرُ اسْمَعِيلُ بْنُ زُهْدِيٍّ الْمَعْرُوفُ بِجَا فِظِ الْقِرَازِ غَنَى قِرَازِ اللَّهِ دُنُوهُ

KATALOG NO : 33

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 18a - 51 - 6956/11
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târîhi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülûs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	22,3 x 17,1 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	16,1 x 10,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülûs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülûs, kısa tutulmuş 3 satır nesih, uzun tutulmuş 2 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Sülûs yazılı bölümün nokta ve tezyin işaretleri tezhiplenmiş ve etrafına tahrir geçilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmıştır. Dış bordür olarak kendinden yaprak desenli düz mavi renk kâğıt geçilmiştir.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1- (sülûs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞
- 2- (nesih) قَالَ أَنَسُ خَدِمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ " تَمَانِي حَجَجَ فَقَالَ يَا أَنَسُ
- 3- (") أَصْبَغَ الْوُضُوءَ يَزِدُّ فِي عُمْرِكَ ۞ وَسَلِّمْ مَنْ لَقِيْتَهُ مِنْ أُمَّتِي يَكْتُرُ
- 4- (") حَسَنَاتُكَ وَإِذَا دَخَلْتَ مَنْزَلَكَ فَسَلِّمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ يَكْتُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ " 106
- 5- (") قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ " اسْتَشِيرُوا ذَوِي الْعُقُولِ تَرشُدُوا وَلَا تَعْصُوهُمْ
- 6- (") فَتَنَدَّمُوا " 107 ۞ كَتَبَهُ الْفَقِيرُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ الْمَعْرِفُ بِحَافِظِ الْقُرْآنِ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ

Okunuşu :

1- Bismi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm

2- Kâle Enes(u) hadîmtü'n-Nebiyye şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Şemânî hicacin fekâle yâ Enes(u)

3- âsbiğî'l-vuzûe yezid fî ûmrike ve sellim men lekîtehu min ümmetî yeksür

¹⁰⁶ Enes b. Mâlik (ra)'dan rivâyetle, Muhammed b. Ca'fer b. Sehl el-Harâ'tî, **Mekarimu'l-Ahlak (مكارم الأخلاق)**, hs.n. 813.

¹⁰⁷ Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyetle, Ebu Abdullah Muhammed b. Selâme el-Kudâi, **Müsnedu's-Şihab (مسند الشهاب القضاعي)**, hs.n. 677.

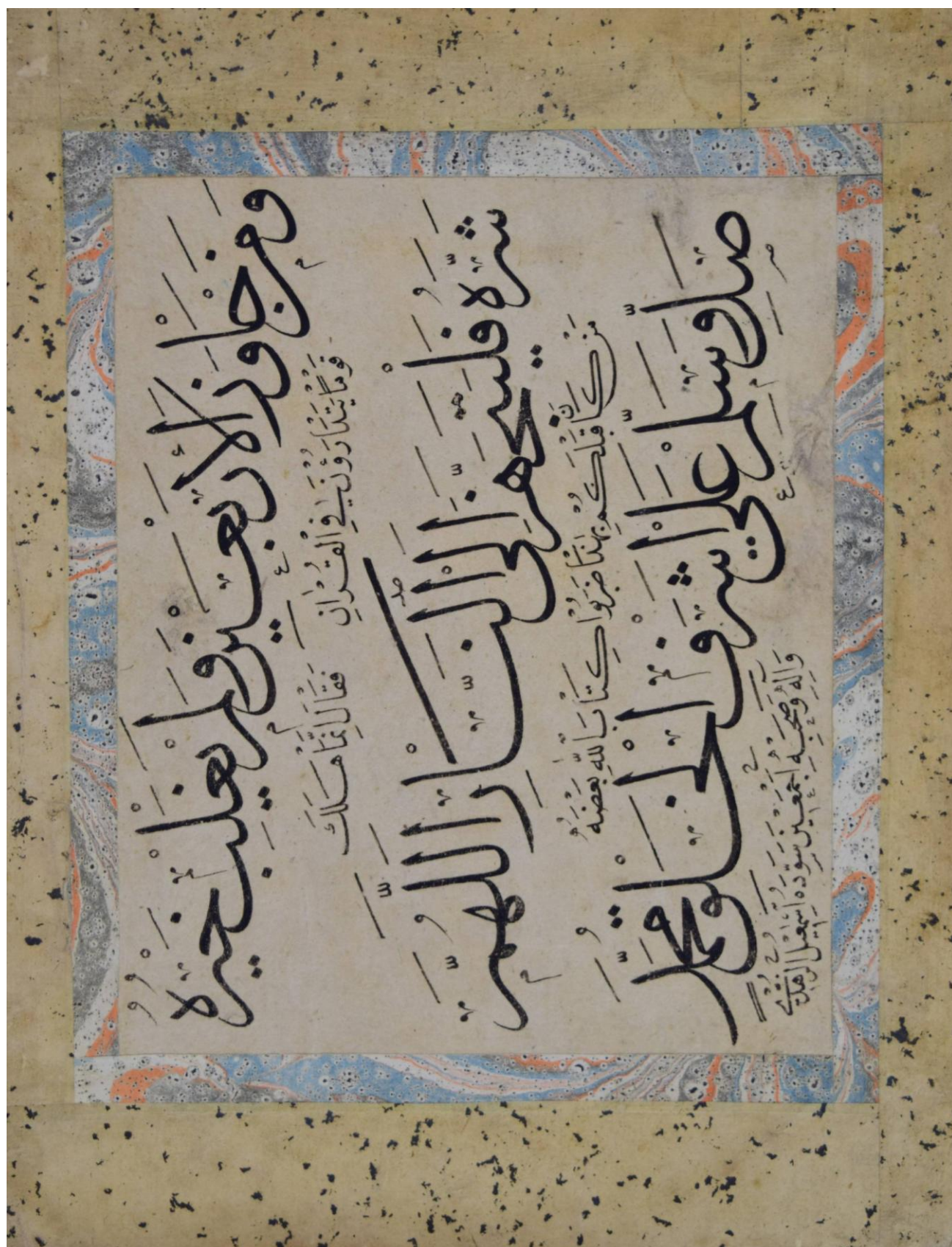
4- *ḥāsenâtüke ve izâ daḥalte menzileke fesellim âlâ ehli beytike yekşür ḥayru beytike*".

5- *Ḳāle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İsteşîrû zevî'l-ûḳûli terşudû ve lâ te'sûhüm*

6- *fetendemû*". Ketebehu'l-fakîru İsmâîl Zühdî el-ma'rûf(u) biḥâfızı'l- *Ḳur'an(i) ġaferâllâhü zünûbeh(û)*.

Metin özü

: Peygamber Efendimiz (sav)'in, sekiz sene hizmetinde bulunmuş olan Enes b. Malik (ra)'e tavsiyeleri; "Abdesti güzel almak, karşılaştığına ve eve girdiğinde ev halkına selam vermek (bkz. GY 309, 25a - 71 - 946/14), istişare etmek" hakkındadır.

KATALOG NO : 34

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 18a - 52 - 3216
Hattatı	:	İsmâîl Zühdi
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	22,7 x 18,3 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	16 x 13 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 3 satır sülüs, kısa tutulmuş 3 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına cetvel çekilmemiştir. Durak işaretleri yoktur. Yazı etrafına (yavruağzı, mavi, beyaz, gri vb. renklerden oluşan) ebrulu ara bordür geçilmiştir. Dış bordür de ise krem renk zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) "وَمَنْ جَاوَزَ الْأَرْبَعِينَ وَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ"¹⁰⁸
-2 (nesih) "قَوْمًا يَتَذَارُونَ فِي الْقُرْآنِ فَقَالَ إِنَّمَا هَٰلَكَ"¹⁰⁹
-3 (sülüs) "شَرُّهُ فَلْيَتَجَهَّزْ إِلَى النَّارِ"¹¹⁰ اللَّهُمَّ
-4 (nesih) "مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِهَذَا ضَرَبُوا كِتَابَ اللَّهِ بَعْضُهُ"¹¹¹
-5 (sülüs) "صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى أَشْرَفِ الْخَلْقِ مُحَمَّدٍ
-6 (nesih) "وَالِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ سَوَّدَهُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِي

Okunuşu :

- 1- "Ve men câveze erbaîne ve lem yeğ'lib hayruhu, (devamı 3. satırda)
2- "Kavmen yetedâreûne fî'l-Kur'ân(i) fe-ķāle innemâ heleke, (devamı 4. satırda)

¹⁰⁸ İbn Abbas (ra)'dan rivâyetle, Ebu'l Kâsım b. Başkûl, الصلاة لابن بشكوال, ed-Daru'l-Misriyye yay., Mısır 1966, c. 2, s. 379, " مَنْ أَتَى عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ سَنَةً فَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ فَلْيَتَجَهَّزْ إِلَى النَّارِ " .

¹⁰⁹ Abdullah b. Amr (ra)'dan rivâyetle, Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, hs.n. 6565, " قَوْمًا يَتَذَارُونَ، فَقَالَ: " إِنَّمَا هَٰلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِهَذَا، ضَرَبُوا كِتَابَ اللَّهِ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ، وَإِنَّمَا نَزَلَ كِتَابُ اللَّهِ يُصَدِّقُ بَعْضُهُ بَعْضًا، فَلَا تُكْذِبُوا بَعْضُهُ بِبَعْضٍ، فَمَا عَلِمْتُمْ مِنْهُ فَقُولُوا، وَمَا جَهِلْتُمْ فَكَلُّوهُ إِلَى عَالِيهِ " .

¹¹⁰ **Başkûl**, c. 2, s. 379, aynı hadisin devamı.

¹¹¹ **Müsned**, hs.n. 6565, aynı hadisin devamı.

3- *şerrehü fel'yetecéhheze ilâ'n-nâr(i)"*, Allahümme, (devamı 5. satırda)

4- *men kâne kableküm bi-hâzâ đarabû kitâbe'llâhi ba'zahu"*.

5- *şalli ve sellim âlâ eşrafi'l-ğalkı Muğammedin,*

6- *ve âlihi ve şağbihi ecmaîn(e). Sevvedehu İsmâîl Zühdi.*

Metin özü : Sülüs bölümler; "40 yaşını aştığı halde hayrı şerrinden fazla olmayanın ateşe hazırlanması",
Nesih bölümler; "Allah (cc)'ın kitâbının bir kısmını, bir kısmına tercih etmeleri sebebiyle helak edilen önceki kavimler" hakkındadır.

R. 63. İsmâîl Zühdi, hilye-i şerif [TSMK, GY 309, 19b - 54 - 6049]

KATALOG NO : 35

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 19b - 54 - 6049
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târîhi	:	Târihsiz
Formu	:	Hilye-i şerîf
Eserin ebadı	:	21 x 30,8 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	8,8 x 21,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 3 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 maîl satır sülüs, kısa tutulmuş 7 maîl satır nesih, kısa tutulmuş 4 satır nesih. (Hilye-i şerîf formu)
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın, siyah çift cetvel ve zencerek çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Yazı dışında kalan alan ve koltuk kısımları çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiş, iğne perdah yapılmıştır. Dış bordür de ise krem renk zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Âyet-i kerîmeler, Hilye metni (bkz. dipn. 119)
Metin	:	

-1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

-2 (4 maîl sülüs) أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ¹¹²

-3 (maîl nesih) عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ۖ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ وَرَضِيَ

-4 (") اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ كَانَ إِذَا وَصَفَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-5 (") قَالَ " لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُمَعَّطِ ۖ وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُتَرَدِّدِ

-6 (") كَانَ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ ۖ وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ

-7 (") وَلَا بِالسَّبِطِ ۖ كَانَ جَعْدًا رَجُلًا ۖ وَلَمْ يَكُنْ بِالْمُطَهَّمِ

-8 (") وَلَا بِالْمُكَلَّمِ ۖ وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَدْوِيرٌ ۖ أَبْيَضُ مُشْرَبٌ

-9 (") أَدْعَجُ الْعَيْنَيْنِ ۖ أَهْدَبُ الْأَشْفَارِ ۖ جَلِيلُ الْمَشَاشِ وَ¹¹³

¹¹² Hulefâ-i Râşidîn (Dört Halife) isimleri.

¹¹³ Alî b. Ebû Tâlib (ks)'dan rivâyetle, Tirmizî, *Câmi'u't-Tirmizî*, hs.n. 3600.

Alî b. Ebû Tâlib (ra)'dan rivâyetle, el-Begavî, *Şerhu's-sünne*, hs.n. 3613. " لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُمَعَّطِ، وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُتَرَدِّدِ، كَانَ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ، لَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ، وَلَا بِالسَّبِطِ، كَانَ جَعْدًا رَجُلًا، وَلَمْ يَكُنْ بِالْمُطَهَّمِ، وَلَا بِالْمُكَلَّمِ، وَكَانَ فِي وَجْهِهِ تَدْوِيرٌ

- 10- (sülüs) " وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ " ¹¹⁴
- 11- (nesih) وَالْكَتْدِ أَجْرَدُ ذُو مَسْرَبَةٍ (سُنُّنُ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ) ۖ إِذَا مَشَى يَتَقَلَّعُ (تَقَلَّعَ) كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي
- 12- (") صَبَبَ ۖ وَإِذَا أَلْتَقَتِ أَلْتَقَتَ مَعًا ۖ بَيْنَ كِتْفَيْهِ خَاتَمٌ
- 13- (") النَّبُوءَةُ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ ¹¹⁵ ۖ اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ
- 14- (sülüs) " وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ " ¹¹⁶ صَدَقَ اللهُ الْعَظِيمِ
- 15- (imzâ) كَتَبَهُ الْفَقِيرُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ غَفَرُذُنُوبُهُ آمِينَ

Okunuşu :

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm
- 2- (Hz.) Ebû Bekir radıyâ'llâhu ânhu, (Hz.) Ömer radıyâ'llâhu ânhu, (Hz.) Osmân radıyâ'llâhu ânhu, (Hz.) Ali radıyâ'llâhu ânhu
- 3- Ân Âliyy'ubn Ebî Tâlib, kerreme'llâhu vechehû veradıyâ
- 4- 'llâhu te'âlâ ânhu kâne zâ veşafe'n-Nebıyye şallâ'llâhu âleyhi ve selleme
- 5- Kâle, "Lem yekün bi't-tavîli'l-mümeğğatı, ve lâ bi'l-kaşiri'l-mütereddide
- 6- kâne rab'âte mine'l-kavmi, velem yekün bi'l-ca'di'l-kaţatı
- 7- ve lâ bi's-sebti, kâne ce'den racilen, velem yekün bi'l-mütaḥhami
- 8- ve lâ bi'l-mükelşemi ve kâne fı'l-vechi tedvîrun, ebyazu müşerrebun
- 9- ed'acu'l-âyneyni, ehdebu'l-eşfâri, celîlü'l-meşâşi ve
- 10- "Ve mâ erselnâke illâ raḥmeten lil'âlemîn(e)." ¹¹⁷
- 11- ve'l-ketidi ecradü zû mesrûbetin, izâ meşâ yetekellû keennemâ yemşî fı
- 12- şebebin, ve izâ'l-tefete'l-tefete ma'an, beyne kitfeyhi ḥâtemü'
- 13- n-nübüvveti ve hüve ḥâtemü'n-Nebıyyine". Âllâhümme şalli âlâ Muḥammedin ve âlihi ecmaîne.
- 14- "Ve inneke le âlâ ḥulukın âzîm(in)" ¹¹⁸, şadaқа'llâhu'l-âzîm.
- (imzâ)- Ketebehu'l-fakîru İsmâîl Zühdi ğafere zünûbehû, âmîn.

أَبْيَضُ مُشْرَبٌ، أَدْعَجُ الْعَيْنَيْنِ، أَهْدَبُ الْأَشْفَارِ، جَلِيلُ الْمُنَاسِ وَالْكَيْدِ، أَجْرَدُ، ذُو مَسْرَبَةٍ، سُنُّنُ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ، إِذَا مَشَى تَقَلَّعَ كَأَنَّمَا يَنْحَطُّ فِي صَبَبٍ، وَإِذَا أَلْتَقَتِ أَلْتَقَتَ مَعًا، بَيْنَ كِتْفَيْهِ خَاتَمُ النَّبُوءَةِ، وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ صَدْرًا، وَأَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً، وَالْبَيْنُهُمْ عَرِيكَةٌ، وَأَكْرَمُهُمْ عَشْرَةٌ، مَنْ رَأَاهُ بِنِيَّةٍ هَابَةٍ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ، يَقُولُ نَاعْتُهُ: لَمْ أَرْ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ "

¹¹⁴ el-Enbiya 21/107

¹¹⁵ Alî b. Ebû Tâlib (ks)'dan rivâyetle, Tirmizî, Câmi'u't-Tirmizî, hs.n. 3600. (hadîsin devamı)

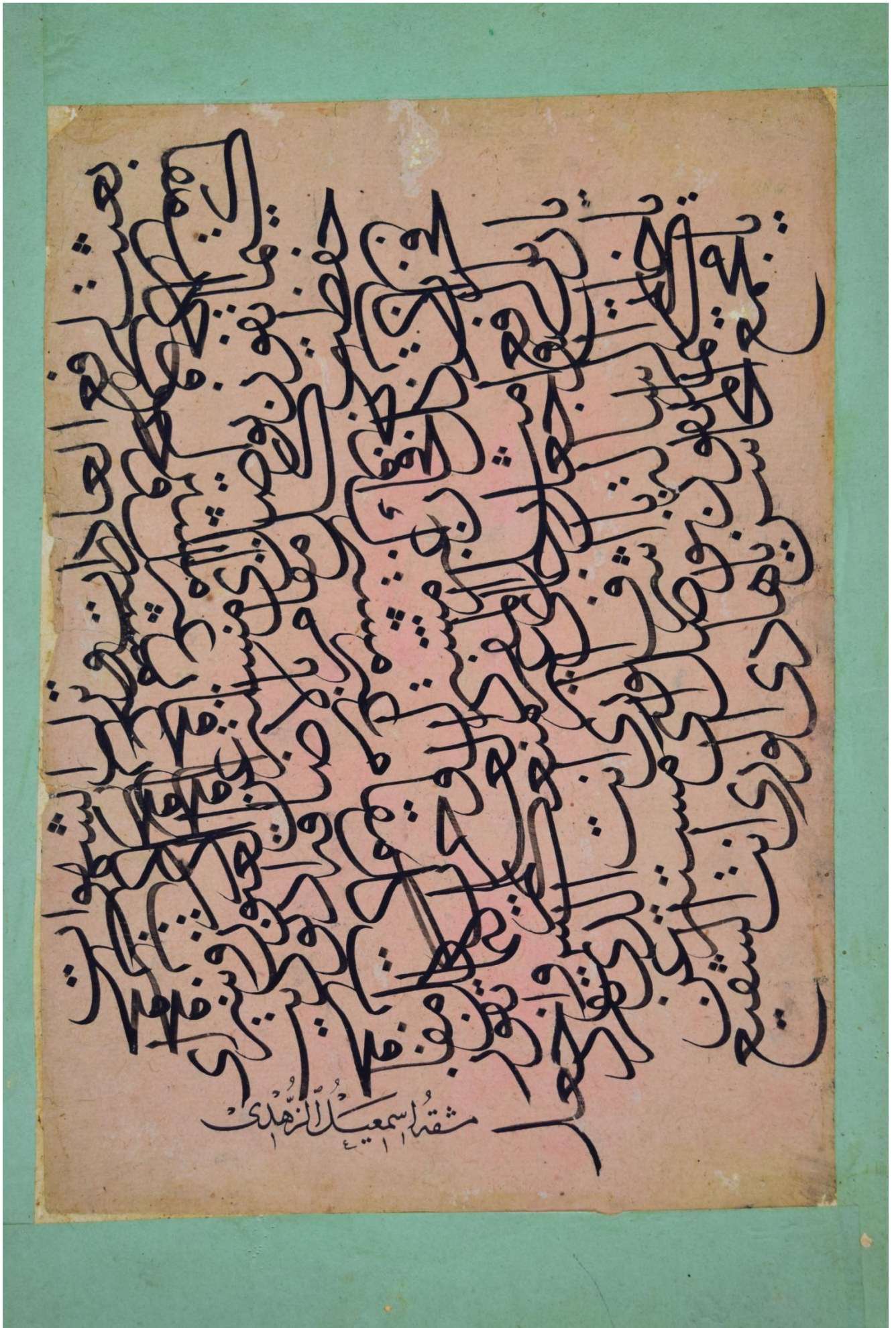
¹¹⁶ el-Kalem 68/4

¹¹⁷ "(Ey Resûlüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (el-Enbiya 21/107)

¹¹⁸ "Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin." (el-Kalem 68/4)

- Metin özü :
1. kısım; Besmele, eûzü besmele veya besmelenin içinde geçtiği âyet-i kerîme (en-Neml 27/30) yazılır.
 2. kısım; Hulefâ-i Râşidîn (Dört Halifenin) isimleri. Hz. Ebû Bekir (ra), Hz. Ömer (ra), Hz. Osmân (ra), Hz. Ali (ra).
 3. kısım; dairevî, oval veya dörtgen şeklinde düzenlenmiş olabilir. Bu kısımda Peygamber Efendimiz (sav)'in fizikî özelliklerinin anlatıldığı, Hz. Alî b. Ebû Tâlib (ks)'den rivâyet olunan hilye-i şerîf metni¹¹⁹ bulunur.
 4. kısım; Peygamber Efendimiz (sav) ile ilgili âyet-i kerîmelerden biri veya birkaçı yazılır. “Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik” (el-Enbiyâ 21/107). “Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin” (el-Kalem 68/4). “Muhammed (sav), Allah (cc)'ın Resûlüdür. Şahit olarak Allah (cc) yeter.” (el-Fetih 48/28-29) veya bunlardan başka kelime-i tevhîdin de yazıldığı görülmektedir.
 5. kısım; Hilye-i şerîf metninin devamı (eğer asıl bölüme sığmamış ise), dua ve hattat imzâsını ile levhanın yazdığı târîhi yeralır.

¹¹⁹ Hz. Ali (ra) Resûl-i Ekrem Efendimiz (sav)'i vasfederken buyurdu ki; “Peygamber Efendimiz ne çok kısa ne de çok uzun idi, topluluk içinde orta boyu idi. Saçları ne kıvrık kısa ne de dümdüz uzun idi, kıvrık-düz arası hafifçe dalgalı idi. Dolgun etli değildi. Çehresi de çok yuvarlak değildi, değirmi yüzlü, duru beyaz tenli idi. Gözleri iri ve siyah, kirpikleri uzun. İri kemikli ve geniş omuzluydu. Vücudu kılsız olup sadece göğsünden göbeğine doğru inen ince bir tüy şeridi vardı. İki avucu ve tabanları dolgun. Yürürken sanki yokuş aşağı iner gibi rahat iner, meyilli ve engebeli bir yerde yürürcesine ayaklarını sürtmekten sertçe kaldırır ve adımlarını uzunca atardı. Sağına ve soluna baktığında yalnızca başını çevirerek değil bütün vücudu ile o tarafa dönerdi. Sırtında iki kürek kemiği arasında peygamberlik zincirinin son halkası olduğunu gösteren nübüvvet mührü vardı. İnsanların en cömert gönüllüsü, en doğru sözlüsü, en yumuşak huylusu ve en arkadaş canlısı idi. Kendisini ilk defa görenler onun heybeti karşısında sarsılırlar, fakat O’nu tanımak maksadıyla sohbetine gelenler, kendilerini O’na karşı engellenemez bir sevginin içinde bulurlardı. Efendimizin üstünlüklerini ve güzelliklerini tanıtmaya çalışan kimse, ‘Ben gerek O’ndan önce ve gerekse O’ndan sonra O’nun eşini ve benzerini görmedim’ demekten kendini alamazdı. Allah’ın salât ve selâmı onun üzerine olsun!”, (2010, IRCICA yay., **Mehmed Şevki Efendi’nin Sülüs-Nesih Hat Meşkleri** kitabında bulunan, 1300/1883 tarihli Hilye-i Nebevi (TSMK, GY 188) metninin tercümesidir).

KATALOG NO : 36

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 309, 20a - 55 - 946/5 - 51731
 Hattatı : İsmâîl Zühdî
 Târihi : Târihsiz
 Formu : Sülûs karalama
 Eserin ebadı : 26,8 x 20,5 cm
 Eserin yazı sahası ebadı : 22,2 x 15,7 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülûs
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Süsleme yapılmamıştır. Dış bordür düz yeşil renktir.
 Konu : Sülûs karalaması, muhtelif harf ve kelime çalışmasıdır.

KATALOG NO : 37

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731
Hattatı	:	İsmâîl Zühdi ¹²⁰
Târihi	:	h. 1188
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	28 x 19 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	21,3 x 12,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, nesih, rikâ' (الرقاع) (hatt-ı icâze)
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih, çok kısa tutulmuş 16 maîl satır nesih, 4 maîl satır imzâ.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımlarından sağdakinde imzâ, soldakinde ise baskı şeklinde mavi karanfil motifleri bulunmaktadır. Dış bordürde ise krem renk zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " خَيْرُ الصَّحَابَةِ أَرْبَعَةٌ، وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعَمَائَةٍ،
- 3 (") (وَخَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ، وَلَنْ يُغْلَبَ إِنْتَى عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ " ¹²¹ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
- 4 (") (اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " أَرْحَمُ أُمَّتِي بِأُمَّتِي أَبُو بَكْرٍ وَأَشَدُّهُمْ فِي أَمْرِ اللَّهِ عُمَرُ وَأَصْدَقُهُمْ
- 5 (") (حَيَاءُ عُثْمَانُ وَأَفْرَضُهُمْ زَيْدُ ابْنِ ثَابِتٍ وَأَفْرُؤُهُمْ أَبِي وَأَعْلَمُهُمْ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مُعَاذُ
- 6 (") (mâil) أَبْنِ
- 7 (") (الْجَبَلِ وَلِكُلِّ

¹²⁰ İsmâîl Zühdi (Yeni) (v. 1221/1806); Ünye'de doğdu. 1750'li yıllarda tahsili için İstanbul'a geldi. Hıfzını tamamladıktan sonra Eğrikapılı Râsim Efendi'nin önde gelen talebelerinden Morali Ahmed Hıfzî'den sülüs, nesih ve rikâ' yazılarını meşketti. Hat öğrenimini tamamlayınca Zühdi mahlasıyla icâzet aldı (icazeti 1175/1761 tarihinden önce olmalıdır). Sultan III. Mustafa'nın saltanat yıllarında (1757/1774) Enderûn-ı Hümâyûn'un hat muallimliğine getirildi, "kâtib-i sarây-ı sultânî", "hâce-i Enderûn-ı Hümâyûn" gibi imzâlar da kullanmıştır. Kabri, Edirnekapı'dadır. İsmâîl Zühdi yazılarını, tashihe gerek duymayacak kadar düzgün harflerle yazmıştır. Sülüs-nesih yazılarında Hâfız Osman üslûbunu benimsemiştir, genelde sülüs hattını yazarken bazı nokta ve işaretleri -siyah mürekkeple değil- zermürekkeple koymuş daha sonra etrafını tahrirlemiştir. Mushaf, en'âm-ı şerif, delâilü'l-hayrât, hilye, pek çok murakkaa ve kıta yazmıştır. Kardeşi Mustafa Râkım ile İbrâhim Şevki efendiler önde gelen talebelerindendir. (Hat ve Hattâtân, s. 163)(Son Hattatlar, s. 476-480)(Ş. Rado, s. 186)

¹²¹ İbn Abbas (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu İbn Hibbân**, hadis numarası: 4820.

- 8 (" ") (أُمَّةٌ أَمِينٌ وَأَمِينٌ هَذِهِ إِلَّا)
- 9 (" ") (أَبُو عُبَيْدَةَ ابْنُ الْجَرَّاحِ)
- 10 (" ") (وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ قَتَادَةَ ۖ)
- 11 (" ") (مُرْسَلًا وَفِيهِ وَأَقْضَاهُمْ عَلَى "122 ۖ)
- 12 (" ") (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ)
- 13 (" ") (وَسَلَّم ۖ " لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي)
- 14 (" ") (فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ ۖ)
- 15 (" ") (أَحَدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ)
- 16 (" ") (وَلَا نَصِيفَهُ "123 ۖ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ)
- 17 (" ") (قَالَ قُلْتُ لِأَبِي " أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ)
- 18 (" ") (بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ)
- 19 (" ") (قَالَ أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ، ثُمَّ مَنْ، قَالَ، (ثُمَّ) عُمَرُ وَخَشِيئَةُ)
- 20 (" ") (أَنْ يَقُولَ، عُثْمَانُ، قُلْتُ، ثُمَّ)
- 21 (" ") (أَنْتَ، (قَالَ، مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) "124)
- (imzâ satırı) - حَرَّرَهُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ الْمَعْرُوفُ بِحَافِظِ الْقُرْآنِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ أَمِينٌ سَنَةِ ١١٨٨

Okunuşu :

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm
- 2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Ḥayru's-şahâbeti erbaâtün ve ḥayru's-serâ yâ erbaâmietin
- 3- ve ḥayru'l-cüyüşî erbaâtü âlâfin ve len yeğlibe işnâ âşara elfen min kılletin". Kâle Resûlu'llâhi şallâ
- 4- 'llâhu âleyhi ve selleme, "Erḥamü ümmetî biümmeti Ebû Bekrî(n) ve eşeddehüm fî emri'llâhi Ūmer(u) ve eşdaḳahüm
- 5- ḥayâen Ūsmân(u) ve efraẓhüm Zeyd(ü)'bnü Şâbit(in) ve ekraûhüm Ūbeyy(ün) ve e'lemühüm bi'l-ḥalâli ve'l-ḥarâmi Muâẓ(u)
- 6- übn
- 7- Cebel(i) ve li-küllî
- 8- ümmetin eminün ve eminü hezihi illâ
- 9- Ebû Ūbeyde'bni Cerrâḥ(i),
- 10- ve ravâhu ba'zühüm ân Katâde(te)
- 11- mürselen ve fîhi ve ekzâhüm 'Ali(yyun)".
- 12- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi
- 13- ve selleme, "Lâ tesubbû eşḥâbî

¹²² Enes b. Mâlik (ra)'dan rivâyetle, Ebu Nu'aym el-İsfahanî, **Hilyet el-Evliya**, hadis numarası: 3589.

¹²³ Ebu Sa'id el-Ḥudrî (ra)'dan rivâyetle, İmam Buharî, **Sahîh-i Buhârî (el-Câmi'u's-Sahîh)**, hs.n. 3420.

¹²⁴ age, c. 2, s. 723, hadis numarası: 3418.

14- felev enne eḥadeküm enfeka mişle

15- üḥudin zeheben mâ beleğâ müdde eḥadihim

16- ve lâ neşîfehu". Ân Muḥammed ibni'l-Ḥanefiyye

17- kâle kultü li-ebî, "Eyyu'n-nâsi ḥayrun

18- ba'de'n-Nebiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,

19- kâle Ebû Bekri(n) kultü şümme men kâle Ūmer(u) ve ḥaşîtü

20- en yeķûle Ūsmân(u) kultü şümme

21- ente".

(imzâ satırı)- Ḥarrerehu ismâîl Zühdî el-ma'rûf bi-ḥâfızî'l- Qur'an(i) ġaferâllâhü, âmin, sene 1188.

Metin özü

: "Arkadaşların hayırlısı, seriyyelerin hayırlısı, ordunun hayırlısı",
 "Ashabın faziletleri",
 "Ashaba hakaret edilmemesi gerektiği çünkü Uhud dağı kadar altın sadaka verilse bile, onların derecesine ulaşamayacağı" (bkz. GY 309, 26a - 76 - 6165),
 "Ebû Bekri (ra), Ömer (ra) ve Osmân (ra)'ın - Resullullah (sav)'den sonra- insanların hayırlılarından oldukları" (bkz. GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731) hakkındadır.

فَسَدِّكَ فَهَكَاهُ وَهُوَ السَّالِمُ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَأَسْأَلُوهُ
بِطُوبَىٰ كَفِّكُمْ وَلَا تَسْأَلُوهُ بِظُهُورِهِمْ أَكَلْتُمْ صِلَ
وَسَلِّمْ عَلَىٰ بَنِي الرَّحْمَةِ مُحَمَّدًا طَيِّبًا طَاهِرًا كَتَبَهُ
الْعَبْدُ الْمَذْنِبُ السَّامِعُ الزَّهْدِيُّ الْمَعْرُوفُ بِحَافِظِ الْفَرَازِ

وَبِشْرٍ سَائِمٍ

الَّذِي لَيْسَ فِي حَوْصِيهِ الْمَرَاكِبُ
الْبَيْتُ الْحَرَامُ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي الْأَشْيَاءِ رَجُلٌ
أَتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ أَنَاءَ اللَّيْلِ وَأَنَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ أَتَاهُ اللَّهُ
الْمَالُ فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَمُتُ الصَّاحِبُ الْقُرْآنَ وَتَارِقُ وَرَتَلُ كَمَا كُنْتُ تَرْتِلُ فِي الدُّنْيَا
فَإِنَّ مِنْكَ عَذَابًا يَرَوُّهَا نَمَقَهُ اسْمَعِيلُ الرَّهْدِيُّ سَنَةَ ١٢٢٠ هـ

KATALOG NO : 39

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 21a - 59 - 946/10 - 51731
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî ¹²⁸
Târihi	:	h. 1205
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	25,8 x 17 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	17,5 x 8,6 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Sülüs yazılı bölümün nokta ve tezyin işaretleri tezhiplenmiş ve etrafına tahrir geçilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarının zencerekleri çekilmiş, çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiştir. Dış bordüre halter işlenmiştir.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1- (sülüs) "إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ"¹²⁹
- 2- (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَا حَسَدَ إِلَّا فِي لِثْنَيْنِ رَجُلٌ (")
- 3- (") آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ¹³⁰
- 4- (") أَلَمَالٌ فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- 5- (") " يَقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا
- 6- (") فَإِنَّ مَنَزْلَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَأُهَا "¹³¹ نَمَقَهُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ سَنَةِ ١٢٠٥

¹²⁸ İsmâîl Zühdü (v. 1221/1806) bkz. dipnot 120.

¹²⁹ İbni Abbâs (ra)'dan rivayetle, **Câmi'u't-Tirmizî**, hadis no. 2856.

¹³⁰ Müslim b. Haccâc, **Sahîh-i Müslim (el-Câmi'u's-Sahîh)**, hadis no. 1356, ".....وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ ، آتَاءَ اللَّيْلِ ، وَآتَاءَ النَّهَارِ."

¹³¹ Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivayetle, **Sünen Ebu Dâvûd**, hadis no. 1254, **Müsned Ahmed b. Hanbel**, hadis no. 6622.

Okunuşu :

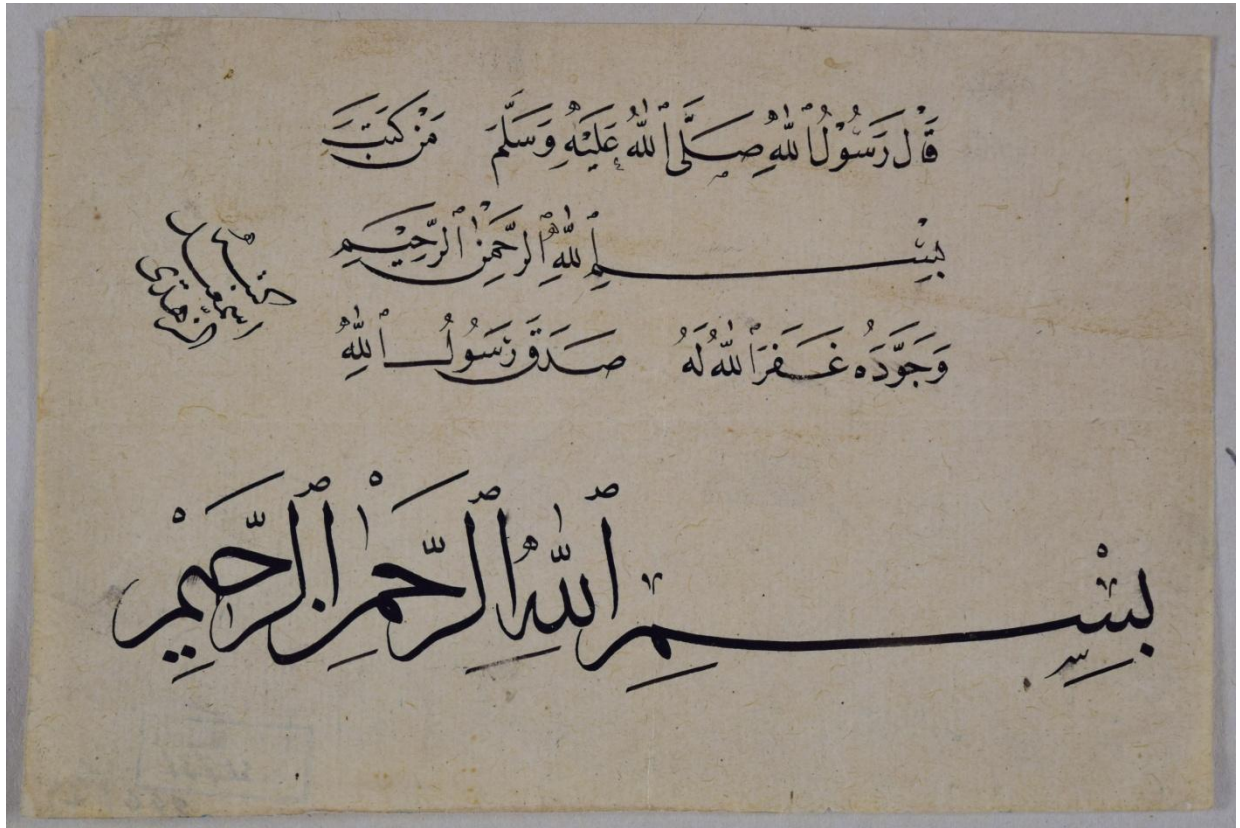
- 1- *“İnne’llezî leyse fî cevfihi şey’ün mine’l-kur’âni ke’l-beyti’l-ḥaribi”*
- 2- *Ḳāle Resûlu’llâhi şallâ’llâhu âleyhi ve selemle, “Lâ ḥasede illâ fî’l-isneyni racûlün*
- 3- *âtâhü’llâhu’l-kur’âne fehüve yekûmu bihi enâe’l-leyli ve enâe’n-nehâri ve racûlün*
âtâhü’llâhu
- 4- *‘l-mâle fehüve yünfîku minhü fî sebîli’llâhi”. Ḳāle’n-Nebiyyu şalavâtu’llâhi âleyhi ve*
selâmuhu,
- 5- *“Yüḳālû lişâḥibi’l-kur’âni iḳra’ ve’rteḳi ve rettil kemâ künte türettilü fî’l-dünyâ*
- 6- *feinne menzileke inde âḥiri âyetin tekraûhâ”. Nemeḳahü İsmâîl Zühdî, sene 1205.*

Metin özü :

“Kur’an-ı kerimden bir şey bulunmayan kalbin harap bir eve benzediği”,

“Allah (cc)’ın Kur’an -ilim- verdiği kimse ki onunla gece gündüz amel eder, Allah (cc)’ın mal verdiği kimse ki onu Allah (cc) yolunda harcar. İşte ancak bu iki kişiye gıpta edileceği” (bkz. GY 309, 38a - 105 - 949/3),

“Dünyada iken Kur’an-ı kerimi düzgün, güzel ve tane tane okuyan kimseye ahirette, ‘oku ve yüksel’ denileceği ve dünyada iken son okuduğu âyetin menzili üzere olacağı” (bkz. GY 309, 32a - 89 - 947/(19) - 51732) hakkındadır.

R. 68. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 22a - 61 - 946/16 - 51731]

KATALOG NO	:	40
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 22a - 61 - 946/16 - 51731
Hattatı	:	İsmâîl Zühdi
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	16,3 x 11 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Kısa tutulmuş 3 satır nesih, uzun tutulmuş 1 satır sülüs
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerif

Metin

:

- 1- (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " مَنْ كَتَبَ
- 2- (") بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 3- (") وَجَوَّدَهُ (تَعْظِيمًا لِلَّهِ) غَفَرَ اللَّهُ لَهُ" ¹³² ۖ صَدَقَ رَسُولَ اللَّهِ
- 4- (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- (imzâ satırı) كَتَبَهُ إِسْمَاعِيلُ الزَّهْدِيُّ

Okunuşu

:

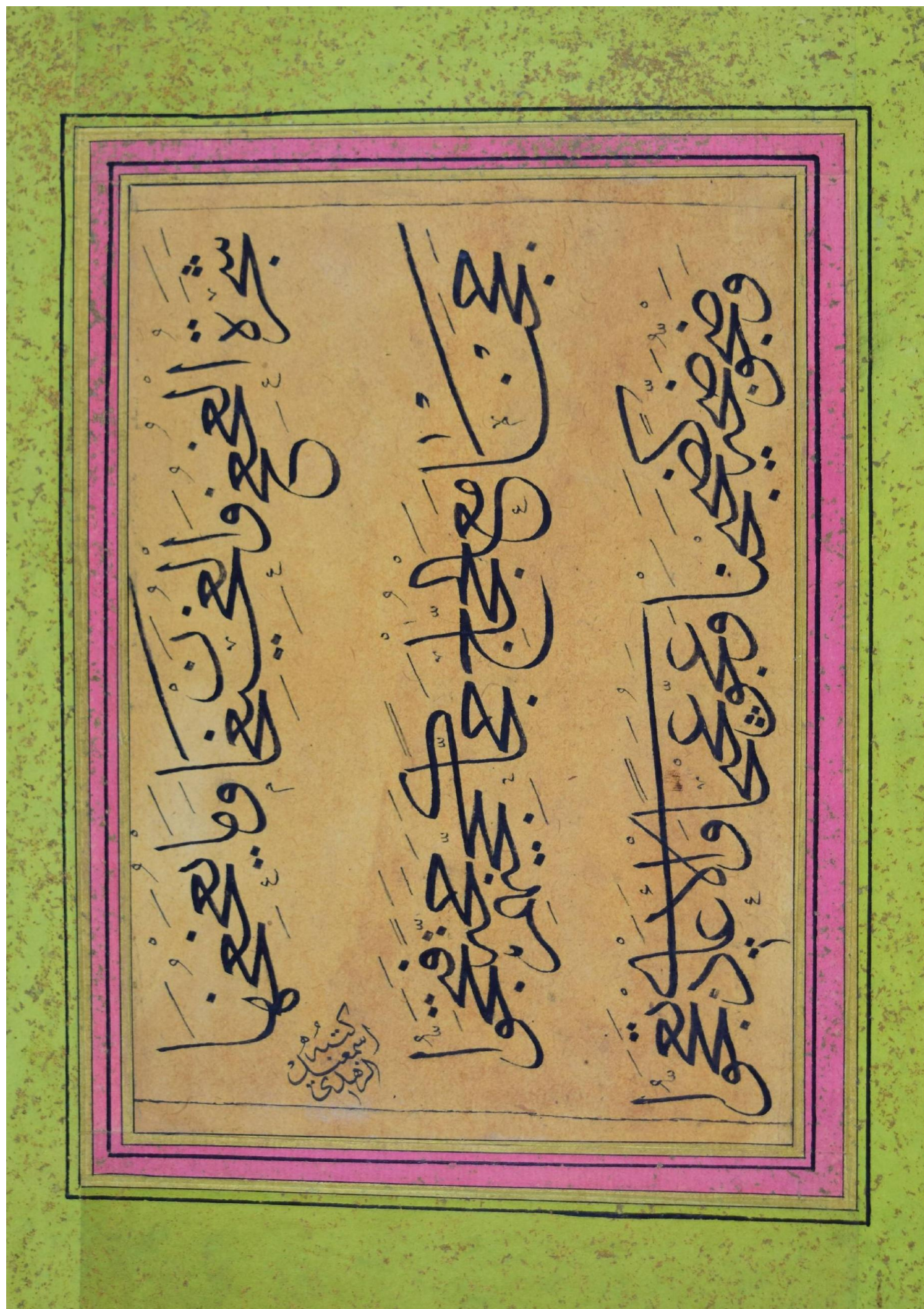
- 1- *Qāle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Men ketebe*
- 2- *Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm,*
- 3- *ve cevvedehu ğafera'llâhu lehu", şadağa Resûlu'llâhi.*
- 4- *Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm.*
- (imzâ satırı)- Ketebehu İsmâîl Zühdî.*

Metin özü

:

"Besmeleyi güzel yazanın ve onu güzelleştirenin affolunacağı" hakkındadır. (bkz. GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429)

¹³² Ebû Ahmed Abdullâh b. Adî b. Abdillâh el-Cürcânî, *الكامل في ضعفاء الرجال*, hadis numarası: 5481.

KATALOG NO : 41

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 309, 22b - 62 - 946/17(18) - 51731
 Hattatı : İsmâîl Zühdî
 Târihi : Târihsiz
 Formu : Sülüs kıt'a
 Eserin ebadı : 29,5 x 21,7 cm
 Eserin yazı sahası ebadı : 19 x 13,2 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs
 Satır sayısı : 3 satır sülüs
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Ara bordür pembe renkte, dış bordüre ise yeşil zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
 Konu : Meşk
 Metin :

1- (sülüs) شَجَرَةُ الْعُغَيْخِ وَالْغُخَيْخَانِ وَمَا يُعْخَغُهَا
 2- (") حَجَبْنَا مَعَ الْحَجَّاجِ حَجًّا كَحَجِّهِمْ حَبَّةً فَتَحَجُّوا
 3- (") وَضَجُّوْ ضَجَّةً كَضَجِّجْنَا وَعَجُّوْ عَجِجًا وَالْأَعَادِي تَعَجُّوا
 - (imzâ satırı) كَتَبَهُ اسْمَعِيلُ الزَّهْدِي

Okunuşu :

1- Şeceratü'l-ûhîûha ve'l-ûhîâhân ve mâ yûâhûhîhâ
 2- haccanâ meâ'l-ḥuccâc haccan keḥaccihim ḥacceten feteḥḥacûn
 3- ve ḍaccû ḍacceten kedâcîcenâ ve âccû âcîcen ve'le'âdî teâceccun.
 (imzâ satırı)- Ketebehu İsmâîl Zühdî.

Metin özü : Bazı harflerin farklı yazılımlarını çalışmak amacıyla oluşturulmuş tekerleme satırlarıdır.

استغفر الله عما كان في الماضي من ذنوبي

الحمد لله الذي هدانا لهذا
 الذي كنا لنهتدي لولا
 أن هدانا الله

عليه السلام

أحجائي كالجوهر يا بهيمة قد تم اهتدائي

كتبه المذنب السميع الزاهد

68

KATALOG NO : 42

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târîhi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülûs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	28,5 x 20 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	19,2 x 10,4 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülûs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülûs, kısa tutulmuş 11 maîl satır nesih ve uzun tutulmuş 1 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına cetvel çekilmemiş, pembe kırmızı arası bir renkte kâğıt şerit geçilmiştir. Sülûs yazılı bölümün tezyin işaretleri tezhiplenmiş ve etrafına tahrir geçilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmıştır. Dış bordür âharlı sarı renk kâğıttır.
Konu	:	Dua ve hadîs-i şerifler
Metin	:	

1- (sülûs) " أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا كَانَ مِنْ رَلِّي وَمِنْ ذُنُوبِي "

2- (maîl nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

3- (") صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4- (") " لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ

5- (") مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدًّا أَحَدِهِمْ

6- (") وَلَا تَصِيفُهُ "133 عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ رَضِيَ

7- (") قَالَ قُلْتُ لِأَبِي " أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ

8- (") صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ

9- (") قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ وَخَشِيبُثُ أَنْ يَقُولَ

10- (") عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا

11- (") إِلَّا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ "134

12- (") وَقَالَ النَّبِيُّ

13- (") عَلَيْهِ سَلَامٌ "أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بِأَيُّهِمْ أَقْتَدَيْتُمْ إِهْتَدَيْتُمْ "135 كَتَبَهُ الْمُذْنِبُ إِسْمَاعِيلُ الرَّهْدِيُّ

¹³³ Ebû Saîd el-Hudrî (ra)'dan rivayetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadis numarası: 3420.

¹³⁴ **age**, c. 2, s. 723, hadis numarası: 3418.

¹³⁵ Muvaffakuddîn Abdullâh b. Ahmed b. Kudâme, **جزء العاشر من المنتخب**, hadis numarası: 61.

Okunuşu :

1- *“Estağfiru’llâhe mimmâ kâne min zelelî ve min zünûbî”.*

2- *Qāle Resûlu’llâhi*

3- *şallâ’llâhu âleyhi ve selleme,*

4- *“Lâ tesubbû eşşâbî felev enne ehadeküm enfekâ*

5- *mişle ühudin zeheben mâ beleğa müdde ehadihim*

6- *ve lâ neşîfehü”.* Ân Muhammed-ibni’l-Hanefiyye (ra)

7- *qāle kûltü li-ebî “Eyyü’n-nâsi hayrun ba’den- Nebiyyi*

8- *şallâ’llâhu âleyhi ve selleme, qāle Ebû Bekri(n)*

9- *kûltü şümme men qāle Ümer(u) ve haşîtü en yekûle*

10- *Üsmân(u) kûltü şümme ente, qāle, ma enê*

11- *illâ racülün mine’l-müslimîne”,*

12- *ve qāle’n-Nebiyyu*

13- *âleyhi’s-selâmu, “Eşşâbî ke’n-nücûmi bi-eyyihimi iktedeytüm ihtedeytüm”.*

Ketebehu’l-müznibu İsmâîl Zühdi.

Metin özü

:

“Allah (cc)’dan hatalarından ve günahlarından dolayı bağışlanma dileme” üzerine bir dua.

“Ashaba hakaret edilmemesi gerektiği çünkü Uhud dağı kadar altın sadaka verilse bile, onların derecesine ulaşamayacağı” (bkz. GY 309, 26a - 76 - 6165), “Ebû Bekri (ra), Ömer (ra) ve Osmân (ra)’ın - Resullullah (sav)’den sonra- insanların hayırlılarından oldukları” (bkz. GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731),

“Ashabın yıldızlar gibi olduğu ve onlardan hangisine uyulursa uyulsun doğru yola eristireceği” hakkındadır.

KATALOG NO : 43

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 23a - 64 - 946/19(20) - 51731
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	22,2 x 16,7 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	14,4 x 9,3 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamış, soldakine imzâ satırı yazılmıştır. Yazı etrafındaki ara bordüre zerefşan uygulanmıştır. Dış bordür ebruludur.
Konu	:	Hadîs-i şerif
Metin	:	

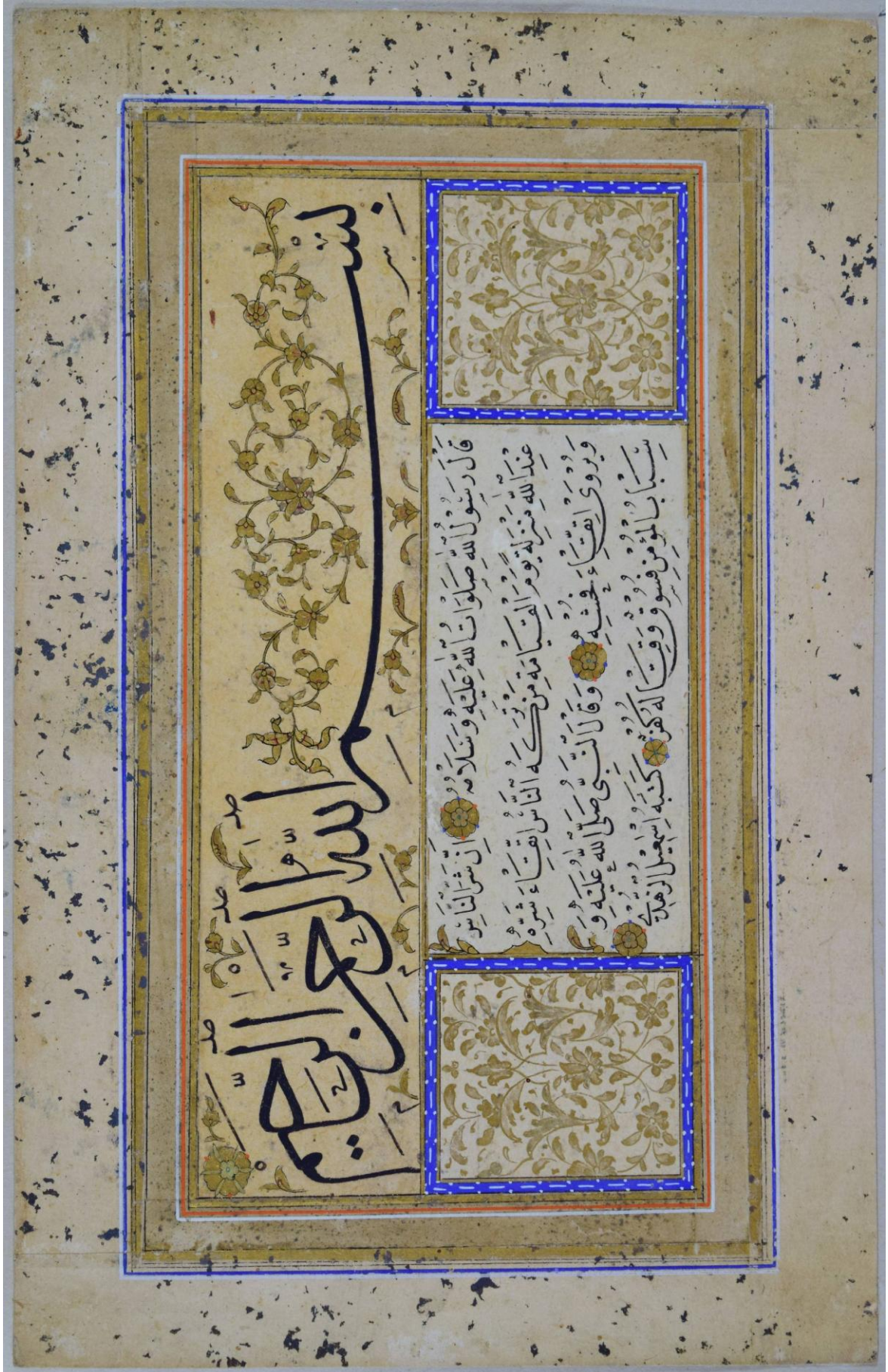
- 1 (sülüs) إِنَّهُ وَلِيُّ الْإِبْرَاهِيمَ وَ التَّوْفِيقِ وَ بِهِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ وَجَاءَ
- 3 (") جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَسَلَّم عَلَيْنَا وَرَدَدْنَا سَلَامَهُ ۖ
- 4 (") فَقَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ۖ أَلَا أَعْلَمُكُمْ بِعِلْمٍ قَدْ عَلَّمَنِي
- 5 (") جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ۖ حَتَّى تَحْتَاجُونَ إِلَى طَيِّبٍ أَصْلًا ۖ
- (imzâ satırı)- حَرَّرَهُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ

Okunuşu :

- 1- İnnehü veliyyü'l-icâbeti ve't-tevfîkı ve bihi
- 2- Kâle Resûlu'llâhi şalavâtu'r-raḥmani âleyhi ve selâmuḥu "Ve câe
- 3- Cebrâîl(ü) âleyhi's-selâmu ve selleme âleynâ veredednâ selâmehü
- 4- feḳâle'n-Nebiyye âleyhi's-selâmu, elâ üâllimüküm biîlmin ḳad âllemenî
- 5- Cebrâîl(ü) âleyhi's-selâmuḥu, ḥattâ taḥtâcüne ilâ ṭabîbin aṣlâ".
- (imzâ satırı)- Ḥarrerehu İsmâîl Zühdî.

Metin özü : Cebrail (as)'ın, Resulullah (sav)'e gelip ona ilim öğretmesi hakkındadır.

KATALOG NO : 45

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 24a - 66 - 30/13
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	23,5 x 15 cm
Eserin yazı sahası ebadı:	:	17,6 x 8,6 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına turuncu ve çivit mavi renklerinin de içinde bulunduğu altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli ve iğne perdahlıdır. Sülüs yazılı bölüme yaprak ve çiçek motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarına zencerek çekilmiş, çiçek ve yaprak motifleri işlenmiştir. Dış bordürde krem renk zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " إِنَّ شَرَّ النَّاسِ
- 3 (") (عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ إِتِّقَاءَ شَرِّهِ " ¹³⁸
- 4 (") (وَيُرَوَّى إِتِّقَاءَ فُحْشِهِ ۖ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
- 5 (") ("سَبَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ" ¹³⁹ كَتَبَهُ إِسْمَاعِيلُ الرَّهْدِيُّ

Okunuşu :

1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm

2- Kâle Resûlullâhi şalavâtullâhi âleyhi ve selâmuḥu, "İnne şerre'n-nâsi

3- inde'llâhi menzileten yevme'l-kıyâmeti men terekehü'n-nâsü ittikâe şerrihi"

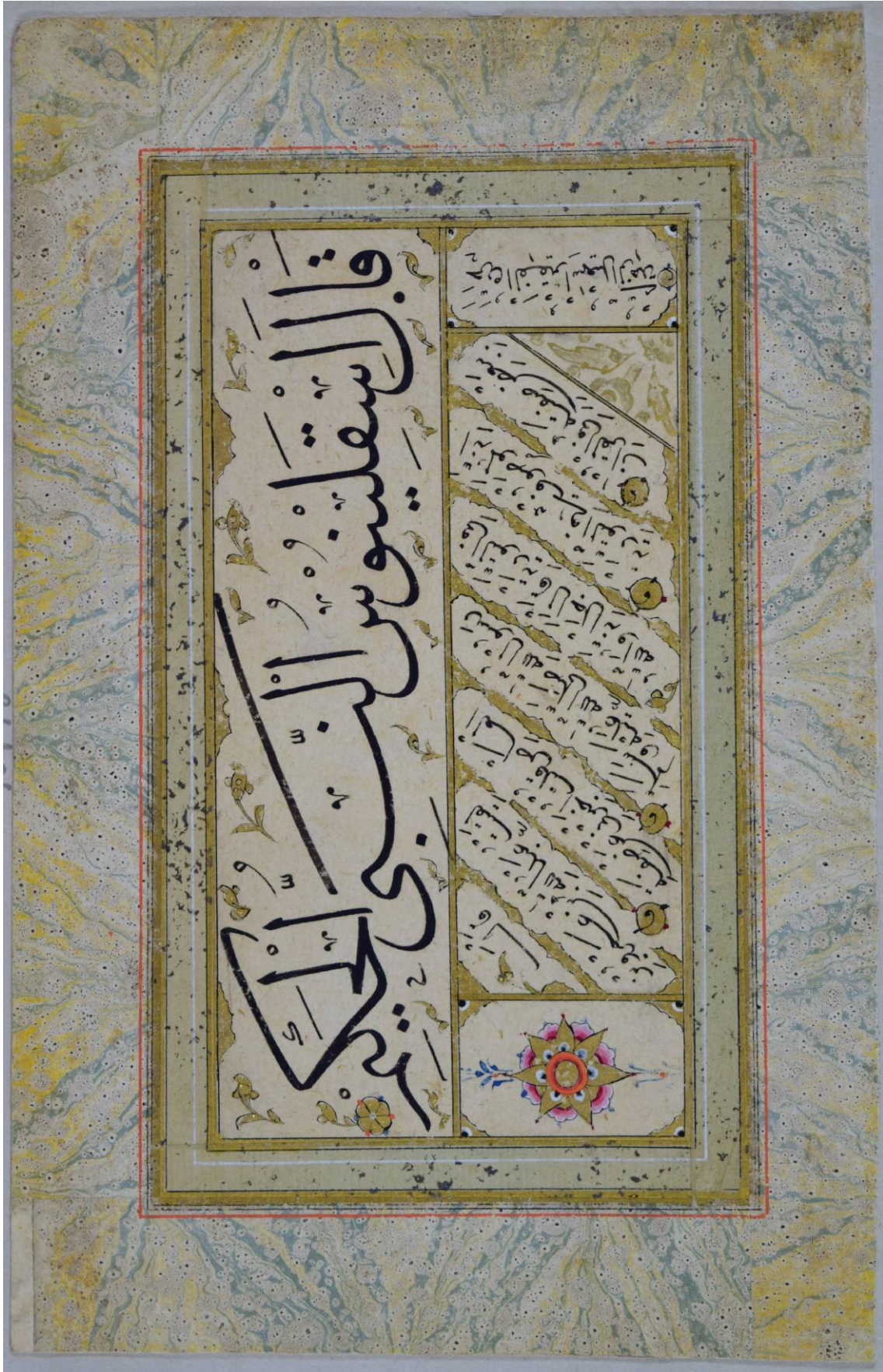
4- Ve yürvâ ittikâe fuḥşihî ve kâle'n-Nebîyyu şallâ'llâhu âleyhi ve

5- "Sibâbü'l-mü'mini füsûḵun ve kıtâlühü küfrun". Ketebeḥu İsmâîl Zühdî.

Metin özü : "İnsanların en şerlisinin, kıyamet gününde, kötülüğünden dolayı insanların kendisinden uzaklaştığı kimse",
"Müslümana hakaret etmenin günah, müslümanı öldürmenin ise küfür olduğu"
(bkz. GY 309, 26a - 76 - 6165), hakkındadır.

¹³⁸ Âişe (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadis numarası: 5599.

¹³⁹ Abdullah (ra)'dan rivâyetle, Ebû Dâvûd et-Tayâlisî, **Müsned**, hadis numarası: 254.

R. 74. İsmâîl Zühdfî, sülüs-mâil nesih koltuku kıt'a [TSMK, GY 309, 24a - 67 - 30/16]

KATALOG NO : 46

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 24a - 67 - 30/16
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	22,8 x 14,8 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	15,5 x 8 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, 7 maîl satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarından soldakine pembe, turuncu, beyaz ve mavi renklerden oluşan nişan şeklinde bir tezhip yapılmış, soldaki bölüme ise imzâ satırı yazılmıştır. Yazı etrafındaki ara bordüre zerefşan uygulanmıştır. Dış bordür ebruludur.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) قَالَ إِسْقَلِيْنُوسُ النَّبِيُّ الْحَكِيمُ

-2 (maîl nesih) قَالَ

-3 (") لَقِيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ

-4 (") الْعَاصِ " قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ

-5 (") رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-6 (") فِي التَّوْرَةِ قَالَ أَجَلُ إِنَّهُ وَاللَّهِ

-7 (") إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرَةِ

-8 (") بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ"140

- (imzâ satırı) حَرَّرَهُ الْفَقِيرُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِي

¹⁴⁰ Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, el-Begavî, *El-Envâr Fî Şemâ'ili'n-Nebiyi'l-Muhtâr*, hs.n. 464.

Okunuşu :

1- *Ķāle İŝkalînûsu en-nebiyyu'l-ĥakîmi*

2- *Ķāle*

3- *leĳitü Âbde'llâh-ibni Âmr ibn*

4- *'Âş(ı), "Ķultü âĥbirnî ân şıfatı*

5- *Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme*

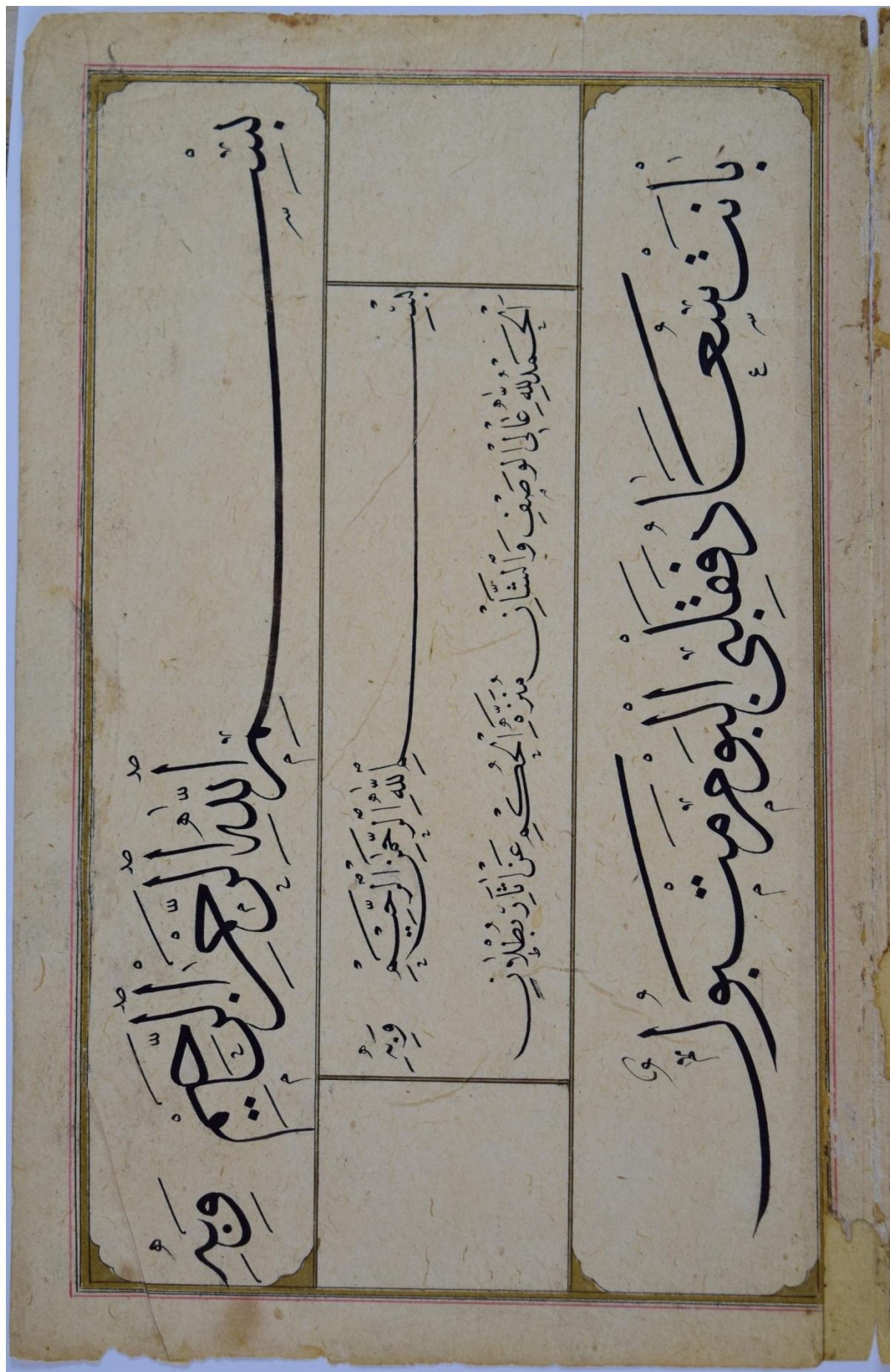
6- *fî't-Tevrâti ĳāle ecel innehu vâ'llâhu*

7- *innehu lemevşûfun fî't-Tevrâti*

8- *bi-ba'zı şıfatıhi fî'l-Ķur'ân(i)".*

(imzâ satırı)- Ĥarrerehu fakîru İsmâîl Zühdî.

Metin özü : Bilge ve hakîm (hikmetli söz söyleyen) İskalinus'un, Amr b. As (ra)'a "Resulullah (sav)'in özelliklerini sorması ve onun hakkında Tivratta bilgilerin bulunduğunu söylemesi" hakkındadır.

مَسْجِدُ الْإِسْلَامِ الْمَقْدِسِ الْمَكِّيِّ

مِنْهُ الصَّلَاةُ عَلَى مَبْدِي شَرِيعِهِ

وَالْأَلَّ وَالْحَجَّيَّةُ النَّائِبِينَ لَهُمْ

بَنِي الْمَصْطَفَى مِنْ نَسَبِ عَدْنَانَ

مَا جَادَتْ لِحَبِّهِ لَعْنَةُ بَنِي تَمَارِ

وَمَا سَعَى لَدَا عَدْلَاتِ الْبَيْتِ إِذْ خَلَوْا

لَا عَصِيصَ الطَّافِ مَحْمُولِ

الْمُهَنَّا وَاجِبٌ لَوْلَاهُ مَا انْقَطَعَتْ

إِجَادُ سُلَيْسَلَه حَقٌّ بِأَقْكَازِ

أَعْدَهَا ذُخْرُومٌ لَا رَيْتَابُ

مُسْتَوْدَعٌ عِنْدَ ذِي عَدَلٍ وَاحْتِنَانِ

هَيْفَاءُ مَقْبَلِ الْبَحْرِ أَمْ لَمْ يَلَا شَجَرِ

KATALOG NO : 47

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731 - (1)(2)(3)(4)
Hattatı	:	Ketebesiz (İsmâîl Zühdi)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	24 x 15 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	20 x 13 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir.
Konu	:	Sülüs olarak yazılan bölümde, "Kasîdetü'l-Bürde" ¹⁴¹ diğer ismiyle "Bânet Su'âd", Nesih olarak yazılan bölümde ise "el-Kasîdetü'n-Nûniyye" ¹⁴² bulunmaktadır.
Metin	:	

1. kıt'a

-1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ

-2 (nesih) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ

-3 (") اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَالِي الْوُسْفِ وَالشَّانِ مُنَزَّهَ الْحُكْمِ عَنْ اَثَارِ بَطْلَانٍ ¹⁴³-4 (sülüs) بَانَتْ سَعَادُ فَقَلْبِي الْيَوْمَ مَنبُولٌ ¹⁴⁴

¹⁴¹ Kâ'b b. Zühayr (v. 24/645) Hz. Peygamber Efendimiz (sav)'in huzurunda İslâm'ı kabul eder ve "Kasîdetü'l-Bürde" veya "Bânet Sü'âd" adlı ünlü kasîdesini okur. Kasîdeyi çok beğenen Hz. Peygamber Efendimiz (sav), "Bürde" isimli -günümüzde Topkapı Sarayı Müzesi'nde muhafaza edilen- hırkasını onun omuzlarına koyar ve kasîde, ismini bu şekilde alır. Kasîde 59 beyitten oluşmaktadır. Fakat elimizdeki nüshada, kasîdenin 1. beytinden 4. beytinin yarısına kadar ki bölüm mevcuttur.

¹⁴² Osmanlı âlimi ve İstanbul'un ilk kadısı Hızır Bey'in (v. 863/1459) Fâtih Sultan Mehmed Han'a takdim ettiği, manzum akaid risâlesidir. Kasîde 105 beyitten oluşmaktadır. Fakat elimizdeki nüshada, kasîdenin (4. beyt hariç) 1. beytinden 6. beytinin sonuna kadar ki kısım mevcuttur.

¹⁴³ el-Kasîdetü'n-nûniyye'nin ilk beyti.

¹⁴⁴ Kasîdetü'l-bürde'nin 1. beytinin ilk mısrası.

2. kıt'a

- 5 (") مُتَيِّمٌ إِثْرَهَا لَمْ يُفَدَ مَكْبُولٌ¹⁴⁵
- 6 (nesih) مِنْهُ الصَّلَاةُ عَلَى مُبْدِي شَرَايِعِهِ ۖ نَبِيُّنَا الْمُصْطَفَى مِنْ نَسْلِ عَدْنَانَ¹⁴⁶
- 7 (") وَالْأَلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ النَّابِعِينَ لَهُمْ ۖ مَا جَادَتِ السُّحُبُ لِلْمَرْعَى بِتَهْتَانِ¹⁴⁷
- 8 (sülüs) وَمَا سَعَادُ غَدَاةُ الْبَيْنِ إِذْ رَحَلُوا¹⁴⁸

3. kıt'a

- 9 (") إِلَّا أَعْنُ غَضِيضُ الطَّرْفِ مَكْحُولٌ¹⁴⁹
- 10 (nesih) إِلَهْنَا وَأَجِبْ لَوْلَاهُ مَا انْقَطَعَتْ ۖ أَحَادُ سِلْسِلَةٍ خَفَّتْ بِإِمْكَانِ¹⁵⁰
- 11 (") أَعَدَّهَا نُحْرَ يَوْمٍ لَا إِرْتِيَابَ بِهِ ۖ مُسْتَوْدَعًا عِنْدَ ذِي عَدْلٍ وَ إِحْسَانِ¹⁵¹
- 12 (sülüs) هَيْفَاءُ مُقْبِلَةً عَجْزَاءُ مُدْبِرَةً¹⁵² لَا يُشْتَكَى

4. kıt'a

- 13 (") قَصَرَ مِنْهَا وَلَا طُولٌ¹⁵³ ۖ تَجَلَّوْا عَوَارِضَ¹⁵⁴

Okunuşu

:

1. kıt'a

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm(i) ve bihi
- 2- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm(i) ve bihi
- 3- "El-hamdü'llâhi 'âlî'l-vaşfi ve's-şâni, münezzehi'l-hukmi ân âşâri bütânin"
- 4- "Bânet Su'âd(u) feḳalbî'l-yevme metbûlü"

2. kıt'a

- 5- "Mütayyemün işrahâ lem yüfda mekbûlün"
- 6- "Minhü'salâtü âlâ mündîşeraîhi, nebiyyünâ'l-Mustafa min nesli âdnâni"
- 7- "Ve'l-âli veş-şahbi şümme't-tâbiîne lehümü, mâcâdeti's-suḫubü lilmer'â bitehtâni"
- 8- "Ve mâ suâdü ğadâtü'l-beyni iz raḫalû"

¹⁴⁵ Kasîdetü'l-bürde'nin 1. beytinin 2. mısrası.

¹⁴⁶ el-Kasîdetü'n-nûniyye'nin 2. beyti.

¹⁴⁷ age'in 3. beyti.

¹⁴⁸ Kasîdetü'l-bürde'nin 2. beytinin ilk mısrası.

¹⁴⁹ age'in 2. beytinin 2. mısrası.

¹⁵⁰ el-Kasîdetü'n-nûniyye'nin 6. beyti.

¹⁵¹ age'in 5. beyti.

¹⁵² Kasîdetü'l-bürde'nin 3. beytinin ilk mısrası.

¹⁵³ age'in 3. beytinin 2. mısrası.

¹⁵⁴ age'in 4. beytinin ilk mısrasının ortasına kadar yazılmıştır.

3. kit'a

9- *"İllā eġannü ġadîdu't-ṭarfi mekhûlü"*

10- *"İlâhünâ vâcibün lev lâ hü mâ'nkaṭaât, âḥâdü silsiletin ḥuffet bi-imkânî"*

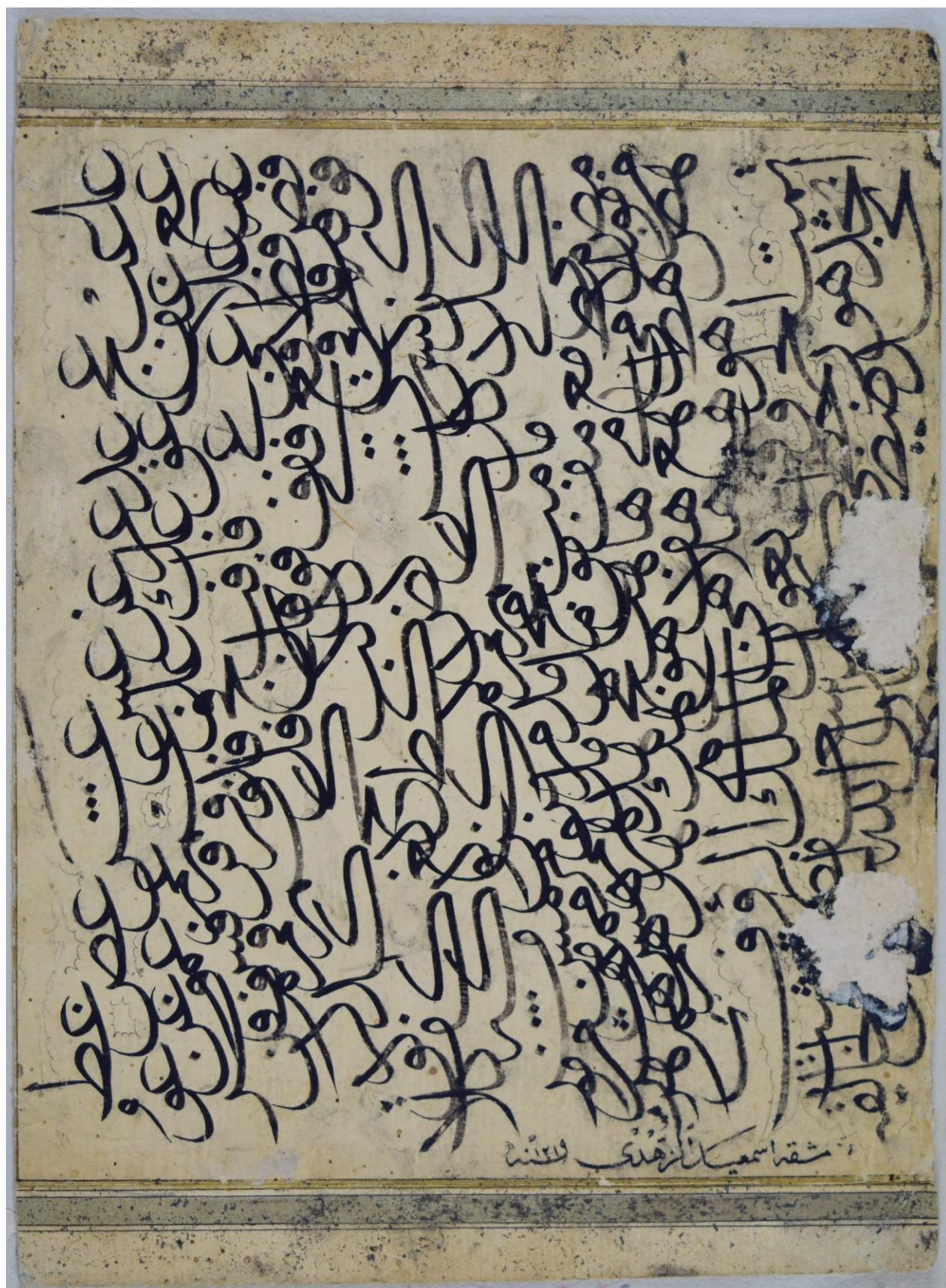
11- *"Eâddehâ zühre yevmin lâ irtiyâbe bihi, müstevdiân inde zââdlin ve iḥsânin"*

12- *"Hayfâü mükbileten âczâü müdbibireten, lâ yüşteâ"*

4. kit'a

13- *"Kışarun minhâ ve lâ ṭûlün, teclû âvârîda"*

Metin özü : 1., 4., 5., 8., 9., 12. ve 13. satırlarda bulunan Kasîdetü'l-bürde'de Kâ'b b. Züheyr şiire, Su'âd'ın ayrılığından bahsederek başlar, medih edilene doğru gidişatını anlatarak devam eder. Kasîdenin son bölümü ise özür beyanı ile başlar, Hz. Peygamber (sav) ve muhacirlere övgü ile devam eder. 2., 3., 6., 7., 10. ve 11. satırlarda bulunan Kasîdetü'n-nûniyye'de Hızır Bey, Mâtürîdî ekolünü esas alarak kelâm meselelerini işlemiştir. (Beyitlerde; Allah (cc)'ın sıfatları, peygamberlik müessesesi, âhiret, imân ve imamet gibi konular incelenmiştir.)

KATALOG NO	:	48
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 24b - 69 - 946/4 - 51731
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî ¹⁵⁵
Târihi	:	h. 1219
Formu	:	Sülûs karalama
Eserin ebadı	:	22,7 x 16,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	18,8 x 16,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülûs
Satır sayısı	:	Karalama
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir.
Konu	:	Karalama

¹⁵⁵ İsmâîl Zühdü (v. 1221/1806); bkz. dipnot 120.

KATALOG NO : 49

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 25a - 70 - 5719/14
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	29 x 21,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	18,6 x 10,6 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Dış bordür mavi ebruludur.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) قَالَ أَمِيرُ النَّخْلِ وَشَحْنَةُ النَّجَفِ لَاهَارِبَ

-2 (nesih) " بِأَجْلِ الدُّنْيَا حِينَ اهْتَمَّ النَّاسُ بِعَاجِلِهَا فَأَمَاتُوا مِنْهَا مَا خَشُوا

-3 (") أَنْ يُمِيتَهُمْ وَتَرَكَوْا مِنْهَا مَا عَلِمُوا أَنَّ سَيَتَرَكُهُمْ فَمَا عَرَضَهُمْ

-4 (") مِنْ نَائِلِهَا عَارِضٌ ۖ إِلَّا رَفَضُوهُ وَلَا خَادِعُهُمْ مِنْ رَفَعَتِهَا خَادِعٌ

-5 (") إِلَّا وَضَعُوهُ ۖ خَلَقَتِ الدُّنْيَا عَنْدهُمْ فَمَا يُجِدُّونَهَا وَخَرِبَتْ

-6 (") بُيُوتُهُمْ فَمَا يَعْمُرُونَهَا وَمَاتَتْ (مَحَبَّتُهَا) فِي صُدُورِهِمْ فَمَا يُحْيُونَهَا" ¹⁵⁶

- (imzâ satırı) - الْفَقِيرُ إِسْمَاعِيلُ الرَّهْدِيُّ غُفِرَ لَهُ

Okunuşu :

1- *Ḳāle emîrû'n-naḥli ve şehnute'n-necefi lâ hâribe*

2- *"Bi-âcili'd-dünyâ hîne'htemme'n-nâsu bi-âcilihâ fe emâtû minhâ mâ ḥaşû*

3- *in yümîtehüm ve terekû minhâ mâ âlimû en seyetrekehüm fimâ ârazahüm*

4- *min nâilehâ ârizun, illâ rafezûhu ve lâ ḥadiâhüm min rif'âtihâ ḥadi'ûn*

5- *illâ ve zaûhü, ḥalûkatî'd-dünyâ indehüm femâ yüceddidûnehâ ve ḥaribet*

6- *büyûtühüm femâ ye'mürûnehâ ve mâtet fi şudûrihim femâ yühyûnehâ"*

(imzâ satırı)- *el-fakîr İsmâîl Zühdî ğufireleh.*

Metin özü : "Dünya hayatına meyl etmemek, dalmamak gerektiği" hakkındadır. (Arapça dil bilgisi açısından eksik bir metin.)

¹⁵⁶ Enes b. Mâlik (ra)'dan rivâyetle, Ebu Nu'aym b. İshâk el-İsfahânî, **Hilyet el-Evliya**, hs.n. 19, Ebû Nasr b. ved'ân el-Mevsilî, **el-Erba'ûne'l-Ved'âniyyetü'l-mevzû'a** (الأربعون الودعانية الموضوعات), hadis numarası: 19.

وفاقی

قَالَ اَنْتَ خَدِمْتَ اَنِىَّ صَدَّقَ لَكَ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا نِىَّ
فَمَا لَ اَنْتَ سَبَّحْتَ الوُضُوْءَ زِدْ فِى عَمَلِكَ وَسَلِّمْ مِّنْ لَّقَبْتِهِ مَرُّ
اَمِّى نَكَبْتُ خَدَمْتُكَ اِنْ اَدَخَلْتَ مَنَازِلَ فَيْسَلُ عَلَى اَبْنَيْكَ
يَكُنْ خَيْرَ بَنِيكَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى رَسُوْلِكَ وَتَسْلِيْمًا
اَلَا مَنَ مَجْدُكَ اَلْجَمْعِيْنَ كُنْتَبَةُ السُّعْبِ اَلْزُهْدِ

KATALOG NO : 50

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 25a - 71 - 946/14
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	23 x 16,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı:	:	16,2 x 9,6 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın, siyah ve turuncu çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Dış bordür gri renktedir.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

-1 (sülüs) وَقَالَ "فَكُرْكَ فَبِكَ يَكْفِيكَ"

-2 (nesih) قَالَ أَنَسُ خَدِمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ "ثَمَانِي

-3 (") جَجَجَ فَقَالَ أَنَسُ أَسْبَغَ الْوُضُوءَ يَزِدُّ فِي عُمْرِكَ وَسَلِّمْ (عَلَى) مَنْ لَقِيْتَهُ مِنْ

-4 (") أُمَّتِي يَكْتُرُ حَسَنَاتِكَ وَإِذَا دَخَلْتَ مَنْزَلَكَ فَسَلِّمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ

-5 (") يَكْتُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ " 157 ۖ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَشَفِيعِ

-6 (") اَلْاُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَاِلٰهٍ اَجْمَعِيْنَ ۖ كَتَبَهُ اِسْمَاعِيْلُ الزُّهْدِيُّ

Okunuşu :

1- Ve kâle, "Fikruke fike yefike".

2- Kâle Enes(un) hadimtü'n-Nebiyye şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Şemâniye

3- hicacin fekâle Enes(u) esbiğ'ı'l-vudûe yezid fî ûmrike ve sellim men lekîtehu min

4- ümmetî yekşür hasenâtüke ve izâ dahalte menzileke fesellim âlâ ehli beytike

5-yekşür hayrû beytike". Âllâhümme şalli ve sellim âlâ'n-Nebiyyi'r-raḥmeti ve şeffî

6- 'l-ümmeti Muḥammedin ve âlihi ecmaîne. Ketebehu İsmâîl Zühdî.

Metin özü : "Kendi varlığın hakkında düşünmen, sana yeter."
Peygamber Efendimiz (sav)'in, sekiz sene hizmetinde bulunmuş olan Enes b. Malik (ra)'e tavsiyeleri "Abdesti güzel almak, karşılaştığına ve eve girdiğinde ev halkına selam vermek" hakkındadır (bkz. GY 309, 18a - 51 - 6956/11).

¹⁵⁷ Enes b. Mâlik (ra)'dan rivâyetle, el-Ḥarâitî, **Mekârimü'l-aḥlâk**, hs.n. 813.

جَمْعُ الْعَجَمِ وَالْعَجَمِ فِي الْعَجَمِ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
بَيْنَمَا مَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَإِنْ يَوْمَ جَالِيسًا إِذْ رَأَيْتُهُ ضَخَّكَ حَتَّى بَلَّتَ تَنَاهَ فَقَبِيلَ لَهُ تَمْ تَصْحَلُ

يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَجُلَانِ مِنْ أَهْلِ حِثِّ بْنِ عَبْدِ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ لِحَدَّثَا

يَا رَبِّ خَذْ لِي مَظْلَمَتِي مِنْ يَدِ الْخَنِي فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَطَاكَ مَظْلَمَتَكَ كَتَبَهُ

سَمِعْتُ النَّبِيَّ يُحَدِّثُ
فَمَنْ يَنْفَرُ ذُنُوبَهُ

KATALOG NO : 51

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 25b - 72 - 7233/10
Hattatı	:	İsmâîl Zühdi ¹⁵⁸
Târihi	:	h. 1197
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	21 x 13,4 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	17 x 11,4 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına altın cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Dış bordür ise yavruağzı renktedir.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) شَجَرَةُ الْعُخَيْخِ وَالْعُخَيْخَانِ وَمَا يُعْخَعُهَا
- 2 (nesih) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ۖ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- 3 (") " ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسًا إِذْ رَأَيْتُهُ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ تَنَاهَ (تَنَاهَا) فَقِيلَ لَهُ مِمَّ تَضْحَكُ
- 4 (") " يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ " رَجُلَانِ مِنْ أُمَّتِي جِئَا بَيْنَ يَدَيَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا
- 5 (") " يَا رَبِّ خُذْ لِي مَظْلَمَتِي مِنْ أَخِي فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَعْطِ أَخَاكَ مَظْلَمَتَهُ " ¹⁵⁹ ۖ كَتَبَهُ
- (imzâ satırı) - إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ غُفِرَ ذُنُوبُهُ سَنَةِ ٩٧

Okunuşu :

- 1- Şeceratü'l üh'ühî ve'l-üh'âhân ve mâ yûâh'üh'hâ
- 2-Ân Ebî Hureyre(te) radiye'llâhu ânhu, beynemâ Resûle'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,
- 3- "Zâte yevmin câlisin iz raeytehu dahike hattâ bedet tenâhü fekâle lehü mimme tedhakü
- 4- yâ Resûle'llâhi fekâle, " racülâni min ümmetî çeşiyâ beyne yedey Rabbî azze ve celle fekâle ehadühümâ
- 5- yâ Rabbî huzlî mezlemetî min ahi fekâle'llâhu te'âlâ e'tî eha ke mezlemetehu". Ketebehu (imzâ satırı)- İsmâîl Zühdi ğufiru zünûbuhû, sene 97.

Metin özü : "Allah (cc) tealanın huzurunda oturan iki kişiden birinin diğerinden hakkının alınmasını istemesi" hakkındadır.

¹⁵⁸ Yeni İsmâîl Zühdi (v. 1221/1806); bkz. dipnot 120.

¹⁵⁹ Ebû Hureyre (ra)'dan rivâyetle, Ved'ân el-Mevsilî, el-Erba'üne'l-Ved'âniyyetü'l-mevzû'a, hs.n. 18.

لَا تُفَكِّرْ فِي الْمَوْتِ بِمَا قَدْ خَلَا
عَلَى حَسْبِكَ الْوَدَّاعِ

سَهْلٌ سَلَا سَيِّئٌ صَا صَبَّحَ صَدْرُ صِرْ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ

صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ صَبْرٌ

رَسْمُ الْوَدَّاعِ

وَصَلَّى لَوْلَا اللَّيْلُ مَسَتْ فَادْفَنْ

KATALOG NO : 52

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 309, 25b - 73 - 946/15
 Hattatı : İsmâîl Zühdî
 Târihi : Târihsiz
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Eserin ebadı : 23,5 x 14 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs ve nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih.
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır.
 Konu : Sülüs olarak yazılan bölümde, "el-Kasîdetü'l-Münferice"¹⁶⁰ (diğer isimleriyle, el-Ferec ba'de's-şidde, Ümmü'l-ferec, el-Fütûh, el-Münferice), Nesih olarak yazılan bölümde ise nesih müfredat meşkî bulunmaktadır.

Metin :
 1- (sülüs) "لِنَكُونَنَّ مِنَ السُّبَّاقِ إِذَا مَا جِئْتَ إِلَى تِلْكَ الْفَرَجِ"¹⁶¹
 4- (sülüs) "وَصَلَوَةُ اللَّيْلِ مَسَافَتُهَا فَادْهَبْ (فِيهَا بِالْفَهْمِ وَجِي)"¹⁶²
 - (imzâ satırı) كَتَبَهُ إِسْمَاعِيلُ الزَّهْدِيُّ

Okunuşu :
 1- "Li-tekûne mine's-subâkı izâ, mâ ci'te ilâ tilke'ferice"
 4- "Ve şalâtü'lleyli mesâfetühâ, fe-zheb" (imzâ satırı)- Ketebehu İsmâîl Zühdî.

Metin özü : 1. ve 4. satırlardada bulunan Kasîdetü'l-münferice'de, genel olarak İbnü'n-Nahvî, Allah (cc)'a teslimiyeten ve güvenden bahseder; Tam manasıyla inanıp, salîh ameller işleyerek sabredildiğinde sıkıntıların mutlaka geçeceği, âyet ve hadîslere dayanılarak anlatılmıştır. 2. ve 3. satırlarda ise Elifbâ'da yani alfabede bulunan bazı harflerin ikili birleşimlerinden oluşan meşk satırları bulunmaktadır.

¹⁶⁰ İbnü'n-Nahvî künyesiyle tanınan, şair ve nahiv âlimi Ebü'l-Fazl Yûsuf b. Muhammed b. Yûsuf et-Tevzerî'nin (v. 513/1119) manzum eseridir. Tunus'un Tevzer kasabasında doğmuştur. El-Münferice Kasîdesini, kendisi Tevzer dışında iken malının gaspedildiğini duyması üzerine nazmettiği rivayet edilir. Kasîdenin 40 ile 50 beyit arasında değişen nüshaları mevcuttur. Elimizdeki nüshada, kasîdenin sadece 16. beyti ve 24. beytin yarısı yazılıdır.

¹⁶¹ el-Kasîdetü'l-Münferice'nin 16. beyti.

¹⁶² age'in 24. beytinin yarısına kadar yazılmıştır.

R. 84. (Eski) İsmâ'îl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kt'a [TSMK, GY 309, 25b - 74 - 946/7]

Okunuşu :

1- *“Esselāmetü’l-münṭavîyetü âlâ’heleketi”*

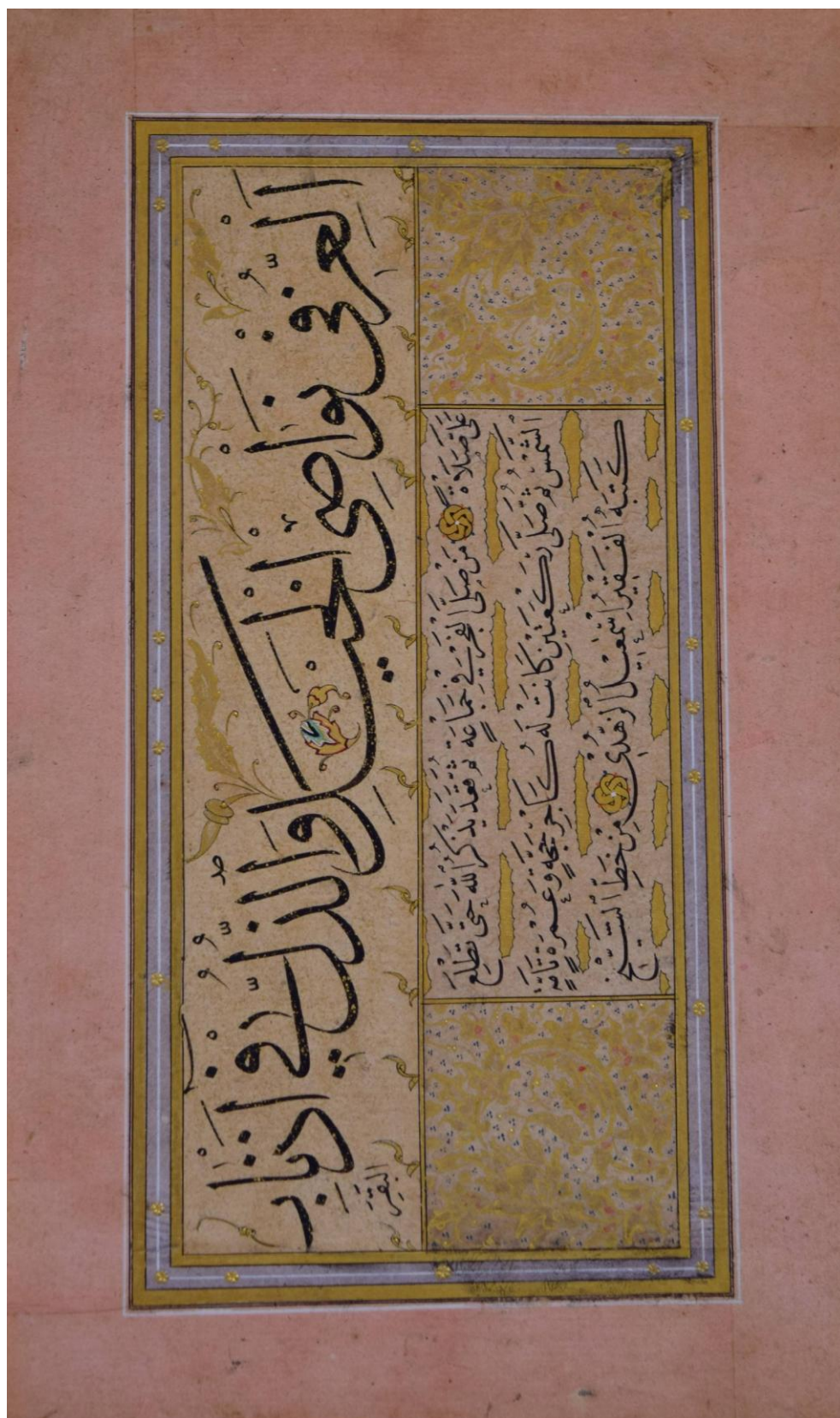
2- *“Eşşalât îmâde’d-dîne femen eḳāmeḥâ feḳād eḳāme’d-dîne ve men*

3- *tereḳehâ feḳad hedame’d-dînu”*. *Ḳāle Resûlu’llâhi şalavâtu’llâhi âleyhi*

4- *ve sellamuhu, “Târîki’s-şalâti lâ yekûn min ümmetî ve yüharremü lehü’l-cennete ve mâlühü*

5- *ḥarâmün ve veledühü ḥarâmün”*. *Ketebehu’l-fakîru İsmâîl Zühdi, sene 1140.*

Metin özü : “İçinde helâkî barındıran selamet” (selamet görünen felaket)
 “Namazın dinin direği olduğu, kim onu kılsa dinini ayakta tutacağı, kim de kılmazsa dinini yıkacağı, cennetin haram ve evladının da hayırsız olacağı” hakkındadır.

R. 85. İsmâîl Zühdî, sülü's-nesih koltuklu kit'a [TSMK, GY 309, 26a - 75 - 30/17 - 51429]

KATALOG NO : 54

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 26a - 75 - 30/17 - 51429
Hattatı	:	İsmâîl Zühdî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	23,3 x 14,6 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	16,7 x 7,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 3 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiş ve tezhipte dolgu ilave edilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları ise çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiştir. Dış bordürde ise yavruağzı zemin kullanılmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) " أَلْعِزُّ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ وَالذُّلُّ فِي أَدْنَابِ الْبَقَرِ " ¹⁶⁶
- 2 (nesih) " مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَةٍ " ¹⁶⁷
- 3 (") كَتَبَهُ الْفَقِيرُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ مِنْ خَطِّ الشَّيْخِ
- 4 (imzâ)

Okunuşu :

- 1- "El-izzü fî nevâşî'l-ḥayeli ve'z-züllü fî eznâbi bakara"
- 2- Âleyye şalâten, "Men şallâ'l-fecre fî cemââtin şümme kaâde yezkürü'llâhe hattâ teṭliâ"
- 3- 'ş-şemsü şümme şallâ rak'ateyni kânet lehu keecri ḥaccetin ve ümretin temmetin".
- 4- (imzâ) Ketebehu'l-fakîru İsmâîl Zühdî, min ḥattı Şeyh.

Metin özü :

"Şerefin atların alnında, aşağılık ve zilletin ineğin kuyruğunda olduğu",

"Kim sabah namazını cemaatle kılar sonra oturup, güneş doğana kadar Allah (cc)'ı zikreder ve sonra iki rekât namaz kılar, ona tam bir hac ve ümre sevabı verileceği" hakkındadır.

¹⁶⁶ el-Hattâbî, *Ğarîbü'l-hadîs*, c.1, s. 457.

¹⁶⁷ Enes (ra)'dan rivâyetle, el-Begavî, *Şerhu's-sünne*, hadis no. 705.

الْعَمَلُ بِغَيْرِ الطَّبَعِ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْبُوا أَصْحَابِي
فَلَوْ أَنِّي أَخَذْتُكُمْ أَنْفُوسَكُمْ لَخَذْتُهَا بِمَا بَلَغْتُمْ مِنْ حَدِيثِهِمْ
وَلَا نَصِيغَتِهِ وَعَنْهُ سَبَّابُ الْمُؤْمِنِينَ فَسَوْفَ وَقَتِ الْكَفَرِ
كَتَبَهُ الْفَقِيرُ السُّعَيْبِيُّ زُهْدِي الْمَشْرِقِيِّ بِحَافِظِ الْفَرْقِ

KATALOG NO : 55

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 309, 26a - 76 - 6165
 Hattatı : İsmâîl Zühdî
 Târihi : Târihsiz
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Eserin ebadı : 21 x 15,7 cm
 Eserin yazı sahası ebadı: 13,5 x 8,4 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs ve nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih.
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına cetvel çekilmemiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Dış bordürde ise yeşil zemin kullanılmıştır.
 Konu : Hadîs-i şerifler
 Metin :

- 168 "الرِّضَاعُ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ" (sülüs) -1
 169 "قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي (nesih) -2
 170 " (") فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مَدَّ أَحَدِهِمْ -3
 169 " (") وَلَا نَصِيفَهُ" 169 "وَعَنْهُ " سَبَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ" 170 -4
 170 " (") كَتَبَهُ الْفَقِيرُ إِسْمَاعِيلُ الرَّهْدِيُّ الْمُشْتَهَرُ بِحَافِظِ الْقُرْآنِ -5

Okunuşu :

- 1- "Er-rıdâû yüğayyirü't-ıbbâ'a".
 2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Lâ tesübbû eşşâbî
 3- felev enne ehadeküm enfeka mişle eħudin zeheben mâ belleğa müdde eħadihim
 4- ve lâ neşîfehü", ve ânhü "Sibâbü'l-mü'mini fusûkun ve kıtâlühü küfrün"
 5- Ketebehu'l-fakîru İsmâîl Zühdî el-müştehiru biħâfızı'l- Kur'an(i)

Metin özü : "Anne sütünün tabiatı değiştireceği",
 "Ashaba hakaret edilmemesi gerektiği çünkü Uhud dağı kadar altın sadaka verilse bile, onların derecesine ulaşamayacağı"(bkz. GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731),
 "Müslümana hakaret etmenin günah, müslümanı öldürmenin ise küfür olduğu" (bkz. GY 309, 24a - 66 - 30/13),
 hakkındadır.

¹⁶⁸ İbni Abbâs (ra)'dan rivâyetle, el-Kudâî, **Müsnedü's-Şihab**, hadis no. 34

¹⁶⁹ Ebû Saîd el-Hudrî (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadis no. 3420.

¹⁷⁰ Abdullah (ra)'dan rivâyetle, Ebû Dâvûd et-Tayâlisî, **Müsned**, hadis no. 254.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِرَحْمَةِ الْكَرِيمِ
 مِنْ نَذْرٍ جَرَّانٍ بَدِيٍّ سَلَمَ

وَنَجَّتْ دُمُوعُ الْجَرَى مِنْ مَقْلَةٍ يَدٍ

أَوْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ قَلْبٍ كَاظِمٍ
 وَأَوْ مَضَّ الْبَرْقُ فِي الظَّلَاءِ مِنْ ضَمِيمٍ

سُبْحَانَكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

بَطْنِ فَنِيَّانَ يَحْيَى لَوْلَا كَرَمُكَ هَذَا الدَّ

فَالْعَيْنَاءُ أَنْ قُلْتَ كَفَفَاهُمَا وَمَا لِقُلُوبِكَ أَنْ قُلْتَ اسْتَغْفِرِي

يَحْسِبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مِنْكُمْ مَا بَيْنَ مَنَسِّ وَمِنْهُ وَمَضْطَرٍ

الْبَدْرُ كَأَنَّ هُوَ مَعَهُ يَلِي هَاهُنَا الْإِلَاحُ

وَكَيْفَ يُبْدِيهِ الْخَالِقُ بِحُجَّتِهِ لَوْلَا شِدَّةُهَا

لَوْلَا الْهُوَى لَمْ تَرْقُ دَمْعًا عَلَى ظَلَالٍ

وَلَا آرَقْتَ لَدُنْكَ بِالْبَارِ وَالْعَمَلِ

فَكَيْفَ تَنْجُو رَجُلًا بَعْدَ مَا شَهِدَتْ

بِعُيُونِكَ عُدُولَ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

بِالْهَيْدَتِ خَطَايَاهَا وَلَوْلَا شِدَّةُهَا مَا صَوَّرَهَا

وَلَيْسَ مِنْهَا إِلَّا الدُّهْنُ عَرِيسٌ حَسْبُكَ سِرِّكَارُ

وَأَثَبَتْ الْوَجْدَ خَطِيءَةً وَصَنَّا

مِثْلَ اللَّبِّ هَارٍ عَلَى خَدَيْكَ وَالْعَيْنِ

نَعْمَ سَرَى طَيْفٌ مِنْ هَوَى فَارِغِي

وَالْحُبِّ يَعْزُضُ اللَّذَاتُ بِالْأَلَمِ

حَفَاهَا فِي صَدْرِ الدُّهْنِ كَيْفَ فَانِ كَخَضِرٍ فِي أَيْلَى

KATALOG NO	:	56
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731 - (1)(2)(3)(4)
Hattatı	:	Ketebesiz (Eser ile aynı zarf içinde bulunan boş kâğıtların - eserin kılıfı- üzerinde; "زهدي فوق العاده يارلمشدر" "Zühdi fevkal'âde yâzılmışdır" ibaresi, rika hattıyla yazılıdır.)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	22,5 x 14,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Dört sayfa da aynı şekiŖide düzenlenmiştir. Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. 1. sayfanın 4. satırındaki sülüs yazılı bölümün nokta ve tezyin işaretleri tezhiplenmiş ve etrafına tahrir geçilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmıştır.
Konu	:	Sülüs olarak yazılan bölümde, "el-Kasîdetü'l-Hamriyye" ¹⁷¹ diğeri ismiyle "el-Kasîdetü'l-Mîmiyye", Nesih olarak yazılan bölümde ise "Kasîdetü'l-Bürde" ¹⁷² diğeri isimleriyle "Kasîdetü'l-Bür'e" (el-Kasîdetü'l-Bür'iyye, el-Kasîdetü'l-Mîmiyye) bulunmaktadır.

¹⁷¹ Sultânü'l-âşîkîn olarak tanınan mutasavvıf-şair İbnü'l-Fârız (Ebû Hafs (Ebû'l-Kâsım) Şerefüddîn Ömer b. Alî b. Mürşid es-Sa'dî el-Hamevî el-Mısrî) (v. 632/1235) aslen Hama(Şam)'lı olup, Hz. Peygamber Efendimiz (sav)'in sûtannesî Halîme'nin kabilesine mensubdur. Şiirlerinde mecazlara, kinayelere, edebî sanatlara geniş yer verir, özellikle tasavvufî ve ilâhî aşkı konu edinmiştir. Arap şiirinde sembolizmin önemli temsilcisidir. "el-Kasîdetü'l-Hamriyye" kasîdesinde ise şarabî ilâhî aşkın simgesi olarak almıştır. Kasîde 41 beyitten oluşmaktadır. Elimizdeki nüshada, kasîdenin 1. beytinden, 5. beytinin ortasına kadar ki bölüm mevcuttur.

¹⁷² Hz. Peygamber Efendimiz (sav) için yazdığı kasîdelerle meşhur olan Mısırlı sûfî ve şair Bûsîrî'nin (Ebû Abdillâh Şerefüddîn Muhammed b. Saîd b. Hammâd b. Muhsin el-Bûsîrî) (v. 695/1296) yine Hz. Peygamber için yazdığı ünlü kasîdesidir. Her ne kadar rivayete dayansa da, kasîdenin halk arasında şifaya kavuşturduğu inancı yaygındır. Kasîdetü'l-Bürde, 10 bölümden oluşur. Kasîdenin 160 ile 165 beyit arasında değışen nüshaları vardır. Elimizdeki nüshada, kasîdenin 1. beytinden, 8. beytinin sonuna kadar ki bölüm mevcuttur.

Metin :

1. kıt'a

- 1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ يَتَمَنَّأُ بِذِكْرِهِ الْجَلِيلِ إِنَّهُ سَمِيعٌ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ
 -2 (nesih) أَمِنْ تَذَكُّرِ جِيرَانٍ بِذِي سَلَمٍ ۖ مَرَجَتْ دَمْعاً جَرَى مِنْ مُقَلَّةٍ بِدَمٍ¹⁷³
 -3 (") أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ تِلْقَاءِ كَاطِمَةٍ ۖ وَأَوْمَضَ الْبَرْقُ فِي الظُّلُمَاءِ مِنْ إِضْمٍ¹⁷⁴
 -4 (sülüs) شَرَبْنَا عَلَى ذِكْرِ الْحَبِيبِ مُدَامَةً ۖ سَكِرْنَا¹⁷⁵

2. kıt'a

- 5 (sülüs) بِهَا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُخْلَقَ الْكَرَمُ ۖ لَهَا¹⁷⁶
 -6 (nesih) فَمَا لِعَيْنَيْكَ إِنْ قُلْتَ أَكْفَأَ هَمًّا ۖ وَمَا لِقَلْبِكَ إِنْ قُلْتَ اسْتَفَقَ بِهِمْ¹⁷⁷
 -7 (") أَيْحَسِبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ ۖ مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ¹⁷⁸
 -8 (sülüs) الْبَذَرُ كَأْسٌ وَهِيَ شَمْسٌ يُدِيرُهَا ۖ هَلَالٌ¹⁷⁹

3. kıt'a

- 9 (sülüs) وَكَمْ يَبْدُوا إِذَا مُرَجَتْ نَجْمٌ ۖ وَلَوْلَا سَنَاهَا¹⁸⁰
 -10 (nesih) لَوْلَا الْهَوَى لَمْ تُرَقْ دَمْعاً عَلَى طَلَلٍ ۖ وَلَا أَرَفْتَ لِذِكْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ¹⁸¹
 -11 (") فَكَيْفَ تُنْكَرُ حُبًّا بَعْدَ مَا شَهِدْتَ ۖ بِهِ عَلَيْكَ عُذُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ¹⁸²
 -12 (sülüs) مَا اهْتَدَيْتَ لِحَانِهَا ۖ وَلَوْلَا شَذَاهَا مَا تَصَوَّرَهَا¹⁸³

4. kıt'a

- 13 (sülüs) وَلَمْ يَبْقَ مِنْهَا الدَّهْرُ غَيْرَ حَشَاشَةٍ ۖ كَأَنَّ¹⁸⁴
 -14 (nesih) وَأَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطِيئَةَ وَضْأًا ۖ مِثْلَ الْبَهَارِ عَلَى خَدَّيْكَ وَالْعَنَمِ¹⁸⁵
 -15 (") نَعَمْ سَرَى طَيْفٌ مِنْ أَهْوَى فَأَرَقْنِي ۖ وَالْحُبُّ يَعْتَزُّ بِاللَّدَاتِ بِالْأَلَمِ¹⁸⁶
 -16 (sülüs) خَفَاهَا فِي صُدُورِ النَّهْيِ كُنْثَمٌ ۖ فَإِنْ ذُكِرْتَ فِي الْحَيِّ¹⁸⁷

¹⁷³ Kasîdetü'l-Bürde (Kasîdetü'l-Bür'e)nin 1. beyti.

¹⁷⁴ age, 2. beyti.

¹⁷⁵ el-Kasîdetü'l-Hamriyye'nin 1. beytinin 2. mısrasının başına kadar yazılmıştır.

¹⁷⁶ age, 1. beyt 2. mısranın devamı, 2. beytin başı.

¹⁷⁷ Kasîdetü'l-Bürde (Kasîdetü'l-Bür'e)nin 3. beyti.

¹⁷⁸ age, 4. beyti.

¹⁷⁹ el-Kasîdetü'l-Hamriyye, 2. beyt 1. mısranın devamı ve 2. mısranın başı

¹⁸⁰ age, 2. beyt 2. mısranın devamı ve 3. beytin başı.

¹⁸¹ Kasîdetü'l-Bürde (Kasîdetü'l-Bür'e)nin 5. beyti.

¹⁸² age, 6. beyti.

¹⁸³ el-Kasîdetü'l-Hamriyye, 3. beyt 1. mısranın devamı ve 2. mısranın başı

¹⁸⁴ age, 4. beytin 1. mısrası ve 2. mısranın başı.

¹⁸⁵ Kasîdetü'l-Bürde (Kasîdetü'l-Bür'e)nin 7. beyti.

¹⁸⁶ age, 8. beyti.

¹⁸⁷ el-Kasîdetü'l-Hamriyye'nin 4. beytin 2. mısrası ve 5. beytin ilk mısrasının yarısına kadar yazılmıştır.

Okunuşu :

1. kî't'a

- 1- "Bismi'llâhi yetemmünen bi-zikrihi'l-celîli innehü semîûn mücibe'd-d'vât"
- 2- "Emin tezekkürî cîrânin bi-zî selemîn, mezecte dem'ân cerâ min muḳletîn bi demîn,
- 3- emhebbetî'r-rîḫu min tilḳâi kâzîmetîn, ve evmeda'l-berḳu fî 'z-zalmâi min idâmî"
- 4- "Şeribnâ âlâ zikrî'l-ḫabîbi müdâmeten, sekirnâ

2. kî't'a

- 5- bihâ min ḳabli en yühleḳa'kermü, lehâ"
- 6- "Femâ li âyneke in ḳultekfûfâ hemetâ, ve mâ li-ḳalbîke in ḳulte'stefîḳ yehimî,
- 7- eyehsebü's-şabbü enne'l-ḫubbe münketimün, mâ beyne münsecimin minhü ve müdṭarimin"
- 8- "El-bedru ke'sun ve hiye şemsun yüdîru hâ, hilâlün

3. kî't'a

- 9- ve kem yebdû izâ müzicet necmün, ve lev lâ senâhâ"
- 10- "Lev lâ'l-hevâ lem türîḳ dem'ân âlâ ṭalelin, ve lâ erîḳte li-zikrî'l-bânî ve'l-âlemi,
- 11- fekeyfe tünkiru ḫubben ba'de mâ şehidet, bihi âleyke ûdûlü'd-demî ve's-sıḳamî"
- 12- "Mâ'htedeytü lihânihâ, ve lev lâ şezâhâ mâ teşavverahâ

4. kî't'a

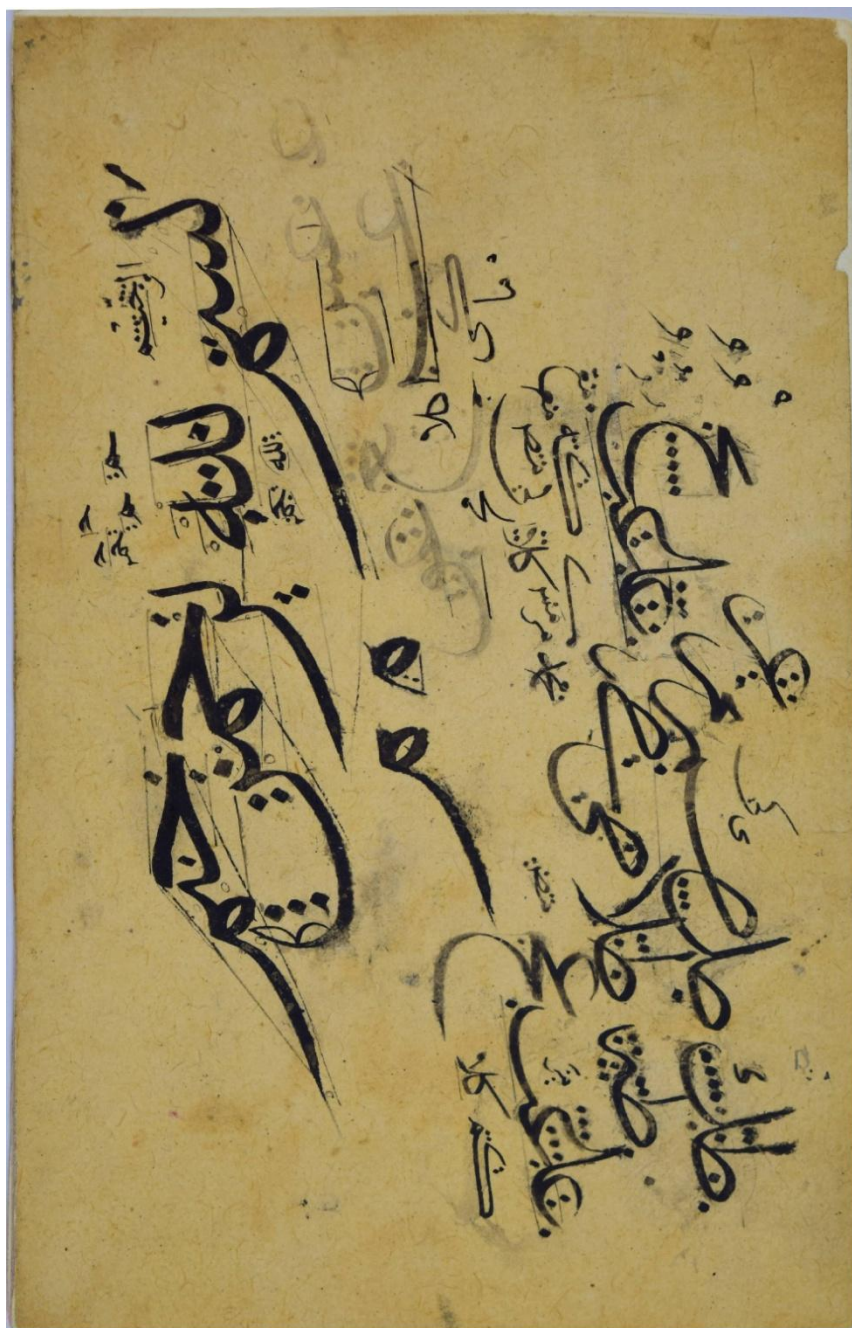
- 13- ve lem yebḳî minhâ'd-dehru ḡayre ḫaşâşetin, keenne"
- 14- "Ve eşbete'l-vecdü ḫattay âbratin vedanen, mişle'l-behâri âlâ ḫaddeyke ve'l-ânemi
- 15- neâm serâ ṭayfû men ehvâ feerraḳanî, ve'l-ḫubbü ya'terizu'l-lezzâtî bi'l-elemi"
- 16- "Ḥafâhâ fî şudûri'n-nuhâ ketmün, fein zükîret fî'l-ḫayyi"

Metin özü :

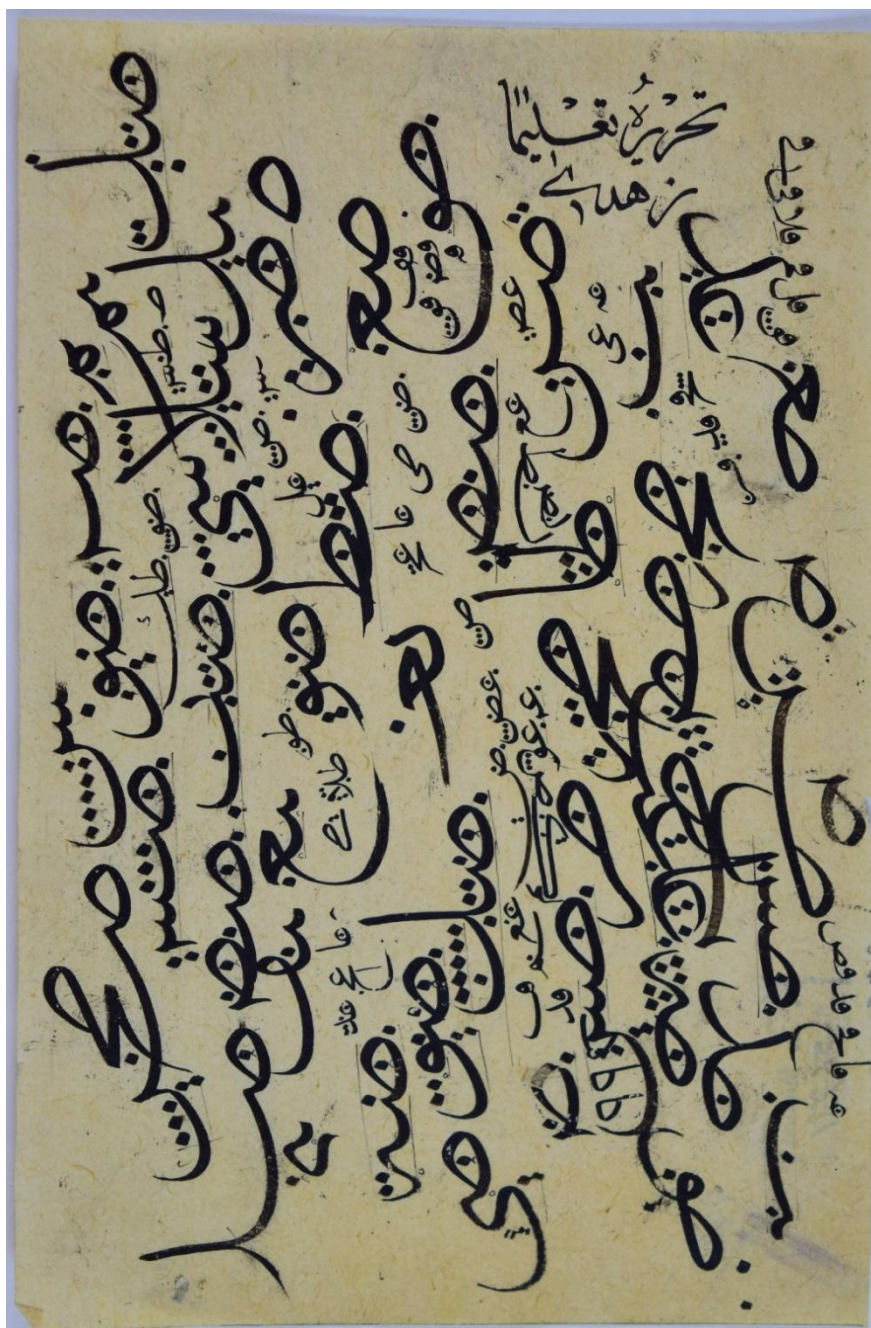
1., 4., 5., 8., 9., 12., 13. ve 16. satırlarda bulunan el-Kasîdetü'l-Hamriyye'de İbnü'l-Fârîz, tasavvufî ve ilâhî aşkı yani muhabbetullâhî anlatmıştır.

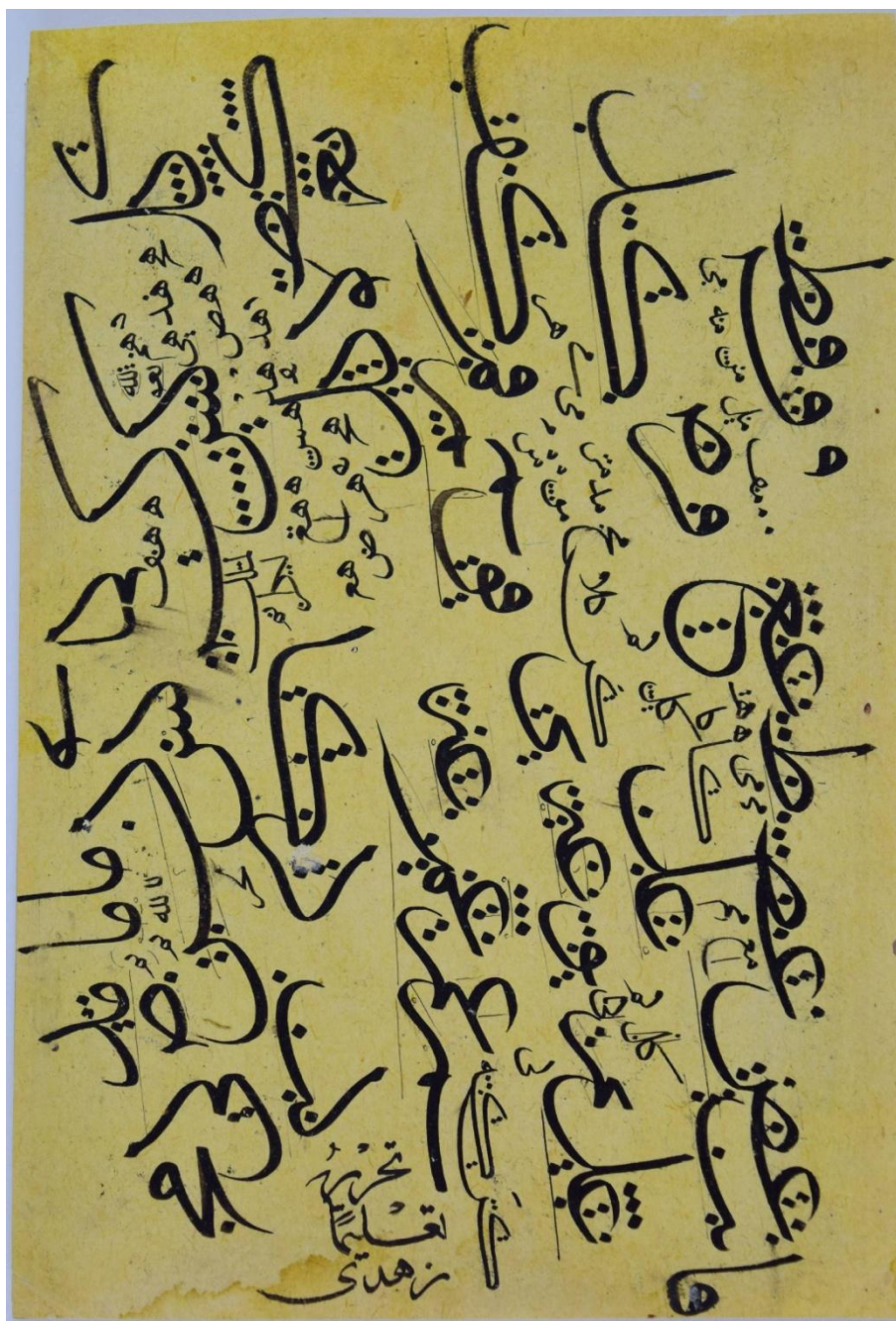
2., 3., 6., 7., 10., 11., 14. ve 15. satırlarda bulunan Kasîdetü'l-Bürde'de Bûsîrî, sevgiliye özlem ile başlar, daha sonra nefisten şikâyet, Hz. Peygamber (sav)'e övgü, onun doğumu, mucizeleri, Kur'ân'ın fazileti, mi'râc mucizesi, cihadın önemi, pişmanlık ve ümit, dua ve niyaz bölümüyle sona erer.

(TSM Mukaddes Emanetler Dairesindeki **Destimâl Odası** ve **Has Oda**'nın çinilerle kaplı duvarlarındaki, yazı kuşağında lâcivert zemin üzerine beyaz sülüs hatla Bûsîrî'nin Kasîdetü'l-Bürde'sinden beyitler yazılıdır.)

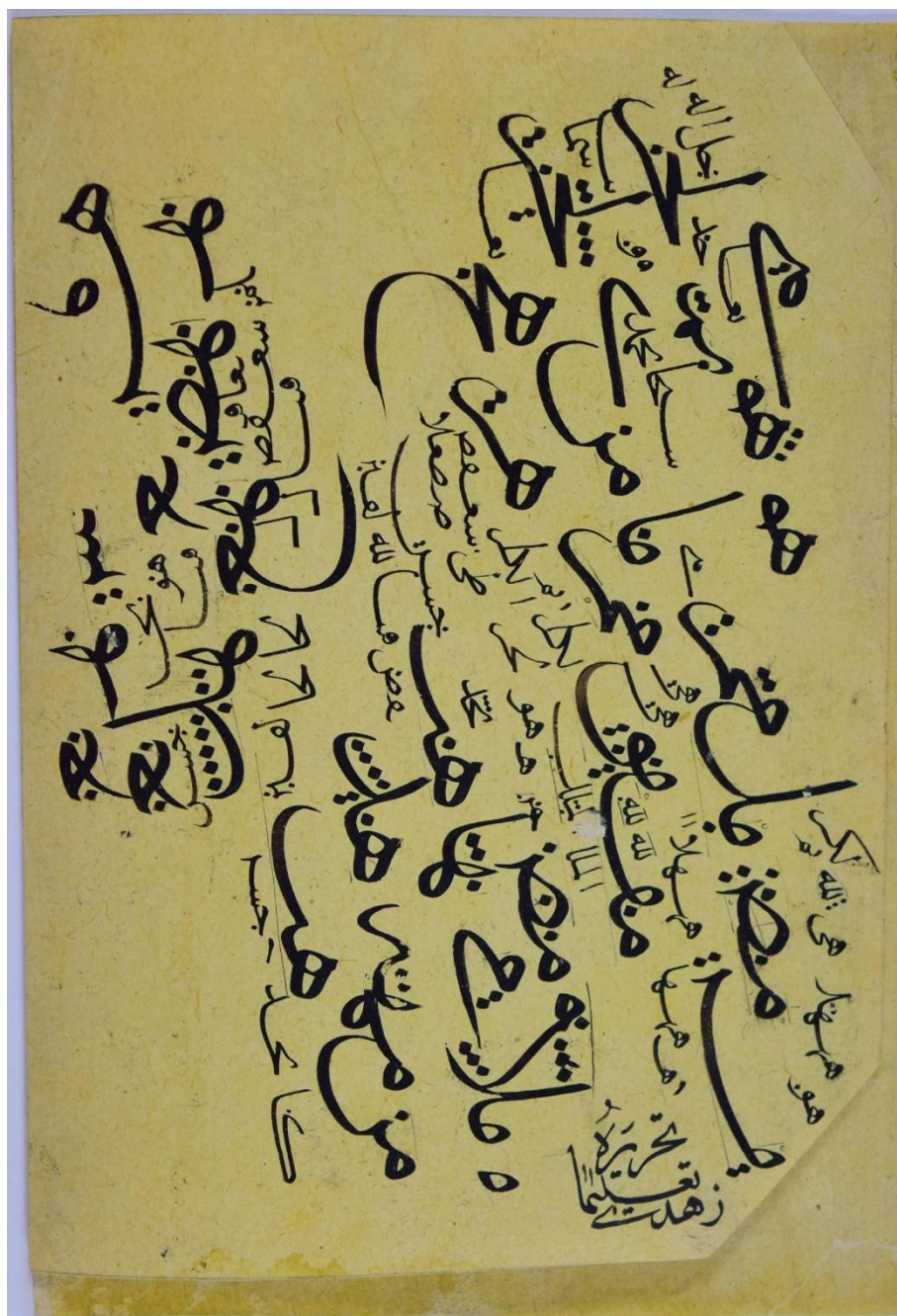

R. 91. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (1)

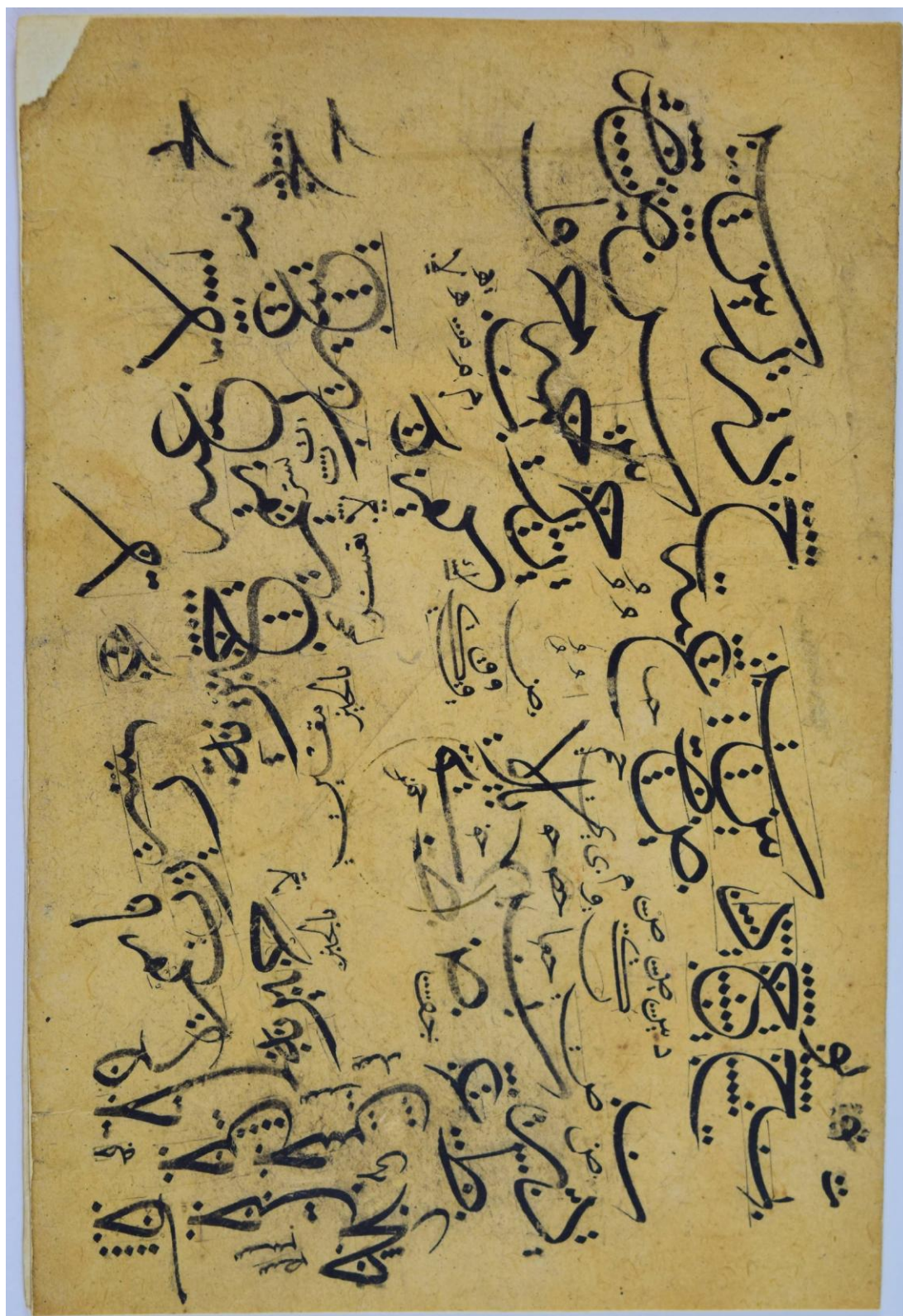

R. 93. Zühdi, karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (3)

R. 94. Zühdi, karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (4)

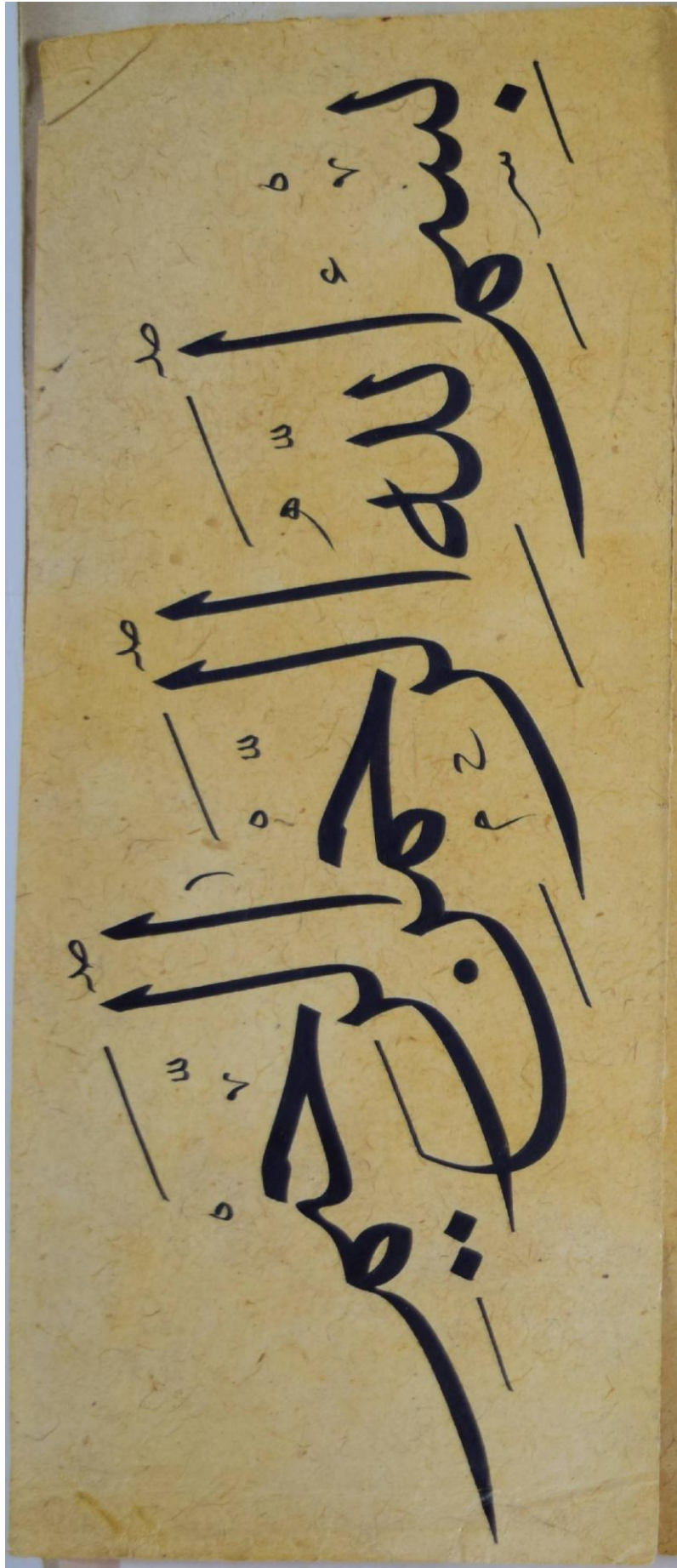

R. 95. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (5)

[illegible]

طه
ظلم الظالم في الظلام
من اخصم من اخصم
ظلم الظالم في الظلام
ظلم الظالم في الظلام

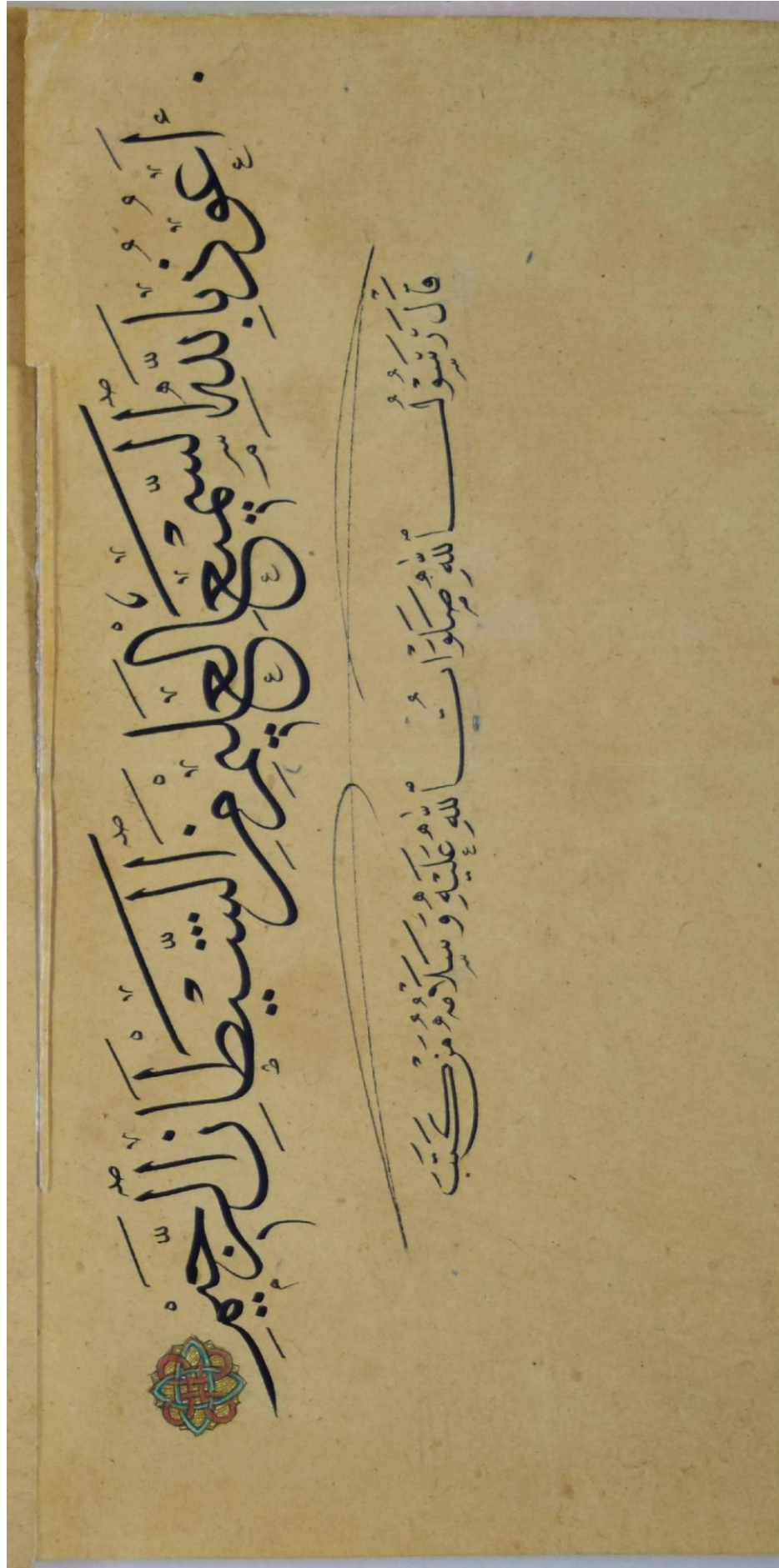
KATALOG NO	:	57
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731 - (1)(2)(3)(4)(5)(6)(7)(8)
Hattatı	:	1. varak ketbesiz (Zühdî) 2. varak Zühdî 3. varak Zühdî 4. varak Zühdî 5. varak ketbesiz (Zühdî) 6. varak ketbesiz (Zühdî) 7. varak ketbesiz (Zühdî) 8. varak ketbesiz (kâğıdın köşesine "hatt-ı Zühdî" ibaresi not edilmiştir)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih karalamalar
Eserin ebadı	:	1., 2., 3., 4. sayfalar 17 x 11,5 cm 5., 6., 7., 8. sayfalar 20,5 x 13,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Sadece 6. ve 8. sayfalara tezhihli durak işaretleri eklenmiştir.
Konu	:	Karalama

R. 99. Mehmed Şevkî, muhakkak besmele [TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732] (1)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

خَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ
لِحُجَّةٍ وَإِنَّهُمْ عَرَفُوا كَيْدَهُ
هَئِذَا هُوَ خَاطَبَهُ مَعْرِفَةُ الْحَقِّ
مِثْلَهُ اللَّهُ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
وَفِي الْمَلَكِ الْأَعْلَى يَوْمَ الدِّينِ
أَجَدًا لِلنَّاسِ صِدْقًا وَإِصْدَاقُهُمْ
وَأَكْرَمَهُمْ عَشِيرَةً مِنْ رَأْسِهِ بَدِيهِهِ
يَقُولُ نَاعْنَهُ لَمْ أَرَقَبْ لَهُ وَلَا بَعْدَهُ
عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْوَلَدِينَ وَالْآخِرِينَ
كَتَبَهُ الْفَقِيرُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي ٢٩٢ هـ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

KATALOG NO	:	58
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732 (1)(2)(3)(4)(5)
Hattatı	:	Mehmed Şevki ¹⁸⁸
Târihi	:	h. 1292
Formu	:	Muhakkak Besmele, Sülüs-nesih kıt'alar
Eserin ebadı	:	1. sayfa; 22 x 10 cm 2. sayfa; 22 x 14,8 cm 3. sayfa; 21,5 x 14,8 cm 4. ve 5. sayfalar; 21,5 x 14,2 cm.
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	1. sayfa; muhakkak Besmele, 2. sayfa; uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih, 3. sayfa; uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 1 satır nesih, 4. ve 5. sayfalar; uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Sadece 3. sayfadaki durak işareti tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Kıt'aların koltuk kısımları boş bırakılmıştır.
Konu	:	Besmele-i şerîf, Hilye metni (bkz. dipn. 119) , Eûzü besmele ve hadîsin bir kısmı. Sülüs-nesih meşk kıt'aları
Metin	:	

1. kıt'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (muhakkak) -1

¹⁸⁸ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

2. kɪt'a

2- (sülüs) " وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ " ¹⁸⁹

3- (nesih) " (بَيْنَ كَتَيْفَيْهِ) خَاتَمُ النُّبُوَّةِ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ أَجُودُ النَّاسِ صَدْرًا وَأَصْدَقُهُمْ

4- (") لَهَجَةً وَأَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً وَأَكْرَمُهُمْ عِشْرَةً مَنْ رَأَاهُ بِدِيَهَةٍ

5- (") هَابَهُ وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ نَاعْتُهُ لَمْ أَرْقَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ

6- (") مِنْهُ¹⁹⁰ اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

7- (") وَفِي الْمَلَأِ الْأَعْلَى إِلَى يَوْمِ الدِّينِ كَتَبَهُ الْفَقِيرُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي سَنَةِ ١٢٩٢

3. kɪt'a

8- (sülüs) اَعُوْذُ بِاللّٰهِ السَّمِيعِ الْعَلِيْمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ

9- (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَتَبَ

4. kɪt'a

10- (sülüs) بف بق بك بل بم بن بو به بلا بی بی جا

11- (nesih) بن بو به به بلا بی بی جا جب جج جد جر جز جس جص جض جط

12- (") جمع جف جق جق جك جل جم جم جم جم جم جن جن جو جهه

13- (sülüs) جا جب جج جد جز جز جس جس جس جط

5. kɪt'a

14- (") جغ جف جق جك جل جم جم جم جن

15- (nesih) جلا جي جي جي سا سب سج سد سر سز سس سص سض سط

16- (") سغ سف سق سق سك سل سم سم سم سم سن سن سو سه سهه سلا

17- (sülüs) جو جه جلا جي جي سا سب سج سد سره

Okunuşu :

1. kit'a

1- *Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

2. kit'a

2- “Ve mâ erselnâke illā rahmeten lil’âlemîn(e)”.

3- *Hâtemün-Nübüvveti ve hüve Hâtemünn-Nebiiyyîne. Ecvedü'n-nâsi şadren ve eşdakuhüm*

4- lehçeten ve el-yenühüm ârîketen ve ekremühüm işreten. Men reâhü bedîheten

¹⁸⁹ el-Enbiya 21/107, “(Ey Resûlüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”

190 " لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُقِطِّ وَلَا بِالْقَصِيرِ 3613. **Ṣerhu's-sünne**, hs.n. 3613. Alif b. Ebû Tâlib (ra)'dan rivâyetle, el-Begavî, **Ṣerhu's-sünne**, hs.n. 3613. الْمُتَرَدِّدُ، كَانَ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ، لَمْ يَكُنْ بِالْجَدِّ الْفَقِطُ، وَلَا بِالسَّيْطِ، كَانَ جَدًّا رَجُلًا، وَلَمْ يَكُنْ بِالْمُطَهِّمِ، وَكَانَ فِي وَجْهِهِ تَنْوِيرٌ أَبْيَضٌ مُشْرَبٌ، أَدْعَجَ الْعَيْنَيْنِ، أَهْدَبَ الْأَسْفَارَ، جَلِيلَ الْمَشَاشِ وَالْكَيْدِ، أَجْرَدُ، ذُو مِسْرَبَةٍ، شَتَّى الْكَيْفَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ، إِذَا مَشَى تَقَلَّعَ كَأَنَّمَا يَبْحُطُ فِي صَبَبٍ، وَإِذَا تَلَقَّتْ التَّفَتُّ مَعًا، بَيَّنَّ كَيْفِيَّةَ خَاتَمِ النُّبُوَّةِ، وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ صَدْرًا، وَأَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً، وَأَلْيَهُمْ عَرِيكَةً، وَأَكْرَمُهُمْ عَشْرَةً، مِنْ رَأَى بَدِيهَةَ هَابِهِ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ، يَقُولُ نَاعَتُهُ: لَمْ أَرِ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ "

- 5- *hâbehü ve men hâleṭahü ma'rifeten eḥabbehü. Yeḳülü nâitühü, lem eraḳablehü ve lâ be'dehü*
- 6- *mişlehü". Âllâhümme ṣalli ve sellim âlâ Muḥammedin ve âlâ âli Muḥammedin fî'l-evvelîne ve'l-âḥırîne*
- 7- *ve fî'l-melâi'l-â'lâ ilâ yevmi'd-dîni. Ketebehu'l-fakîru es-Seyyid Muḥammed Şevkî, sene 1292.*

3. kıt'a

8- *E'ûzü bi'llâhi's-semî'l-âlimi mine's-şeyṭâni'r-racîm(i).*

9- *Ḳāle Resûlu'llâhi ṣalavâtu'llâhi âleyhi ve selâmuḥu, "Men ketebe"*¹⁹¹

Metin özü

- :
1. kıt'a muhakkak besmele,
 2. kıt'a, "(Ey Resûlüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik" âyet-i kerimesi, "O peygamberlerin sonuncusu idi, iki omuzu arasında nübüvvet mührü bulunuyordu. O insanların en cömert gönüllüsü, en doğru sözlüsü, en yumuşak huylusu ve en arkadaş canlısı idi. O'nu ansızın görenler, heybeti karşısında sarsıntı geçirirler, onu tanımak maksadıyla sohbetine gelenler, kendilerini O'na karşı engellenemez bir sevginin içinde bulurlardı. O'nun üstünlüklerini ve güzelliklerini tanıtmaya çalışan kimse, 'ben gerek O'ndan önce ve gerekse sonra, O'nun gibi birisini görmedim' demekten kendini alamazdı" hilye metni, Salat-ü selam, imza ve tarih satırı.
 3. kıt'a, E'ûzü besmele ve hadis başlangıcı.
 4. ve 5. kıt'a, Elifbâ'da yani alfabede bulunan bazı harflerin ikili birleşimlerinden oluşan meşk satırlarıdır.

¹⁹¹ Yazımı yarım kalmış hadîs-i şerifin devamı hakkında bkz. GY 309, 22a - 61 - 946/16 - 51731 ile GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429.

بَلَدِ عَرَبِ عَشْرِ عَصَا عِصَا عِصَا

فِي فَنَاءِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ

كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ كَلَامِ

بَلَدِ عَرَبِ عَشْرِ عَصَا عِصَا عِصَا

R. 106. İsmâîl Zühdi, süls-nesih koltuklu kır'a [TSMK, GY 309, 29a - 82 - 946/13(14) - NO.78 - 51731]

KATALOG NO : 60

Yeri ve envanter no : TSMK, GY 309, 29a - 82 - 946/13(14) - NO.78 - 51731
 Hattatı : İsmâîl Zühdî (kıt'ada iki tane imzâ vardır. Nesih hatla yazılı bölümün sonradan ilave edildiği düşünülmektedir.)
 Târihi : Târihsiz
 Formu : Sülüs-nesih kıt'a
 Eserin ebadı : 26,5 x 12,6 cm
 Eserin yazı sahası ebadı: 22,3 x 4,7 cm
 Dili : Arapça
 Yazı çeşidi : Sülüs ve nesih
 Satır sayısı : Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 1 satır nesih.
 Kâğıdı : Âharlı, krem rengi
 Mürekkebi : İs mürekkebi
 Bezeme çeşidi : Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazılı bölüme kırmızı, mavi, lila renklerde yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımlarının zencerekleri çekilmiş, çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiştir. Sülüs yazı etrafına yeşil renkte ara bordür geçilmiştir. Dış bordürde ise yavruağzı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
 Konu : Hadîs-i şerif
 Metin :

-1 (sülüs) "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" كَتَبَهُ إِسْمَاعِيلُ الزُّهْدِيُّ
 -2 (nesih) "فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ" ¹⁹² كَتَبَهُ زُهْدِيُّ

Okunuşu :

1- "Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm." Ketebehu İsmâîl Zühdî.

2- "Feseyekfikehumu'llâh ve hüve's-semî'ü'l-âlim." Ketebehu Zühdî.

Metin özü : "Raḥmân ve Raḥîm olan Allah (cc)'ın ismiyle, Allah (cc) onlara karşı, sana yetecektir (seni koruyacaktır). O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir." (el-Baḳarâ 2/137) (bkz. GY 309, 20b - 58 - 946/9 - 51731)

¹⁹² el-Baḳarâ sûresi 2/137, Ebû Hâtim b. Hibbân b. Ahmed EL-Büstî, *Sahîhu İbn Hibbân*, c. 15, s. 361, Osmân b. Affân (ra)'dan rivâyetle, Hâkim en-Nîsâbü'rî, *el-Müstedrek 'ale's- Sahîhayn*, hs.n. 4494, "يَا عِثْمَانُ تُقْتَلُ وَأَنْتَ تَقْرَأُ سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَتَقَعُ مِنْ دَمِكَ عَلَى فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَتُبْعَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمِيرًا عَلَى كُلِّ مَخْدُولٍ يُغِيظُكَ أَهْلُ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَتَشْفَعُ فِي عَدَدٍ رَبِيعَةٍ وَمُضَرٍّ".

KATALOG NO : 61

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 29b - 83 - 947/(14) - 51732
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs meşk kıt'ası
Eserin ebadı	:	30 x 23,2 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	18,9 x 12,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs
Satır sayısı	:	2 satır sülüs.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Ara bordür sarı renktedir. Durak işareti tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Dış bordür ise (pembe, mavi, sarı, yeşil, beyaz vb. renklerden oluşan) ebruludur.
Konu	:	Tâlimli sülüs müfredat meşkı; hurûf-ı mukattaa.
Metin	:	
		1- (sülüs) ا ب ج ح د ر ز ر س ش ص ط ع ف
		2- (") ق ك ل م ن و ه و ه لا ي ي ي
Okunuşu	:	
		1- Elif, be, cim, ha, dal, ra, ze, ra, sin, şın, şad, tı, âyn, fe,
		2- Kaf, kef, lam, mim, mim, nun, vav, he, vav, he, lamelif, ye, ye, ye.
Metin özü	:	Elifbâ'da yani alfabede bulunan harflerin tek tek yani birbiriyle bitişmemiş şekilde (hurûf-ı mukattaa) yazımından oluşan meşk satırlarıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا مَعْشَرَ الْكُتَّابِ وَالْمُحَرِّرِينَ وَفَقَّكُمْ اللَّهُ لَطَائِعُهُ
وَجَنَّبَكُمْ عَنْ مُعَصَّيْنِهِ إِنَّ هَذِهِ الصَّنَاعَةَ شَرِيفَةٌ
جَلِيلَةٌ الْمِقْدَارُ عَظِيمَةُ الْأَفْخَارُ دَقِيقَةُ الْمَعْنَى لَا يَفْهَمُهَا ذُو فَهْمٍ
سَقِيمٍ وَلَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ وَهِيَ الصَّنَاعَةُ
الَّتِي تَحِيرَتْ فِيهَا عُقُولُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ وَصَلَّتْ أَرْبَابُ التَّجَرُّبِ وَالرُّؤْيَةِ
بِاخْتِلَافٍ مَا وَقَعَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْأَمْثَلَةِ وَالْأَوْضَاعِ
الْمُخْتَلِفَةِ وَهِيَ كَنْزٌ لَا يَفْنَى وَشَرَفٌ لَا يَنْخُسُ وَجَمَالٌ
لَا يُبْلَى يَجْلِسُ بِهَا عَبْدٌ لِحَقِيرٍ فِي مَجَالِسِ الْمُلُوكِ فَهُوَ حَيٌّ وَإِنْ
مَاتَ فَغَنَى وَإِنْ افْتَقَرَ فَعَلَيْكُمْ بِالْإِجْتِهَادِ فِي طَلَبِ هَذِهِ
الصَّنَاعَةِ الشَّرِيفَةِ نَنَالُونَ بِهَا الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَالْمَنْزِلَةَ
الْعَالِيَةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى أَشْرَفِ
الْخَلْقِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ حَرَّرَ مُحَمَّدٌ شَوْقِي ١٢٩١

KATALOG NO : 62

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 30b - 85 - 947/(4) - 51732
Hattatı	:	Mehmed Şevki ¹⁹³
Târihi	:	h. 1291
Formu	:	Nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	21 x 30,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	12,2 x 21,6 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	13 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Yazı etrafına (kahverengi, beyaz, yeşil vb. renklerden oluşan) ebrulu şerit geçilmiş, dış bordürde ise su yeşili zemin kullanılmıştır.
Konu	:	Yazı sanatının faziletleri
Metin	:	

- 1 (nesih) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞
- 2 (") يَا مَعْشَرَ الْكُتَّابِ وَالْمُحَرَّرِينَ وَقَقُمْ لِلَّهِ لِبَاطِعَتِهِ ۞
- 3 (") وَجَنَّبَكُمْ عَنْ مَعْصِيَتِهِ ۞ إِنَّ هَذِهِ الصَّنَاعَةُ شَرِيفَةٌ
- 4 (") جَلِيلَةٌ الْمَقْدَارُ عَظِيمَةُ الْأَفْتِخَارُ دَقِيقَةُ الْمَعْنَى لَا يَفْهَمُهَا دُوفَهُمْ
- 5 (") سَقِيمٌ وَلَا يُفْقِيهَا إِلَّا دُوْحَظٌ عَظِيمٌ ۞ وَهِيَ الصَّنَاعَةُ
- 6 (") الَّتِي تَحَيَّرَتْ فِيهَا عُقُولُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ وَضَلَّتْ أَرْبَابُ التَّجْرِبَةِ وَالرَّوِيَّةِ
- 7 (") بِاخْتِلَافِ مَا وَقَعَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْأَمْثَلَةِ ۞ وَالْأَوْضَاعِ
- 8 (") الْمُخْتَلَفَةِ ۞ وَهِيَ كُنْزٌ لَا يَفْنَى وَشَرَفٌ لَا يَخْفَى وَجَمَالٌ
- 9 (") لَا يُبْلَى يَجْلِسُ بِهَا عَبْدُ الْحَقِيرِ فِي مَجَالِسِ الْمُلُوكِ فَهُوَ حَيٌّ ۞ وَإِنْ
- 10 (") مَاتَ فَعَنَى وَإِنْ افْتَقَرَ فَعَلَيْكُمْ بِالْأَجْتِهَادِ فِي طَلَبِ هَذِهِ
- 11 (") الصَّنَاعَةِ الشَّرِيفَةِ تَنَالُونَ بِهَا الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَالْمَنْزِلَةَ
- 12 (") الْعَلِيَّةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى ۞ اَللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى أَشْرَفِ
- 13 (") الْخَلْقِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ ۞ حَرَّرَهُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي ١٢٩١

¹⁹³ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

Okunuşu :

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm.
- 2- Yâ me'sere'l-küttâbi ve'l-müharrerîne ve'f-feḳakümü'llâhu liṭââtihî,
- 3- ve cennebeküm ân ma'sıyetihî, inne hazîhi's-sanââte şerîfetün
- 4- celiyyetü'l-mikdâri âzimetü'l-iftihâri dakîkatü'l-ma'nâ lâ yefhemühâ zû fehmin
- 5- sekîmin ve lâ yülekḳâhâ illâ zû haẓẓin âzîmin ve hiye's-sanââtün
- 6- elletî teḥayyeret fîhâ ûḳûle ehli'l-ma'rifeti ve ḍallet erbâbü't-tecrubeti ve'r-raviyyeti
- 7- bi-iḥtilâfi mâ vaḳaâ ileyhim mine'l-emşileti ve'l-evdâi
- 8- 'l- mühtelifeti ve hiye kenzün lâ yefnâ ve şerefün lâ yehfâ ve cemâlün
- 9- lâ yüblâ yeclisü bihâ âbdü'l-ḥaḳîru fî mecâlisi'l-mülûki fehüve ḥayyün ve in
- 10- mâte feğaniyyün ve ini-fteḳara feâleyküm bi'l-ictihâdi fî talebi heẓihi
- 11- 'ş-sanââtî's-şerîfeti tenâlûne bihâ'd-derecate'r-refâte ve'l-menzilete
- 12- 'l-âliyyete in şâe'llâhu te'âlâ, âllâhümme şalli ve sellim âlâ eşrefi
- 13- 'l-ḥalkı Muḥammedin ve âlihi't-tayyibîne't-tâhirîne. Ḥarrerehu Muḥammed Şevkî 1291.

Metin özü : Kâtiplere öğütler ve yazı sanatının faziletleri hakkındadır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَنَقَّحَ
 مِنَ الصَّحَاحِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مِنْ أَحَبِّ
 بَحْسَنِ صَحَابَتِي قَالَ أَمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أَمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أَمُّكَ
 قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أَبُو لَيْسَ وَبُرُوقِي مِنْ أَبَرِّ قَالَ أَمُّكَ ثُمَّ أَمُّكَ ثُمَّ أَبَاكَ ثُمَّ أَدْنَاكَ
 أَدْنَاكَ وَقَالَ رَغِمَ أَنْفُهُ وَرَغِمَ أَنْفُهُ وَرَغِمَ أَنْفُهُ قَتَلَ مِنْ يَارَسُولَ
 اللَّهُ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ وَالِدِيهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا
 ثُمَّ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ وَ عَنْ سَمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ قَدِمْتُ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أُمِّي قَدِمَتْ
 عَلَى سَمِعَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنْ لِي بِهَا زَلَسْتُ
 بِأَوْلِيَاءٍ إِنَّمَا وَلِيُّ اللَّهِ وَصَالِحُوا الْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنْ هُمْ رَحِمُ أَبْلَهَابٍ
 بِلَاهُهَا وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ اللَّهُ
 حَرَّمَ عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ الْأَمْهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتِ وَكَرِهَ
 لَكُمْ قُلُوفَ قَالَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ وَاضْأَعَةِ الْمَالِ وَقَالَ لَنْ
 الْكَبَائِرِ شَتَمَ الرَّجُلَ وَالِدِيهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهَلْ شَتَمَ
 الرَّجُلُ وَالِدِيهِ قَالَتْ بَشَأَ الرَّجُلِ فَيَسْبُ أَبَاهُ وَيَسْبُ أُمَّهُ فَيَسْبُ أُمَّهُ
 كَتَبَهُ أَضْعَفُ الْكِتَابِ لِسَيِّدِ مُحَمَّدٍ الْمَعْرُوفِ بِشَوْقِي غُفْرَ لَهُ آمِينَ

KATALOG NO : 63

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 31a - 86 - 947/24
Hattatı	:	Mehmed Şevki ¹⁹⁴
Târihi	:	h. 1289
Formu	:	Nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	25 x 30 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	9,5 x 17 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	16 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerde ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları ise çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiştir. Yazı etrafındaki ara bordüre turuncu zemin üzerine sarı, yeşil renklerde çiçek desenleri işlenmiştir. Dış bordürde ise siyah zemin üzerine motifler uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1- (nesih) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞ وَبِهِ تَقْتَى
- 2- (") مِنْ الصِّحَاحِ ۞ " عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ
- 3- (") بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أُمُّكَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أُمُّكَ
- 4- (") قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أَبُوكَ¹⁹⁵ وَيُرَوَّى " مَنْ أَبْرَأَ قَالَ أُمُّكَ ثُمَّ أُمُّكَ ثُمَّ (أُمُّكَ ثُمَّ) أَبَاكَ ثُمَّ أَدْنَاكَ
- 5- (") أَدْنَاكَ¹⁹⁶ ۞ " وَقَالَ رَغِمَ أَنْفُهُ وَرَغِمَ أَنْفُهُ (ثُمَّ) وَرَغِمَ أَنْفُهُ قِيلَ مَنْ يَا رَسُولَ
- 6- (") اللَّهُ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا
- 7- (") ثُمَّ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ¹⁹⁷ ۞ وَ " عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ قَدِمْتُ عَلَى أُمِّي
- 8- (") وَهِيَ مُشْرَكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ
- 9- (") عَلَى¹⁹⁸ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ يَقُولُ "إِنَّ آلَ أَبِي فَلَانٍ لَيَسُؤُوا لِي

¹⁹⁴ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

¹⁹⁵ Ebû Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadis numarası: 5541.

¹⁹⁶ el-Katîl, **جزء الألف دينار**, hadis numarası: 248.

¹⁹⁷ Ebû Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 4634.

¹⁹⁸ Esmâ binti Ebû Bekr (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 2115.

- 10- (") (بِأُولِيَاءِ إِنَّمَا وَلِيَ اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ¹⁹⁹ " وَلَكِنْ لَهُمْ رَحِمٌ أَبْلُهَا
- 11- (") (بِبِلَالِهَا²⁰⁰) وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنْ اللَّهَ
- 12- (") (حَرَّمَ (عَلَيْكُمْ) عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ الْأُمَّهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتِ وَكَرِهَ
- 13- (") (لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِصَاعَةَ الْمَالِ²⁰¹) وَقَالَ " مِنْ
- 14- (") (الْكِبَائِرِ شَتَمَ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهَلْ يَشْتُمُ
- 15- (") (الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ نَعَمْ يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ²⁰²)
- 16- (") (كَتَبَهُ أَضْعَفُ الْكُتَّابِ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ الْمَعْرُوفُ بِشَوْقِي غُفِرَ لَهُ أَمِينَ ١٢٨٩)

Okunuşu :

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm, ve bihi sıkatî.
- 2- Mine's-şahâhî, "Ân Ebî Hureyre(te) kâle kâle racülün yâ Resûlu'llâhi men eḥakku
- 3- biḥusni şahâbetî, kâle ümmüke, kâle, şümme men? kâle ümmüke, kâle, şümme men? kâle ümmüke,
- 4- kâle, şümme men? kâle ebûke." Ve yürvâ, "Men eberru, kâle ümmüke, şümme ümmüke, şümme ebâke, şümme ednâke
- 5- ednâke". Ve kâle "Rağime enfühü ve rağime enfühü ve rağime enfühü kîle men yâ Resûle
- 6- 'llâhi kâle men edrake vâlidayhi înde'l-kiberi eḥadehümâ ev kileyhimâ
- 7- şümme lem yedḥuli'l-cennete". Ve "Ân Esmâ(e) binti Ebî Bekr(in) kâlet kadimet âleyye ümmî
- 8- ve hiye müşriketün fî âhdi Kureyş(in) feḳultü yâ Resûle'llâhi inne ümmî kadimet
- 9- âleyye". Semî'tü'n-Nebiyye şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, yeḳülü "İnne âle ebî fülânin leysû lî
- 10- bi-evliyâe innemâ ve liyye'llâhu ve şâliḥu'l-mü'minîne", "Ve lakin lehüm raḥimün Ebu'l-Lühâ
- 11- bi-Bilâlihâ". Ve kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İnne'llâhe
- 12- ḥarreme ûḳûḳa'l-vâlidayni'l-ümmehâtî ve va'de'l-benâtî ve meneâ ve hâtî ve kerih
- 13- leküm kîle ve kâle ve keşrete's-suâli ve izââte'l-mâli". Ve kâle "Mine
- 14- 'l-kebâiri şetmü'r-racüli vâlidayhi kâlû yâ Resûle'llâhi ve hel yeştümü
- 15- 'r-racülü vâlidayhi kâle neâm yesubbû ebâ'r-racüli feyesubbû ebâhü yesubbû ümmehü feyesubbû ümmehü".
- 16- Ketebehu ez'âfu'l-küttâbu es-Seyyid Muḥammed el-ma'rûf bi-Şevkî ğufiralehu, âmin, 1289.

¹⁹⁹ Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, hadis numarası: 17457.

²⁰⁰ Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, el-Begavî, **Şerḥu's-sünne**, hadis numarası: 3345.

²⁰¹ Mugîre b. Şu'be (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadis numarası: 2242.

²⁰² Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 133.

Metin özü : “Rahman ve rahim olan Allah (cc)’ın ismiyle ben onun ilmine güvenirim, o benim dayanağımdır”,
 “Anne babaya iyilik yapmak”,
 “Anne babası yaşadığı halde cenneti kazanamayanın burnunun yerde sürtüleceği”,
 “Ebu Bekir (ra)’ın kızı Esmâ (ra)’nın müşrik olan annesinin kızını ziyarete gelişi, Kureyş (Hudeybiye) antlaşması olduğu halde” (hadisin burada bulunmayan devamında; müşrik olan anneyle görüşmenin bir sakıncasının bulunmayacağı buyrulmuştur),
 “Müşrik akrabaların dost olmayacağı, gerçek dostların Allah (cc) ve salih mü’minler olacağı fakat akrabalarla ilişkilerin canlı tutulması gerektiği”,
 “Allah (cc)’ın, anne babaya karşı gelmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi, vermesi gerekeni vermemeyi, hakkı olmayanı almayı, dedikodu yapmayı, dini konuları gereksiz yere irdelemeyi, mal zayî etmeyi yasaklaması”,
 “Anne babaya küfretmenin büyük günahlardan olacağı, bunun nasıl mümkün olabileceği sorulduğunda; sizin, başkasının anne babasına küfretmeniz halinde, onun da sizin anne babanıza küfredeceği” hakkındadır.

تَوَكَّلْنَا عَلَىٰ رَبِّ السَّمَاءِ

عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ حَافَظَ عَلَى رُبْعٍ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الظُّهْرِ وَارْبِعٍ بَعْدَهَا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ. عَنْ أَبِي أَيُّوبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ حَافَظَ عَلَى رُبْعٍ قَبْلَ الظُّهْرِ لَيْسَ فِيهِمْ تَسْلِيمٌ يَفْتَحُ لَهُنَّ أَبْوَابُ السَّمَاءِ. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُصَلِّيًا بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَيُصَلِّ أَرْبَعًا وَفِي رِوَايَةٍ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ الْجُمُعَةَ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا وَرَوَى أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ بَعْدَ الزَّوَالِ لَا يُسَلِّمُ إِلَّا فِي آخِرِهَا وَقَالَ إِنَّهَا سَاعَةٌ يُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ فَأَحْبَبُ أَنْ يَصْعَدَ لِي فِيهَا عَمَلٌ صَالِحٌ. كَتَبَهُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي

وَسَلَّمْنَا بِاسْمِ بَابِ الْقَضَاءِ

- 10- (") بَعْدَهَا أَرْبَعًا²⁰⁷ ۞ وَرُويَ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞
- 11- (") كَانَ " يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ بَعْدَ الزَّوَالِ لَا يُسَلِّمُ إِلَّا فِي
- 12- (") آخِرِهِنَّ وَقَالَ إِنَّهَا سَاعَةٌ تُفْتَحُ (فِيهَا) أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَأَجِبُ أَنْ
- 13- (") يَصْعَدَ لِي فِيهَا عَمَلٌ صَالِحٌ²⁰⁸ ۞ كَتَبَهُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي
- 14- (sülüs) " وَسَلَّمْنَا بِأَسْبَابِ (لِأَسْبَابِ) الْقَضَاءِ²⁰⁹

Okunuşu :

- 1- "Tevekkelnâ âlâ rabbi'ssemâ' "
- 2- Ân Ümmi Habîbe(te) kâlet semi'tü Resûlu'llâhi şallâ'llâhu
- 3- âleyhi ve selleme, yeķûlû "Men hâfeze âlâ erbaî reke'âtin kable
- 4- 'z-zuhri ve erbaîn ba'dehâ harremehu'llâhu âlâ'n-nâri". Ân Ebî Eyyüb(e) (ra)
- 5- kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,
- 6- "Erbaûn kable'z-zuhri leyse fihinne teslîmün tûftehu lehünne ebvâbü's-semâi".
- 7- Ân Ebî Hureyre(te) kâle kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi
- 8- ve selleme, "Men kâne minküm müşalliye ba'de'l-Cumuâ(ti) felyüşalli
- 9- erbaân". Ve fî rivâyetin, "Îzâ şallâ ehadükümü'l-Cumuâ(te) felyüşalli
- 10- ba'dehâ erbaân". Ve ruviye ennehu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,
- 11- kâne "Yüşalli erbaâ reke'âtin ba'de'z-zevâli lâ yüsallimü illâ fî
- 12- âhîri hinne ve kâle innehâ sââtün tûftehu ebvâbü's-semâi ve ühıbbü en
- 13- yeş'âde lî fihâ âmelün şâlihun". Ketebehu es-Seyyid Muḥammed Şevkî.
- 14- "Ve sellemnâ bi-esbâbi'l-ḳadâi".

Metin özü :

"Semanın Rabbine tevekkül ettik".

"Öğle namazının farzından önce ve sonra dört rekât -selam vermeden- namaz kılana Allah (cc)'ın cehennemini haram kılacağı",

"Cumanın farzından sonra dört rekât namaz kılınması",

"Resulullah (sav)'in zevalden sonra dört rekât -selam vermeden- namaz kılması ve salih amellerinin -gök kapılarının açıldığı bu saatte- yükseltilmesini istemesi" hakkındadır.

"Ve başa gelene, kazanın sebeplerine de teslim olduk".

²⁰⁷ Ebû Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası 1463, en-Nesâî, **Sünen**, hs.n. 1411.

²⁰⁸ Abdullah b. es-Sâib (ra)'dan rivâyetle, **Câmi'u't-Tirmizî**, hadis numarası 440.

²⁰⁹ Muhammed b. İbrâhim b. Ca'fer el-Cürcânî (v. 330/942), **Amâli**, Mısır, s. 23, 1. beyt 2. mısra.

KATALOG NO : 65

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 32a - 88 - 947/20 - 51732
Hattatı	:	Mehmed Şevki ²¹⁰
Târîhi	:	h. 1281
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	25,8 x 19,2 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	19,6 x 13,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları ise çiçek ve yaprak demetiyle bezenmiştir. Dış bordürde ise yeşil zemin kullanılmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۞ " إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ وَإِذَا
- 3 (") (") أَرَادَ اللَّهُ (بِهِ) غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ إِنْ نَسِيَ لَمْ يُذَكِّرْهُ
- 4 (") (") وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعْنَهُ " ²¹¹ ۞ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- 5 (") (") مَنْ جُعِلَ قَاضِيًا بَيْنَ النَّاسِ فَقَدْ دُبِحَ بِغَيْرِ سِكِّينٍ " ²¹² حَرَرَهُ شَوْقِي
- 6 (") (") لِسَنَةِ أَحَدَى وَثَمَانِينَ وَمِائَتَيْنِ بَعْدَ لَأَلْفِ (tarih satırı) -

Okunuşu :

1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm.

2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "îzâ erâde'llâhu bi'l-emîri ḥayren

3- ceâle lehu vezîra şıdkın in nesiye zekkerehü ve in zekere e'ânehü ve izâ

4- erâde'llâhu ḡayre zalike ceâle lehü vezîra sûin in nesiye lem yüzekkirhü

5- ve in zekere lem yüinhü". Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme,

6- "Men cüile kadiyen beyne'n-nâsi fekad zûbiḥa bi-ḡayri sikkînin". Harrerehu Şevkî.

(tarih satırı)- li-sene eḥade ve şemânîn ve mieteyn ba'de'l-elf (1281).

²¹⁰ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

²¹¹ Âişe (ra)'dan rivâyetle, **Sahîhu İbn Hibbân**, hs.n. 4586, **Sünen Ebû Dâvûd**, hadis no. 2546.

²¹² Ebû Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Sünen Ebû Dâvûd**, hs.n. 3103, **Sünen İbn Mâce**, hs.n. 2301

Metin özü : “Allah (cc)’nın hayır murad ettiği devlet reisine doğru bir vezir vermesi -ki o vezir, emir unuttuğunda hatırlatır, hatırladığında da ona yardım eder-, hakkında şer murad ettiği devlet reisine ise kötü vezir vermesi -emir unuttuğunda hatırlatmaz, hatırladığında da ona yardım etmez-”, “Kâdı olarak görevlendirilen kişinin bıçaksız boğazlanmış gibi (acı çeker) olacağı” hakkındadır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - - يُقَالُ لِمَنْ حَبِطَ الْقُرْآنُ قِرَاءً وَارْتِقًا
وَرَتْلًا كَمَا تَرْتُلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مِزْنَكَ عِنْدَ خِرَافَةِ نَفْسِكَ وَهَكَذَا
قَالَ ابْنُ صَبَّاحٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - - مَنْ قَرَأَ ثَلَاثَ يَاسِينَ مِنْ وَلَدِهِ
الْكُفَّ هَفْ عَصَمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ صَحَّ وَقَالَ ابْنُ صَبَّاحٍ ثَلَاثُ الرِّجْمِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
خَيْرٌ مِنْ عِشْرِ الْقُرْآنِ وَعَلَيْهِ حَرَرَهُ الْفَقِيرُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ الْمَعْرُوفُ بِشَوْقٍ ١٢٩٥

KATALOG NO : 66

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 32a - 89 - 947/(19) - 51732
Hattatı	:	Mehmed Şevki ²¹³
Târihi	:	h. 1295
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	26,2 x 19 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	20 x 12,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 5 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına mor renk ara bordür geçilmiş, dış bordür ise ebruludur.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ إِقْرَأْ وَارْتَقِ " (")
- 3 (") وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُؤُهَا " ²¹⁴
- 4 (") قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۖ " مَنْ قَرَأَ ثَلَاثَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ " (")
- 5 (") الْكَهْفِ عُصِمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ " ²¹⁵ صَحَّ ۖ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- 6 (") "خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ " ²¹⁶ ۖ حَرَّرَهُ الْفَقِيرُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ الْمَعْرُوفُ بِشَوْقَى ١٢٩٠

Okunuşu :

1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm.

2- Kâle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Yükâlû lişâḥibi'l-Ḳur'âni iḳra' verteki

3- verattil kemâ künte türettilü fi'd-dünyâ feinne menzileke inde âḥiri âyetin teḳraûhâ".

4- Kâle'n-Nebiiyyu şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Men ḳarae şelâşe âyâtin min evveli

²¹³ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

²¹⁴ Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, **Sünen Ebû Dâvûd**, hadisnumarası: 1254.

²¹⁵ Ebû-d Derdâ (ra)'dan rivâyetle, **Câmi'u't-Tirmizî**, hadisnumarası: 2830.

²¹⁶ Osmân (ra)'dan rivâyetle, **Sahîh-i Buhârî**, hadisnumarası: 4664.

5- *'l-kehfi ũşıme min fitneti'd-Deccâli*". Şahha, kâle'n-Nebiyyu şalavâtu'llâhi âleyhi ve selâmuhu

6- " *Hayrüküm men teâlleme'l-Kur'âne ve âllemehu*". Harrerehu'l-fakîr es-Seyyid Muhammed el-ma'rûf bi-Şevkî, 1295.

Metin özü : "Dünyada iken Kur'an-ı kerimi düzgün, güzel ve tane tane okuyan kimseye ahirette, 'oku ve yüksel' denileceği ve dünyada iken son okuduğu âyetin menzili üzere olacağı" (bkz. GY 309, 21a - 59 - 946/10 - 51731),
"Kehf sûresinden üç âyet okuyanın deccal fitnesinden korunacağı",
"En hayırlı kişilerin Kur'an-ı kerimi öğrenen ve öğretenler olduğu" hakkındadır.

KATALOG NO : 67

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 32b - 90 - 6074
Hattatı	:	Mehmed Şevkî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	32 x 23,7 cm
Eserin yazı sahası ebadı:	:	16,9 x 9,1 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 3 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına (yavruağzı, mavi, beyaz, sarı vb. renklerden oluşan) ebrulu ara bordür geçilmiştir. Dış bordürde ise siyah zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerifler
Metin	:	

- 1 (sülüs) " اِتَّخِذُوا الْغَنَمَ فَإِنَّهَا بَرَكَهٌ " ²¹⁷
- 2 (nesih) رُويَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ نَاسًا
- 3 (") مِنْكُمْ قَدْ أُرُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ (أَنَّهَا) فِي السَّبْعِ الْأَوَّلِ وَأَرَى
- 4 (") نَاسٌ مِنْكُمْ أَنَّهَا فِي السَّبْعِ الْغَوَائِرِ فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْغَوَائِرِ ²¹⁸
- (imzâ satırı) - حَرَّرَهُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي

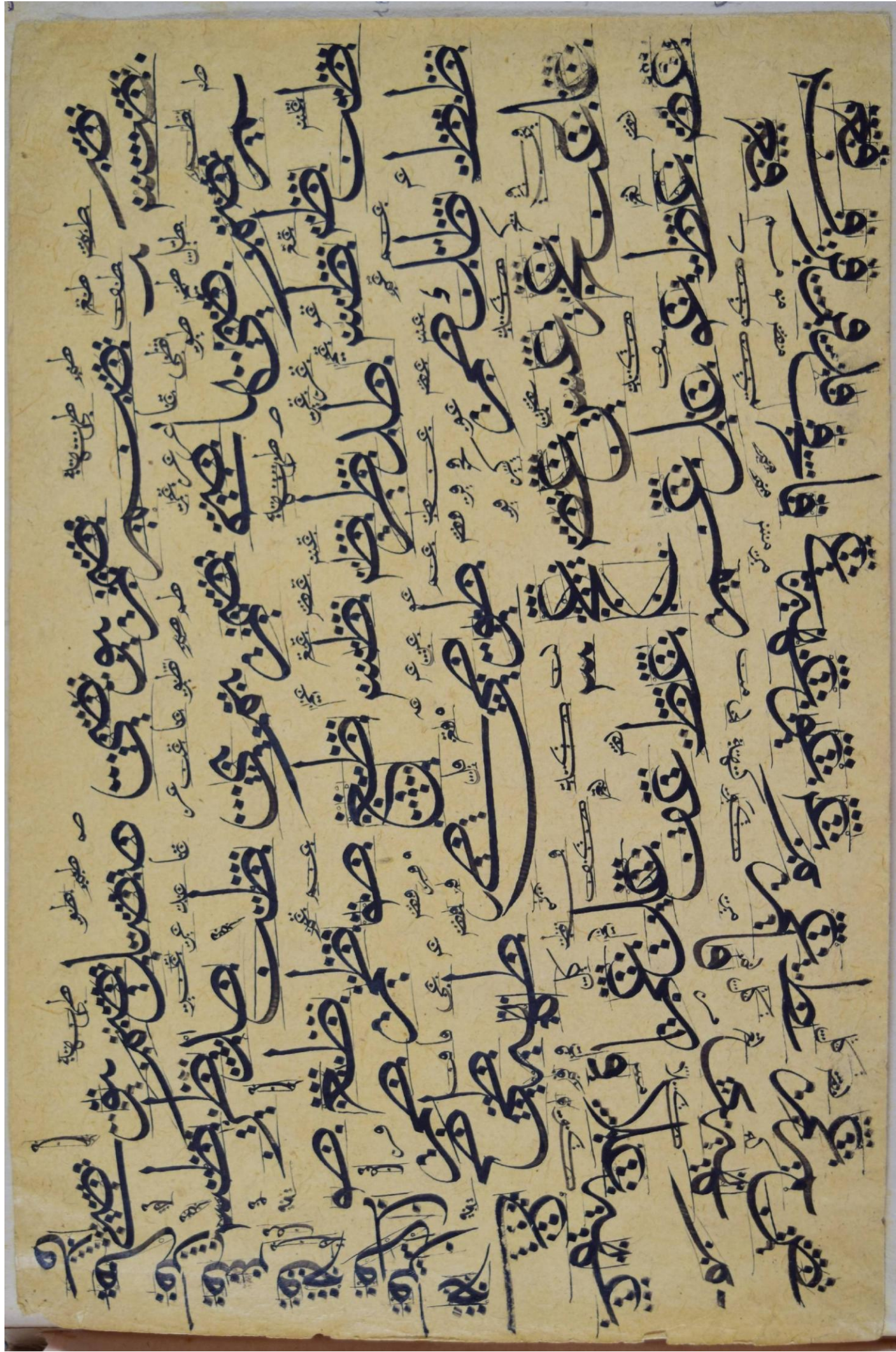
Okunuşu :

- 1- "İttehizû'l-ğaneme feinnehâ bereketün".
- 2- Ruviye ân Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "İnne nâsen
- 3- minküm kad urû leylete'l-kadri fî's-seb'î'l-üveli ve ürâ
- 4- nâsün minküm ennehâ fî's-seb'î'l-ğavâbire fe'-temisûhâ fî'l-âşri'l-ğavâbiri".
- (imzâ satırı)- Harrerehu Muhammed Şevkî.

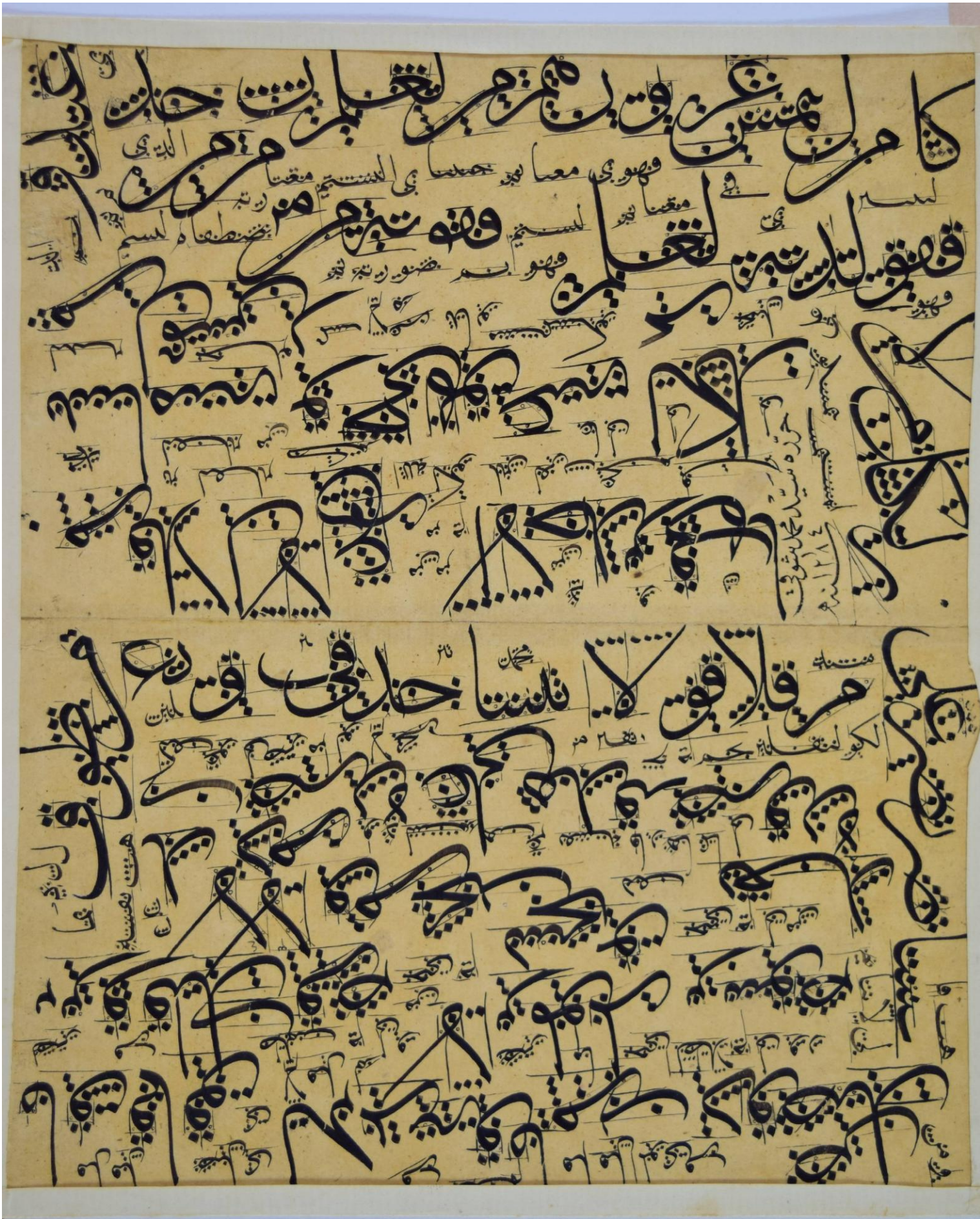
Metin özü : "Koyun edinmenin ve beslemenin bereket olduğu", "Kadir gecesinin, insanlardan bir kısmına ayın ilk yedi gecesinde, bazısına son yedi gecesinde gösterildiği ama bizim Kadir gecesini, ayın son on gününde aramamız gerektiği" hakkındadır.

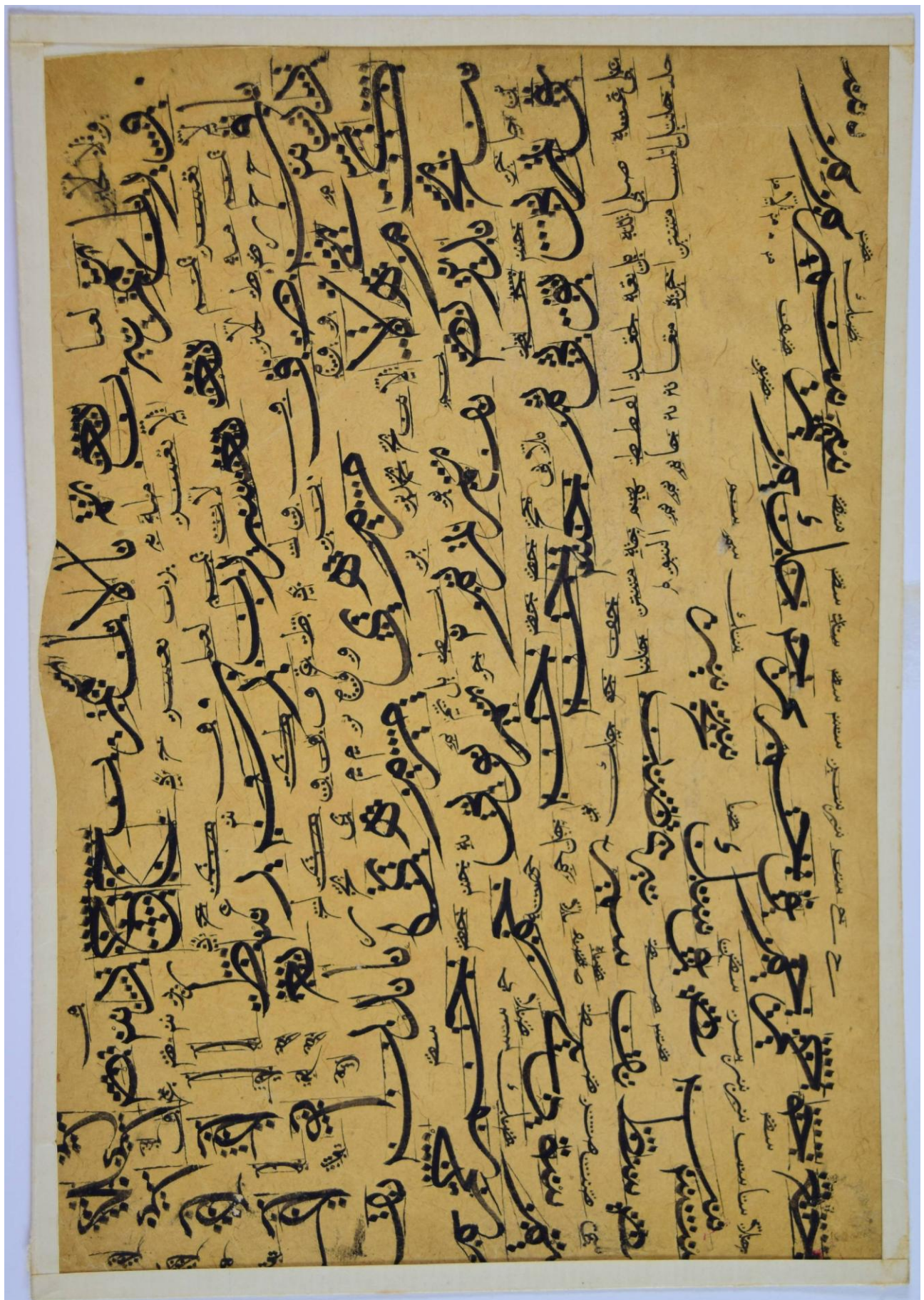
²¹⁷ Ümmü Hânî (ra)'dan rivâyetle, الخامس من علل الدارقطني, hadis numarası: 204, Müsned Ahmed b. Hanbel, hadis numarası: 26733, "اِتَّخِذُوا الْغَنَمَ فَإِنَّ فِيهَا بَرَكَهٌ"

²¹⁸ Abdullah b. Amr b. Âs (ra)'dan rivâyetle, Sahîh-i Müslim, hadis numarası: 1995.

KATALOG NO	:	68
Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 33a - 91 - 947/9
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî olarak not düşölmüş)
Târîhi	:	Târîhsiz
Formu	:	Sölüs-nesih karalama
Eserin ebadı	:	27 x 18 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sölüs ve nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Karalama -noktalarla ölçölendirilmiştir-.

KATALOG NO : 69

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 33a - 92 - 947/8 - 51732 (TSMK, GY 309, 33a - 92 - 947/10 - 51732 ile aynı zarfın içerisinde)
Hattatı	:	Mehmed Şevkî ²¹⁹
Târihi	:	h. 1284
Formu	:	Sülüs-nesih karalama
Eserin ebadı	:	20,5 x 24 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Karalama -noktalarla ölçülendirilmiştir-.

KATALOG NO : 70

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 33a - 92 - 947/10 - 51732 (TSMK, GY 309, 33a - 92 - 947/8 - 51732 ile aynı zarfın içerisinde)
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih karalama
Eserin ebadı	:	23 x 16 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Karalama -noktalarla ölçülendirilmiştir-.

²¹⁹ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۝ وَلِيَحْصِ
 اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَحْصِيَ الْكَافِرِينَ ۝ أَمْ حَسِبْتُمْ
 أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
 وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ۝ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ
 ۝ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
 أَفَأَنْ مَاتَ وَقِيلَ لَا نَعْلَمُ عَلَىٰ عِقَابِكُمْ وَمَنْ يَقْلِبْ
 عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ
 ۝ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَذَبَ
 الْمُؤَجَّلُونَ ۝ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ
 ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ۝
 وَكَانَ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مَعَهُ رَبُّوْنَ كَثِيرٌ ۖ فَلَمَّا
 لَمَّا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا
 ۖ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ۝ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا
 رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ

KATALOG NO : 71

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 33b - 93 - 947/5
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî olarak not düşülmüş)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Mushaf sayfası (tek sayfa)
Eserin ebadı	:	10,5 x 16,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	6 x 10,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	15 satır
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Yazı etrafına yıldız şerit geçilmiş, dış bordürde ise düz zemin kullanılmıştır.
Konu	:	Âl-i 'İmrân sûresi 3/140- 147
Metin	:	

- 1- (nesih) " مِنْكُمْ شُهَدَاءَ, وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ (١٤٠) وَلِيُمَحِّصَ
- 2- (") اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ (١٤١) أَمْ حَسِبْتُمْ
- 3- (") أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
- 4- (") وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ (١٤٢) وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ
- 5- (") مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ (١٤٣)
- 6- (") وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ, قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ,
- 7- (") أَفَأِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ, وَمَنْ يَنْقَلِبْ
- 8- (") عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا, وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ (١٤٤)
- 9- (") وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا
- 10- (") مُوَجَّلًا, وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا, وَمَنْ يُرِدْ
- 11- (") ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا, وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ (١٤٥)
- 12- (") وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ, قَاتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ, فَمَا وَهَنُوا
- 13- (") لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا,
- 14- (") وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ (١٤٦) وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا
- 15- (") رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبَّتْ²²⁰

²²⁰ Âl-i 'İmrân sûresi 3/140. âyetin yarısından, 147. âyetin yarısına kadar yazılmıştır.

Okunuşu

:

- 1- "minküm şuhedâe va'llâhu lâ yühıbbu'z-zâlimîn(e) (140), Ve liyümeħħıışa
- 2- 'llâhu'llezîne âmenû ve yemħaķa'l-kâfirîn(e) (141), Em ħasibtüm
- 3- en tedħulû'l-cennete ve lemmâ ya'lemi'llâhu'l-lezîne câhedû minküm
- 4- ve ya'leme's-şâbirîn(e) (142), Ve leķad küntüm temennevne'l-mevte
- 5- min ķabli en telķavhu feķad raeytümûhu ve entüm tenzurûn(e) (143),
- 6- Ve mâ Muhammedun illâ Resûl(un), ķad ħalet min ķablihi'r-Rusûl(ü)
- 7- efein mâte ev ķutile'nķalebtüm âlâ e'ķâbiküm ve men yenķalib
- 8- âlâ âķıbeyhi fe-len yedurra'llâhe şey'e(n) ve seyeczi'llâhu's-şâkirîn(e) (144),
- 9- Ve mâ kâne li-nefsin en temûte illâ bi-izni'llâhi kitâben
- 10- müeccele(n) ve men yurid şevâbe'd-dünyâ nu'tihî minh(â) ve men yürid
- 11- şevâbe'l-âĥireti nu'tihî minh(â) ve seneczî's-şâkirîn(e) (145),
- 12- Ve keeyyin min nebiyyin ķâtele meahu rıbbiyyûne keşîr(un), femâ ve henû
- 13- li-mâ eşâbehüm fî sebîli'llâhi ve mâ daûfû ve mâ'stekân(û)
- 14- vâ'llâhu yühıbbü's-şâbirîn(e) (146), Ve mâ kâne ķavlehüm illâ en ķâlû
- 15- rabbenâ'ğfir lenâ zünûbenâ ve isrâfenâ fî emrinâ ve şebbit

Metin özü

:

Âl-i 'Imrân sûresi 3/140- 147; Allah (cc)'ın zalimleri sevmediği, Muhammed (sav)'in bir peygamber olduğu, ölümün hak olduğu ve temenni edilse bile Allah (cc) dilemedikçe hiçbir nefsin ölemeyeceği, Allah (cc)'ın şükredenleri mükâfatlandıracağı ve sabredenleri sevdiği hakkındadır.

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوا فِي غِيَابَتِ
 الْحَبْلِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَنُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا
 وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَجَاءُوا آبَاءَهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ
 قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكَّا يُوسُفَ
 عِنْدَ مَتَاعِنَا فَكَذَّبَهُ الذَّنْبُ وَمَا أَنْتَ
 بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٣﴾ وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ
 بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْ أَتُمْ مُصَبِّرُونَ
 بَحِيمٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٤﴾
 وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ
 قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غُلَامٌ وَأَسَرُّوهُ بِضَاعًا
 وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ يَمَاهُونَ ﴿١٥﴾ وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخِيلٍ
 دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ
 وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَا مِرَارَ بَكَرِحٍ
 مِثْلِهِ عَسَىٰ أَن يَنْفَعَنِي أَوْ تَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ
 مَكَانَ يُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلَنُبْعِثَنَّهُ مِنْ تَأْوِيلٍ

KATALOG NO : 72

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 33b - 94 - 947/6
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî olarak not düşülmüş)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Mushaf sayfası (tek sayfa)
Eserin ebadı	:	13,5 x 22,3 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	6,9 x 13,1 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	15 satır.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli, iğne perdahlı ve çok ince işçiliktir. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir, Tı durakları ve çekme işaretleri kırmızı mürekkeple belirlenmiştir. Yazı etrafına yaldız şerit geçilmiş, dış bordürde ise düz renk zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Yûsuf sûresi 12/ 15-21
Metin	:	

1- (nesih) " فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غِيَابَتِ

2- (") الْجُبِّ, وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا

3- (") وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (١٥) وَجَاؤُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ (١٦)

4- (") قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ

5- (") عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ, وَمَا أَنْتَ

6- (") بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ (١٧) وَجَاؤُوا عَلَى قَمِيصِهِ

7- (") بِدَمٍ كَذِبٍ, قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا, فَصَبْرٌ

8- (") جَمِيلٌ, وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ (١٨)

9- (") وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ,

10- (") قَالَ يَا بَشْرَى هَذَا غُلَامٌ, وَأَسْرُوهُ بَضَاعَةً,

11- (") وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ (١٩) وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ

12- (") دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ, وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ (٢٠)

13- (") وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي

14- (") مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا, وَكَذَلِكَ

15- (") مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ "221

Okunuşu

:

- 1- Felemmâ zehebû bihî ve ecme'û en yec'âlûhu fî ğayâbeti
- 2- 'l-cubb(i) ve evhaynâ ileyhi le tûnebbiennehûm bi-emrihim hâzâ
- 3- ve hûm lâ yeş'ûrûn(e) (15), Ve câû ebâhûm îşâen yebkûn(e) (16),
- 4- Kâlû yâ ebânâ innâ zehebnâ nestebiķu ve tereknâ Yûsufe
- 5- İnde metâînâ fe ekelehu'z-zî'b(ü) ve mâ ente
- 6- bi-mü'minin lenâ ve lev künnâ şâdikîn(e) (17), Ve câû âlâ kamîşihî
- 7- bi-demin kezib(in), kâle bel sevvelet leküm enfüsüküm emrâ(n), fe şabrun
- 8- cemîl(un), vâ'llâhu'l-müste'ânü âlâ mâ teşîfûn(e) (18),
- 9- Ve câet seyyâretün fe-erselû vâridehüm fe-edlâ delveh(u),
- 10- kâle yâ buşrâ hâzâ ğulâm(un) ve eserrûhu bidââh(bidââten)
- 11- vâ'llâhu âlîmun bi-mâ ya'melûn(e) (19), Ve şerevhu bi-şemenin baħsin
- 12- derâhime ma'dûdeh(ma'dûdetin) ve kânû fîhi mine'z-zâhidîn(e) (20),
- 13- Ve kâle'l-lezî'şterâhu min mısra li'mre'etihî ekrimî
- 14- meşvâhu âsâ en yenfeânâ ev netteħizehu veledâ(n), ve kezâlike
- 15- mekkennâ li-Yûsufe fî'l-ardı ve li-nüâllimehu min te'vîli

Metin özü

:

Yûsuf sûresi 12/ 15-21; Yûsuf (as)'ın kardeşleri tarafından kuyuya atılması, babalarına, onu kurtun yediği yalanının söylenmesi, bir kafilenin onu kuyudan çıkarıp, köle olarak satması, bir Mısırlının onu satın alarak ona ikramlarda bulunması hakkındadır.

²²¹ Yûsuf sûresi 12/ 15. âyetin, 21. âyetin yarısına kadar yazılmıştır.

KATALOG NO : 73

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 33b - 95 - 947/15
Hattatı	:	Şevkî Bey (Mehmed Şevkî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih meşk kıt'ası
Eserin ebadı	:	24 x 15 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Sülüs-nesih müfredat meşkı
Metin	:	

- 1- (sülüs) فا فب فج فد فر فز فس فش فض فط فغ فف
2- (nesih) كلا کی کی ما مب مج مد مر مز مس مص مض مط مع مف
3- (") مق مق مک مل مم مم مم مم من من مو مه مه ملا می می
4- (sülüs) فق فك فل فم فم فن فو ففه فلا فی فی

Metin özü : Elifbâ'da yani alfabede bulunan bazı harflerin ikili birleşimlerinden oluşan meşk satırları.

KATALOG NO : 74

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 34a - 96 - 947/15
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî olarak not düşülmüş)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Nesih talimli meşk kît'ası
Eserin ebadı	:	17,5 x 11,7 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	4 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Nesih müfredat meşkı
Metin	:	

1- (nesih) رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ²²² وَعَلَيْهِ التَّكْلَانُ مِنَ الْخُذْلَانِ

2- (") ء ا ب ج د ر ز س ص ض ط ظ ع ف ق ك ل م ن ن و ه هه لا ي

3- (") با بب بج بد بر بز بس بص بض بط بع بف بق بك بل بم بن بو به

4- (") بلا بی بی جا جب جج جد جر جز جس جص جض جط جف جق جك جل

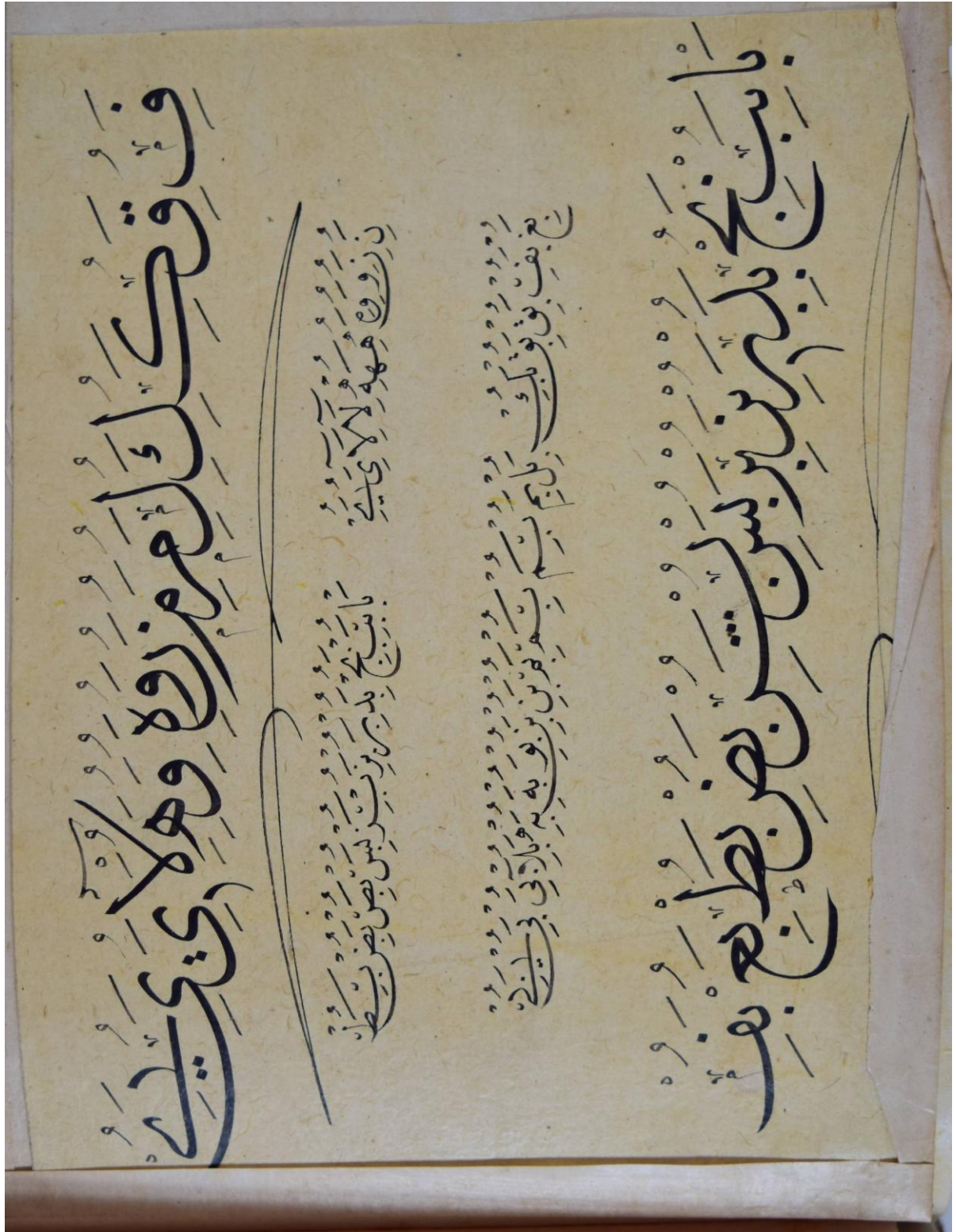
Okunuşu :

1- "Rabbi yessir ve lā'tuassir, Rabbi temmim bi'l-ḥayri"²²³

Metin özü : Rabbiyessir metni ve nesih harf müfredatından münferid harfler (hurûf-ı mukattaa) ve bazı harflerin ikili birleşimlerinden oluşan meşk satırları.

²²² Sülüs ve nesih yazı öğrenimine has olarak harflerden evvel yazılması âdet olunmuş dua.

²²³ "Ey Rabbim, kolaylaştır, güçleştirme; Rabbim hayırla tamamına erdir."

KATALOG NO : 75

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 34a - 97 - 947/15
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih meşk kıt'ası
Eserin ebadı	:	19,5 x 14,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 2 satır sülüs, kısa tutulmuş 2 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Sülüs-nesih müfredat meşkı
Metin	:	

1- (sülüs) ف ق ك ل م ن و ه لا ی ي ي

2- (nesih) ن ن و ه هه لا لا ی ي با بب بج بد بر بز بس بص بض بط

3- (") بغ بف بق بك بل بم بم بن بو به به بلا بی بی بی

4- (sülüs) با بب بج بد بر بز بر بس بش بض بط بع بف

Metin özü : Sülüs-nesih harf müfredatından münferid harfler (hurûf-ı mukattaa) ve bazı harflerin ikili birleşimlerinden oluşan meşk satırları.

الْقَرِيَّةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا
 الْبَابَ مُبْتَغًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ
 وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ
 الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رَجْزًا مِنَ السَّمَاءِ
 بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ وَإِذْ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ
 فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا
 عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ كَلُوا وَاشْرَبُوا
 مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا يَتَذَكَّرُونَ فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ
 وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
 لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا
 وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي
 هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ
 مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَآؤُ
 بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ
 اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بَعِيرَ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا

كَتَبَهُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي غُفْرَتَهُ
 آمِينَ مُحَمَّدٌ مَحْمُودُهُ

يَعْتَدُونَ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مِنْ آلِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمَلُ صَالِحًا فَلَهُمْ جَزَاءُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ
وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَإِذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ثُمَّ
تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ
اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا
قِرَدَةً حَاسِرِينَ فَفَعَلْنَا مَا نَكَلَّ الْأَيْمَانُ يَدَيْهَا
وَمَا خَلَفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلنُّفُتَيْنِ وَإِذْ قَالَ
مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً فَلَوْ
أَتَّخِذْتُهَا هُزُوقًا لَأَعُودُ بِاللَّهِ أَنَا كُونَ مِنَ
الْجَاهِلِينَ فَلَوْ أَدْعُ لَنَا رَبُّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ
إِنَّ الْبَقَرَةَ شَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ مُتَعَدُّونَ

فَلَا رَدَّ

30/29

KATALOG NO : 76

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 34b - 98 - 30/29 (1a - 1b)
Hattatı	:	Mehmed Şevkî
Târîhi	:	Târihsiz
Formu	:	Mushaf yaprağı (tek varak, 2 sayfa)
Eserin ebadı	:	14 x 22 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	6,5 x 13,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	15'er satır. (Varağın ön yüzünde, metinden daha kısa tutulmuş 2 satır imzâ yer almaktadır.)
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Durak işaretleri konmamış, yerleri boş bırakılmıştır.
Konu	:	el-Bakârâ sûresi 2/58. âyetin yarısından başlayarak 70. âyetin sonuna kadar yazılmıştır. (68. ve 69. âyetler ihtimâldir ki unutulmuş atlanmıştır.)
Metin	:	

1a

- (nesih) -1 "الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا
 -2 (") الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ,
 -3 (") وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ (٥٨) فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ
 -4 (") الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رَجْزًا مِنَ السَّمَاءِ
 -5 (") بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (٥٩) وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ
 -6 (") فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ, فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا
 -7 (") عَشْرَةَ عَيْنًا, قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ, كُلُوا وَاشْرَبُوا
 -8 (") مِنْ رَزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ (٦٠)
 -9 (") وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
 -10 (") لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا
 -11 (") وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا وَبَصِلِهَا, قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي
 -12 (") هُوَ أَذْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ
 -13 (") مِمَّا سَأَلْتُمْ, وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَآؤُ
 -14 (") بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ
 -15 (") اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ, ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
 - (imzâ satırı) كَتَبَهُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي غُفَرَلَهُ
 - (") - آمِينَ بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

1b

- 1- (nesih) "يَعْتَدُونَ (٦١) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
 2- (") وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 3- (") وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
 4- (") عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (٦٢) وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ
 5- (") وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
 6- (") وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (٦٣) ثُمَّ
 7- (") تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
 8- (") لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (٦٤) وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ
 9- (") اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُفُّوا
 10- (") قِرْدَةً خَاسِئِينَ (٦٥) فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا
 11- (") وَمَا خَلَفَهَا وَوَعْدَ الْمُتَّقِينَ (٦٦) وَإِذْ قَالَ
 12- (") مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا
 13- (") أَتَتَّخِذُنَا هُزُؤًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ
 14- (") الْجَاهِلِينَ (٦٧) " قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ²²⁴
 15- (") إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ " (٧٠)

Okunuşu

:

1a

- 1- "karyete fe külû minhâ hayşü şî'tüm rağaden vedhulû
 2- 'l-bâbe succeden ve külû hıttatün nağfir leküm hatâyâküm,
 3- ve senezîdu'l-muhsinîn(e) (58), Fe-beddele'l-lezîne zalemû kavlen ğayre
 4- 'l-lezî kıle lehüm fe-enzelâ âlâ'l-lezîne zalemû riczen mine's-semâi
 5- bi-mâ kânû yefsukûn(e) (59), Ve izi'steska Mûsâ li-kavmihi
 6- fe-kulnâ'drib bi-âşâke'l-hacer(e), fenfeceret minhü'snetâ
 7- âşrete âynâ(n), kad âlime küllü ünâsin meşrebehum, külû ve'srabû
 8- min rızkı'llâhi ve lâ te'sev fî'l-ardı müfsidîn(e) (60),
 9- Ve iz kultüm yâ Mûsâ len neşbira âlâ ta'âmin vâhidin fe-d'û
 10- lenâ rabbeke yuhric lenâ mimmâ tünbitü'l-ardu min baklihâ ve kıssâihâ
 11- ve fûmihâ ve âdesihâ ve başalihâ, kâle etestebdilüne'l-lezî
 12- hüve ednâ bi'l-lezî hüve hayrun ihbi'tü mışran fe-inne leküm
 13- mâ seeltüm, ve đuribet âleyhimu'z-zilletü ve'l-meskenetü ve bâü
 14- bi-ğadabin mine'llâhi zâlike bi-ennehüm kânû yekfürüne bi-âyâti
 15- 'llâhi ve yektülüne'n-nebiyyîne bi-ğayri'l-hak(kı), zâlike bimâ âşav ve kânû
 (imzâ satırı)- Ketebehu Muḥammed Şevkî ğufiralehü
 (")- âmîn bi-hurmeti Muḥammed(in) (sav) ve âlihi.

²²⁴ el-Bakârâ sûresi 2/68. âyetin başı ve aynı zamanda 70. âyetin de başı.

1b

- 1- *ya'tedûn(e) (61), İnnel-lezîne âmenû ve'l-lezîne hâdû*
- 2- *ve'n-naşârâ ve's-şâbiîne men âmene billâhi ve'l-yevmi'l-âhîri*
- 3- *ve âmile şâlihan fe-lehüm ecruhüm inde rabbihim, ve lâ havfun*
- 4- *âleyhim ve lâ hüm yahzenûn(e) (62), Ve iz ehaẓnâ mîşâkaküm*
- 5- *ve refe'nâ fevķakümü't-ťûr(a), ħuzû mâ ateynâküm bi-ķuvvetin*
- 6- *vezķürû mâ fîhi leâlleküm tettekûn(e) (63), Şümme*
- 7- *tevelleytüm min ba'di zâlik(e), fe-lev lâ fadlu'llâhi âleyküm ve rahmetühü*
- 8- *leküntüm mine'l-ĥâsirîn(e) (64), Ve leķad âlimtümü'l-lezîne*
- 9- *'tedev minküm fî's-sebti fe-ķulnâ lehüm kûnû*
- 10- *ķiradeten ĥâsîn(e) (65), Fe ceâlnâhâ nekâlen li mâ beyne yedeyhâ*
- 11- *ve mâ ĥalfehâ ve mev'izaten lil muttakîn(e) (66), - Ve iz ķâle*
- 12 *Mûsâ li-kavmihî inne'llâhe ye'müruküm en tezbeĥû baķarah(bakaraten), ķâlû*
- 13- *etetteĥîzûnâ huzuvâ(n), ķâle e'ûzû bi'llâhi en ekûne mine*
- 14- *'l câhilîn(e) (67), Ķâlû'd'û lenâ rabbeke yûbeyyin lenâ mâ hiye,*
- 15- *inne'l-baķara teşâbehe âleynâ ve innâ in şâe'llâhu le mühtedûn(e) (70).*

Metin özü

: el-Baķarâ sûresi 2/58. âyetin yarısından başlayarak 70. âyetin sonuna kadar ki bölüm; Mağfiret dileyenlerin, zulüm edenlerin alacakları karşılık, Mûsâ (as)'ın asası ile taşa vurup on iki pınarın fışkırması, İsrailoğullarının tek çeşit taâm yerine çeşitli hububatlar istemeleri üzerine gazaba uğramaları, isyan edip peygamberleri öldürmeleri, cumartesi günü yasağına uymadıkları için aşağılık maymunlar olmalarının emredilmesi, sonra gelen takva sahiplerine nasihat için bir inek kesmelerinin emredilmesi ve bu emri kendileri için zorlaştırmaları hakkındadır.

R. 124. (Mehmed Şevkî) sülüs-nesih Cihâyâr-i güzîn isimleri [TSMK, GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732]

عَنْ عَلِيٍّ كَانَ إِذَا وَصَفَ النَّبِيَّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُنْغَطِ
 وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُرْتَدِّدِ كَانَ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ
 الْقَطِيطِ وَلَا بِالْسَّبِطِ كَانَ جَعْدًا رَجُلًا وَلَمْ يَكُنْ
 بِالْمُطَهَّمِ وَلَا بِالْمُكَلَّمِ وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَدْوِيرٌ أَبْيَضٌ مُشَرَّبٌ
 أَدْعَى الْعَيْنَيْنِ أَهْدَبُ الْأَشْفَارِ جِلْدُ الْمَشَاشِ وَالْكَتِدِ
 أَجْرَدُ ذُو مَسْرِيَةٍ شَنْ أَلْكَفَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ إِذَا مَشَى تَفْلَعُ
 كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ وَإِذَا الْتَفَتَ الْتَفَتَ
 مَعًا بَيْنَ كَتْفَيْهِ

KATALOG NO : 77

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih hilye-i şerîf
Eserin ebadı	:	Cihâryâr-i güzîn isimleri; 14 x 5,5 cm, 15 x 5 cm Hilye-i şerîf metni; 17,5 x 16,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Cihâryâr-i güzîn isimleri 2 satır sülüs, hilye-i şerîf metni oval olarak 9 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Durak işaretleri konmamış, yerleri boş bırakılmıştır.
Konu	:	Hilye-i şerîf metni
Metin	:	

1- (sülüs) أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

2- (") عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عُمَرَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ²²⁵

3- (nesih) عَنْ عَلِيٍّ كَانَ إِذَا وَصَفَ النَّبِيَّ

4- (") صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَالَ لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُمَغِطِ

5- (") وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُتَرَدِّدِ كَانَ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ

6- (") الْقَطِطِ وَلَا بِالسَّيْطِ كَانَ جَعْدًا رَجُلًا وَلَمْ يَكُنْ

7- (") بِالْمُطَهَّمِ وَلَا بِالْمُكَلَّمِ وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَدْوِيرٌ أَبْيَضٌ مُشْرَبٌ

8- (") أَدْعَجَ الْعَيْنَيْنِ أَهْدَبَ الْأَشْفَارِ جَلِيلَ الْمَشَاشِ وَالْكَتْدِ

9- (") أَجْرَدُ ذُو مَسْرَبَةٍ شَتْنُ الْكَفَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ إِذَا مَشَى يَنْقَلَعُ

10- (") كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ وَإِذَا أَلْتَفَتَ أَلْتَفَتَ

11- (") مَعًا بَيْنَ كَتِفَيْهِ²²⁶

²²⁵ Hulefâ-i Râşidîn (Dört Halife) isimleri.

²²⁶ Alî b. Ebû Tâlib (ks)'dan rivâyetle, Tirmizî, Câmî'u't-Tirmizî, hadis numarası: 3600.

" لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُمَغِطِ، 3613. Şerhu's-sünne, el-Begavî, Alî b. Ebû Tâlib (ra)'dan rivâyetle, el-Begavî, Şerhu's-sünne, hadis numarası: 3613. " وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُتَرَدِّدِ، كَانَ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ، لَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ الْقَطِطِ، وَلَا بِالسَّيْطِ، كَانَ جَعْدًا رَجُلًا، وَلَمْ يَكُنْ بِالْمُطَهَّمِ، وَلَا بِالْمُكَلَّمِ، وَكَانَ فِي وَجْهِهِ تَدْوِيرٌ أَبْيَضٌ مُشْرَبٌ، أَدْعَجَ الْعَيْنَيْنِ، أَهْدَبَ الْأَشْفَارِ، جَلِيلَ الْمَشَاشِ وَالْكَتْدِ، أَجْرَدُ، ذُو مَسْرَبَةٍ، شَتْنُ الْكَفَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ، إِذَا مَشَى تَقَلَّعَ كَأَنَّمَا يَنْحَطُّ فِي صَبَبٍ، وَإِذَا أَلْتَفَتَ أَلْتَفَتَ مَعًا، بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتِمُ النَّبُوَّةِ، وَهُوَ خَاتِمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ صَدْرًا، وَأَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً، وَالْأَبْيَضُ غَرِيكَةً، وَأَكْرَمُهُمْ عَشْرَةً، مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ هَابَةٍ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ، يَقُولُ نَاعِثُهُ: لَمْ أَرْ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ " .

Okunuşu :

- 1- Hz. Ebû Bekir (ra), Hz. Ali (ra)
- 2- Hz. Ömer (ra), Hz. Osmân (ra)
- 3- Ân Âli(yyin) kâne izâ vaşafe'n-Nebiyye
- 4- şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Kâle lem yekün bi't-ţavîli'l-mümeğğatı
- 5- ve lâ bi'l-kaşiri'l-mütereddidi, kâne rab'âte mine'l-kavmi, velem yekün bi'l-ca'di
- 6- 'l-kaţatı, ve lâ bi's-sebti, kâne ce'den racilen, velem yekün
- 7- bi'l-mütahhami, ve lâ bi'l-mükelşemi ve kâne fî'l-vechi tedvîrun, ebyazu müşerrebun
- 8- ed'acu'l-âyneyni, ehdebu'l-eşfâri, celîlü'l-meşâşi ve'l-ketidi
- 9- ecradü zû mesrûbetin, şeşnü'l-keffeyni ve'l-kademeyni, izâ meşâ yetekellu
- 10- keennemâ yemşî fî şebebin, ve izâ'l-tefete'l-tefete
- 11- ma'an, beyne kitfeyhi".

Metin özü : Hilye-i Şerîf metninin bölümlerinden biri olan; Hulefâ-i Râşidîn (Dört Halifenin) isimleri; Hz. Ebû Bekir (ra), Hz. Ömer (ra), Hz. Osmân (ra), Hz. Ali (ra), ve dairevî, oval veya dörtgen şeklinde düzenlenmiş olabilecek olan asıl bölümde ise; Peygamber Efendimiz (sav)'in fizikî özelliklerinin vasfedildiği, Hz. Alî b. Ebû Tâlib (ks)'den rivâyet olunan hilye metni bulunur.²²⁷

²²⁷ Hz. Ali (ra) Resûl-i Ekrem Efendimiz (sav)'i vasfederken buyurdu ki; "Peygamber Efendimiz ne çok kısa ne de çok uzun idi, topluluk içinde orta boyu idi. Saçları ne kıvrık kısa ne de dümdüz uzun idi, kıvrık-düz arası hafifçe dalgalı idi. Dolgun etli değildi. Çehresi de çok yuvarlak değildi, değirmi yüzlü, duru beyaz tenli idi. Gözleri iri ve siyah, kirpikleri uzundu. İri kemikli ve geniş omuzluydu. Vücudu kılsız olup sadece göğsünden göbeğine doğru inen ince bir tüy şeridi vardı. İki avucu ve tabanları dolgundu. Yürürken sanki yokuş aşağı iner gibi rahat iner, meyilli ve engebeli bir yerde yürürcesine ayaklarını sürtmekten sertçe kaldırır ve adımlarını uzunca atardı. Sağına ve soluna baktığında yalnızca başını çevirerek değil bütün vücudu ile o tarafa dönerdi. Sırtında iki kürek kemiği arasında peygamberlik zincirinin son halkası olduğunu gösteren nübüvvet mührü vardı. İnsanların en cömert gönüllüsü, en doğru sözlüsü, en yumuşak huylusu ve en arkadaş canlısı idi. Kendisini ilk defa görenler onun heybeti karşısında sarsılırlar, fakat O'nu tanımak maksadıyla sohbetine gelenler, kendilerini O'na karşı engellenemez bir sevginin içinde bulurlardı. Efendimizin üstünlüklerini ve güzelliklerini tanıtmaya çalışan kimse, 'Ben gerek O'ndan önce ve gerekse O'ndan sonra O'nun eşini ve benzerini görmedim' demekten kendini alamazdı. Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun!", (2010, IRCICA yay., **Mehmed Şevki Efendi'nin Sülûs-Nesih Hat Meşkleri** kitabında bulunan, 1300/1883 tarihli Hilye-i Nebevi (TSMK, GY 188) metninin tercümesidir).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى
 لِلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيَتَّبِعُونَ
 الصَّلَاةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنْهُ فَقَدُوا
 وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا
 أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْآخِرَةُ هُمْ يَرْجُوهَا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ يَوْمَ الدِّينِ يَا لَكَ بَعْدَ وَكَانَ
 نَسْتَعِينُ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
 الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَخْشَىٰ مَسْهَرُهُمْ ۚ
 وَلَهُمْ فِيهِمْ غُفْرَانٌ ۚ اُولَٰئِكَ الَّذِيْنَ
 اشْتَرَوْا الصَّالٰهَ بِالْهَدْيِ فَمَا رَجَبَتْ تَجَارِبُهُمْ وَمَا
 كَانُوا مُتَشٰدِدِيْنَ ۚ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِيْ اسْتَوْفَدَ
 نَارًا فَلَمَّا اَصْنَاءَتْ مَا جِئَ بِهِ ذَهَبًا يَّوْرِهِمْ وَتَرَكُوْهُ
 فِيْ ظُلُمَاتٍ لَاْ يَبْصُرُوْنَ ۚ صَمٌّ بَصْمٌ وَعَمِيٌّ فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ
 اَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيْهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَنُبْحٰنٌ يُجْعَلُوْنَ
 اَصْبَاحُهُمْ فِيْ اِذَا نُهُمْ مِّنَ الصَّوْاِءِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ
 وَاللّٰهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِيْنَ ۚ يَكَاذِبُوْنَ خِطْفًا ۚ اَبْصَارُهُمْ
 كَمَا اَصْنَاءَ لَهُمْ مَسْوَافِيْهِ ۚ وَاِذَا ظَلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا
 وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارُهُمْ اِنَّا لِلّٰهِ عَلٰٓ
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۚ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ عَبْدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ
 خَلَقَكُمْ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۚ الَّذِيْ جَعَلَ

اُولَٰئِكَ عَلٰٓ هٰدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَاُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ
 اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَنذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ
 تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۚ خَتَمَ اللّٰهُ عَلَىٰ قُلُوْبِهِمْ وَعَلٰٓ سَمْعِهِمْ
 وَعَلٰٓ اَبْصَارِهِمْ غَشَآوَةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۚ وَمِنْ
 النَّاسِ مَن يَقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ
 يُخَادِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ اِلَّا
 اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۚ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَاَدَّاهُمُ اللّٰهُ
 مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۚ كَاٰنَ كَايِدُوْنَ ۚ وَاِذَا
 قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ
 اِلَّا نَهْنَهٗ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۚ وَاِذَا
 قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَاٰنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ كَاٰنَ السِّفَآءِ
 اِلَّا نَهْنَهٗ هُمُ السِّفَآءُ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۚ وَاِذَا الْمَوْتٰ
 الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا اٰمَنَّا وَاِذَا خُلُوْا لِسَيِّئَاتِهِمْ طَبِيعُهُمْ قَالُوْا

KATALOG NO : 78

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732 (1b -2a)(2b -3a)
Hattatı	:	Ketebesiz (Mehmed Şevkî)
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Mushaf sayfaları (4 sayfası yazılı fasikül halinde)
Eserin ebadı	:	14,5 x 21,5 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	Serlavha 5 x 6 cm diğer sayfalar 7,5 x 13 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	1b -2a sayfaları 6'şar satır, 2b -3a sayfaları 13'er satır.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Durak işaretleri ve sûre başları konmamış, yerleri boş bırakılmıştır.
Konu	:	el-Fâtihâ sûresi 1/1-7, el-Bakarâ sûresi 2/1-21
Metin	:	

1b - el-Fâtihâ sûresi

- 1 (nesih) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (١)
 -2 (") اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (٢) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٣)
 -3 (") مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (٤) اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ
 -4 (") نَسْتَعِيْنُ (٥) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ (٦)
 -5 (") صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
 -6 (") الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ (٧)

2a - el-Bakarâ sûresi

- 1 (") بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 -2 (") اَلَمْ (١) ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيْهِ هُدًى
 -3 (") لِلْمُتَّقِيْنَ (٢) الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيْمُوْنَ
 -4 (") الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُوْنَ (٣)
 -5 (") وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَا
 -6 (") اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُوْنَ (٤)

2b

- 1- (") (٥) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
- 2- (") إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (٦) حَتَّمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ
- 4- (") وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (٧) وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالْيَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ (٨)
- 6- (") يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ (٩) فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ
- 8- (") مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ (١٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ (١١)
- 10- (") أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ (١٢) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنْتُمُ الْكَاذِبُونَ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ
- 12- (") أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ (١٣) وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا

3a

- 1- (") إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤْنَ (١٤) اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ
- 2- (") وَيَمْدُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (١٥) أُولَئِكَ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا رَبَحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ (١٦) مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْفَدَ
- 5- (") نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ (١٧) صُمُّ بَكْمٌ عُمِّي فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ (١٨)
- 7- (") أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ
- 9- (") وَاللَّهُ مُجِيطٌ بِالْكَافِرِينَ (١٩) يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ
- 10- (") كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
- 11- (") وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٢٠) يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (٢١) الَّذِي جَعَلَ

Okunuşu

:

1b - el-Fâtiha sûresi

1- Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm (1),

2- El-ḥamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn(e) (2), Er-rahmâni'r-rahîm(i) (3),

3- Mâliki yevmi'd-dîn(i) (4), İyyâke na'büdü ve iyyâke

4- nesta'în(u) (5), İhdinâ's-şirâta'l-müstekîm(e) (6),

5- Şirâta'l-lezîne en'âmta âleyhim ğayri

6- 'l-mağdûbi âleyhim ve lâ'd-dâllîn(e) (7).

2a - el-Bakarâ sûresi

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm
- 2- Elif, lââm, mîim (1), Zâlike'l-kitâbu lâ reybe fîh(i), huden
- 3- li'l-müttekîn(e) (2), Ellezîne yû'minûne bi'l-ğaybi ve yûkîmûne
- 4- 'ş-şâlâte ve mimmâ razaknâhüm yünfikûn(e) (3),
- 5- Vellezîne yû'minûne bi-mâ ünzile ileyke ve mâ
- 6- unzile min kablik(e) ve bi'l-âhîreti hüm yûkînûn(e) (4),

2b

- 1- Ūlâike âlâ huden min rabbihim ve ūlâike hümü'l-müfliḥûn(e) (5),
- 2- İnne'l-lezîne keferû sevâün âleyhim eenzertehüm em lem
- 3- tünzirhüm lâ yû'minûn(e) (6), Hateme'llâhu âlâ kulûbihim ve âlâ sem'îhim,
- 4- ve âlâ ebşârihim ğışâveh(ğışâvetün), ve lehüm âzâbün âzîm(ün) (7), Ve mine
- 5- 'n-nâsi men yekûlû âmennâ bi-lâhi ve bi'l-yevmi'l-âḥiri ve mâ hüm bi mü'minîn(e) (8),
- 6- Yühâdi'ûne'llâhe ve'llezîne âmenû, ve mâ yehde'ûne illâ
- 7- enfüsehüm ve mâ yeş'ûrûn(e) (9), Fî kulûbihim maradun, fe-zâdehümü'llâhu
- 8- maradâ(n) ve lehüm âzâbün elîmün bi-mâ kânû yekzibûn(e) (10), Ve izâ
- 9- kîle lehüm lâ tûfsidû fî'l-êrdi, kâlû innemâ naḥnu müşliḥûn(e) (11),
- 10- Elâ innehüm hümü'l-müfsidûne ve lâkin lâ yeş'ûrûn(e) (12), Ve izâ
- 11- kîle lehüm âminû kemâ âmene'n-nâsu kâlû enü'minü kemâ âmene's-sufehâu,
- 12- elâ innehüm hümü's-sufehâu ve lâkin lâ ya'lemûn(e) (13), Ve izâ lekû
- 13- 'l-lezîne âmenû kâlû âmennâ, ve izâ ḥalev ilâ şeyâtînihim, kâlû

3a

- 1- innâ meâkûm, innemâ naḥnü müstehziûn(e) (14), Allâhu yestehziû bihim
- 2- ve yemüddühüm fî tuğyânihim ya'mehûn(e) (15), Ūlâike'l-lezîne
- 3- 'ştereû'd-dalâlete bi'l-hüdâ, fe-mâ rabiḥat ticâretühüm ve mâ
- 4- kânû mühtedîn(e) (16), Meşelühüm kemeşeli'l-lezi'stevḳade
- 5- nârâ(n), fe-lemmâ edâet mâ ḥavlehu zehebe'llâhu bi-nûrihim ve terekehüm
- 6- fî zulumâtin lâ yübşirûn(e) (17), Şummun bükmün ūmyun fe hüm lâ yerci'ûn(e) (18),
- 7- Ev keşayyibin mine's-semâi fîhi zulumâtün ve ra'dün ve berḳ(un), yec'âlûne
- 8- eşâbiâhüm fî âzânihim mine's-şavâiḳi ḥazara'l-mevt(i),
- 9- vâ'llâhu muḥîṭun bi'l-kâfirîn(e) (19), Yekâdü'l-berḳu yehṭafü ebşârahüm
- 10- küllemâ edâe lehüm meşev fîhi, ve izâ azleme âleyhim kāmû
- 11- ve lev şâe'llâhu lezehebe bi-sem'îhim ve ebşârihim innâ'llâhe âlâ
- 12- külli şey'in ḳadîr(un) (20), Yâ eyyüha'n-nâsu'büdû rabbekümü'llezî
- 13- ḥalaḳakûm ve'llezîne min kablikûm leâllekûm tetteḳûn(e) (21), El-lezî ceâle

Metin özü

:

el-Fâtihâ sûresi 1/1-7

Rahmân ve Rahîm olan Allah (cc)'ın ismiyle; hamdın sadece âlemlerin Rabbi olan Allah (cc)'a mahsus olduğundan, bir tek kulluk edilecek olan, yalnız yardım istenecek olan ve hesap gününün sahibi olan Allah (cc)'dan, sapıtıp gazaba uğrayanların yolunda değil, nimete erdirilmiş, doğru yol üzere olanların yolunda daim kılmasından bahsedilir.

el-Bakârâ sûresi 2/1-21

İçinde şüphe olmayan bu kitabın takva sahipleri için olduğundan, gayba inanan, namazı dosdoğru kılan, indirilene ve önceki indirilenlere inanan, âhirete inanan felâha ermiş kişilerden bahseder. Kalpleri ve kulakları mühürlenmiş, gözlerine perde çekilmişlerin, yalan söyleyen, fesad çıkaranların akıbetinden ve yalnız Allah (cc)'a kulluk edilmesi gerektiğinden bahsedilir.

هَذَا أَوْ ثَارَةً مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
 وَمَنْ ضَلَّ مِنْهُمْ يَدْعُوا مَنْ دُونِ اللَّهِ
 مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَهُمْ
 عَنِ عَذَابِهِمْ غَافِلُونَ وَإِذَا حُشِرَ
 النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
 بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ وَإِذَا أَنشَأَ عَلَيْهِمُ
 آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَىِّ
 ثَمَّ جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ أَمْ يَقُولُونَ
 افْتَرَاهُ قُلْ إِنَّا فَرَقَيْنَاهُ فَلَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ
 اللَّهِ شَيْءٌ هُوَ إِلَّا نَزْلٌ مِنْ سُبْحَتِهِ فِيهِ
 شَهِيدٌ بَيِّنٌ وَبَيِّنَاتٌ وَهُوَ الْعَفْوَ الرَّحِيمُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 نَزَّلَ الْكِتَابَ مِنَ اللَّهِ الْغَزِيرِ
 الْحَكِيمِ مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسِيحٍ وَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أَنْزَلُوا مَعْصُومُونَ
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
 أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ
 شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ تَتَوَبَّعُونَ بَنَاتٍ مِنْ قَبْلُ

هَذَا

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي
 مَا يَفْعَلُنِي وَلَا يَكُنْ أُنَا بَعِ الْأُمَا يُوجِ
 إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 أَرَضَكُمُ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ
 شَاهِدِينَ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ عَلَى مِثْلِهِ فَمَنْ
 وَاسْتَكْبَرْتُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
 وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَوْ كُنَّا خَيْرًا مِمَّا يَشْكُرُونَ أَلَيْسَ لَهُمْ ذِكْرًا يَتَذَكَّرُونَ
 بِهِ فَنَسْتَقِيمُ لَوْ هَذَا إِلَّا فَاكٍ قَالِيمٌ وَمِنْ
 قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَّا نَكُ وَرِجْمَةً وَهَذَا
 كِتَابُ مُصَدِّقٍ لِمَا نَكُ جَرِيًّا لِيُنذَرَ

جاء

الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبَشَرِ لِيُحْسِنِينَ إِنْ الَّذِينَ
 قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَا مَوْافِقًا خَوْفٍ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَرْجِزُونَ أُولَئِكَ
 أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ
 إِحْسَانًا يَا جَاهَنَّهُ أُمَّهُ كُفْرًا وَوَضَعَهُ
 كُفْرًا وَحَمَلَهُ وَفَضَّلَهُ نَارًا نَشْرًا
 يَحْيَىٰ ذَا بَلَعٍ أَشَدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ
 رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
 عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
 وَأَصْلَحْ بِي يَدِي فِي ذُرِّيَّتِي فِي بَيْتِكَ لَيْلًا وَنَارًا

مِنَ الْمُسْلِمِينَ أُولَئِكَ الَّذِينَ تَقْتَلُونَ
 عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجُزُّ عَنْهُمْ
 سِتْرًا يَتَهَمُ فِي صِحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَّ الصِّدْقُ
 الَّذِي كُنُوا يَعْتَدُونَ وَالَّذِي
 قَالَ لَوْلَا إِلَهُي أَفْ كَمَا اتَّعَدَا بَنِي آدَمَ
 أَخْرَجَ وَقَدْ خَلَقَ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي
 وَهُمَا يَسْتَعْجِلَانِ اللَّهَ وَلَئِنْ مَرَرْتُمْ
 وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا إِنْصَافٌ
 الْأَوَّلِينَ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ فِيهِ أَمَّا قَدْ خَلَقْتُ مِنْ قَبْلِهِمْ
 الْبَشَرَ وَالْإِنْسَ أَفْ كَمَا تَأْخَا سَرِيرٌ

وَجَلَدٌ

وَلِكُلِّ رَجُلٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوقِفَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
 وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ هُمْزُوا
 عَلَى النَّارِ أَذْهَبَتْهُمُ طَبِيبَاتُهُمْ فِي جُودِكُمُ الدِّينِ
 وَأَسْتَمْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَنْهَا
 الْهُونَ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنَّمَا كُنْتُمْ تَقْسِمُونَ
 وَأَذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذَا نَذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَجْفَافِ
 وَقَدْ خَلَقْنَا ذُرِّيَّتَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
 أَلَّا يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ أَلَمْ تَأْخُافْ عَلَيْهِمْ
 عَنَّا يَوْمَ مِغْصِيهِمْ قَالُوا أَجِئْتَنَا
 لِنَأْتِيَنكَ عَنِ الْهَيْتَانِ فَإِنَّا بِنَا بِمَا تَعْدُنَا إِن كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ قَالَا إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ
 وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِكُمْ قَوْمًا
 يَخْلَعُونَ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلًا
 أُوذِيَ بِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُضْطَرٌّ عَلَيْنَا هُوَ
 مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رَجِعُوا فِيهَا عَبْدًا لِلهِ
 نَدْعُرُكُمْ شَيْئًا بِأَمْرِ رَبِّنَا فَأَبْصَحُوا لَا بَرَاءَ
 لَنَا مِنْكُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ
 وَلَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ إِذْ أَنْزَلَ فِيهِ
 تِلْكَ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ وَأَنْزَلَ فِيهِ
 الْقُرْآنَ غُرْثًا وَنُورًا وَبَيِّنَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ
 وَلَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ إِذْ أَنْزَلَ فِيهِ
 تِلْكَ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ وَأَنْزَلَ فِيهِ
 الْقُرْآنَ غُرْثًا وَنُورًا وَبَيِّنَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

١٠

بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ وَلَقَدْ
 أَنْزَلْنَا مَا جَاءُكُمْ مِنَ الْقُرْآنِ وَمَنْ أَعْبَى
 الْأَيَّاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ قُلْ لَا أَنْصَرُهُمْ
 الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً نَا الْهَيْهَاتَ
 صَلُّوا عَلَيْهِمْ وَذَكَرَ الْفِتْنَةَ وَمَا كَانُوا
 يَفْقَهُونَ وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَكًا
 مِنَ الْخَنَازِيرِ يَتَمَنَّوْنَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
 قَالُوا أَنْصَرُوهُمْ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ
 مُنْذِرِينَ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا
 صِكْرًا بَا أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مَوْسَى مِنْصُورًا قَالُوا
 بَيْنَ يَدَيْهِ سَهْدٌ إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرَفِهِمْ سُلَيْمٌ

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ
 وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ
 الْمُقَرَّبُونَ ^١ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ^٢
 الْأَوَّلِينَ ^٣ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ^٤ عَلَى
 سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ^٥ مُتَكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ^٦
 يَتُوفَى عَلَيْهِمْ فِيهَا فَخْرٌ ^٧ وَلَهُمْ فِيهَا زُجْجَةٌ ^٨
 بَازُوبَا ^٩ وَكَأَنَّهُمْ فِي سِدْرٍ مِّنْ مَّعِينٍ ^{١٠}
 لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَنْزِفُونَ ^{١١}
 وَقَافِلَهُمْ فِيهَا رُحُومٌ ^{١٢} وَلَهُمْ فِيهَا طَيْرٌ مِّمَّا
 يَشْتَهُونَ ^{١٣} وَجُورٌ عَيْنٌ ^{١٤} كَأَمْثَالِ
 اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ^{١٥} جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا إِلَّا قِيلًا
 سَلَامًا سَلَامًا وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ^{١٦} وَأَصْحَابُ
 الْيَمِينِ ^{١٧} فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ^{١٨} وَطِلَ
 مَنْضُودٍ ^{١٩} وَظِلٍّ مَّسْدُودٍ ^{٢٠} وَمَاءٍ
 مَّسْكُوبٍ ^{٢١} وَقَافِلَهُمْ كَثِيرَةٌ لَا تُفْطِنُونَ ^{٢٢}
 وَلَا تَمْنُونَ ^{٢٣} وَفِي شَرَفٍ مَّرْجُونٍ ^{٢٤} أَنَا أَنشَأْنَا
 انشَاءً ^{٢٥} فَجَعَلْنَاهُمْ أَجْرًا غُرَبَا ^{٢٦} تَرَا
 لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ^{٢٧} ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ^{٢٨} وَثَلَاثَةٌ
 مِنَ الْآخِرِينَ ^{٢٩} وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ^{٣٠} مَا أَصْحَابُ
 الشِّمَالِ ^{٣١} فِي سَمُومٍ وَجَهِيمٍ ^{٣٢} وَظِلٍّ مِّنْ
 يَحْمُومٍ ^{٣٣} لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ^{٣٤} إِنَّهُمْ كَانُوا

بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا يَخْنُ بِمَسْبُوقِينَ ^{لا} عَلَى
 أَنْبِيَاءَ لَمْ يَأْتِ الْكُفْرَ وَنَسِيتُكُمْ فَمَا لَا تَعْلَمُونَ
 وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّفْسَ الْأُولَىٰ قَالُوا لَا
 تَذْكُرُونَ أَفَأَنْتُمْ مَا يَحْمِلُونَ ^ط أَنْتُمْ
 تَرْفَعُونَهُ أَفَبِخَيْرٍ لِّأَرْعُونَ لَوْ نَشَاءُ
 لَجَعَلْنَاهُ حُطًا مَّا فَظَلَمْتُمْ تَفَكَّهُونَ
 إِنَّا مَنَعُوهُمْ نَارًا يَخْنُ أَخْرَجُوا مِنْهَا
 الْمَاءَ الَّذِي شَرِبُوا ^ط أَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ
 مِنَ الْمُزْنِ أَفَرَبَخْتُمْ أَمْزُغَ الْغَيْشِ
 لِنَجْعَلِ الْهَبَّ جُحًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ
 أَفَأَنْتُمْ أَنْتُمُ الْبَارِئُ فَرَّوْنَ ^ط أَنْتُمْ

قَالُوا لَكَ مَرْفِقِينَ ^ط وَكَأَنُ يُصِرُّونَ عَلَى
 الْحِنَنِ الْعَظِيمِ ^ط وَكَأَنُ يَقُولُوا إِنَّا نَمُنَّا
 وَكُنَّا تَرَاكِبًا وَعِظًا مَا إِنَّا لَمَبْعُونُ ^ط
 أَوْ أَبَاؤُنَا أَوْ آبَاؤُاؤُنَا قَالُوا لَا وَابِلٌ إِلَّا خِزِينَ
 لِّجَمْعُونَهُ إِلَى يَتِمْكَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ^ط ثُمَّ أَنْزَلْنَاهُ
 إِنَّا الصَّالِقُونَ الْكَافِرُونَ لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ مِنْ
 زَوْجٍ ^ط فَهَلْ أَرْهَقْنَا الْبَطُونَ ^ط فَشَكَرُوا
 عَلَيْهِ مِنَ الْجَحِيمِ ^ط فَشَكَرُوا شَرًّا لِّبَلَدِهِمْ
 هَذَا نَزَّلْنَاهُ يَوْمَ الدِّينِ ^ط يَخْنُ خَلْقًا
 فَلَوْلَا تَصَدَّقُونَ أَفَأَنْتُمْ مَا تُمْنُونَ ^ط أَنْتُمْ
 تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ^ط يَخْنُ قَدَرْنَا

يَخْنُ

مَدِينِينَ ^{٢٩٠} رَجِعُوا إِنَّا كُنْهُ ضَاعِدِينَ
 فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ^{٢٩١} فَرُوحٌ
 وَرِيحَانٌ وَجَتَّ نَعِيمٌ وَأَمَّا إِنْ كَانَ
 مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ^{٢٩٢} فَسَاءَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ
 الْيَمِينِ ^{٢٩٣} وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ
 الضَّالِّينَ ^{٢٩٤} فَذُلٌّ مِنْ هَٰؤُلَاءِ وَتَضَلُّعٌ
 حَجِيمٌ ^{٢٩٥} إِنْ هَٰذَا إِلَّا هُوَ حَقُّ الْقَائِرِينَ
 فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ
 كَتَبَتْهُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ الْمَعْرُوفُ بِسُورَتِهِ
 غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَلِوَلَدَيْهِ وَلِإِنْ نَظَرْتُمْ فِيهِ آمِينَ ^{٢٩٦}

أَنشَأَتْ شَجَرَتَهَا ^{٢٩٧} أَمْ نَخْلُ الْمُسْتَوِينَ
 جَعَلْنَا هَٰذَا نُكْرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقِينَ
 فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ^{٢٩٨} فَلَا أُقْسِمُ
 بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ^{٢٩٩} وَإِنَّهُ لَقَسَمَةٌ لَوْ تَغْوَنَ عَظِيمٌ
 إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ^{٣٠٠} فِي فِكَارٍ مُكْنُونٍ
 لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ^{٣٠١} نَزِيلٌ مِنْ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ ^{٣٠٢} أَفَهَذَا الْحَدِيثُ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ
 وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكْذِبُونَ
 فَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ^{٣٠٣} وَأَنْتُمْ
 حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ^{٣٠٤} وَنَخْلُ أَوْ رَبِّ إِلَهٍ مِنْكُمْ
 وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ ^{٣٠٥} فَلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ

عَلَيْهِ
بِشْرًا

KATALOG NO : 79

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732 (1b-2a)(2b-3a)(3b-4a)(4b-5a)(5b-6a)(6b-7a)(7b-8a)(8b-9a)
Hattatı	:	Mehmed Şevkî ²²⁸
Târihi	:	h. 1296
Formu	:	Mushaf sayfaları (16 sayfası yazılı fasikül halinde)
Eserin ebadı	:	16 x 25 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	6 x 12 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	İlk sayfa 8 satır, diğer sayfalar 11 satır, son sayfa 7 satır ve 3 satır imzâ.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Durak işaretleri ve sûre başları konmamış, yerleri boş bırakılmıştır. Tı ve lâm durakları ile çekme işaretleri kırmızı mürekkeple belirlenmiştir.
Konu	:	el-Ahkâf sûresi 46/1- 35, el-Vâkıâ sûresi 56/1-96.
Metin	:	

1b - el-Ahkâf sûresi 46

- (nesih) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 -2 (") حم (١) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
 -3 (") الْحَكِيمِ (٢) مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
 -4 (") وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَ
 -5 (") الَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أَنْذَرُوا مُعْرِضُونَ (٣)
 -6 (") قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 -7 (") أُرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ
 -8 (") شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ انْتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ

2a

- 1 (") هَذَا أَوْ أَنَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٤)
 -2 (") وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ
 -3 (") مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ
 -4 (") عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ (٥) وَإِذَا حُشِرَ

²²⁸ Mehmed Şevkî Efendi (d. 1245/1829, v. 1304/1887), bkz. dipnot 98.

- 5- (") النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
 6- (") بَعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ (٦) وَإِذَا تَنَالَى عَلَيْهِمْ
 7- (") آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ
 8- (") لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ (٧) أَمْ يَقُولُونَ
 9- (") افْتَرَاهُ قُلُوبُنَا إِنِ افْتَرَيْنَاهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنْ
 10- (") اللَّهُ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَى بِهِ
 11- (") شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (٨)

2b

- 1- (") قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي
 2- (") مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى
 3- (") إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ (٩) قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 4- (") إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ
 5- (") شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَأَمَنْ
 6- (") وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (١٠)
 7- (") وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا
 8- (") لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا
 9- (") بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنْكَارٌ قَدِيمٌ (١١) وَمِنْ
 10- (") قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا
 11- (") كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِنُنْذِرَ

3a

- 1- (") الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشِّرِ لِلْمُحْسِنِينَ (١٢) إِنَّ الَّذِينَ
 2- (") قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
 3- (") عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (١٣) أُولَئِكَ
 4- (") أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
 5- (") يَعْمَلُونَ (١٤) وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ
 6- (") إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ
 7- (") كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا
 8- (") حَتَّى إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ
 9- (") رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
 10- (") عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
 11- (") وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي

3b

- 1- (") مِنَ الْمُسْلِمِينَ (١٥) أُولَئِكَ الَّذِينَ نَنْقَبِلُ

- 2- (") عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ
 3- (") سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصِّدْقِ
 4- (") الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ (١٦) وَالَّذِي
 5- (") قَالَ لَوْلَا إِلَهُي أَفَ لَكُمْ أَتَعْدَانِي أَنْ
 6- (") أُخْرِجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي
 7- (") وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ
 8- (") وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ
 9- (") الْأَوَّلِينَ (١٧) أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمْ
 10- (") الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ
 11- (") الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ (١٨)

4a

- 1- (") وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوقَّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
 2- (") وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (١٩) وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 3- (") عَلَى النَّارِ أَدْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا
 4- (") وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْرَوْنَ عَذَابَ
 5- (") الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ
 6- (") بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ (٢٠)
 7- (") وَادْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ
 8- (") وَقَدْ خَلَّتِ النَّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
 9- (") أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
 10- (") عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (٢١) قَالُوا أَجِئْتَنَا
 11- (") لِنَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ

4b

- 1- (") مِنَ الصَّادِقِينَ (٢٢) قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ
 2- (") وَأُبْلِغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا
 3- (") تَجْهَلُونَ (٢٣) فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ
 4- (") أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا بَلْ هُوَ
 5- (") مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ (٢٤)
 6- (") تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى
 7- (") إِلَّا مَسَاكِينُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ (٢٥)
 8- (") وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ
 9- (") وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً
 10- (") فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ (سَمْعُهُمْ) وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ
 11- (") مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ

5a

- 1- (") بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (٢٦) وَلَقَدْ
- 2- (") أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَفْنَا
- 3- (") الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ (٢٧) فَلَوْلَا نَصْرُهُمْ
- 4- (") الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ
- 5- (") ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا
- 6- (") يَفْتَرُونَ (٢٨) وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا
- 7- (") مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
- 8- (") قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ
- 9- (") مُنْذِرِينَ (٢٩) قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا
- 10- (") كِتَابًا أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِمَا
- 11- (") بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ (٣٠)

5b

- 1- (") يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ
- 2- (") يَعْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (٣١)
- 3- (") وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
- 4- (") وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ
- 5- (") مُبِينٍ (٣٢) أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ
- 6- (") السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْزِ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ
- 7- (") عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٣٣)
- 8- (") وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ
- 9- (") هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبَّنَا قَالِ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
- 10- (") بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ (٣٤) فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ
- 11- (") أَوَّلُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ

6a

- 1- (") كَانَتْهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ
- 2- (") لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ
- 3- (") يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ (٣٥)²²⁹

el-Vâkıâ sûresi 56

- 4- (") بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 5- (") إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ (١) لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ (٢)
- 6- (") خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ (٣) إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ

- 7- (") رَجَا (٤) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا (٥) فَكَانَتْ
8- (") هَبَاءً مُنْبَثًا (٦) وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً (٧)
9- (") فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ (٨)

6b

- 1- (") وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ (٩)
2- (") وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (١٠) أُولَئِكَ
3- (") الْمُقَرَّبُونَ (١١) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ (١٢) ثُلَّةٌ مِّنَ
4- (") الْأَوَّلِينَ (١٣) وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ (١٤) عَلَى
5- (") سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ (١٥) مُتَكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ (١٦)
6- (") يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ (١٧)
7- (") بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ (١٨)
8- (") لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزَفُونَ (١٩)
9- (") وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ (٢٠) وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا
10- (") يَشْتَهُونَ (٢١) وَخُورٍ عَيْنٍ (٢٢) كَأَمْثَالِ
11- (") اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ (٢٣) جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (٢٤)

7a

- 1- (") لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا (٢٥) إِلَّا قِيلًا
2- (") سَلَامًا سَلَامًا (٢٦) وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ
3- (") الْيَمِينِ (٢٧) فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ (٢٨) وَطَلْحٍ
4- (") مَّنْضُودٍ (٢٩) وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ (٣٠) وَمَاءٍ
5- (") مَسْكُوبٍ (٣١) وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ (٣٢) لَا مَقْطُوعَةٍ
6- (") وَلَا مَمْنُوعَةٍ (٣٣) وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ (٣٤) إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ
7- (") إِنِشَاءً (٣٥) فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا (٣٦) غُرُبًا أَتْرَابًا (٣٧)
8- (") لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ (٣٨) ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ (٣٩) وَثُلَّةٌ
9- (") مِّنَ الْآخِرِينَ (٤٠) وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ
10- (") الشِّمَالِ (٤١) فِي سُمُومٍ وَحَمِيمٍ (٤٢) وَظِلٍّ مِّنْ
11- (") يَحْمُومٍ (٤٣) لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ (٤٤) إِنَّهُمْ كَانُوا

7b

- 1- (") قَلِيلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ (٤٥) وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى
2- (") الْحِنْتِ الْعَظِيمِ (٤٦) وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا
3- (") وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ (٤٧)
4- (") أَوَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ (٤٨) قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ (٤٩)
5- (") لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتٍ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ (٥٠) ثُمَّ إِنَّكُمْ

- 6- (") أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ (٥١) لَا كَلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ
7- (") زُقُومٍ (٥٢) فَمَالُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ (٥٣) فَشَارِبُونَ
8- (") عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ (٥٤) فَشَارِبُونَ شَرْبَ الْهَمِيمِ (٥٥)
9- (") هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ (٥٦) نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ
10- (") فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ (٥٧) أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ (٥٨) أَأَنْتُمْ
11- (") تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ (٥٩) نَحْنُ قَدَرْنَا

8a

- 1- (") بَيِّنْكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ (٦٠) عَلَى
2- (") أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ (٦١)
3- (") وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى فَلَوْلَا
4- (") تَذَكَّرُونَ (٦٢) أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ (٦٣) ءَأَنْتُمْ
5- (") تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ (٦٤) لَوْ نَشَاءُ
6- (") لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ (٦٥)
7- (") إِنَّا لَمُغْرَمُونَ (٦٦) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (٦٧) أَفَرَأَيْتُمْ
8- (") الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ (٦٨) ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ
9- (") مِنَ الْمُنِّ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ (٦٩) لَوْ نَشَاءُ
10- (") جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ (٧٠)
11- (") أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ (٧١) ءَأَنْتُمْ

8b

- 1- (") أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ (٧٢) نَحْنُ
2- (") جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ (٧٣)
3- (") فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (٧٤) فَلَا أُفْسِمُ
4- (") بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ (٧٥) وَإِنَّهُ لَفَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٍ (٧٦)
5- (") إِنَّهُ لَفُرْقَانٌ كَرِيمٌ (٧٧) فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ (٧٨)
6- (") لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ (٧٩) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ
7- (") الْعَالَمِينَ (٨٠) أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ (٨١)
8- (") وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكْذِبُونَ (٨٢)
9- (") فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُوفَ (٨٣) وَأَنْتُمْ
10- (") حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ (٨٤) وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ
11- (") وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ (٨٥) فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ

9a

- 1- (") مَدِينِينَ (٨٦) تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٨٧)
2- (") فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ (٨٨) فَرَوْحٌ

- 3- (") وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٍ (٨٩) وَأَمَّا إِنْ كَانَ
 4- (") مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (٩٠) فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ
 5- (") الْيَمِينِ (٩١) وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ
 6- (") الضَّالِّينَ (٩٢) فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ (٩٣) وَتَصْلِيَةٌ
 7- (") جَجِيمٍ (٩٤) إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ (٩٥)
 8- (") فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (٩٦)²³⁰
 9- (imzâ satırı) كَتَبَهُ السَّيِّدُ مُحَمَّدُ الْمَعْرُوفُ بِشَوْقِي
 10- (") غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ وَلِمَنْ نَظَرَ فِيهِ أَمِينَ ١٢٩٦

Okunuşu :

1b - el-Ahkâf sûresi 46

- 1- Bismi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm
 2- Hââ mîim (1), Tenzîlü'l-kitâbi mine'llâhi'l-âzîzi
 3- 'l-hakîm(i) (2), Mâ hâlakne's-semâvâtî ve'l-erda
 4- ve mâ beynehümâ illâ bi'l-haqqı ve ecelin müsemmâ(n), ve
 5- 'l-lezîne keferû âmmâ ünzirû mu'ridûn(e) (3),
 6- Kul ereeytüm mâ ted'ûne min dûni'llâhi
 7- erûnî mâzâ hâlakû mine'l-erdi em lehüm
 8- şirkün fîs semâvât(i), îtûnî bi-kitâbin min kabli

2a

- 1- hâzâ ev eşâretin min îlmin in küntüm şâdikîn(e) (4),
 2- Ve men edallü mimmen yed'û min dûni'llâhi
 3- men lâ yestecîbü lehü ilâ yevmi'l-kıyâmeti ve hüm
 4- ân du'âhim ğâfilûn(e) (5), Ve izâ huşira
 5- 'n-nâsu kânû lehüm e'dâen ve kânû
 6- bi-îbâdetihim kâfirîn(e) (6), Ve izâ tutlâ âleyhim
 7- âyâtünâ beyyinâtin kâle'l-lezîne keferû li'l-haqqı
 8- lemmâ câehüm hâzâ sihrun mübîn(un) (7), Em yekûlûne
 9- 'fterâh(u), kul ini'ftereytuhu fe-lâ temlikûne lî mine
 10- 'llâhi şey'â(n), hüve e'lemü bi-mâ tüfîdûne fîh(i), kefâ bihî
 11- şehîden beynî ve beyneküm ve hüve'l-ğafûru'r-rahîm(u) (8),

2b

- 1- Kul mâ küntü bid'ân mine'r-Rusuli ve mâ edrî
 2- mâ yuf'âlü bî ve lâ biküm, in ettebiû illâ mâ yuḥâ

²³⁰ el-Vâkıâ sûresi 56/1-96

- 3- ileyve ve mâ ene illâ nezîrun mübîn(un) (9), Kul eraeytüm
 4- in kâne min îndî'llâhi ve kefertüm bihî ve şehide
 5- şâhidun min benî isrâîle âlâ mişlihî fe-âmene
 6- ve'stekbirtum, inne'llâhe lâ yehdî'l-kavme'z-zâlimîn(e) (10),
 7- Ve kâle'l-lezîne keferû lillezîne âmenû
 8- lev kâne hayren mâ sebekûnâ ileyh(i), ve iz lem yehtedû
 9- bihî fe-seyekûlûne hâzâ ifkûn kadîm(un) (11), Ve min
 10- kablihî kitâbü Mûsâ imâmen ve rahmeh(rahmeten) ve hâzâ
 11- kitâbun müşaddîkun lisânen ârabiyyen li-yünzira

3a

- 1- 'llezîne zalemû ve büşrâ li'l-müşsinîn(e) (12), Inne'llezîne
 2- kâlû rabbûne'llâhu şümme'stekâmû felâ havfun
 3- âleyhim ve lâ hüm yahzenûn(e) (13), Ûlâike
 4- aşhâbü'l-cenneti hâlidîne fîhâ, cezâen bimâ kânû
 5- ya'melûn(e) (14), Ve vaşşayne'l-insâne bi-vâlideyhi
 6- ihsânâ(n), hamelethü ümmühü kürhen ve vadaâthu
 7- kürhâ(n), ve hamlühü ve fişâlühü şelâsûne şehra(n),
 8- hattâ izâ beleğa eşüddehü ve beleğa erba'îne seneten kâle
 9- rabbi evzî'nî en eşküre ni'meteke'lletî en'âmte
 10- âleyve ve âlâ vâlideyye ve en e'mele şâlihân terdâhu
 11- ve eşlihî lî fî zürriyyetî, innî tübtü ileyke ve innî

3b

- 1- mine'l-müslimîn(e) (15), Ûlâike'llezîne netekabbellü
 2- ânhüm ahsene mâ âmilû ve netecâvezü ân
 3- seyyiâtihim fî aşhâbi'l-cenneti, va'de's-şîdkı
 4- 'llezî kânû yûâdûn(e) (16), Vellezî
 5- kâle li-vâlideyhi üffin lekümâ e teîdâninî en
 6- uhrice ve kad haleti'l-kurûnu min kablî
 7- ve hümâ yesteğîşâni'llâhe veyleke âmin, inne
 8- va'de'llâhi hakıkun, fe-yekûlu mâ hâzâ illâ esâtîru
 9- 'l-evvelîn(e) (17), Ûlâike'llezîne hakka âleyhimü
 10- 'l-kavlu fî ümemin kad halet min kablihî mine
 11- 'l-cinni ve'l-ins(i), innehüm kânû hâsirîn(e) (18),

4a

- 1- Ve li-küllin derecâtün mimmâ âmil(û) ve li-yüveffiyehüm e'mâlehüm ve hüm
 2- lâ yüzlemûn(e) (19), Ve yevme yû'radu'llezîne keferû
 3- âlâ'n-nâr(i), ezhebtüm tayyibâtiküm fî hayâtikümü'd-dünyâ

- 4- vestemta'tüm bihâ, fe'l-yevme tuczevne âzâbe
 5- 'l-hûni bi mâ küntüm testekbirûne fî'l-erdî
 6- bi-ğayri'l-hakkı ve bimâ küntüm tefsukûn(e) (20),
 7- Ve'zîkür eḡâ âd(in), iz enzere kavmehu bi'l-eḡkâfi
 8- ve kad ḡaleti'n-nüzûrû min beyni yedeyhi ve min ḡalfihî
 9- ellâ te'büdû illâ'llâh(e), innî eḡâfu âleyküm
 10- âzâbe yevmin âzîm(in) (21), Kâlû eci'tenâ
 11- li-te'fikenâ ân âlihethinâ, fe'tinâ bi-mâ teidünâ in kunte

4b

- 1- mine's-şâdikîn(e) (22), Kâle inneme'l-îlmu inde'llâhi
 2- ve übelliğüküm mâ ürsiltü bihî ve lâkinnî erâküm kavmen
 3- techelûn(e) (23), Fe-lemmâ raevhu âridan müstaḡbile
 4- evdiyetihim kâlû hâzâ âridun mümtırın(â), bel hüve
 5- me'ste'celtüm bih(i), riḡhun fîhâ âzâbün elîm(ün) (24),
 6- Tüdemmiru külle şey'in bi-emri rabbihâ fe-eşbeḡû lâ yürâ
 7- illâ mesâkinühüm, kezâlike neczî'l-kavme'l-mücrimîn(e) (25),
 8- Ve leḡad mekkennâhüm fî-mâ in mekkennâkum fîhi
 9- ve ceâlnâ lehüm sem'ân ve ebşâran ve ef'ideten
 10- fe-mâ aḡnâ ânhüm sem'ûhüm ve lâ ebşâruhüm ve lâ ef'idetühüm
 11- min şey'in iz kânû yecḡadûne bi-âyâti'llâhi ve ḡaḡa

5a

- 1- bihim mâ kânû bihî yestehziûn(e) (26), Ve leḡad
 2- ehleknâ mâ ḡavleküm mine'l-kurâ ve şarrafna
 3- 'l-âyâti leâllehüm yerciûn(e) (27), Fe-lev lâ naşarehümü
 4- 'l-lezîne't-teḡazû min dûni'llâhi kurbânen âliheh(âlihethen), bel
 5- ḡallû ânhüm ve zâlike ifkühüm ve mâ kânû
 6- yefterûn(e) (28), Ve iz şarafnâ ileyke neferen
 7- mine'l-cinni yestemiûne'l-kur'âne fe-lemmâ ḡadarûhu
 8- kâlû enşitû, fe-lemmâ kuḡiye ve'llev ilâ kavmihim
 9- münzirîn(e) (29), Kâlû yâ kavmenâ innâ semî'nâ
 10- kitâben ünzile min ba'di Mûsâ müşaddıḡan li-mâ
 11- beyne yedeyhi yehdî ila'l-hakkı ve ilâ ḡarîḡın müsteḡîm(in) (30),

5b

- 1- Yâ kavmenâ ecîbû dâiye'llâhi ve âminû bihî
 2- yaḡfir leküm min zünûbiküm ve yücirküm min âzâbin elîm(in) (31),
 3- Ve men lâ yüciḡ dâiye'llâhi fe-leyse bi-mü'cizin fî'l-erdî
 4- ve leyse lehu min dûnihî evliyâü, ûlâike fî dalâlin

- 5- mübîn(in) (32), E-ve-lem yerev enne'llâhe'llezî ħalağa
- 6- 's-semâvâtî ve'l-erda ve lem ya'ye bi-ħalkıhinne bi-ķādirin
- 7- âlâ en yühyiye'l-mevtâ, belâ innehü âlâ külli şey'in ķadîr(un) (33),
- 8- Ve yevme yü'radu'l-lezîne keferû âle'n-nâr(i),e-leyse
- 9- hâzâ bi'l-ħakķ(ı), ķālû belâ ve rabbînâ, ķâle fe-zûķû'l-âzâbe
- 10- bi-mâ küntüm tekfurûn(e) (34), Faşbir kemâ şabere
- 11- ûlû'l-âzmi mine'r-rusuli ve lâ testa'cil lehüm,

6a

- 1- ke-ennehüm yevme yerevne mâ yûâdüne
- 2- lem yelbeşû illâ sââten min nehârin, belâğ(un), fe-hel
- 3- yühlekü illa'l-ķavmu'l-fâsikûn(e) (35).
- 4- Bismi'llâhi'r-raĥmâni'r-raĥîm
- 5- İzâ ve ķaâtî'l-vâķiâh(vâķiatü) (1), Leyse li-vaķ'âtihâ kâzibeh(kâzibetün) (2),
- 6- Ĥâfîdatün râfiah(râfîatün) (3), İzâ rucceṭi'l-erdu
- 7- reccâ(n) (4), Ve busseti'l-cibâlü bessâ(n) (5), Fe kânet
- 8- hebâen münbeşşâ(n) (6), Ve küntüm ezvâcen şelâşeh(şelâşeten) (7),
- 9- Fe-eşĥâbu'l-meymeneti mâ eşĥâbu'l-meymeneti (8),

6b

- 1- Ve eşĥâbu'l-meş'emeti mâ eşĥâbu'l-meş'emeti (9),
- 2- Ve's-sâbîķüne's-sâbîķün(e) (10), Ūlâike
- 3- 'l-müķarrabûn(e) (11), Fî cennâti'n-naîm(i) (12), Şülletün mine
- 4- 'l-evvelîn(e) (13), Ve ķalîlün mine'l-âĥırîn(e) (14), Âlâ
- 5- sururin mevdûnetin (15), Mutteķiîne âleyhâ müteķâbilîn(e) (16),
- 6- Yeṭûfu âleyhim vildânun müĥalledûn(e) (17),
- 7- Bi-ekvâbin ve ebârîķa ve ke'sin min meîn(in) (18),
- 8- Lâ yüşaddeûne ânhâ ve lâ yünzifûn(e) (19),
- 9- Ve fâķihetin mimmâ yeteĥayyerûn(e) (20), Ve laĥmi ṭayrin mimmâ
- 10- yeştehûn(e) (21), Ve ĥûrun înun (22), Ke-emşâli
- 11- 'l-lu'lu'l-meknûn(i) (23), Cezâen bimâ kânû ya'melûn(e) (24),

7a

- 1- Lâ yesmeûne fîhâ leğven ve lâ te'sîmâ(n) (25), illâ ķîlen
- 2- selâmen selâmâ(selâmen) (26), Ve eşĥâbu'l-yemîni mâ-eşĥâbu
- 3- 'l-yemîn(i) (27), Fî-sıdrin maĥdûd(in) (28), Ve talĥın
- 4- mendûd(in) (29), Ve zıllin memdûd(in) (30), Ve mâin
- 5- meskûb(in) (31), Ve fâķihetin keşîratin (32), Lâ maķṭûâtin
- 6- ve lâ memnûâh(tin) (33), Ve furuşın merfûâh(tin) (34), Innâ enşe'nâhünne
- 7- inşâe(n) (35), Fe-cealnâ hünne ebķârân (36), Ūruben etrâbâ(n) (37),

- 8- *Li-eşhâbi'l-yemîn(i) (38), Şülletün mine'l-evvelîn(e) (39), Ve şülletün*
 9- *mine'l-âhîrîn(e) (40), Ve eşhâbü's-şimâli mâ eşhâbü*
 10- *'ş-şimâl(i) (41), Fî semûmin ve hamîm(in) (42), Ve zıllin min*
 11- *yehmûm(in) (43), Lâ bâridin ve lâ kerîm(in) (44), İnnahüm kânû*

7b

- 1- *ḳable zâlike mütrefîn(e) (45), Ve kânû yüşîrrûne âlâ*
 2- *'l-hînsî'l-âzîm(i) (46), Ve kânû yeḳûlûne eizâ mitnâ*
 3- *ve künnâ türâben ve îzâmen einnâ lemeb'ûşûn(e) (47),*
 4- *E-ve âbâûna'l-evvelûn(e) (48), Ḳul inne'l-evvelîne ve'l-âhîrîn(e) (49),*
 5- *Lemecmûûne ilâ mîḳâti yevmin ma'lûm(in) (50), Şümme inneküm*
 6- *eyyühe'd-dâllûne'l-mükezzibûn(e) (51), Leâkilûne min şecerin min*
 7- *zaḳḳumin (52), Fe-mâliûne minhe'l-büṭûn(e) (53), Fe-şâribûne*
 8- *âleyhi mine'l-hamîm(i) (54), Fe-şâribûne şürbe'l-hîm(i) (55),*
 9- *Hâzâ nüzülühüm yevme'd-dîn(i) (56), Nahnü ḥalaḳnâküm*
 10- *felevlâ tüşaddikûn(e) (57), Eferaeytüm mâtümnûn(e) (58), Eentüm*
 11- *taḥluḳûnehû em naḥnü'l-ḥâlikûn(e) (59), Nahnü ḳaddernâ*

8a

- 1- *beynekmü'l-mevte ve mâ naḥnü bi-mes'bûḳîn(e) (60), Âlâ*
 2- *en nübeddile emşâleküm ve nunşieküm fî mâ lâ ta'lemûn(e) (61),*
 3- *Ve leḳad âlimtümü'n-neş'ete'l-ûlâ felevlâ*
 4- *tezekkerûn(e) (62), Eferaeytüm mâ taḥruşûn(e) (63), Eentüm*
 5- *tezraûnehû em naḥnu'z-zâriûn(e) (64), Lev neşâû*
 6- *leceâlnâhu ḥuṭâmen fe-zaltüm tefekkehûn(e) (65),*
 7- *İnnâ lemüḡramûn(e) (66), Bel naḥnü meḥrûmûn(e) (67), Eferaeytümü*
 8- *'l-mâe'l-lezî teşrabûn(e) (68), Eentüm enzeltümûhu*
 9- *mine'l-müzni em naḥnu'l-münzilûn(e) (69), Lev neşâû*
 10- *ceâlnâhu ücâcen felevlâ teşḳürûn(e) (70),*
 11- *Eferaeytümü'n-nâre'l-letî tûrûn(e) (71), Eentüm*

8b

- 1- *enşe'tüm şeceretehâ em naḥnü'l-münşîûn(e) (72), Nahnü*
 2- *ceâlnâhâ tezḳireten ve metâân lilmuḳvîn(e) (73),*
 3- *Fe-sebbih bismi rabbike'l-âzîm(i) (74), Fe-lâ üḳsimü*
 4- *bi-mevâḳî'n-nücûm(i) (75), Ve innehu leḳasemûn lev ta'lemûne âzîm(un) (76),*
 5- *İnnahu le-ḳur'ânun kerîm(un) (77), Fî kitâbin meknûn(in) (78),*
 6- *Lâ yemessuhû illâ'l-müṭahherûn(e) (79), Tenzîlün min rabbi*
 7- *'l-âlemîn(e) (80), Efebihâza'l-ḥadîşi entüm müdhinûn(e) (81),*
 8- *Ve tec'âlûne rızḳaküm enneküm tükezzibûn(e) (82),*

- 9- *Felev lâ ızâ beleğati'l-hulkûm(e) (83), Ve entüm*
 10- *hîneizin tenzurûn(e) (84), Ve naħnû ekrabû ileyhi minküm*
 11- *ve lâkin lâ tûbşirûn(e) (85), Felev lâ in küntüm ğayre*

9a

- 1- *medînîn(e) (86), Terciûnehâ in küntüm şâdiķîn(e) (87),*
 2- *Feemmâ in kâne mine'l-mûkarrabîn(e) (88), Fe-ravħun*
 3- *ve rayħânun ve cennetü naîm(in) (89), Ve emmâ in kâne*
 4- *min eşħâbi'l-yemîn(i) (90), Fe-selâmün leke min eşħâbi*
 5- *'l-yemîn(i) (91), Ve emmâ in kâne mine'l-mûkezzibîne*
 6- *'d-dâllîn(e) (92), Fe-nüzülün min ħamîm(in) (93), Ve teşliyetü*
 7- *caħîm(in) (94), İnne hâzâ lehüve ħaķķu'l-yaķîn(i) (95),*
 8- *Fe-sebbih bismi rabbike'l-âzîm(i) (96).*
(imzâ satırı)- Ketebehu's-Seyyid Muhammed el-ma'rûf bi Şevkî
(")- ğaferâllâhü lehu velivâlideyhi ve limen nezara fîhi âmîn, 1296.

Metin özü

:

el-Ahkâf sûresi 46/1- 35

Kura'an-ı Kerim'in hikmet sahibi Allah (cc) tarafından indirildiği, küfredenlerin uyarıldıkları şeylerden yüz çevirdikleri ve bunun bir sihir olduğunu iddia etmeleri, peygamberin vahye tabi olduğu ve ancak bir uyarıcı olduğu, kibirlenenlerin zalim olacağı ve hidayete erdirilmeyeceği, anne babaya iyilik eden, onlara "üf" bile demeyenlerin, salih amel işleyen, namaz kılan ve tövbe edenlerin affedilip, cennetlik olacağı, önceki ümmetler içinde Âd (as)'ın kavmini Ahkâf denen yerde uyardığı ve bunun gibi öncesinde ve sonrasında pek çok uyarıcıların geldiği ancak tebliğ itaat etmeyip Allah (cc)'ın âyetleriyle mücadele eden cahil kavimlerin elim bir azapla helak edilişi, bununla beraber Kur'an-ı Kerim'i dinlemek için gelen cin topluluğunun, kavmini uyarmak için geri dönüşü ve azim sahibi olan peygamberlerin nasıl sabrettiği hakkındadır.

el-Vâkıâ sûresi 56/1-96

Kıyamet gününün dehşetinden, o günde insanların üç sınıfa ayrılacağından, cennetlik ve cehennemliklerin alacağı mükâfat ve cezadan, ölümden sonraki yaratılıştan bahsetmektedir.

وَبِجَدِّهِ الْإِسْلَامِ
وَبِجَدِّهِ الْإِسْلَامِ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي الْإِسْلَامِ رَجُلٌ
أَقَامَ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ أَنَا اللَّيْلُ وَأَنَا النَّهَارُ وَرَجُلٌ أَقَامَ
الْمَالَ فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ صِدْقَ رَسُولِ اللَّهِ
سُودَهُ الْعَبْدُ الْمَأْمُومُ صِفَتُهُ دَارُ سُلْطَانٍ عَبْدُ الْحَمِيدِ

خَاتَمُ النَّبِيِّ

KATALOG NO : 80

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 38a - 105 - 949/3
Hattatı	:	Mustafâ Vâsıf ²³¹
Târihi	:	h. 1241
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	28 x 20,7 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	12,1 x 10,2 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli ve iğne perdahlıdır. Yazılı bölüme yer yer yaprak motifleri işlenmiştir. Kıt'anın koltuk kısımları boş bırakılmış, süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına (su yeşili, lacivet, beyaz vb. renklerden oluşan) ebrulu ara bordür geçilmiştir. Dış bordürde ise kırmızı zemin üzerine zerefşan uygulanmıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerif
Metin	:	

- 1- (sülüs) وَضَجُّوْ ضَجَّةً كَضَجِّجْنَا وَعَجُّوْ عَجِيًّا وَالْأَعَادِي تَعَجُّوْا
- 2- (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَا حَسَدَ إِلَّا فِي الْإِثْنَيْنِ رَجُلٌ
- 3- (") أَتَاهُ اللَّهُ الْفُرَّانَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ أَتَاهُ اللَّهُ
- 4- (") الْمَالُ فَهُوَ يُنْفِقُ " ²³² مِنْهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ
- 5- (") سَوْدَةُ الْعَبْدُ الدَّاعِي مُصْطَفَى الْوَاصِفِ ثَرْبَهُ دَارِ سُلْطَانِ عَبْدِ الْحَمِيدِ خَانَ سَنَةِ ١٢٤١

²³¹ (Çömez) Mustafa Vâsıf (v. 1269/1853); Kastamonu'ludur. Kebecizâde Mehmed Vasfî'den sülüs-nesih öğrendi, icâzet aldı ve hocasının verdiği Çömez lakabıyla tanındı. (Lâz) Ömer Vasfî Efendi'den de faydalandı. Sultan I. Abdülhamid'in Bahçekapı'daki türbesinde baştürbedarlık ve Hamîd-i Evvel Vakfı kâimmakâm vekilliği vazifelerinde bulundu. Kabri, Eyüp Sultan Camii'nin deniz tarafından duvar bitişiğindedir. En kıymetli eseri ise talebesi Kazasker Mustafa İzzet Efendi'dir. (Hat ve Hattâtân, s. 170-171)(Son Hattatlar, s. 447-448)(bkz. Kazasker Mustafa İzzet Efendi, dipnot 89).

²³² **Sahîh-i Müslim**, hadis numarası: 1356.

Okunuşu :

1- *ve daccû dacceten kedacîcenâ ve âccû âcîcen ve'l-e'âdî teâceccun*

2- *Qāle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Lâ hasede illâ fî'l-işneyi racûlün*

3- *âtâhu'llâhu'l-Kur'âne fehüve yekûmu bihi ânâe el-leyli ânâe en-nehâri ve racûlün âtâhu'llâhu*

4- *'l-mâle fehüve yünfiķu", minhu fî sebîli'llâh, şadaķa Resûlu'llâhi.*

5- *Sevvedehu'l-âbdu'd-dâî Muştafâ Vâşîf türbe dârı Sulţân Âbdü'lhamîd Hân, sene 1241.*

Metin özü : “İki kişiye gıpta edilebileceği; biri, Allah (cc)’ın Kur’an nasib ettiği kimse -ki gece gündüz Kur’an’a göre yaşar-, diğeri, Allah (cc)’ın mal nasib ettiği kimse -ki malını Allah (cc) yolunda harcar-” hakkındadır, (bkz. GY 309, 21a - 59 - 946/10 - 51731).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ
 سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُبْجِنُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ
 الْأَهْوَالِ وَالْأَفَاتِ وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعَ
 الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ
 وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ إِلَى الدَّرَجَاتِ
 وَتُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ
 جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ
 حَرَّمَ أَوْضَعُ الْكِتَابِ الْمَعْرُوفِ مُحَمَّدٍ شَوْقِي

KATALOG NO : 81

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 39b - 109 - 947/3
Hattatı	:	Mehmed Şevkî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	19,5 x 27,4 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	12,5 x 20,3 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Nesih
Satır sayısı	:	Yaklaşık 1 mm kalınlıktaki kalemle yazılmış 9 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır. Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Dış bordürde ise pembe zemin üzerine zerefşan tarzı kumlu ebru uygulanmıştır.
Konu	:	Salâten Tüncinâ duası
Metin	:	

- (nesih) -1 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (") اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ
- 3 (") سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُنْجِينَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ
- 4 (") الْأَهْوَالِ وَالْآفَاتِ وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعِ
- 5 (") الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ
- 6 (") وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ أَعْلَى الدَّرَجَاتِ
- 7 (") وَتُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى الْغَايَاتِ مِنْ
- 8 (") جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ²³³
- 9 (") حَرَّرَهُ أَضْعَفُ الْكُتَّابِ الْمَعْرُوفِ مُحَمَّدٌ بِشَوْقِي

Okunuşu :

- 1- Bismi'llâhi'r-raḥmânî'r-raḥîm.
- 2- "Âllâhümme şalli âlâ Seyyidinâ Muḥammedin ve âlâ âli
- 3- Seyyidinâ Muḥammedin şalâten tüncînâ bihâ min cemî'l
- 4- ehvâli vel âfât(i) ve takzî lenâ bihâ cemîâ
- 5- 'l-hâcât(i) ve tuṭahhirunâ bihâ min cemî'l-s-seyyiât(i)
- 6- ve terfeûnâ bihâ indeke e'lâ'd-deracât(i)
- 7- ve tübelliğunâ bihâ akşâ'l-ğâyât(i) min

²³³ Salâten Tüncînâ duası.

8- *cemîl-ḥayrât(i) fî'l-hayâti ve ba'de'l-memât(i)*".

9- *Ḥarrerehu ed'âfu'l-küttâbi'l-meârûfu Muḥammed Şevkî*

Metin özü : Peygamber Efendimiz (sav) 'e ve ehli beytine salât ederek başlar onun ve o salâvatın hürmetine bizi korku ve belalardan kurtarması, ihtiyaçlarımızı gidermesi, günahlarımızı affetmesi, bizleri derecelerin en yükseğine yüceltmesi, hayatta ve öldükten sonra hayırların ve gayelerin en efdaline ulaştırması için Allah (cc)'a dua edilir.

Kurtaran dua olarak da bilinen Salâten Tüncînâ'nın, belalardan, musibetlerden, düşman tehlikesinden kurtardığına ve emin kıldığına, rızkı da bereketlendirdiğine inanılır.

KATALOG NO : 82

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 40a - 110 - 947/22
Hattatı	:	Mehmed Şevkî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs-nesih kıt'a
Eserin ebadı	:	25,7 x 16,7 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	19,6 x 10,3 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs ve nesih
Satır sayısı	:	Uzun tutulmuş 1 satır sülüs, kısa tutulmuş 4 satır nesih.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhiplidir. Kıt'anın koltuk kısımları çiçek demeti motifleriyle bezenmiştir. Dış bordür (yavruağzı, pembe, mavi, beyaz, gri vb. renklerde) ebruludur.
Konu	:	Hadîs-i şerif
Metin	:	

- 1 (sülüs) قال أَبُو الْمُظَفَّرِ يَجِبُ عَلَى الْأَصَاغِرِ أَنْ يَخْدِمَ عَلَى الْأَكَابِرِ
- 2 (nesih) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ قَرَأَ حَمْدَ الْمُؤْمِنِ إِلَى إِلَهِهِ
- 3 (") الْمَصِيرُ وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ حِينَ يُصْبِحُ حَفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُمَسِّيَ وَمَنْ قَرَأَ بِهِمَا حِينَ
- 4 (") يُمَسِّيَ حَفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُصْبِحَ " ²³⁴ غَرِيبٌ ۖ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ
- 5 (") وَشَفِيعِ الْاِمَةِ مَجْمَدٍ وَآلِهِ اَجْمَعِينَ ۖ عَبْدُهُ السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ شَوْقِي

Okunuşu :

- 1- *Ḳāle ebû'l-muẓafferî yecibü âlâ'l-eşâğiri en yehdime âlâ'ekâbiri*
- 2- *Ḳāle Resûlu'llâhi şallâ'llâhu âleyhi ve selleme, "Men ẓaraâ hamîm el-mü'mine ilâ ileyhi*
- 3- *'l-maşıru ve Âyete'l-Kürsiyyi hîne yüşbihu hufıza bihimâ hattâ yümsiye ve men ẓaraâ bihimâ hîne*
- 4- *yümsiye hufıza bihimâ hattâ yüşbiha" ğarîbün, âllâhümme şalli ve sellim âlâ Nebiyyi'r-raḥmeti*
- 5- *ve şeffî'l-ümmeti Muḥammedin ve âlihi ecmaîne . Âbduhu es-Seyyid Muḥammed Şevkî.*

Metin özü : "Küçüklerin büyüklere hizmet etmesi gerektiği", "Sabah okuyanın akşama kadar, akşam okuyanın sabaha kadar korunacağı dualar" hakkındadır.

²³⁴ Ebû Hureyre (ra)'dan rivâyetle, **Câmi'u't-Tirmizî**, hadis numarası: 2823, 2879.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

KATALOG NO : 83

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 40b - 111 - 947/12
Hattatı	:	Mehmed Şevkî
Târihi	:	Târihsiz
Formu	:	Sülüs meşk kıt'ası
Eserin ebadı	:	30 x 23 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	21,8 x 14,5 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Sülüs, hattı icaze (rikā' (الرقاع))
Satır sayısı	:	3 satır
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Durak işaretleri tezhipli, çeşitli renklerle bezenmiş motifli, iğne perdahlı ve çok ince işçiliklidir. Dış bordürde ise sarı renk zemin kullanılmıştır.
Konu	:	Sülüs müfredat meşkı
Metin	:	

- 1- (sülüs) رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّم بِالْخَيْرِ وَبِهِ الْعَوْنُ²³⁵
- 2- (") ا ب ت ج د ز ر ر س ش ص ط ع ف
- 3- (") ف ق ك ل م ن وه وه لا ي ِ تَمِّ
- (imzâ satırı) مشقة الحاج محمد المعروف بشوقي غفرله

Okunuşu :

1- "Rabbi yessir ve lâ' tuassir, Rabbi temmim bi'l-ḥayri ve bihi'l-âvnu"²³⁶

Metin özü : Rabbiyessir metni ve sülüs harf müfredatından münferid harfler (hurûf-ı mukattaa).

²³⁵ Sülüs ve nesih yazı öğrenimine has olarak harflerden evvel yazılması âdet olunmuş dua.

²³⁶ "Ey Rabbim, kolaylaştır, güçleştirme; Rabbim hayırla tamamına erdir."

KATALOG NO : 84

Yeri ve envanter no	:	TSMK, GY 309, 41a - 112 - 7233/32
Hattatı	:	Seyyid Abdullâh
Târihi	:	h. 1186
Formu	:	Nesta'îk mâil kıt'a
Eserin ebadı	:	18,5 x 27,7 cm
Eserin yazı sahası ebadı	:	9,5 x 18,5 cm
Dili	:	Fasça
Yazı çeşidi	:	Nesta'îk
Satır sayısı	:	4 maîl satır nesta'îk, 3 maîl satır hurde nesta'îk imzâ.
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Yazı etrafına altın ve siyah çift cetvel çekilmiştir. Yazı etrafına sarı renk ara bordür geçilmiştir. Dış bordürde ise düz gri zemin kullanılmıştır.
Konu	:	İcâzet kıt'ası
Metin	:	

1- (nesta'îk) نیست غم کز حسد اهل سخن

2- (") لب نکشایند بتحسین من

3- (") کاسئه چینی که صدا می کند

4- (") خود صفت خویش ادا می کند

- (imzâ satırı) لماظهر استعداد راقم هذه القطعت المرغوبه السيد عبدالله افندی

- (") اجزته بوضع الكتبة وانا افقر الوری

- (") درویش مصطفی غفرله ۱۸۶

Okunuşu :

1- *Nîst ğamem k'ez ħased ehl-i sühân*

2- *Leb negüşâyend be tahsîn-i men*

3- *Kâse-i çînî ki şadâ mîkoned*

4- *Ĥod şıfat-ı ħîş edâ mîkoned*

(imzâ satırı)- *Lemma-żahara isti'dâdu râĥm ħazihi'l-kıţ'â el-merġûbeh es-Seyyid Âbdu'llâh Efendî*

(")- *eceztühü bi-vađ'i-l-ketebeti ve ene efkaru'l-verâ*

(")- *Derviş Mustafâ, ğufiraleh, (1)186.*

Metin özü : Derviş Mustafa'nın Seyyid Abdullâh'a verdiği mâil icâzet kıt'asıdır.

"Söz ehli hasedinden beni övmek için ağzını bile açmıyorsa ne gam! Porselen kâsenin sesi onun sıfatını belli eder zaten."

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Topkapı Sarayı Müzesinde kütüphane olarak iki bina bulunmaktadır. Bunlardan biri h.1131/m.1719 tarihinde kurulmuş olan III. Ahmet yani “Enderun Kütüphanesi” diğeri ise, 1925 yılından itibaren gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları neticesi “Yeni Kütüphane” adını alan “Ağalar Camii”dir. Saray müze haline getirildikten sonra, sarayın farklı yerlerinde dağınık halde bulunan kitaplıklar²³⁷ ve hat levhaları toplanarak burada biraraya getirilmiştir. Tezin konusunu oluşturan GY 152, GY 209, GY 309 envanter no.lu murakkaalar “Yeni Gelen Basmalar Kitaplığı”na bağlı “Güzel Yazılar Bölümü”ndedir. Nitekim envanter no.larının başında yer alan GY kısaltmasıyla da buna atıfta bulunulmuştur.

Çalışmamızda toplam 84 kalemde 118 adet eser incelenmiş ve bu eserler içinde 15 hattatın imzâsı tesbit edilmiştir. Hattatların isimlerini alfabetik olarak şu şekilde sıralayabiliriz;

Hâfız Mehmed, Hâfız Osman, Hüseyin Haffafzâde, Hüseyin Hâmid, İbrâhîm Burûsevî, İsmâîl Zühdi, Mehmed Arabzâde, Mehmed b. Ömer, Mehmed Filibevî, Mehmed Kerestecizâde, Mehmed Şevkî, Mehmed, Mustafâ Vâsîf, Seyyid Abdullah, Seyyid İzzet Mustafâ.

Murakkaalarda bulunan kıt’alar daha çok hadîs-i şerif metnidir. Bununla beraber âyet-i kerime, hilye-i şerif, dua, kelâm-ı kibar, kaside ve şiir konulu metinler de yazılmıştır. Ayrıca içlerinde meşk ve karalamalar da mevcuttur:

Bunların 26’si mushaf sayfası (6 farklı kalemde), 48 kıt’ası hadis metni, 2’si hilye metni, 1’i Salâten Tüncînâ duası, 2 kıt’anın sülûs satırları dua metni, 2 kıt’ası kelâm-ı kibar, 9 kıt’ası kaside ve 1 kıt’ası şiirdir. 17 kıt’a müfredat meşki, 13 tane karalama ve bir tane de nesta’lik icâzet kıt’ası vardır.

Murakkaalardaki kıt’alardan 8’i sadece sülûs hatla, 12’si sadece nesih hatla ve 1 tanesi de sadece mâil olarak nesta’lik hatla yazılmıştır. İncelediğimiz bu üç murakkaadaki kıt’alar daha çok sülûs-nesih kıt’a formundadır:

Bunlardan 5 kıt’a, bir satır sülûs ve bu satıra nisbetle daha kısa tutulmuş üç satır nesih şeklindedir. 11 kıt’a, bir satır sülûs ve bu satıra nisbetle daha kısa tutulmuş dört satır nesih şeklindedir. 15 kıt’a, bir satır sülûs ve bu satıra nisbetle daha kısa tutulmuş beş satır nesih şeklindedir. 8 kıt’a, bir satır sülûs ve bu satıra nisbetle daha kısa tutulmuş iki satır nesih ve tekrar bir satır sülûs şeklindedir. 3 kıt’a, kâğıdın dik kullanımı sonucu oluşan iki satır sülûs ve arada kısa tutulmuş nesih satırlar şeklindedir. 10 tanesi de nesih satırların mâil olarak yazıldığı sülûs-nesih kıt’alardır. Yani nesih satırlar iki koltuk arasına alınmışlardır.

²³⁷ Bu kitaplıklar; Revan Köşkü Kitaplığı, Hazine Kitaplığı, Bağdat Köşkü Kitaplığı, Sultan Mehmed Reşad ve Tiryal Hanım Kitaplığı, Emanet Hazinesi Kitaplığı, Medine Kitaplığı, Koşuşlar Kitaplığı, yeni kütüphanenin kurulmasından sonra, satın alma, bağışlar vb. yollarla gelen kitaplar için oluşturulan Yeniler -Yeni Gelen Yazmalar- Kitaplığı, Yeni Gelen Basmalar Kitaplığı ve III. Ahmed (Enderûn) Kütüphanesi şeklindedir.

Murakkaalardaki eserlerin 82'sinin yazı dili Arapça, 1'inin Türkçe ve 1'inin de Farsçadır.

GY 152 no.lu murakkaada, 10 kıt'ada 2'si ketebesiz, GY 290 no.lu murakkaada, 18 kıt'ada 4'ü ketebesiz ve GY 309 no.lu murakkaada, 124 kalemde 23 ketebesiz eser bulunmaktadır. GY 309 no.lu murakkaadaki 23 eser imzasız olmakla beraber bir dönem kıt'alara verilen envanter numaralarından, her bir hattata ayrı bir numara verildiği anlaşılmaktadır. Buna göre; 11 kalem ketebesiz eser Seyyid Abdullah (951)'indir, 2 kalem ketebesiz eser İsmail Zühdî Efendi (946)'nindir, Çömez Mustafa Vâsıf (949) ve 10 kalem ketebesiz eser Şevki Efendi (947)'nindir.

Cilbent şeklinde olan GY 309 no.lu murakkaanın içeriği şu şekildedir;

İsmail Zühdî (Eski)'nin 1 kalem eseri, Seyyid Abdullah'ın 54 (11'i imzâsız), İsmail Zühdî (Yeni)'nin 28 (2'si imzâsız), (Çömez) Mustafa Vâsıf'ın 7 ve Mehmed Şevki'nin 25 (10'u imzâsız) kalem eseri vardır. Ayrıca bu murakkaadan, Sinop Müzesi'ne 3, Eskişehir Müzesi'ne 3 kalem eser verilmiştir. 2016 yılı sonu itibariyle teşhirde 1 ve farklı dolaplarda 2 kalem eser vardır.

124 kalem esere sahip GY 309 no.lu murakkaada, 115 kalemde 148 adet eser mevcuttur. Tamamı için izin çıkmaması üzerine, bunun 57 kalemde 90 adeti incelenmiştir. Hat sanatı açısından önemine binâen, Mehmed Şevki ve İsmail Zühdî Efendilerin yazıları öncelikli olmak üzere teze alınmış, Seyyid Abdullah ve (Çömez) Mustafa Vâsıf burada mevzu edilmemiştir.

İsmâîl Zühdî'nin 17 kalem hadis kıt'ası, 1 hilye formu, 1 dua kıt'ası, 4 kalemde 10 adet kasideleri ve şiiri, 2 kalemde 6 adet müfredat meşki, 3 kalemde 10 adet karalaması mevcuttur.

Mehmed Şevki'nin 5 kalemde 25 sayfa mushaf sayfası, 6 kalem hadis kıt'ası, 2 kalem halinde hilye, 2 kalem dua kıt'ası, 7 kalemde 9 adet müfredat meşki, 3 kalem karalaması mevcuttur.

GY 152 ve 290 no.lu murakkaaların tamamı, 309 no.lu murakkaada ise İsmâîl Zühdî ve Mehmed Şevki Efendilerin yazılarının bulunduğu sayfalar teze alınmıştır. Zira her iki isim de günümüz hattatlarına halen estetik anlamda kaynaklık etmektedir.

Evâil döneminde Mustafa Râkım üslûbunda celî sülûs yazan Sâmi Efendi, İsmâîl Zühdî'nin yazdığı bir murakkaayı incelemiş ve oradaki sülûs harfleri celîye tatbik ederek, harflere kendine has yeni bir şive kazandırmıştır. Bu şekilde bir inceleme ve çalışma neticesi yeni bir tarz oluşturan Sâmi Efendi celî yazıyı en güzel şekilde yazan hattat olarak tarihe geçmiştir. Bu da gösterir ki; hat sanatının bilinmesinde, öğrenilmesinde, icra edilmesinde ve özellikle bu alanda ilerlemede kaynak yazılar vazgeçilemezdir.

Bu çalışmayla, hem hat dünyasında bilinmeyenler bilinir olmuş, hem de bu çalışma içerisinde görüpte şaşırdığımız, hayranlık uyandıran pek çok yazı ve kompozisyonun gün yüzüne çıkması sağlanmıştır.

Hafız Osman ve Kazasker Mustafa İzzet Efendilerden birer kıt'a ile Mehmed Şevki Efendiye ait, benzer örneklerine rastlamadığımız pek çok eser, bu çalışmayla ilk kez mevzu bahis edilmiştir.

Ayrıca Hattat İsmail Zühdî Efendi ile ilgili bir araştırmmanın henüz olmayışı bu çalışmanın önemini daha da arttırmaktadır.

Katalog 60'da bulunan GY 309, 29a - 82 - 946/13(14) - NO.78 - 51731 envanter no.lu kıt'ada iki tane İsmâîl Zühdî imzâsı vardır. Muhtemeldir ki, nesih hatla yazılmış bölüm sonradan yapıştirılmış olmalıdır.

İsmâîl Zühdî Efendi, imzâlarında "İsmâîl" ve "Zühdî" isimlerini beraber yazdığına ال إسمعیل الزهدی takısını kullanmıştır.

Katalog 44'de bulunan GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429 envanter no.lu kıt'ada İsmâîl Zühdî imzâsının normal ze "ز" yerine peltak ze "ذ" ile atılmış olması enteresandır, إسمعیل الذهدی .

Vefat yılı bilinmemekle beraber Tuhfe-i Hattâtîn'de ismi geçmediği için²³⁸ vefatının h. 1202 yılından sonra olduğu tahmin edilen Hüseyin Hâmid'in bu tezde yer alan h. 1204 tarihli bir kıt'ası (GY 152, 4a) sebebiyle en azından iki yıl daha hayat sürdüğü bilgisi ortaya çıkmıştır.

Kıt'alarda yazılı metinlerin konuları belirlenmiş, âyet ise bulunduğu sûre ve âyet numarası, hâdis ise bulunduğu kaynaklar hâdis numaraları ile beraber tek tek belirlenmiş, kasîde ise kasîde ismi ve hangi beyitler arasının yazılmış olduğu ayrı ayrı tesbit edilmiştir.

Sonuç olarak, TSMK'de araştırmacılarını ve meraklılarını bekleyen bu yazılardan sadece bir kaçını, tezimiz vasıtasıyla bilinir kılmak ve hat dünyasının incelemesine sunmak onur vericidir.

²³⁸ Ş. Rado, age., s. 180.

BİBLİYOGRAFYA

- AKSU Hüsametdin, **İstanbul Yapılarındaki Bazı Dekoratif Kufi Hatlar**, İstanbul 2001.
- AKTAN Ali, "Arap Yazısının Doğuşu Gelişmesi ve İslâm Yazısı Hâline Gelmesi", **İslâmî Araştırmalar Dergisi**, 1988, c. 2, sy. 6, s. 61-67.
- ÂLİ Gelibolulu Mustafa Efendi, **Menakıb-ı Hünerveran**, neş. İbnülemin Mahmud Kemal İnal, Türk Tarih Encümeni Külliyyatı- 9, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1926.
- ALPARSLAN Ali, "Celî", **DİA**, c. 7, s. 265-267.
- ALPARSLAN Ali, "Esedullah-ı Kirmânî", **DİA**, c. 11, s. 370-371.
- ALPARSLAN Ali, "Kitâbe", **DİA**, c. 26, s. 76-81.
- ALPARSLAN Ali, "Nesta'lik", **DİA**, c. 33, s. 11-15.
- ALPARSLAN Ali, **Mimari Yapıların Yazı Sanatı Bakımından Önemi**, İstanbul 1978.
- ALPARSLAN Ali, **Osmanlı Hat Sanatı Tarihi**, Yapı ve Kredi Yayınları, İstanbul 2012.
- ALPARSLAN Ali, **Ünlü Türk Hattatları**, Kültür Bakanlığı yay., Ankara 1992.
- ALTIKULAÇ Tayyar, **Günümüze Ulaşan Mesâhif-i Kadîme İlk Mushaflar Üzerine Bir İnceleme**, IRCICA yay., İstanbul 2015.)
- ARSLAN Ali, **Büyük Kur'ân Tefsiri (Hulasatü't-tefasir)**, Arslan Yayınları, İstanbul t.y.
- ASLANAPA Oktay, **Mimar Sinan'ın Hayatı ve Eserleri**, Ankara 1988.
- ASLANAPA Oktay, **Osmanlı Devri Mimarisi**, İstanbul 1986.
- ASLANAPA Oktay, **Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2015.
- AŞIKPAŞAZADE Ahmed, **Aşıkpaşazade Tarihi (Tevârih-i Âl-i Osmân)**, haz. Necdet Öztürk, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2013.
- AŞIKPAŞAZADE Derviş Ahmed Aşıkı, **Aşıkpaşazade Tarihi (Tevârih-i Âl-i Osmân)**, haz. Cemil Çiftçi, Mostar yay., İstanbul 2008.
- AYÇİÇEĞİ Bünyamin, "Bûsîrî (ö. 696/1297 ?)'nin Kasîdetü'l-Bürde'sinin Diyarbakırlı Mehmed Said Paşa (ö. 1308/1892) Tarafından Yapılan Mensur ve Manzum Tercümesi", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, sy. 15, İstanbul 2015, s. 27-102.
- AYDIN Hilmi, "Topkapı Sarayı" **DİA**, c. 41, s. 261-263.
- AYVERDİ Ekrem Hakkı, **Osmanlı Mimarisinde Fâtih Devri 855-886 (1451-1481)**, c. III-IV, İstanbul Fetih Cemiyeti yay., İstanbul 1989.
- AYVERDİ Ekrem Hakkı, **Fatih Devri Hattatları ve Hat Sanatı**, İstanbul Fethi Derneği, İstanbul Matbaası, İstanbul 1953.
- BALTACI Cahid, "İslâm Medeniyetinde Yazının Gelişmesi", **Diyanet Dergisi**, 1983, c. 19, sy. 4, s. 36-42.
- BARBARO Nicolo, **Kostantiniye Muhâsarası Ruznâmesi 1453**, (Enrico Cornet tarafından notlar ve vesikalar ilâve edilmiştir) (**The Siege Of Constantinople (1453)**), çev. Ş. T. Diler, İstanbul Fetih Cemiyeti yay., İstanbul 1976.
- BAŞKÛL Ebu'l-Kâsım b. (Ebu'l-Kâsım Halef b. Abdul Malik b. Peshkoal Ansari Endülüs) (v. 578/1182), **الصلة لابن بشكوال**, Ed-Dâru'l- Mısriyye yay., Mısır 1966.

- BAYAT Ali Haydar, **Hüsn-i Hat Bibliyografyası**, IRCICA yay., İstanbul 2002.
- BEGAVÎ Ebû Muhammed Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'ûd b. Muhammed el-Ferrâ'²³⁹ (v. 516/1122), **Şerhu's-sünne**, el-Mektebu'l-İslâmî yay., Beyrut.
- BEGAVÎ Ebû Muhammed Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'ûd b. Muhammed el-Ferrâ' (v. 516/1122), **el-Envâr fî şemâ'ilî'n-nebiyyi'l-muhtâr**, Dâru'l-mektebi yay., Dimaşk (Şam), Suriye.
- BERK Süleyman, "Râkım Efendi, Mustafa", **DiA**, c. 34, s. 428-429.
- BERK Süleyman, **Hattat Mustafa Râkım'da Celi Sülüs ve Tuğra Estetiği**, yayınlanmış doktora tezi, Erzurum 1999.
- BEYHAKÎ Ebu Bekr Ahmed b. Hüseyin b. Ali (v. 458/1065), **es-Sünenü'l-kübrâ**, Beyrut.
- BEYHAKÎ Ebu Bekr Ahmed b. Hüseyin b. Ali (v. 458/1065), **Şuabu'l-îmân Beyhakî**, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye yay., ilk baskı, Beyrut.
- BİLEN Yusuf, **Hattat Mehmed Şevki Efendi Ve Sülüs-Nesih Hat Ekolü**, Doktora Tezi, Danş., Doç. Dr. Abdulkadir Yılmaz, Atatürk Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, 2010.
- BİLGİN Orhan, "Yazma", **DiA**, c. 43, s. 369-373.
- BİNARK İsmet, "Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi ve Kütüphane Koleksiyonları İle İstanbul Kütüphaneleri Hakkında Yerli - Yabancı Kaynaklar Bibliyografyası", **Vakıflar Dergisi** 13, 1981, s. 714-743.
- BOZKURT Nebi, "Mukaddes Emanetler", **DiA**, c. 31, s. 108-111.
- BOZKURT Nebi, Doğan YAVAŞ, "Mukaddes Emanetler Dairesi", **DiA**, c. 31, s. 111-114.
- BUHÂRÎ Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl (v. 256/869), **el-Edebü'l-Müfred**, Beyrut 1409/1989.
- BUHÂRÎ Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl (v. 256/869), **Sahîh-i Buhârî (el-Câmi'u's-Sahîh)**, Dârü İbni Kesir el-Yemâneh yay., üçüncü baskı, Beyrut 1407/1987.
- BURCKHARDT Titus, **İslam Sanatı, Dil ve Anlam, (Art of Islam Language and Meaning)**, çev. Turan Koç, Klasik yay., İstanbul 2013.
- CHİERA Edward, **Kilden Kitaplar (They Wrote on Clay)**, derl. George G. Cameron, çev. Ali M. Dinçol, Sıralar Matbaası, İstanbul 1964.
- CÜRCÂNÎ Ebû Ahmed Abdullâh b. Adî b. Abdillâh²⁴⁰ (v. 365/976), **el-kâmil fîضعفاء الرجال**, el-Kütubu'l-İlmiyye yay., Beyrut, Lübnan 1418/1997.
- CÜRCÂNÎ Muhammed b. İbrâhim b. Ca'fer (v. 330/942), **أمالي**, Mısır.
- ÇAĞMAN Filiz, **Fırça ve Kalemın İzinde Sınırları Aşmak (Transcending Borders with Brush and Pen)**, Sabancı Üniv. Sakıp Sabancı Müzesi 2010.
- ÇAM Nusret, "İslâm'ın Sanata ve Mimâriye Bakışı", **Vakıflar Dergisi**, 1994, sy. 24, s. 273-290.

²³⁹ Muhaddis, müfessir ve Şâfiî fakihi.

²⁴⁰ **el-Kâmil** adlı eseriyle tanınan hadis hâfızı ve münekkit.

- ÇELEBİ Evliya, **Evliya Çelebi Seyahatnamesi**, basım Ahmed Cevdet, ilk baskı, Dersaâdet İkdâm Matbaâsî 1314.
- ÇETİN Nihad M., “Aklâm-ı Sitte”, **DİA**, c. 2, s. 276-280.
- ÇETİN Nihad M., “Arap (Yazı, Dil, Edebiyat)”, **DİA**, c. 3, s. 276-309.
- ÇETİN Nihad M., **İslâm Kültür Mirasında Hat Sanatı**, hzl. Uğur Derman, IRCICA, İst. 1992.
- ÇETİN Osman, “Horasan”, **DİA**, c. 18, s. 234-241.
- ÇÖĞENLİ M. Sadi, “Hızır Bey’in (v. 863/1459) El-Kasîdetü’n-Nûniyye İsimli Manzum Risalesi ve Türkçe’ye Çevirisi”, **Atatürk Ün. Sosyal Bilimler Dergisi**, sy. 52, s. 269-284.
- ÇÖĞENLİ M. Sadi, “İbnü’n-Nahvî ve El-Kasîdetü’l-Münferice’si”, **Turkish Studies**, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Güz 2013, sy. 8/13, s. 75-79.
- DÂREKUTNÎ Ebû’l-Hasen Alî b. Ömer b. Ahmed²⁴¹ (v. 385/995), **es-Sünen**, Beyrut 1386/1966.
- DÂRİMÎ Abdullah b. Abdurrahmân b. el-Fazl²⁴² (v. 255/869), **es-Sünen-i Dârimî**, Dârü’l-Kütübi’l-Arabi yay., ilk baskı, Beyrut.
- DEMİRAYAK Kenan, “Kasîdetü’l-Bürde”, **DİA**, c. 24, s. 566-568.
- DERE Ömer Faruk, **Hat Sanatında Hafız Osman Efendi Ve Ekolü**, YL. Tezi, Danş., Prof.Dr. M. Hüsrev Subaşı, Marmara Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2001.
- DERMAN M. Uğur, “Hilye”, **DİA**, c. 18, s. 47-51.
- DERMAN M. Uğur, “Ta’lik”, **DİA**, c. 39, s. 507-508.
- DERMAN M. Uğur, “Hâfız Osman”, **DİA**, c. 15, s. 98-100.
- DERMAN M. Uğur, “Hat”, **DİA**, c. 16, s. 427-437.
- DERMAN M. Uğur, “Hattat”, **DİA**, c. 16, s. 493-499.
- DERMAN M. Uğur, “İstanbul, (Hat)”, **DİA**, c. 23, s. 267-271.
- DERMAN M. Uğur, “Murakka’”, **DİA**, c. 31, s. 204-205.
- DERMAN M. Uğur, “Nesih”, **DİA**, c. 33, s. 1-3.
- DERMAN M. Uğur, **Doksandokuz İstanbul Mushafı**, edt. Ömer Faruk Şerifoğlu, M. Selim Derman, Türk Petrol Vakfı, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul 2010.
- DERMAN M. Uğur, Fulya Bodur Eruz, Kıymet Giray, “Murakkaalar”, **Sabancı Koleksiyonu**, Akbank Kültür ve Sanat yay., İstanbul 1995, s. 46-51.
- DERMAN M. Uğur, **Murakka’-ı Hâs - Tuğrakeş bir pâdişah: Sultan III. Ahmed**, Kubbealtı yay., İstanbul 2013.
- DERMAN M. Uğur, Mustafa UZUN, “Besmele”, **DİA**, c. 5, s. 532-537.
- DURMUŞ İsmail, “Harf”, **DİA**, c. 16, s.158-163.

²⁴¹ Hadis hâfızı ve kıraat âlimi. Hocaları, Ebû’l-Kâsım el-Begavî, İbn Ebû Dâvûd, Mehâmilî gibi devrin meşhur muhaddisleridir.

²⁴² es-Sünen adlı eseriyle tanınan hadis, tefsir ve fıkıh âlimi.

- DURMUŞ İsmail, Hüseyin ELMALI, "İbnü'n-Nahvî, Ebü'l-Fazl Yûsuf b. Muhammed b. Yûsuf et-Tevzerî", **DİA**, c. 21, s. 163-164.
- EBÛ DÂVÛD Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî el-Ezdî²⁴³ (v. 275/889), **Sünen Ebû Dâvûd (es-Sünen)**, Dâru'l-Fikr yay., ilk baskı, Suriye.
- ELMALI Hüseyin, "İbnu'n-Nahvi, El-Kasidetu'l- Münferice'si ve Tercümesi", **Dokuz Eylül Üniv. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, sy. 16, İzmir 2002, s. 37-56.
- EMECEN Feridun M., **İmparatorluk Çağının Osmanlı Sultanları-I**, İSAM yay., İstanbul 2011.
- EMRE Ahmet Cevat, **Eski Türk Yazısının Menşei**, Türk Dil Kurumu yay., İstanbul 1938.
- ERCİLASUN Ahmet Bican, **Örneklerle Bugünkü Türk Alfabeleri**, Kült. B. yay., Ankara 1996.
- ERGİN Muharrem, **Orhun Abideleri**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 2002.
- ERTEM Rekin, "Elifba-Alfabenin Târihçesi", **DİA**, c. 11, s. 39-44.
- ERTEM Rekin, **Elifbeden Alfabeye**, İstanbul 1991.
- ERTUĞ Zeynep Tarım, "Topkapı Sarayı" **DİA**, c. 41, s. 256-61.
- EYİCE Semavi, "Ağalar Camii", **DİA**, c. 1, s. 464.
- EYİCE Semavi, "Arz Odası", **DİA**, c. 3, s. 445-446.
- EYİCE Semavi, "Bâb-ı Hümayun", **DİA**, c.4, s. 359-361.
- EYİCE Semavi, "Bâbüssaâde", **DİA**, c.4, s. 408-409.
- EYİCE Semavi, "Bâbüsselâm", **DİA**, c.4, s. 410-411.
- FATİH Sultan Mehmed, **Fatih Divanı ve Şerhi**, haz. Muhammet Nur Doğan, Türkiye Yazama Eserler Kurumu Başkanlığı yay., İstanbul 2014.
- FAULMANN Carl, **Yazı Kitabı, Tüm Yerkürenin Tüm Zamanların Yazı Göstergeleri ve Alfabeleri**, İş Bankası Kültür yay., İstanbul 2015.
- FETTENÎ Cemâlüddîn Muhammed Tâhir b. Alî²⁴⁴ (ö.986/1578), **Tezkiretü'l-mevzû'ât**, تذكرة الموضوعات , محمد طاهر بن علي الفتني , Beyrut 1399.
- GANİZ Selahattin, **Yazı ve Tasarımcıları**, Kartaş yay., 2004.
- GARAUDY Roger, **İnsanlığın Medeniyet Destanı**, çev. Cemal Aydın, Türk Edebiyatı Vakfı yay., İstanbul 2015.
- GAZALÎ İmam Ebu Hamid Muhammed (Hüccetü'l-İslam İmam Gazali), **İhyau Ulumi'd-Din**, çev. Ahmed Serdaroğlu, Bedir Yayınevi, İstanbul 1992.
- GORDLEVSKİ V., **Anadolu Selçuklu Devleti**, çev. Azer Yaran, Onur yay., Ankara 1988.
- GÖKBİLGİN Tayyib, **Osmanlı Müesseseleri Teşkilâtı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış**, İÜ. Ed. Fak. yay., no. 2272, İstanbul 1977.
- GRABAR Oleg, **İslam Sanatının Oluşumu**, çev. Nuran Yavuz, Kanat Kitap, İstanbul 2004.
- GÜNALTAY M. Şemseddîn, **Yakın Şark Elam ve Mezopotamya**, Ankara, 1987.
- HÂKİM en-NÎSÂBÛRÎ Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh b. Muhammed (v. 405/1014), **el-Müstedrek 'ale's-Sahîhayn (el-Müstedrek 'ale's-Şeyhayn)**²⁴⁵, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye yay., Beyrut 1411/1990.

²⁴³ Kütüb-i Sitte'den biri olan es-Sünen'in müellifi, muhaddis.

²⁴⁴ Hindistanlı hadis âlimi. Fettenî, Tezkiretü'l-mevzû'ât eserinde, mevzû veya zayıf olduğunda ittifak edilen yahut makbul sayılmayan haberleri senedlerini zikretmeksizin bablara göre sıralamıştır.

- HAMİDULLAH Muhammed, "Allah'ın Elçisi (sav) ve Sahabe Devrinde Yazı Sanatı, Sanatü'l - kitâbe fi ahdi'r-Rasul ve's-sahâbe ", **İslâmî Araştırmalar**, Mayıs 1988, c. 2, sy. 7, s. 95-102.
- HAMİDULLAH Muhammed, **Hazreti Peygamber'in Altı Orjinal Diplomatik Mektubu**, çev. Mehmet Yazgan, Beyan Yayınları, İstanbul 2016.
- HAMİDULLAH Muhammed, **İslam Peygamberi Hayatı ve Eseri (Le Prophete De l'İslam)**, çev. Mehmet Yazgan, Beyan Yayınlar, İstanbul 2014.
- HAMİDULLAH Muhammed, **Kur'an-ı Kerim Tarihi**, Beyan Yayınları, İstanbul 2000.
- HAMMER PURGSTALL Joseph Freiherr von, **Osmanlı Devleti tarihi**, trc. Mehmed Ata, haz. Mümin Çevik, Erol Kılıç, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1989.
- HANBEL Ebû Abdullâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî (v. 241/855), **el-Müsned**, Dâru'l-İhyai't-Türasi'l-Arabi yay. (دار إحياء التراث العربي), ilk baskı, Beyrut.
- HARÂİTÎ Ebû Bekr Muhammed b. Ca'fer b. Sehl b. Muhammed es-Sâmerrî²⁴⁶ (v. 327/939), **Mekârimü'l-aḥlâḳ (مكارم الأخلاق للخرائطي)**, nşr. Saîd Süleyman, Dâr el-Fikr yay., ilk baskı, Beyrut.
- HATÎB EI-BAĞDÂDÎ Ebû Bekr Ahmed b. Ali (v. 463/1071), **el-Câmi'li Aḥlâḳı'r-Râvî ve Âdâbi's-Sâmi'**, Riyad 1403.
- HOCA SADEDDİN Efendi, **Tacü't-tevarih**, sdl. İsmet Parmaksızoglu, Kültür Bakanlığı, Ankara 1979. (Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan I. Selim'in ölümüne kadar geçen süreç)
- HUGHES John P., "Diller ve Yazı", **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, c. 5, sy. 2, s.339-351.
- HUZEYME Ebû Bekr Muhammed b. İshâk b.²⁴⁷ es-Sülemî en-Nîsâbûrî (v. 311/924), **es-Sahîḥ Huzeyme**, el-Maktabu'l-İslami yay., ilk baskı, Beyrut.
- İBN HUZEYME İshak (v. 311/923), **Sahih ibn Huzeyme**, al-Maktab al-Islami yay., ilk baskı, Beyrut.
- İBN KESÎR İsmail b. Ömer b. Kesir, **el-Bidâye ve'n-Nihâye**, çev. Mehmet Keskin, Çağrı yay., İstanbul.
- İBNİ HATTÂBÎ EL-BÜSTÎ Ebû Süleymân Hamd (Ahmed) b. Muhammed b. İbrâhîm²⁴⁸ (v. 388/998), **Ġarîbü'l-ḥadîs**, ilk baskı, es-Su'ûd.
- İBNİ HİBBÂN EL-BÜSTÎ Ebû Hâtîm Muhammed b. Hibbân b. Ahmed²⁴⁹ (v. 354/965), **el-İhsan bi tertîbi Sahîh-i İbni Hibbân**, Müessese el-Risâle yay., ikinci baskı, Beyrut. **(el-Müsnedü's-Sahîh)**
- İBNİ MÂCE Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvînî (v. 273/887), **Sünenu İbn Mâce**, Dâru'l-Fikr yay., ilk baskı, Beyrut.

²⁴⁵ Hadis hâfızı Hâkim en-Nîsâbûrî, Buhârî ile Müslim'in el-Câmi'u's- Sahîh'lerine almadıkları sahîh hadisleri bu eserinde bir araya getirmiştir.

²⁴⁶ Hadis hâfızı.

²⁴⁷ Hadis, kelâm ve fıkıh âlimi.

²⁴⁸ Muhaddis ve lugatçı.

²⁴⁹ Hadis ve fıkıh âlimi.

- İNAL İbnülemin Mahmud Kemal, **Son Hattatlar**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1970.
- İNALCIK Halil, "İstanbul, Bir İslam Şehri", **İslam Tetkikleri Dergisi**, Prof. Dr. Nihad M. Çetin Hatıra Sayısı, c. IX, İÜ. Ed. Fak. Basımevi, İstanbul 1995, s. 243-268.
- İNALCIK Halil, **Kuruluş Dönemi (1302-1481) Osmanlı Sultanları**, İSAM yay., İstanbul 2015.
- İPŞİRLİ Mehmet, "Enderun", **DİA**, c. 11, s. 185-187.
- İSFAHÂNÎ Ebu Nu'aym b. İshâk²⁵⁰ (v. 430/1038), **Hilyet el-Evliya**, Saâdet yay., Mısır 1394/1974.
- İZMİRLİ Betül, "Şâir Bir Sûfi Ya Da Âşıkların Sultanı: İbnü'l-Fârız" **Sûfî Araştırmaları**, Mevlânâ Düşüncesi Araştırmaları Derneği yay., sy. 7, s. 21-34.
- JEAN Georges, **Yazı İnsanlığın Belleği**, YKY, İstanbul 2015.
- KALYONCU Hülya, " 'Ehl-i Hiref-i Hassa' Teşkilatının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", **The Journal of Academic Social Science Studies**, 2015, sy. 33, s. 279-294.
- KÂNÛNÎ, Sultan Süleyman, **Muhibbi Dîvânı-Kendi Hattıyla**, haz. Orhan Yavuz, Türkiye Yazama Eserler Kurumu Başkanlığı yay., İstanbul 2014.
- KATÎ Ebû Bekr Ahmed b. Ca'fer b. Hamdân el-Bağdâdî²⁵¹ (v. 378/988-89), **جزء ألف دينار**, Dâru'n-Nefâis yay., ilk baskı, Kuveyt.
- KAYA Mahmut, "Bûsîrî, Muhammed b. Saîd", **DİA**, c. 6, s. 468-470.
- KAYA Mahmut, "Kasîdetü'l-Bürde", **DİA**, c. 24, s. 568-569.
- KAZAN Hilal, "Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin (Cemâât-i Kâtiban-ı Kütüb) Eğitimleri ve Görevleri", **Osmanlı Araştırmaları XXIV**, İstanbul 2004, s. 214-241.
- KAZAN Hilal, **XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi**, Dr. Tezi, dnş. Prof. Dr. Hüsrev Subaşı, Marmara Üniv. S. B. E. İlh. Anabilim Dalı İslam Sanatları Tarihi Bilim Dalı, 2007.
- KELÂBÂZÎ Ebû Bekr Tâcülislâm Muhammed b. Ebû İshâk İbrâhîm b. Ya'kûb el-Buhârî²⁵² (v. 380/990), **بحر الفوائد المسمى بمعاني الأخبار للكلاباذي**, el-Kütubu'l-İlmiyye yay., Beyrut, Lübnan 1440/1999.
- KEMALPAŞAZADE İbn Kemal Ahmed Şemseddin, **Tevârîh-i Âl-i Osmân**, I.-X. defter, hazlr. Şerafettin Turan, Abdullah Satun, Ahmet Uğur, Koji Imazawa, Şefaettin Severcan, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1996-2000.
- KETTÂNÎ Muhammed Abdülhay, **Hz. Peygamber'in Yönetimi, et-terâtîbu'l-idâriyye**, çev. Ahmet Özel, İz yay., İstanbul 2012.
- KOÇ Turan, **İslam Estetiği**, İSAM yay., İstanbul 2014.
- KÖKSAL M. Âsım, "Peygamberimizin Yazı İşleri ve Yazıcıları", **Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi**, 1971, c. 10, sy. 108-109, s. 183-188.

²⁵⁰ Hilyetü'l-evliyâ müellifi, hadis, kelâm, tasavvuf âlimi ve tarihçi.

²⁵¹ Ahmed b. Hanbel'in el-Müsned'ine oğlu Abdullah ile birlikte birçok hadis ilâve eden ve döneminde "Müsnidü'l-İrâk" diye tanınan hadis âlimidir.

²⁵² Tasavvufun temel kaynaklarından olan et-Ta'arruf adlı eseriyle tanınan mutasavvıf, fıkıh ve hadis âlimi.

- KRAMER Samuel Noah, **Tarih Sümer'de Başlar, Yazılı Tarihteki Otuzdokuz İlk**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2002.
- KUDÂÎ Ebû Abdullâh Muhammed b. Selâme b. Ca'fer²⁵³ (v. 454/1062), **Müsnedü's-Şihab (مسند الشهاب القضاعي)**, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye yay., Beyrut.
- KUDÂME Muvaffakuddîn Abdullâh b. Ahmed b. Muhammed b.²⁵⁴ (v. 620/1223), **جزء العاشر**, شركة افق للبرمجيات , من المنتخب yay., Mısır.
- Kur'an- Kerim Meali**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2015.
- Kur'an yolu, Türkçe Meal Ve Tefsir**, hazlr. Hayreddin Karaman, Mustafa Çağrırcı, İbrahim Kafi Dönmez, Sadrettin Gümüş, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 2007.
- KUT Turgut, "Dârüttibâa", **DİA**, c. 9, s. 10-11
- LEAMAN Oliver, **İslam Estetiğine Giriş, (Islamic Aesthetics an Introduction)**, çev. Nuh Yılmaz, Küre Yayınları, İstanbul 2012.
- MA'MER b. Râşid el-Azdî (v. 154/771), **el-Câmi'u'l Ma'mer b. Râşid**, (Musannef adlı eserin sonunda), Beyrut 1403.
- MÂLİK Ebû Abdillâh Mâlik b. Enes el-Esbahî (v. 179/796), **Muvattâ**, nşr. M. F. Abdalbâkî, Mısır.
- MAŞALI Mehmet Emin, "Mushaf", **DİA**, c. 31, s. 242-248.
- MİRZA HABÎB Efendi, **Hat ve Hattâtân**, Matbaa-i Ebüzziya, Kostantiniye 1305.
- MUMCU Ahmet, "Dîvân-ı Hümayun", **DİA**, c. 9, s. 430-432.
- MÜLAYİM Selçuk, **İslam Sanatı, Büyük Bildirinin Göstergeleri**, İSAM yay., İstanbul 2013.
- MÜNECCİD Selâhaddin, **Yakut El-Müsta'sımı**, Dârü'l-Kitâbi'l-Cedid, Beyrut 1985.
- MÜSLİM Ebu'l-Hüseyn b. Haccâc el-Kuşeyrî en-Nîsâbü'rî (v. 261/875), **Sahîh-i Müslim (el-Câmi'u's-Sahîh)**, Dâru İhyai't-Türasi'l-Arabi yay., ilk baskı, Beyrut.
- MÜSTAKİMZÂDE Süleyman Sa'deddin Efendi, **Tuhfe-î Hattatîn**, hzr. Mustafa Koç, Klasik yay., İstanbul 2014.
- NASR Seyyid Hüseyin, **İslam'da Bilim ve Medeniyet**, çev., Nabi Avcı, Kasım Turhan, Ahmet Ünal, İnsan Yayınları, İstanbul 2011.
- NEFES ZADE İbrahim, **Gülzâr-ı Savâb**, tsh., Kilisli Rifat Bilge, Güzel Sanatlar Akademisi neş., İstanbul, 1938.
- NESÂÎ Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî (v. 303/915), **Sünen**, Mektebetü'l-Matbûâtî'l-İslâmiyye, ikinci baskı, Halep.
- ORTAYLI İlber, **Mekânlar ve Olaylarıyla Topkapı Sarayı**, Bank Asya Kültür Hizmetleri, İstanbul 2007.
- ORUÇ b. Adil, **Oruç Beğ Tarihi (giriş, metin, kronoloji, dizin, tıpkıbasım)**, haz. Necdet Öztürk, Çamlıca Basım Yayın, İstanbul 2007.
- ORUÇ Beğ Edirneli, **Tarih Sahnesinde Osmanlılar (Tevârih-i Âl-i Osmân)**, haz. Nurer Uğurlu, Örgün Yayınevi, İstanbul 2012.
- ÖKTEN Sadettin, "Geleneğin Sanatkârı", **İSMEK El Sanatları Dergisi**, 2006, sy. 2, s. 96-101.

²⁵³ Hadis âlimi, kâdı, tarihçi ve diplomat.

²⁵⁴ Hanbelî fakihî ve usulcüsü.

- ÖZ Tahsin, **Topkapı Sarayı'nda Fatih Sultan Mehmet II'ye Ait Eserler**, TTK, Ankara 1953.
- ÖZAYDIN Abdülkerim, "İbn Mukle", **DİA**, c. 20, s. 211-212.
- ÖZCAN Ali Rıza, **İstanbul'un 100 Kitabesi**, İst. Büyükşehir Bel. Kültür A.Ş., İstanbul 2011.
- ÖZKAN Süleyman, 1994 "Osmanlı Devleti'nde Eski Eser Koleksiyonculuğu", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, XIX/2, s. 65-86.
- SAÎD b. MANSÛR Ebû Osman el-Horasanî el-Mekkî el-Mervezî (v. 227/840), **Sünen**, Beyrut.
- SAKAOĞLU Necdet, **Tarihi Mekânları Kitabeleri ve Anıları ile Saray-ı Hümayun, Topkapı Sarayı**, İstanbul 2002.
- SERİN Muhittin - editör, **İslam Sanatları Tarihi**, yazarlar, Muhittin Serin, Ara Altun, Fatma Çiçek Derman, Mehmet Hüsrev Subaşı, Fatma Banu Mahir, Uğur Derman, Aziz Doğanay, Nuri Özcan, İbrahim Aydın Yüksel, Anadolu Üniversitesi yay., Eskişehir 2014.
- SERİN Muhittin, "Âhenk (Hat)", **DİA**, c. 1, s. 521-523.
- SERİN Muhittin, "İbnü'l-Bevvâb", **DİA**, c. 20, s. 534-535.
- SERİN Muhittin, "Karahisârî, Ahmed Şemseddin", **DİA**, c. 24, s. 421-424.
- SERİN Muhittin, "Meşk", **DİA**, c. 29, s. 372-374.
- SERİN Muhittin, "Muhammed -sav-, (Türk Hat Sanatı)", **DİA**, c. 30, s. 461-465.
- SERİN Muhittin, "Mushaf (Hat)", **DİA**, c. 31, s. 248-254.
- SERİN Muhittin, "Osmanlılar (Hat)", **DİA**, c. 33, s. 568-574.
- SERİN Muhittin, "Rik'a, Rikâ'", **DİA**, c. 35, s. 108-110.
- SERİN Muhittin, "Sülüs", **DİA**, c. 38, s. 128-130.
- SERİN Muhittin, "Şeyh Hamdullah Efendi", **DİA**, c. 15, s. 449-452.
- SERİN Muhittin, "Tevkî'", **DİA**, c. 41, s. 36-37.
- SERİN Muhittin, "Türkiye (Sanat-Hat- Geleneksel Türk El Sanatları)", **DİA**, c. 41, s. 578-582.
- SERİN Muhittin, "Yâkût el-Müsta'sımî", **DİA**, c. 43, s. 291-293.
- SERİN Muhittin, **Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2010.
- SERİN Muhittin, **Hattat Aziz Efendi**, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul 1999.
- SERİN Muhittin, **Hattat Şeyh Hamdullah, hayatı, talebeleri, eserleri**, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul 1992.
- SERİN Muhittin, **Kemal Batanay, bestekâr, tamburi, hattat, hafız**, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2006.
- SHARON Moshe, **Corpus Inscriptionum Arabicarum Palaestinae, Volume Three, D-F**, Handbook of Oriental Studies, Handbuch der Orientalistik, Boston 2004.
- SÖNMEZ Abidin, **Rasulullah'ın İslama Davet Mektupları**, İnkılâb yay., İstanbul 1990.
- STIERLIN Henri, **İmanın ve İktidarın Hizmetinde İslam Mimarisi**, çev. Ali Berktaş, YKY, İstanbul 2015.
- SUBAŞI M. Hüsrev, "Hattat Osmanlı Padişahları", **Osmanlı**, c. XI, Ankara 1999, s. 52-60.

- SUBAŞI M. Hüsrev, **Hat Sanatını Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Taşıyan Adam, Diyarbakırlı Hattat Hamid Aytaç**, Diyarbakır Valiliği Kült. Sanat yay., İstanbul 2013.
- SUBAŞI M. Hüsrev, Zeki LEYLEK, "Günümüz Dinî Yapılarında Kolaycı Popüler Yaklaşımının Düşündürdükleri: Antalya/Markantalya A.V.M. Mescidi Örneği", **İslâm ve Sanat**, Tartışmalı İlmî Toplantı, 07 – 09 Kasım 2014, Akdeniz Ü. Hukuk Fakültesi Konferans Salonu Kampüs - Antalya, Ensar Neşriyat, İstanbul 2015.
- SUYOLCUZÂDE Mehmed Necib, **Devhatü'l- Küttâb**, tsh. Kilisli Rifat Bilge, Güzel Sanatlar Akademisi neş., İstanbul 1942.
- SUYÛTÎ Ebû'l-Fadl Celâlüddin Abdurrahmân b. Ebû Bekr (v. 911/1505), **el-Câmiu's-sağır**, Beyrut 1410/1990.
- SÜHREVERDÎ Ebû Hafs (Şehâbeddin Ömer b. Muhammed b. Abdillâh b. Ammûye el-Kureşî el-Bekrî)²⁵⁵ (v. 632/1234), **Meşihat es-Sühreverdî**, ilk baskı, Beyrut 2004.
- SÜLÜN Murat, **Sanat Eserlerine Vurulan Kuran Mührü**, İstanbul 2006.
- ŞAHİN Abdusabûr, "Hz. Muhammed Devrinde Arap Yazısında Hareke ve Nokta", çev. Tayyar Altıkulaç, **Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi**, 1970, c. 9, sy. 102-103, s. 403-406.
- ŞİMŞİR Bilâl N., **Türk Yazı Devrimi**, Ankara 1992.
- ŞİMŞİRGİL Ahmet, **Taşa Yazılan Tarih, Topkapı Sarayı**, İstanbul 2005.
- TABERÂNÎ Ebu'l-Kasım Süleymân b. Ahmed b. Eyyûb (v. 360/971), **Mekârimü'l-ahlâk**, nşr. Ahmed Şemseddin, Dâru'l-Kutubu'l-Arabi yay., Beyrut 1409/1989.
- TABERÎ Ebu Cafer Muhammed bin Cerir, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi**, c. 1, MEB yay., 1991.
- TAŞKIRAN Hüseyin İlter, **Yazı ve Mimarlık**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997.
- TAŞKÖPRÜLÜZADE İsamüddin Ebû'l-Hayr Ahmed Efendi, **Osmanlı Bilginleri, eş-Şekaiku'n-Numaniyye fi ulemai'd-Devleti'l-Osmaniyye**, çev. Muharrem Tan, İz Yayıncılık, İstanbul 2007.
- TATLI Bekir, **Mimarî Hadisleri: Türk-İslâm Mimarîsini Taçlandıran Peygamber Sözleri**, Ankara 2012.
- TAVERNİER Jean Baptiste, **17. Yüzyılda Topkapı Sarayı**, çev. Teoman Tunçdoğan, Kitapyayinevi, İstanbul 2010.
- TAYÂLİSÎ Ebû Dâvûd Süleyman b. Dâvûd b. el-Cârûd (v. 204/819), **el-Müsned**²⁵⁶, Darun Hacer Neşir ve Tevzi', Mısır.
- TEKİN Şinasi, **Eski Türklerde Yazı, Kitap ve Kâğıt Damgaları**, İstanbul 1993.
- TEKİN Talat, **Orhon Yazıtları; Kül Tigin, Bilge Kağan, Tunyukuk**, İstanbul 1995.

²⁵⁵ Sühreverdîyye tarikatının kurucusu, müfessir ve muhaddis. Babası Ebû Ca'fer Muhammed, amcası Ebû'n-Necîb Ziyâeddin Abdülkâhir ve büyük dedesi Ammûye lakabıyla meşhur Abdullah b. Sa'd, Sühreverdî nisbesiyle anılan âlim ve sûfî kişilerdi.

²⁵⁶ Ebû Dâvûd et-Tayâlisî (v. 204/819) tarafından tasnif edilen ve müsned türünün ilk örneği kabul edilen eser.

- TEKİN Talat, **Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı**, Ankara 1997.
- TEZCAN Hülya, **Topkapı Saray Müzesi Koleksiyonundan Tılsımlı Gömlekler**, Timaş yay., İstanbul 2011.
- TİMURTAŞ Faruk Kadri, **Osmanlıca Grameri**, İstanbul 1964.
- TİRMİZÎ Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre (Yezîd) (v. 279/892), **Câmi'ü't-Tirmizî (el-Câmi'ü's-Sahîh) (Sünenü't-Tirmizî)**, Dâru İhyai't-Türasi'l-Arabi yay., ilk baskı, Beyrut.
- TOPRAK Nurcan, **Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri**, YL. Tezi, Danş., Prof.Dr. M. Hüsrev Subaşı, Marmara Ü. Sosyal Bil. Enst. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İslam Tarihi Bilim Dalı, İstanbul 2004.
- TOPUZOĞLU Tevfik Rüştü, "Ebü'l-Esved ed-Düelî", **DİA**, c. 10, s. 311-313.
- TURUN BEY Tûr-ı Sînâ, **Târîh-i Ebü'l-Feth**, haz. A. Mertol Tulum, İstanbul Fetih Cemiyeti yay., İstanbul 1977.
- TUZCU Kemal, "İslamiyetten Önce Arap Yazısı" **Dördüncü Uluslararası Ortadoğu Semineri** (İlkçağlardan İslamiyetin Doğuşuna Kadar Ortadoğu), Fırat Ün. Ortadoğu Araştırmaları Merkezi, Elazığ 29-31 Mayıs 2009, s. 207-227.
- TUZCU Kemal, "Arap Yazısının Ortaya Çıkışı I", **Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, sy. 2, Ankara 2001, s. 158-165.
- TÜFEKÇİOĞLU Abdülhamit, "Hat Sanatında Meşk ve İcâzet", **İSMEK El Sanatları Dergisi**, sy. 17, İstanbul 2014, s. 110-113.
- TÜFEKÇİOĞLU Abdülhamit, **Türk Mimarisinde Yazı**, Ankara 2007.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı yay., Ankara 1988-2016.
- UĞURLUEL Talha, **Asr-ı Saâdet'ten Osmanlı'ya, Sarayın Kutsalları**, Timaş yay., İst. 2015.
- UĞURLUEL Talha, Cansu Canan ÖZGEN, **Osmanlı'nın Şifreleri**, Timaş yay., İstanbul 2016.
- ULUDAĞ Süleyman, "İbnü'l-Fârız", **DİA**, c. 21, s. 40-43.
- USER Hatice Şirin, **Başlangıçtan Günümüze Türk Yazı Sistemleri**, Akçağ yay., Ankara 2006.
- UZUN Mustafa, "Hilye", **DİA**, c. 18, s. 44-47.
- UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı, **Osmanlı Tarihi, c. I-VI**, Türk Tarih K. Basımevi, Ankara 1988.
- ÜLKER Muammer, **Başlangıçtan Günümüze Türk Hat Sanatı = The Art of Turkish Calligraphy from The Beginning up to Present**, İŞ Bankası Kült. yay., Ankara 1987.
- ÜNVER Ahmet Süheyl, **Hattat Ali Bin Hilal, Hayatı ve Yazıları**, Yeni Laboratuvar Yayınları, İstanbul 1958.
- VED'ÂN Ebû Nasr Muhammed b. Alî b. Ubeydillâh b. Ved'ân el-Mevsilî²⁵⁷ (v. 494/1100), **el-Erba'üne'l-Ved'âniyyetü'l-mevzû'a**, محمد بن علي بن عبيد الله بن أحمد بن الأربعون الودعانية الموضوعة. صالح بن سليمان بن ودعان الموصلي
- WOODS Christopher, **Visible Language**, Publish by Oriental Institute of Univ. of The Chicago 2015.

²⁵⁷ Muhaddis ve kâdi.

- YAMAN Bahattin, “18. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Saray Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Teşkilatı”, **Süleyman Demirel Üniv. İlh. Fak. Dergisi**, 1996, sy. 3, s. 273-292.
- YAMAN Bahattin, “Âyetlerin Anlaşılmasını Göstermesi Bakımından Resim Sanatı: Yaratılış Örneği”, **İslâm ve Sanat** Tartışmalı İlmî Toplantı, 07 – 09 Kasım 2014, Akdeniz Ü. Hukuk Fakültesi Konferans Salonu Kampüs - Antalya, Ensar Neşriyat, İstanbul 2015.
- YAZICIOĞLU M. Said, “el-Kasîdetü’n-Nûniyye”, **DİA**, c. 24, s. 571-572.
- YAZICIOĞLU M. Said, “Hızır Bey ve Kaside-i Nûniye’si”, **Ankara Üniv. İlh. Fak. Dergisi**, 1984, c. 26, sy. 1, s. 549-588.
- YAZIR Elmalılı Muhammed Hamdi, **Hak dini Kur’an dili, (yeni mealli tefsir)**, hat Mahmud Bedrettin Yazır, genel koordinatör Mehmet Emin Özafşar, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 2015.
- YAZIR Mahmud Bedreddin, **Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli**, Diyanet İşleri Başkanlığı yay., c. I., Ankara 1972, c. II., Ankara 1974, c. III., Ankara 1989.
- YAZIR Mahmut Bedrettin, **Eski Yazıları Okuma Anahtarı**, Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul 1942.
- YETKİN Suut Kemal, **Estetik**, İstanbul 1931.
- YETKİN Suut Kemal, **İslam Ülkelerinde Sanat**, İst. 1974.
- YILDIRIM Mustafa, “İlk Dönem İslam Sanatının Oluşumu”, **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum**, Bahar 2015, c. 4, sy. 10, s. 59-69.
- YILDIZ Nuray, **Eskiçağda Yazı Malzemeleri ve Kitabın Oluşumu**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2000.
- YILMAZ Metin, **İslam Kitâbet Dairesinin Doğuşu ve Gelişmesi**, YL. Tezi, Ondokuz Mayıs Üniv. Sosy. Bil. Enst. İslam T. ve Sant. Anabilim Dalı, danş. M. Zeki Terzi, Samsun 1998.
- YÜCE Nuri, “Türk - Yazı”, **DİA**, c. 41, s. 493.
- ZENNÛN Yûsuf, Muhittin Serin, “Kûfî”, **DİA**, c. 26, s. 342-345.

<http://tayyaraltikulac.com/> (Mayıs 2016)

http://www.3dmekanlar.com/topkapi_sarayi.htm

<http://www.millisaraylar.gov.tr/portalmain/>

<http://www.topkapisarayi.gov.tr/tr> (Topkapı Sarayı Müzesi Resmi Web Sitesi)

<https://www.yazmalar.gov.tr/>

DİZİN

A

A'lâ 87/18-19	1
Abbasiler	6, 28
Abdullah (ra)	79, 103, 155, 182
Abdullah Amâsî	16
Abdullah b. Amr b. Âs (ra)....	79, 97, 109, 141, 153, 157, 219, 228, 231
Abdullah Ergun	15
Abdullah Kırîmî	17
Abdullah-ı Sayrafi	15
Abdülfettah	22
Âdem (as)	1, 2
Ağalar Camii	
Yazma Eserler Kütüphanesi	302
Ahkaf 46/4	2
Ahmed bin Hanbel	42, 153
Ahmed Karahisârî	16
Ahmed Şemseddin Karahisârî	16
Ahvel el-Muharrir	14
Âişe (ra)	155, 225
Alfabetik yazı	4
Ali b. Yahyâ es-Sûfî	21, 22
Ali b. Yahyâ Sûfî	16
Âl-i 'İmrâ sûresi	238, 239
Âl-i İmrân 3/65-184	1
Altı yazı (aklâm-ı sitte)	33
Araf 7/145-154	2
Ârâmî ve ilk Yunan alfabeleri	4
Arap yazısı	4
Arz Odası	26, 302
Âsli hatlar, el-hattu'l-mevzûn	13
âyet-i celileler	6

B

Bâb-ı Hümâyûn	
(همایون باب), Devlet Kapısı, I. kapı	20, 21, 302
Bâbüsselâm	23, 25, 302
Bağdat ekolü	14
Bakara 2/31-33	2
Bakara 2/87	2
Bânet Su'âd	163
Bûsîrînî	189
Büyük Derviş Ali	17

C

Câmi'ü't-Tirmizî 129, 130, 141, 222, 223, 228, 256, 291
--

Celâl Amâsî	16
cezm yazı	
Hututu'l-Mesahif	13
Cihâyâr-i güzîn isimleri	256

Ç

çivi yazısı	2, 3
Çömez Mustafa Vâsîf	18
Çömez Mustafâ Vâsîf	37, 285, 296, 320

D

Dahhâk b. Aclân el-Kâtib	14
Darphâne-i Amire	23
Dâru'l-İlim	23
Demircikulu Yûsuf Efendi	17
Derviş Mehmed (Karahisârî Dervîşi)	17
Dolmabahçe Sarayı	20
düz murakka'	31

E

Ebû Abdullah Hasan	14
Ebû Ali İbn Mukle	14
Ebû Dâvûd et-Tayâlisî	155, 182
Ebu'l-Esved ed-Düelî	12
Edirneli Yahyâ Sûfî	16
Edward Chiera	4
el-Ahkâf sûresi	272, 275, 278, 283
el-Bakârâ sûresi	211, 251, 252, 253, 260, 262, 263
el-Fâtihâ sûresi	260, 261, 263
Elifbâ	117, 121, 175, 206, 209, 213, 244
el-Kasîdetü'l-Bür'iyye	187, 324
el-Kasîdetü'l-Hamriyye	187, 321, 324
el-Kaşîdetü'l-Hamriyye	188, 189
el-Kasîdetü'l-Mîmiyye	187, 324
el-Kaşîdetü'l-Münferice	175
el-Kaşîdetü'n-Nûniyye	163
el-Vâkıâ sûresi	272, 275, 278, 283, 319
Emeviler	6
Enam 6/91	2
Enbiya 21/48	1
Enderun	26, 27, 304
Enderun Avlusu	
(اندرون), Eğitim Alanı, III. avlu	26
Enes b. Mâlik (ra)	44, 48, 123, 136, 171
er-Rahman Sûresi	90
Esâtîze-i Rûm	16
Esâtîze-i Seb'a	15

Esedullah-ı Kirmânî 16

F

Fâtır 35/25 1
Fâtih Sultan Mehmed..... 16, 20, 21, 23, 26, 27
Fenike alfabesi..... 4
fonografik yazı
Ses-yazı 4

G

Gıyâseddin Baysungur..... 15
güzelin tarifi 5

H

hadîs-i şerifler 6
Hadîs-i şerifler.42, 44, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 64, 67, 70,
73, 75, 77, 79, 82, 85, 87, 95, 97, 99, 103, 109, 123,
126, 135, 139, 141, 143, 148, 153, 155, 157, 169,
171, 173, 177, 180
Haffafzâde Hüseyin b. Ahmed..... 42
Hafız Mehmed36, 296
Hâfız Osman.....87, 97, 107
Hâfız Osman 17
Hâlid b. Ebû'l-Heyyâc 13
Hâlid b. Saîd (ra) 11
Has Oda.....28, 189
Hasan Çelebi 17
Hayreddin Mar'âşî.....15, 16
Hazine odası
Hazîne-i Hâssa, iç hazine..... 27
Hazîne-i Hâssa 27
Herat ekolü 15
Hırka-ı Saadet Dairesi 28
Hızır Bey (ö. 863/1459) 163
Hicr sûresi 15/45-48..... 22
Hilye-i şerîf 129, 131, 204, 256
Hilye-i şerîf metni..... 131
hiyeroglifler 3
Hulefâ-i Râşidîn129, 131, 256, 257
hurûf-ı mukattaa93, 101, 213, 246, 248
Hüseyin Baykara..... 15
Hüseyin Haffafzâde36, 42
Hüseyin Hâmid.....36, 296
Hüsn-i Hat 5
Hz. Ali (ra)130, 131, 257
Hz. Ebû Zerr (ra) 2
Hz. Muaviye..... 11

I

Istlâh-ı Selefî 12

IV. Murad Taştahî27

İ

İbnü'l-Bevvâb14
İbrâhîm Burûsevî.....85, 87
İbrâhîm es-Siczî14
İcâzet kıt'ası295
ideografik yazı
Fikir-yazı3
İdris (as)1, 2
İğne perdah.....129
İmam Gazâlî hazretleri5
İsa (as).....2
İsa b. Mehmed24
İshak b. Hammâd el-Kâtib14
İsmâîl Zühdî..... 119, 121, 123, 126, 129, 133, 143, 146,
148, 151, 153, 155, 157, 169, 171, 175, 180, 182,
211
İsmâîl Zühdü17
İsmâîl Zühdü (ö. 1144/1731).....177
İsmâîl Zühdü (ö. 1221/1806)..... 135, 139, 141, 167, 173
İstanbul... 3, 7, 8, 9, 10, 20, 23, 27, 31, 95, 97, 135, 163,
177, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307,
308, 309

K

Kâ'b b. Züheyr (ö. 24/645)163
Kahire ekolü15
Kaligrafi5
Kanûnî Sultan Süleyman24
Kaşidetü'l-Bürde 187, 299, 301, 304, 324
Kaşidetü'l-bürde189
Kaşidetü'l-Bürde 163, 188, 189
Kaşidetü'l-Bür'e187, 324
Kaşidetü'l-Bür'e.....188
Kâtib Hayreddin16
Kazasker Mustafa İzzet18
Kelâm-ı kibar46
kıt'a (قطعة).....31, 33
Kiril (Cyrillic) alfabesi4
kitap murakka'31
körüklü murakka'31
Kubbealtı7, 306
Kutbe el-Muharrir13

L

Latin alfabeleri4
logografik yazı
Hece-yazı3

M

Mahmud Celâleddin	18
Mâlik b. Dînâr	13
<i>Mehmed</i> ... 107, 163, 213, 231, 233, 236, 238, 244, 246, 248, 251, 256, 260, 272, 288, 291, 293	
Mehmed b. Ömer	99, 103
Mehmed Filibevî	36
Mehmed Kerestecizâde	36
Mehmed Şevkî . 107, 204, 215, 218, 222, 225, 228, 231, 233, 236, 238, 241, 246, 251, 272, 288, 291, 293	
Mehmed Şevki Efendi	18
Mehmed Tâhir	18
meşk yazı.....	13
meşk yazısı (leyyin, müdevver yazı).....	13
muḥakkak-reyhânî	34
Muhammed (sav).....	2, 28, 131, 239
Muhammed Arabzâde	103
Muhammed Daî	44
Muhammed Filibevî	60
Muhammed Kerestecizâde	48
Muhyiddin Amâsî.....	16
Mukaddes Emanetler Dairesi	28, 300
murakkaa (مُرَقَّعَة).....	31
murakkaât	31
Musa (as)	2, 28
mushaf sayfaları.....	32, 319
Mustafa Dede	16
Mustafa Râkım	107, 300
Mustafa Râkım	18
Mübârek es-Süyûfî	15
Mübârek Şah b. Kutub	15
müfredat meşkı.....	101, 175, 213, 244, 246
müfredat meşkləri	31
münferid harfler	93, 101, 246, 248
mürekkabât meşkləri	31
Müsned 42, 54, 64, 67, 126, 141, 153, 155, 182, 219, 231	
müteselsil murakka'	31

N

Nasr b. Âsım	12
Nasrullah et-Tabîb	15
nesih kıt'a	33, 296
nesta'lik kıt'a	34
Nisbetli hatlar, el-hattu'l-mensûb	13
Nuh (as).....	1, 2

O

objetgrafik yazı	
Madde-yazı	3
Osmanlı ekolü	15

Osmanlılar	6
------------------	---

P

piktografik yazı	
Resim-yazı	3

R

Resm-i Osmanî	12
----------------------------	----

S

Saff sûresi 61/13	21
Safiyyüddin Abdülmü'min el-Urmevî	14
Şaḥîḥ-i Buḥârî	148, 155, 182, 218, 219, 228
Şaḥîḥ-i Müslim . 109, 141, 153, 218, 219, 222, 223, 231, 285	
Şalâten Tüncînâ	288, 289
Sâmi Efendi	18
Sarây-ı Atîk	
Bayezid'da inşa edilmiş olan eski saray	20
Sarây-ı Cedîd	
Yeni Saray	20
Selçuklular	6
Serâbîṭülhâdim harabeleri	4
Seyyid Abdullah	37, 296, 297, 320, 321, 322, 324
Seyyid Abdullâh	109, 295
Seyyid Hüseyin Hâmid	46
Seyyid İzzet Mustafâ	95
shodô	
Japon kaligrafisi	5
Sultan Abdülaziz	20
Sultan Abdülmecid	20
Sultan II. Mahmud	23, 95
Sultan III. Ahmed	23, 31
Sultan III. Mustafa	24, 25, 135
Sûr-ı Sultânî	
Kal'a-i Sultânî	20, 21
sülüs kıt'a	33, 296
Sülüs-nesih kıt'a	33, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 64, 67, 70, 73, 75, 77, 79, 82, 85, 87, 95, 109, 123, 126, 135, 139, 141, 143, 148, 151, 153, 155, 157, 163, 169, 171, 173, 175, 177, 180, 182, 187, 211, 222, 225, 228, 231, 285, 291, 327, 329, 331
Sülüs-nesih meşk kıt'ası	93, 101, 244, 248
Sülüs-nesih müfredat meşkı	248
Sümer	2, 3, 305

Ş

Şemseddin Muhammed b. Hüsâm el-Herevî (Baysungurî)	15
Şemsü'l-hat	16

Şerbetçizâde İbrâhim Efendi	16
Şeyh Ahmed-i Sühreverdi	15
Şeyh Hamdullah	16
şeyh-i sâni	17
Şit (as)	1

T

Taberi Târihi.....	1
Talimli nesih meşkî.....	246
tevkîfî	4
tevkî'-rikâ'	34
Topkapı Sarayı.....III, 7, 8, 9, 23, 28, 163, 299, 302, 305, 306, 307	
toplama murakka'	32
Tûrisînâ	4

Ü

Übey b. Kâb (ra)	11
-------------------------------	----

V

vâzîu'l-aslî's-sânî	17
verrak	13
verrakî	13

Y

Yahyâ b. Ya'mer	12
Yâkût el-Mûsta'simî	14
Yâkût-ı Rûm.....	16
yazı sistemleri	2, 3
Yûsuf sûresi	241, 242

Z

zerefşan ... 126, 129, 135, 146, 151, 155, 157, 211, 231, 241, 285, 288	
Zeyd b. Sâbit (ra)	11
Zuhuf 43/44	1

EKLER

- A) Resimler Listesi
- B) Murakkaalardaki Eserlerin Konularına Göre Dağılımı
- C) Murakkaalarda İmzası Bulunan Hattatların Kronolojik Sıralanışı
- D) GY 309 No.lu Murakkaadaki Kasîdelerin Şairlerine Göre Kronolojik Sıralanışı

A) Resimler Listesi

- R. 1. TS, Bâb-ı Hümâyûn'un dış cephesinde bulunan, celi sülüs inşâ kitâbesi. -----21
- R. 2. (sağ) TS, Bâb-ı Hümâyûn dış cephe sağ tarafında, celi sülüs müsenna olarak Saff 61/13. âyetin bir bölümü ile "yâ Muhammed" lafzı yazılıdır. -----22
- R. 3. (sol) TS, Bâb-ı Hümâyûn dış cephe sol tarafında, celi sülüs müsenna şekilde Ali b. Yahyâ es-Sûfî'nin adı ve künyesi, "كتبه اضعف العبيد على بن مزيد صوفى", "ketebehu ez'âfu'l-âbid Âli bin Mezid Şûfî" yazılıdır. -----22
- R. 4., R. 5. TS, Bâb-ı Hümâyûn iç cephe. Abdülfettâh Efendi tarafından, ön cephedeki Ali b. Yahyâ es-Sûfî'yi takliden yine celi-sülüs müsennâ olarak yazılan Hicr sûresi 15/45-48. âyetleri. -----22
- R. 6. TS, Bâb-ı Hümâyû iç cephe. Abdülfettâh Efendi kitabenin altındaki kilit taşı üzerine, "Abdül'azîz Hân bin Maḥmûd el-muẓaffer dâ'imâ, ketebuhu Abdü'l-fettâḥ" yazılı, Sultan Abdülazîz (1861-1876) tuğrasını çekmiştir. -----22
- R. 7. TS, I. Avlu, Darphâne-i Amire, celi nesta'lik hatlı, hattatı Mustafa İzzet Yesârîzâde Efendi'dir (v. h. 1265/m. 1849). -----23
- R. 8. TS, Bâbüsselâm üzerindeki Kanûnî dönemine ait olduğu tahmin edilen celi sülüs kelime-i tevhid. ---23
- R. 9. Topkapı Sarayı, Bâbüsselâm, girişin sol tarafında bulunan Sultan III. Mustafa'nın orjinal celi nesta'lik tamir kitabesi, h. 1172. -----24
- R. 10. TS, Bâbüsselâm Alay Meydanı cephesi, madolyon şeklindeki celi sülüs dörtlü istifde "Allahu Rabbî" yazılıdır. -----25
- R. 11. TS, Bâbüsselâm Alay Meydanı cephesi, "Muhammed nebî" yazılı madolyon şeklindeki celi sülüs dörtlü istif. -----25
- R. 12. Topkapı Sarayı, Enderun Avlusu, Arz Odası dış duvarı üzerindeki celi sülüs kitabe. -----26
- R. 13. TS, Enderun Avlusu, Arz Odasının bahçe tarafındaki kapısı üzerinde bulunan celi nesta'lik tamir kitabesi. -----26
- R. 15. TS, Enderun Avlusu, Fatih Köşkü (Hazine odası) üzerindeki hat eseri, "لله / صفى تقي نقي نبي محمد", "Saf, temiz, kendini koruyan takva sahibi Peygamber Muhammed (sav)". -----27
- R. 14. TS, IV. Avlu, Sultan IV. Murad'ın Taştahtın celi nesta'lik kitabesi. -----27
- R. 16., R. 17. TS, Enderun Avlus, Hırka-ı Saadet Dairesi'nin giriş kapısı ve III. Ahmed Han tarafından yazılarak (h. 1138) tuğra şeklinde imzalanmış, celi sülüs Kelime-i Tevhid. -----29
- R. 18. TSMK, Mukaddes Emanetler, Hz. Peygamber (sav)'in bugün Bahreyn olarak bilinen bölgede İran adına görev yapan el-Ahsâ Valisi el-Münzir'e gönderdiği mektup. -----29
- R. 19. TSMK, Hırka-i Saâdet, nr. 194, Nisâ 4/131-136, Hz. Osman (ra)' nisbet edilen mushaf-ı şerifden bir sayfa, kûfî hatla yazılmıştır. -----30
- R. 20. TSMK, Hırka-i Saâdet, 194 no.lu kûfî hatla yazılmış mushaf-ı şerifden bir sayfa, en-Nisâ 4/132-136. âyetin ortasına kadar. -----30
- R. 21. TSMK, GY 152, murakkaa üst cilt kabı. -----39
- R. 22. TSMK, GY 152, murakkaa üst cilt kab içi. -----40
- R. 23. Hüseyin Haffafzâde, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 1b) -----41
- R. 24. Muhammed Daî (Bekir Efendi'nin talebesi), sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 2a) -----43
- R. 25. Seyyid Hüseyin Hâmid, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 2b) -----45
- R. 26. Muhammed Kerestecîzâde, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 3a) -----47
- R. 27. Muhammed Hâfız-ı Kur'ân, sülüs- mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 3b) -----49
- R. 28. Seyyid Hüseyin Hâmid, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 4a) -----51
- R. 29. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 4b) -----53
- R. 30. Sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 5a) -----55
- R. 31. Seyyid Hüseyin Hâmid, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 152, 5b) -----57
- R. 32. Muhammed Filibevî, sülüs kıt'a (TSMK, GY 152, 6a) -----59

R. 33. TSMK, GY 290, murakkaa üst cilt kabı.-----	62
R. 34. TSMK, GY 290, murakkaa üst cilt kab içi.-----	63
R. 35. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 1b)-----	65
R. 36. Sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 2a)-----	66
R. 37. Sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 2b)-----	69
R. 38. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 3a)-----	72
R. 39. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 3b)-----	74
R. 40. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 4a)-----	76
R. 41. Sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 4b)-----	78
R. 42. Sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 5a)-----	81
R. 43. (İbrâhîm Burûsevî) sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 5b)-----	84
R. 44. İbrâhîm Burûsevî, sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 6a)-----	86
R. 45. Nesih mushaf sayfası (TSMK, GY 290, 6b, 7a)-----	89
R. 46. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 7b)-----	92
R. 47. Seyyid İzzet Mustafâ, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 8a)-----	94
R. 48. Hâfız Osman, sülüs kıt'a (TSMK, GY 290, 8b)-----	96
R. 49. Mehmed b. Ömer, sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 9a)-----	98
R. 50. Sülüs-nesih koltuklu kıt'a (TSMK, GY 290, 9b)-----	100
R. 51. Mehmed Arabzâde, nesih kıt'a (TSMK, GY 290, 10a)-----	102
R. 52. Mehmed Şevkî Efendî, sülüs satır istifi [TSMK, GY 309, 1a - 947/21(7) - NO.79 - 51732]-----	106
R. 53. (Seyyid Abdullâh) sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 9a - 951/28 - 51736]-----	108
R. 54. Zühdî, sülüs meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731] (1)-----	111
R. 55. Zühdî, sülüs-nesih meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731] (2)-----	112
R. 56. Zühdî, sülüs-nesih meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731] (3)-----	113
R. 57. Zühdî, sülüs-nesih meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731] (4)-----	114
R. 58. Zühdî, sülüs-nesih meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731] (5)-----	115
R. 59. İsmâîl Zühdî, sülüs kıt'a [TSMK, GY 309, 17a - 49 - 7233/54]-----	118
R. 60. İsmâîl Zühdî, sülüs satır istifi [TSMK, GY 309, 17b - 50 - 6167]-----	120
R. 61. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 18a - 51 - 6956/11]-----	122
R. 62. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih kıt'a [TSMK, GY 309, 18a - 52 - 3216]-----	125
R. 63. İsmâîl Zühdî, hilye-i şerif [TSMK, GY 309, 19b - 54 - 6049]-----	128
R. 64. İsmâîl Zühdî, karalama [TSMK, GY 309, 20a - 55 - 946/5 - 51731]-----	132
R. 65. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731]-----	134
R. 66. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 20b - 58 - 946/9 - 51731]-----	138
R. 67. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 21a - 59 - 946/10 - 51731]-----	140
R. 68. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 22a - 61 - 946/16 - 51731]-----	143
R. 69. İsmâîl Zühdî, sülüs kıt'a [TSMK, GY 309, 22b - 62 - 946/17(18) - 51731]-----	145
R. 70. İsmâîl Zühdî, sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731]-----	147
R. 71. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 23a - 64 - 946/19(20) - 51731]-----	150
R. 72. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429]-----	152
R. 73. İsmâîl Zühdî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 24a - 66 - 30/13]-----	154
R. 74. İsmâîl Zühdî, sülüs-mâil nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 24a - 67 - 30/16]-----	156
R. 75. (İsmâîl Zühdî), sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731] (1) - Bânet Su'âd, el-Kasîdetü'n-Nûniyye-----	159
R. 76. (İsmâîl Zühdî), sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731] (2)---	160
R. 77. (İsmâîl Zühdî), sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731] (3)---	161
R. 78. (İsmâîl Zühdî), sülüs koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731] (4) Bânet Su'âd -----	162

R. 79. İsmâîl Zühdi, karalama [TSMK, GY 309, 24b - 69 - 946/4 - 51731] -----	166
R. 80. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 25a - 70 - 5719/14] -----	168
R. 81. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 25a - 71 - 946/14] -----	170
R. 82. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 25b - 72 - 7233/10] -----	172
R. 83. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 25b - 73 - 946/15] - el-Kasidetü'l-Münferice -----	174
R. 84. (Eski) İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 25b - 74 - 946/7] -----	176
R. 85. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 26a - 75 - 30/17 - 51429] -----	179
R. 86. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 26a - 76 - 6165] -----	181
R. 87. Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731] (1) - el-Kasidetü'l-Hamriyye, Kaşidetü'l-Bür'e -----	183
R. 88. Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731] (2) -----	184
R. 89. Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731] (3) -----	185
R. 90. Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731] (4) -----	186
R. 91. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (1) -----	190
R. 92. Zühdi, karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (2) -----	191
R. 93. Zühdi, karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (3) -----	192
R. 94. Zühdi, karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (4) -----	193
R. 95. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (5) -----	194
R. 96. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (6) -----	195
R. 97. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (7) -----	196
R. 98. (Zühdi) karalama [TSMK, GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731] (8) -----	197
R. 99. Mehmed Şevkî, muhakkak besmele [TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732] (1) -----	199
R. 100. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732] (2) -----	200
R. 101. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732] (3) -----	201
R. 102. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732] (4) -----	202
R. 103. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732] (5) -----	203
R. 104. (Mehmed Şevkî), sülüs-nesih koltuklu meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 28b - 81 - 947 - 51732] (1) ---	207
R. 105. (Mehmed Şevkî), sülüs-nesih koltuklu meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 28b - 81 - 947 - 51732] (2) ---	208
R. 106. İsmâîl Zühdi, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 29a - 82 - 946/13(14) - NO.78 - 51731] ---	210
R. 107. (Mehmed Şevkî) sülüs meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 29b - 83 - 947/(14) - 51732] -----	212
R. 108. Mehmed Şevkî, nesih kıt'a [TSMK, GY 309, 30b - 85 - 947/(4) - 51732] -----	214
R. 109. Mehmed Şevkî, nesih kıt'a [TSMK, GY 309, 31a - 86 - 947/24] -----	217
R. 110. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 31b - 87 - 947/(23) - (309/96)] -----	221
R. 111. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 32a - 88 - 947/20 - 51732] -----	224
R. 112. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 32a - 89 - 947/(19) - 51732] -----	227
R. 113. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih koltuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 32b - 90 - 6074] -----	230
R. 114. (Mehmed Şevkî) karalama [TSMK, GY 309, 33a - 91 - 947/9] -----	232
R. 115. Mehmed Şevkî, karalama [TSMK, GY 309, 33a - 92 - 947/8 - 51732] -----	234
R. 116. (Mehmed Şevkî) karalama [TSMK, GY 309, 33a - 92 - 947/10 - 51732] -----	235
R. 117. (Mehmed Şevkî) nesih mushaf sayfası (Âl-i 'Imrân 3/140- 147) [TSMK, GY 309, 33b - 93 - 947/5] 237	
R. 118. (Mehmed Şevkî) nesih mushaf sayfası (Yûsuf sûresi 12/ 15-21) [TSMK, GY 309, 33b - 94 - 947/6] 240	
R. 119. (Mehmed Şevkî) sülüs-nesih koltuklu meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 33b - 95 - 947/15] -----	243

R. 120. (Mehmed Şevkî) nesih talimli meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 34a - 96 - 947/15]-----	245
R. 121. (Mehmed Şevkî) sülüs-nesih koltuklu meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 34a - 97 - 947/15] -----	247
R. 122. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (1a) - (el-Bağarâ 2/58-61) [TSMK, GY 309, 34b - 98 - 30/29] -----	249
R. 123. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (1b) - (el-Bağarâ 2/61-70 (68. ve 69. âyetler hariç) [TSMK, GY 309, 34b - 98 - 30/29] -----	250
R. 124. (Mehmed Şevkî) sülüs-nesih Cihâyâr-i güzîn isimleri [TSMK, GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732]--	254
R. 125. (Mehmed Şevkî) Hilye-i şerîf metni [TSMK, GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732]-----	255
R. 126. (Mehmed Şevkî) nesih mushaf sayfası (1b-2a) (el-Fâtihâ 1/1-7) (el-Bağarâ 2/1-4) [TSMK, GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732] -----	258
R. 127. (Mehmed Şevkî) nesih mushaf sayfası (2b-3a) (el-Bağarâ 2/5-21) [TSMK, GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732] -----	259
R. 128. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (1b-2a) (el-Ahkâf 46/1- 8) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732]-----	264
R. 129. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (2b-3a) (el-Ahkâf 46/9-15) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	265
R. 130. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (3b-4a) (el-Ahkâf 46/15-22) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	266
R. 131. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (4b-5a) (el-Ahkâf 46/22-30) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	267
R. 132. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (5b-6a) (el-Ahkâf 46/31-35, el-Vâkıâ 56/1-8) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	268
R. 133. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (6b-7a) (el-Vâkıâ 56/9-45) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	269
R. 134. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (7b-8a) (el-Vâkıâ 56/45-71) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	270
R. 135. Mehmed Şevkî, nesih mushaf sayfası (8b-9a) (el-Vâkıâ 56/72-96) [TSMK, GY 309, 35b-101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732] -----	271
R. 136. Mustafâ Vâsıf, sülüs-nesih kotuklu kıt'a [TSMK, GY 309, 38a - 105 - 949/3] -----	284
R. 137. Mehmed Şevkî, nesih kıt'a [TSMK, GY 309, 39b - 109 - 947/3]-----	287
R. 138. Mehmed Şevkî, sülüs-nesih kıt'a [TSMK, GY 309, 40a - 110 - 947/22] -----	290
R. 139. Mehmed Şevkî, sülüs meşk kıt'ası [TSMK, GY 309, 40b - 111 - 947/12] -----	292
R. 140. Seyyid Abdullâh, nesta'lik mâil icâzet kıt'ası [TSMK, GY 309, 41a - 112 - 7233/32]-----	294

B) Murakkaalardaki Eserlerin Konularına Göre Dağılımı

1. Mushaf Sayfaları

Ketebesiz

GY 290, 6b, 7a er-Raḥmân sûresi 55/1-21 (2 sayfa)

Mehmed Şevkî

GY 309, 33b - 93 - 947/5 Âl-i 'Imrân sûresi 3/140- 147 (1 sayfa)

GY 309, 33b - 94 - 947/6 Yûsuf sûresi 12/ 15-21 (1 sayfa)

GY 309, 34b - 98 - 30/29 el-Baḳarâ sûresi 2/58-70 (2 sayfa)

GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732 el-Fâtihâ sûresi 1/1-7 (1 sayfa)

el-Baḳarâ sûresi 2/1-21 (3 sayfa)

GY 309, 35b - 101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732

el-Aḥkâf sûresi 46/1-35 (9 sayfa)

el-Vâḳiâ sûresi 56/1-96 (7 sayfa)

2. Hadis-i Şerifler

GY 152

Hüseyin Haffafzâde GY 152, 1b

Muhammed Daî GY 152, 2a

Muhammed Kerestecîzâde GY 152, 3a

Muhammed Hâfız-ı Kur'ân GY 152, 3b

Hüseyin Hâmid GY 152, 4a - 5b

Ketebesiz GY 152, 4b - 5a

Muhammed Filibevî GY 152, 6a

GY 290

Ketebesiz GY 290, 1b - 2a - 2b - 3a - 3b - 4a - 4b - 5a

İbrâhîm Burûsevî GY 290, 5b - 6a

Seyyid İzzet Mustafâ GY 290, 8a

Hâfız Osman GY 290, 8b

Mehmed b. Ömer (Arabzâde) GY 290, 9a - 10a

GY 309

İsmâîl Zühdi GY 309, 18a - 51 - 6956/11

GY 309, 18a - 52 - 3216

GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731

GY 309, 20b - 58 - 946/9 - 51731

GY 309, 21a - 59 - 946/10 - 51731

GY 309, 22a - 61 - 946/16 - 51731

GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731
 GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429
 GY 309, 24a - 66 - 30/13
 GY 309, 24a - 67 - 30/16
 GY 309, 25a - 70 - 5719/14
 GY 309, 25a - 71 - 946/14
 GY 309, 25b - 72 - 7233/10
 GY 309, 25b - 74 - 946/7
 GY 309, 26a - 75 - 30/17 - 51429
 GY 309, 26a - 76 - 6165
 GY 309, 29a - 82 - 946/13(14) - NO.78 - 51731

Mehmed Şevkî

GY 309, 31a - 86 - 947/24
 GY 309, 31b - 87 - 947/(23) - (309/96)
 GY 309, 32a - 88 - 947/20 - 51732
 GY 309, 32a - 89 - 947/(19) - 51732
 GY 309, 32b - 90 - 6074
 GY 309, 40a - 110 - 947/22

Mustafâ Vâsıf
 Ketebesiz

GY 309, 38a - 105 - 949/3
 GY 309, 9a - 26 - 951/28 - 51736 (Seyyid Abdullah)

3. Hilye-i Şerifler

İsmâîl Zühdî

GY 309, 19b - 54 - 6049

Mehmed Şevkî

GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732
 GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732

4. Dualar ve Salâten Tüncînâ

İsmâîl Zühdî

GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731 (ilk satır)

Mehmed Şevkî

GY 309, 1a - 947/21(7) - NO.79 - 51732
 GY 309, 39b - 109 - 947/3

5. Kelâm-ı Kibarlar

Hüseyin Hâmid

GY 152, 2b

Ketebesiz (Seyyid Abdullah)

GY 309, 9a - 26 - 951/28 - 51736 (ilk satır)

6. Kasideler ve Şiirler

İsmâîl Zühdî

GY 309, 17a - 49 - 7233/54

şiir

GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731

Bânet Su'âd ile

(4 sayfa)

el-Kasîdetü'n-Nûniyye

GY 309, 25b - 73 - 946/15

el-Kasîdetü'l-Münferice

(1 sayfa)

GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731

el-Kasîdetü'l-Hamriyye ile

(4 sayfa)

Kasîdetü'l- Bür'e

7. Müfredat Meşkleri

Ketebesiz

GY 290, 7b

GY 290, 9b

İsmâîl Zühdî

GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) – 51731

(5 adet)

GY 309, 17b - 50 - 6167

Mehmed Şevkî

GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732

(2 adet)

GY 309, 28b - 81 - 947 - 51732

(2 adet)

GY 309, 29b - 83 - 947/(14) - 51732

(talimli sülüs)

GY 309, 33b - 95 - 947/15

GY 309, 34a - 96 - 947/15

(talimli nesih)

GY 309, 34a - 97 - 947/15

GY 309, 40b - 111 - 947/12

8. Karalamalar

İsmâîl Zühdî

GY 309, 20a - 55 - 946/5 - 51731

GY 309, 24b - 69 - 946/4 - 51731

GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731

(8 adet)

Mehmed Şevkî

GY 309, 33a - 91 - 947/9

GY 309, 33a - 92 - 947/8 - 51732

GY 309, 33a - 92 - 947/10 - 51732

9. İcâzet kıt'ası

Seyyid Abdullah GY 309, 41a - 112 - 7233/32

C) Murakkaalarda İmzası Bulunan Hattatların Kronolojik Sıralanışı

Hâfız Osman (v. 1110/1698)	GY 290, 8b	(h. 1082)
Mehmed b. Ömer (Arabzâde) (v. 1127/1715)	GY 290, 9a GY 290, 10a	(h. 1113)
İsmâil Zühdî (Eski) (v. 1144/1731)	GY 309, 25b - 74 - 946/7	(h. 1140)
Haffafzâde Hüseyin (v. 1154/1741)	GY 152, 1b	
Seyyid Abdullah	GY 309, 9a - 26 - 951/28 - 51736 (imzâ silinmiş) GY 309, 41a - 112 - 7233/32 (talik) ayrıca, sülûs ve nesih olarak 52 kıt'a -10'u imzâsız- (h. 1111 - h. 1109 (3 farklı kıt'a) - h. 1119 - h. 1142)	(h. .186)
Mehmed Kerestecizâde (hocasının v. 1173)	GY 152, 3a	
Hüseyin Hâmid (v. 1204/1790'dan sonra olmalı)	GY 152, 2b GY 152, 4a GY 152, 5b	(h. 1197) (h. 1204)
İsmâil Zühdî (Yeni) (v. 1221/1806) (1175/1761 tarihinden önce icazet almış olmalı)	GY 309, 10a - 29 - 946/21(22) - 51731 GY 309, 17a - 49 - 7233/54 GY 309, 17b - 50 - 6167 GY 309, 18a - 51 - 6956/11 GY 309, 18a - 52 - 3216 GY 309, 19b - 54 - 6049 GY 309, 20a - 55 - 946/5 - 51731 GY 309, 20b - 57 - 946/8 - 51731 GY 309, 20b - 58 - 946/9 - 51731 GY 309, 21a - 59 - 946/10 - 51731 GY 309, 22a - 61 - 946/16 - 51731 GY 309, 22b - 62 - 946/17(18) - 51731 GY 309, 23a - 63 - 946/18(19) - 51731 GY 309, 23a - 64 - 946/19(20) - 51731 GY 309, 23b - 65 - 1089 - NO.30/25 - 51429	(h. 1188) (h. 1194) (h. 1205)

- GY 309, 24a - 66 - 30/13
GY 309, 24a - 67 - 30/16
GY 309, 24b - 69 - 946/4 - 51731 (h. 1219)
GY 309, 25a - 70 - 5719/14
GY 309, 25a - 71 - 946/14
GY 309, 25b - 72 - 7233/10 (h. 1197)
GY 309, 25b - 73 - 946/15
GY 309, 26a - 75 - 30/17 - 51429
GY 309, 26a - 76 - 6165
GY 309, 26b - 78 - 946/2 - 51731
GY 309, 29a - 82 - 946/13(14) - NO.78 - 51731
- Muhammed Filibevî GY 152, 6a (h. 1243)
- (Çömez) Mustafa Vâsıf (v. 1269/1853) GY 309, 38a - 105 - 949/3 (h. 1241)
ayrıca, yine sülûs ve nesih olarak 6 kît'a, (h. 1244)
- Kazasker Mustafâ İzzet (d. 1216/1801) (v. 1293/1876)
GY 290, 8a (h. 1281)
- Mehmed Şevkî (d. 1245/1829) (v. 1304/1887)
GY 309, 1a - 947/21(7) - NO.79 - 51732 (h. 1296)
GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732 (h. 1292)
GY 309, 30b - 85 - 947/(4) - 51732 (h. 1291)
GY 309, 31a - 86 - 947/24 (h. 1289)
GY 309, 31b - 87 - 947/(23) - (309/96)
GY 309, 32a - 88 - 947/20 - 51732 (h. 1281)
GY 309, 32a - 89 - 947/(19) - 51732 (h. 1295)
GY 309, 32b - 90 - 6074
GY 309, 33a - 92 - 947/8 - 51732 (h. 1284)
GY 309, 33b - 95 - 947/15
GY 309, 34b - 98 - 30/29
GY 309, 35b - 101/2 - 947/2 - (309/112) - 51732
GY 309, 39b - 109 - 947/3
GY 309, 40a - 110 - 947/22
GY 309, 40b - 111 - 947/12
- İbrâhîm Burûsevî (Hâfız Osman'ın talebelerinden)
GY 290, 5b
GY 290, 6a

Mehmed Daî (Bekir Efendinin talebelerinden)

GY 152, 2a

Mehmed Hâfız-ı Kur'an

GY 152, 3b

Ketebesiz

GY 152, 4b

GY 152, 5a

GY 290, 1b

GY 290, 2a

GY 290, 2b

GY 290, 3a

GY 290, 3b

GY 290, 4a

GY 290, 4b

GY 290, 5a

GY 290, 6b, 7a

GY 290, 7b

GY 290, 9b

GY 309, 9a - 26 - 951/28 - 51736 (Seyyid Abdullah)

GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731 (İsmail Zühdî)

GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731

GY 309, 28b - 81 - 947 - 51732 (2 kît'a) (M. Şevki Efendi)

GY 309, 29b - 83 - 947/(14) - 51732

GY 309, 33a - 91 - 947/9

GY 309, 33a - 92 - 947/10 - 51732

GY 309, 33b - 93 - 947/5

GY 309, 33b - 94 - 947/6

GY 309, 34a - 96 - 947/15

GY 309, 34a - 97 - 947/15

GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732

GY 309, 35a - 100 - 947/1 - 51732

D) GY 309 No.lu Murakkaadaki Kasîdelerin Şairlerine Göre Kronolojik Sıralanışı

Kâ'b b. Züheyr, (v. 24/645), "Kasîdetü'l-Bürde" (Bânet Su'âd),

GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731,

İsmâîl Zühdî (ty)

İbnü'n-Nahvî (Ebü'l-Fazl), (v. 513/1119), "el-Kasîdetü'l-Münferice",

GY 309, 25b - 73 - 946/15,

İsmâîl Zühdî (ty)

İbnü'l-Fârız, (v. 632/1235), "el-Kasîdetü'l-Hamriyye" (el-Kasîdetü'l-Mîmiyye),

GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731,

İsmâîl Zühdî (ty)

Bûsîrî, (v. 695/1296), "Kasîdetü'l-Bürde"

(Kasîdetü'l-Bür'e, el-Kasîdetü'l-Bür'iyye, el-Kasîdetü'l-Mîmiyye),

GY 309, 26b - 77 - 946/22 - NO.78 - 51731,

İsmâîl Zühdî (ty)

Hızır Bey, (v. 863/1459), "el-Kasîdetü'n-Nûniyye",

GY 309, 24b - 68 - 946/20 - NO.78 - 51731,

İsmâîl Zühdî (ty)

RAPOR

- A) Muhakkak / Sülüs / Nesih Hilye-i Şerif
- B) Celî Sülüs Kompozisyon: “*Yâ Muḳallibe’l-ḳulûb...*”
- C) Celî Nesta’lik Satır: “*Yâ Muḳallibe’l-ḳulûb...*”
- D) Celî Ma’kılî Satır: “*Yâ Muḳallibe’l-ḳulûb...*”
- E) Nesta’lik Beyt

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

عَنْ عَلِيٍّ كَزَادَ وَصَفَ النَّبِيَّ

أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُعْطِ
وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُرْدِدِ كَانَ رُبْعَهُ مِنَ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ
الْقَطِيطِ وَلَا بِالْسَبِطِ كَانَ جَنْدًا رَجُلًا وَلَمْ يَكُنْ
بِالْمُطَهَّمِ وَلَا بِالْمُكَلَّمِ وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَذْوِيرٌ أَبْيَضُ مُشْرِئٌ
أَدْعَى الْعَيْنَيْنِ أَهْدَبُ لَا شَفَارَ جَلِيلُ الْمَشَاسِ وَالْكَيْدِ
أَحْرَدُ ذُو مُسْتَبَرَةٍ شَتَّى الْكَفَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ إِذَا مَشَى يَفْلَعُ
كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ وَإِذَا التَفَتَ الْتَفَتَ

عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

مَعًا بَيْنَ كَتِفَيْهِ

عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

خَاتَمُ النُّبُوَّةِ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ أَجْوَدُ النَّاسِ صِدْقًا وَاصِدَقُهُمْ
لُحْمَةً وَالْيَتَهُ عَرَبِيَّةً وَكَرُمُهُمْ عَشِيرَةً مَنْ رَأَاهُ بِدَيْهَةٍ
هَاتِبٌ وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً إِجْتَبَاهُ يَقُولُ نَأْتِيهِ لَمْ يَرَقَبْ لَهُ وَلَا بَعْدَهُ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

A) Muhakkak / Sülüs / Nesih Hilye-i Şerif

Târihi	:	h. 1438 / m. 2017
Formu	:	Hilye
Eserin ebadı	:	29,5 x 41 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Muhakkak - ثلث sülüs - nesih نسخ
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır
Konu	:	Besmele, âyet-i kerîme, hilye metni (bkz. dipn. 119).
Kaynak	:	Tezden bir çalışma
Metin	:	

- 1 (muhakkak) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- 2 (sülüs) أَبُوبَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ
- 3 (") عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
- 4 (nesih) عَنْ عَلِيٍّ كَانِ إِذَا وَصَفَ النَّبِيَّ
- 5 (") صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَالَ لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمَمَّعِطِ
- 6 (") وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُنْتَرِدِّ كَانِ رُبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ
- 7 (") أَلْقَطِ وَلَا بِالسَّيِّطِ كَانِ جَعْدًا رَجُلًا وَلَمْ يَكُنْ
- 8 (") بِالْمُطَهَّمِ وَلَا بِالْمُكَلَّثِمِ وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَدْوِيرٌ أَبْيَضُ مُشَرَّبٌ
- 9 (") أَدْعَجُ الْعَيْنَيْنِ أَهْدَبُ الْأَشْفَارِ جَلِيلُ الْمَشَاشِ وَالْكَتَدِ
- 10 (") أَجْرَدُ ذُو مَسْرَبَةٍ شَتْنُ الْكَفَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ إِذَا مَشَى يَنْقَلَعُ
- 11 (") كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ وَإِذَا أَلْتَفَتَ أَلْتَفَتَ
- 12 (") مَعًا بَيْنَ كَتْفَيْهِ "
- 13 (sülüs) "وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ"
- 14 (nesih) "خَاتَمُ النَّبِيِّ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ أَجْوَدُ النَّاسِ صَدْرًا وَأَصْدَقُهُمْ
- 15 (") لَهْجَةً وَالْيَنُحُومُ عَرِيكَةً وَأَكْرَمُهُمْ عَشْرَةً مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ
- 16 (") هَابَهُ وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ نَاعْتُهُ لَمْ أَرَقْبَلُهُ وَلَا بَعْدَهُ
- 17 (") مِثْلُهُ " اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ. طوبى ١٤٣٨

Açıklama :

Katalog 58; TSMK, GY 309, 28a - 80 - 947/95 - (309/99, 947/(7)(15)(16)) - 51732

Katalog 77; TSMK, GY 309, 35a - 99 - 947/7 - 51732

envanter no.lu kıt'alarda bulunan hilye metni takliden çalışılmıştır.

سورة الفاتحة

Rapor 2 - Celi Sülüs Kompozisyon: “Yâ Muḳallibe'l-ḳulûb...”

B) Celî Sülûs Kompozisyon: “Yâ Muḳallibe’l-ḳulûb...”

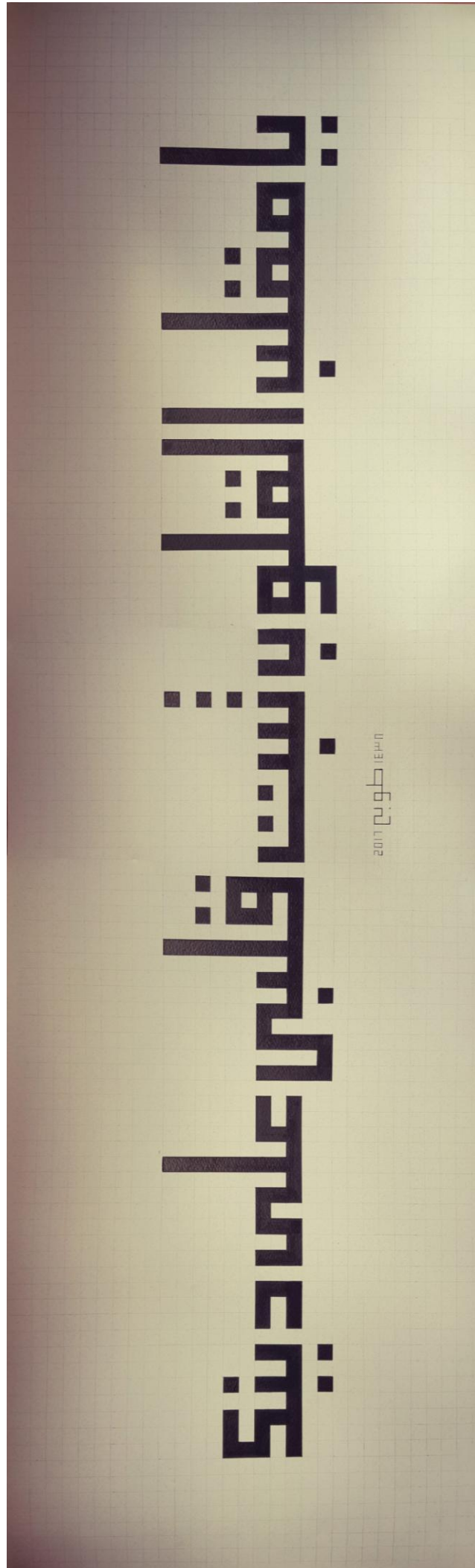
Târîhi	:	h. 1438 / m. 2017
Formu	:	Satır istifi
Eserin ebadı	:	55 x 22 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Celî sülûs جلي ثلث
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır
Konu	:	Hadîs-i şerif
Kaynak	:	Enes (ra)’dan rivayet edilmiştir, Câmi’u’t-Tirmizî, c. 2, s. 552, hadis numarası: 2066.
Metin	:	<p>يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ، ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ " ١٤٣٨ طوبى</p>
Okunuşu	:	“Yâ Muḳallibe’l-ḳulûbi, ṣebbit ḳalbî a’lâ dînik(e)”
Anlamı	:	“Ey kalpleri çeviren, kalbimi dinin üzere sabit kıl”
Açıklama	:	Çeşitli karalamalar neticesi, ibareye uygun bulunan istif kalıba alınmış, bu kalıp kurşun kalemle âharlı kâğıd zemine aktarılmış ve celi sülûs hattına göre ağzı kesilmiş bambu cinsi kâğıt kalemle yazılmıştır.

Rapor 3 - Celi Nasta'lik Satır: "Yâ Muğallibe'l-ḫulûb..."

C) Celî Nesta'lik Satır: “Yâ Muḳallibe'l-ḳulûb...”

Târihi	:	h. 1438 / m. 2017
Formu	:	Satır istifi
Eserin ebadı	:	54,5 x 14 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Celî nesta'lik جلي نستعليق
Kâğıdı	:	Âharlı, nohudî renk
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerif
Kaynak	:	Enes (ra)'dan rivayet edilmiştir, Câmi'u't-Tirmizî, c. 2, s. 552, hadis numarası: 2066.
Metin	:	<p>يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ، ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ " ١٤٣٨ طوبى</p>
Okunuşu	:	“Yâ Muḳallibe'l-ḳulûbi, ṣebbit ḳalbî a'lâ dînik(e)”
Anlamı	:	“Ey kalpleri çeviren, kalbimi dinin üzere sabit kıl”
Açıklama	:	Çeşitli karalamalar neticesi, ibareye uygun bulunan istif kalıba alınmış, bu kalıp kurşun kalemle âharlı kâğıd zemine aktarılmış ve celi nesta'lik hattına göre ağzı kesilmiş bambu cinsi kâğıt kalemle yazılmıştır.

Rapor 4 - Celi Küft Satır: "Yâ Muḥallibe'l-Ḳulûb..."

D) Celî Ma'kılî Satır: “Yâ Muḳallibe'l-ḳulûb...”

Târihi	:	h. 1438 / m. 2017
Formu	:	Satır istifi
Eserin ebadı	:	101 x 31 cm
Dili	:	Arapça
Yazı çeşidi	:	Celî ma'kılî المعكلى
Kâğıdı	:	Dokulu, kalın, kırık beyaz
Mürekkebi	:	Siyah mürekkep
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Hadîs-i şerif
Kaynak	:	Enes (ra)'dan rivayet edilmiştir, Câmi'u't-Tirmizî, c. 2, s. 552, hadis numarası 2066.
Metin	:	<p>يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ، ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ " ١٤٣٨ طوبى ٢٠١٧</p>
Okunuşu	:	“Yâ Muḳallibe'l-ḳulûbi, ṣebbit ḳalbî a'lâ dînik(e)”
Anlamı	:	“Ey kalpleri çeviren, kalbimi dinin üzere sabit kıl”
Açıklama	:	Kâğıt, kurşun kalemle 1 cm'lik karelere bölünmüş sonra ibare kûfî hatla yazılmış, yazının etrafına mürekkepli kalemle kontur çekilmiş ve mürekkeple içi doldurulmuştur.

رحمتکدن کبرزه احسان اوللا

پادشاه مغوک نه نقصان اوللا

طوبی

E) Nesta'lik Beyt

Târihi	:	h. 1438 / m. 2017
Formu	:	Kıt'a
Eserin ebadı	:	26,5 x 21 cm
Dili	:	Türkçe
Yazı çeşidi	:	Nesta'lik نستعلیق
Kâğıdı	:	Âharlı, krem rengi
Mürekkebi	:	İs mürekkebi
Bezeme çeşidi	:	Süsleme yapılmamıştır.
Konu	:	Münacaat
Kaynak	:	Süleyman Çelebi'nin (v. 825/1422) Vesîletü'n-necât isimli Mevlid kitabının, VI. Bölümü, Dua kısmından bir beyt.
Metin	:	<p>"رحمتکدن کر بزه احسان اولا پادشاهلغوکه نه نقصان اولا" طوبی</p>
Okunuşu	:	"Rahmetinden (e)ger bize ihsân ola Padişahluğuna ne noksan ola."
Açıklama	:	Çeşitli karalamalar neticesi, ibareye uygun bulunan istif kalıba alınmış, bu kalıp kurşun kalemle âharlı kâğıd zemine aktarılmış ve nesta'lik hattına göre ağzı kesilmiş kâğıt kalemle yazılmıştır.

